

Πάνος Κολιόπουλος

Περίπουλο Συνόρων

MIDNIGHT PUBLISHING

Περίπουλο Συνόρων

Πάνος Κολιόπουλος

Περίπουλο Συνόρων

Εικονογράφηση: Πάνος Κολιόπουλος

MIDNIGHT PUBLISHING
2019

Copyright © 2019 Panos Coliopoulos
S. Dousmani 44
Corfu 49100

email: panflynn@otenet.gr

Οι Περιπέτειες

Τάγμα Ανεπιθυμίων.....9

Όπου οι επίλεκτοι καταδρομείς καταφθάνουν στις εσχατιές του κόσμου τούτου και λαμβάνουν μια πρώτη γεύση της έννοιας του όρου «απελπισία», με όλη τη αδυσώπητη λεξικογραφική σημασία της λέξης.

Αργία Μήτηρ Πάσης Ταλαιωρίας.....25

Όπου οι επίλεκτοι αναλαμβάνουν να οδηγήσουν τους μη επίλεκτους σε περιπολία εξοικείωσης και διαπιστώνουν ίδιοι εξόδοις πως άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας.

Εν Αναμονή.....55

Όπου οι νεοφερμένοι επίλεκτοι προσαρμόζονται όπως-όπως στη ρουτίνα της προκάλυψης αναμένοντας την άφιξη των ομοίων τους προς συμπλήρωση του «περίπουλου».

Σεμνά και Ταπεινά.....81

Όπου τα «κομάντα» έχουν μια εποικοδομητική συνομιλία με εκπροσώπους της Στρατιωτικής Αστυνομίας και ο σεμνός δόκιμος κάνει τη γνωριμία σημανόντων και σημαντικών προσώπων κι εκπροσώπων κι αποκτά μια σημαντική όσο κι ανέλπιστη φιλία.

Άπαντες Παρόντες.....115

Όπου καταφθάνουν οι υπόλοιποι της περιπόλου και ο ήρωάς μας προσφέρει χείρα βοήθειας, ώστε ένα αναπάντεχο όσο και παράξενο ειδύλλιο βρει αίσιο τέλος.

Περίπουλο στο Τίπους.....141

Όπου το επίλεκτο περίπουλο κάνει την παρθενική του έξοδο στην παραμεθόριο ύπαιθρο και για μια ακόμη φορά διαπιστώνεται το φιλότιμο και η αίσθηση φιλοξενίας που διέπουν τον αγροτικό πληθυσμό της περιοχής.

Καρδιά και Λογική.....171

Όπου τα «κομάντα» αποτίουν φόρο τιμής εις τους πεσόντες, ακολουθούν παρατράγουδα, κι ο ευαίσθητος δόκιμος διαπιστώνει με απελπισία ότι το μέλλον του είναι ήδη προδιαγεγραμμένο.

Έχω μια αδερφή, κουκλίτσα αληθινή.....199

Όπου το «περίπουλο» εισχωρεί λάθρα για πρώτη φορά στο εχθρικό έδαφος κι ένας ερωτοχτυπημένος δεκανέας γλυτώνει ως εκ θαύματος το στρατοδικείο.

Για Πάντα.....225

Όπου ο αισθαντικός δόκιμος αντιλαμβάνεται πως βιώνει τον έρωτα της ζωής του και όλα γίνονται μπερδεμένα και προβληματικά.

Παραλαβή - Παράδοση.....241

Όπου το «περίπουλο» επαναπατρίζει ασφαλώς τον αγνό και άδολο πατριώτη κι ένας καθαιρεμένος κομάντο επανέρχεται εκτάκτως παρελαύων επ' ευκαιρία εθνικής εορτής.

Η Γκάφα του Στρατηλάτη.....263

Όπου σε επιθεώρηση ευρισκόμενος στρατηγός προσγειώνεται κατά λάθος στο εχθρικό έδαφος, το «περίπουλο» τίθεται σε κατάσταση συναγερμού επέμβασης και η κατάληξη είναι ευτυχής για κάποιους και δυστυχέστατη για κάποιους άλλους.

Τούμπα Όλα.....285

Όπου στο τάγμα ενσκήπτει καταστροφική θύελλα αλλαγών, ο αισθαντικός δόκιμος καταλαβαίνει τι σημαίνει να είναι κανείς το «τρίτο πρόσωπο» σε μια σχέση και η συμμορία γνωρίζει την πρώτη μεγάλη της επιτυχία.

Τέλος Εποχής.....307

Όπου δίνεται τέλος σε μια από την αρχή καταδικασμένη ιστορία και οι επίλεκτοι, για μια ακόμη φορά, βρίσκονται τυλιγμένοι σε μια κόλλα χαρτί.

Ο «Έξω Κόσμος».....329

Όπου ο δόκιμος του πάλαι ποτέ «περίπουλου» αποφασίζει να πάρει άδεια, λαμβάνει γνώση της κατάστασης στον «έξω κόσμο» και έχει μια αναπάντεχη συνάντηση.

Απ' την Αρχή.....343

Όπου, από μια παράξενη ιδιοτροπία της μοίρας, το τέλος της παράστασης μοιάζει με την αρχή.

Τάγμα Ανεπιθυμητών

Όπου οι επίλεκτοι καταδρομείς καταφθάνουν στις εσχατιές του κόσμου τούτου και λαμβάνουν μια πρώτη γεύση της έννοιας του όρου «απελπισία», με όλη τη αδυσώπητη λεξικογραφική σημασία της λέξης.

Την Κοντινίτσα, πριν από την απόσπαση, δεν την είχα ακούσει ούτε σαν ανέκδοτο. Δεν ήξερα καν ότι υπήρχε τέτοιος τόπος στις εσχατιές της Ελλάδας των Ελλήνων Χριστιανών, του πουλιού, των δεκάρικων λόγων και του μυστριού. Αλλά ακόμα κι αν, για κάποιο μυστηριώδη λόγο, είχα ακούσει γι' αυτήν και πάλι η φαντασία μου θ' αδυνατούσε να σχηματίσει την εικόνα που έβλεπα να ξεδιπλώνεται μπροστά μου.

Γύρω-γύρω βουνά κακοτράχαλα. Από τρεις μεριές «δικά μας» και στα βορειοδυτικά του «εχθρού». Στη μέση αυτής της ποντικοπαγίδας ένα κωλοχώρι απεριγράπτο, που για λόγους ανεξιχνίαστους είχε προβιβαστεί επισήμως σε κωμόπολη! Η πλατεία, ο κεντρικός δρόμος, μισός ασφαλτος μισός χώμα λασπιασμένο, κάτι τσουρούτικα μαγαζιά... τα βασικά... είδη μπακαλικής, εδώδιμα-αποικιακά, ψιλικά, μανάβικα, η εκκλησία –χτισμένη σε στυλ απίστευτο κιτσαριού, από δωρεές άξιων τέκνων της πολίχνης που είχαν προκόψει στο Αμέρικα πλένοντας πιάτα– και τα σπίτια των ιθαγενών, που συναγωνίζονταν σε κιτσαριό την εκκλησία, σπαρμένα ολοτρόγυρα. Αυτό ήταν όλο. Α, και δυο καφενεία. Όαση στην έρημο!

—Γαμώ την τύχη μου γαμώ! μουρμούρισε μέσα από τα δόντια του ο Διακοφτός κοιτάζοντας ένα γύρο το αφιλόξενο τοπίο. Θα πήξουμε!

—Θα πήξεις θες να πεις νέους! τον πείραξε ο Κεράτσας. Καθόσον, για τα μας, τις παλιοσειρές, λίγες μείνανε.

—Ναι ρε ψώνιο, τετρακόσιες εξήντα επτά και μία!

—Κι εσύ πόσες μετράς, ρε ψάρακλα, άμα λάχει να 'ούμε;

—Τετρακόσιες ογδόντα μία και μία, μουρμούρισε σκυθρωπός ο Διακοφτός.

—Είδες λοιπόν; Στραβάδια, απολύομαι!

—Ναι, του Αγίου Πι, που είναι και κινητή εορτή.

Το αρχαίο λεωφορείο του ΚΤΕΛ μας είχε αποβιβάσει μπροστά στη Λέσχη των Αξιωματικών, ένα διόρωφο πάλαι ποτέ νεοκλασικό και νυν νεο-Απριλιανό εξάμβλωμα.

—Κατά πούθε πέφτει το τάγμα, αδερφέ; ρώτησα τον εισπράκτορα καθώς μας έδινε τους σάκους μας.

Μου έδειξε έναν σκοτεινό λόφο που δέσποζε του χωριού στ' αριστερά μας.

—Καλή εξορία, είπε γελώντας.

—Δεν πάμε για κάνα τσίπουρο πρώτα; πρότεινε ο Διακοφτός.

—Μπα, καλύτερα να παρουσιαστούμε, είπα. Έχουμε καιρό για τσίπουρα αργότερα.

—Εγώ πάντως δεν έχω καλά προαισθήματα, είπε ο Κεράτσας.

—Αυτό ξαναπέστο!

Λοχίας Διακοφτός Φώτιος, δεκανέας Κεράτσας Αθανάσιος και δόκιμος Φούντας Σταμάτιος, των Δυνάμεων Καταδρομών άπαντες, με φύλλον πορείας από τη Ρεντίνα. Τι αμαρτίες πληρώναμε για να μας στείλουν εδώ πάνω κανείς μας δεν ήξερε ακόμη –και ίσως να μην μαθαίναμε κιόλας.

Κόψαμε τους σάκους και τον οπλισμό στον ώμο και πήραμε ν' ανηφορίζουμε κατά το τάγμα.

—Γαμώ τη λασπουριά του, γαμώ! γκρίνιαξε ο Κεράτσας που ήταν ο κοκέτης της συντροφιάς. Σκατά έγιναν οι αρβύλες.

—Ναι, ρε ψώνιο, τον πρόγkηξε ο Διακοφτός. Σιγά μην δεν κάνεις καλή εντύπωση στις γκόμενες!

Ο δεκανέας Αλφαμίτης στην πύλη ξίνισε τα μούτρα βλέποντάς μας, άψογους, παρά την ταλαιπωρία μας, με τα πράσινα μπερέ, τα φουλάρια από αλεξιπτωτο και τις μεταποιημένες στολές με την πουλάδα στο στήθος και τα διακριτικά «Ο Τολμών Νικά» στα μανίκια.

—Εσείς πάλι τι εισάστενε, φιγουρίνια; γκρίνιαξε.

—Για δεν χαιρετάς, ρε στραβάδι; τον άρπαξε από τα μούτρα ο Διακοφτός –στο στοιχείο του!

Ο Αλφαμίτης σάσισε.

—Μα...

—Ανάφερε, νέους! ούρλιαξε ο Διακοφτός.

Ο δεκανέας τα έπαιξε.

—Δεκανέας Βλαστός Αναστάσιος...

—ΔΕΝ ΑΚΟΥΣΑ;...

—ΔΕΚΑΝΕΑΣ ΒΛΑΣΤΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΜΟΝΑΔΟΣ!

—Ανάπαυσις, διέταξε ο Διακοφτός ανάβοντας ένα σέρτικο.

Τον άφησα να δώσει την παράστασή του και μετά απευθύνθηκα στον τρακαρισμένο Αλφαμίτη.

—Είμαστε το κλιμάκιο του ΕΤΑΣ από τη Ρεντίνα, τον πληροφόρησα. Ειδοποίησε τον αξιωματικό υπηρεσίας.

—Μάλιστα κύριε δόκιμε.

Και όρμηξε στο τηλέφωνο ρίχνοντας φοβισμένες ματιές κατά τον Διακοφτό. Σε δυο λεπτά επέστρεψε.

—Σας περιμένει ο υπασπιστής στο Διοικητήριο, μας πληροφόρησε ολοπρόθυμα.

Ο Διακοφτός είχε φορέσει το πιο σαρκαστικό του χαμόγελο.

—Τι γίνηκε, νέους, μας έφυγε ο τσαμπουκάς; δεν παρέλειψε να σιρίψει το μαχαίρι στην πληγή.

Ο Αλφαμίτης στράφηκε σε μένα με ύφος δυστυχισμένο.

—Κύριε δόκιμε..., μου κάνει. Μην γίνει καμιά στραβή, να πούμε... Ένεκα που απολύομαι δηλαδή...

—Πόσες μετράς το οποίον σαν να λέμε; ενδιαφέρθηκε ο Κεράτσας.

—Τίποτις... διακόσες πενήντα εννιά και μία.

—Και μιλάς, ρε στραβάδι; τον αποπήρε ο Κεράτσας. Έχεις το θράσος να βγάνεις γλώσσα στις παλιοσειρές; Τι θες τώρα, να σε δαγκώσω και να πάθεις τέτανο;

Στο δρόμο για το Διοικητήριο με πιάσαν τα γέλια.

—Ρε συ, θρασίμι του κερατά, του λέω. Αφού θα του κουνήσεις το μαντήλι του ανθρώπου όπως θα φεύγει... Τι του 'λεγες;

—Ναι, αλλά αυτός δεν το ξέρει, ήρθε το ατράνταχτο επιχείρημα.

—Μάγκες, αυτό που ξέρω εγώ είναι ότι εδώ θ' αφήσουμε τα κοκαλάκια μας, είπε μελαγχολικά ο Διακοφτός κοιτάζοντας γύρω. Δεν μας βλέπω να τη βγάνουμε καθαρή.

Ο ΔΕΑ Περικλής Πιτσιλός, ένα κοντό, κομπλεξικό πλάσμα, που εκτελούσε χρέη υπασπιστού παρά τω Διοι-

κητή, είχε αντίδραση ανάλογη με κείνη του υφιστάμενου του στην Πύλη.

—Τι 'σαστε σεις, μανεκέν; γκρίνιαξε βλέποντάς μας να μπαίνουμε στο γραφείο του.

Ρίχνοντας μια προειδοποιητική ματιά στον Διακοφτό έδωσα στον κοντό τα φύλλα πορείας μας. Τα πήρε και τα εξέτασε λες και ήταν κρυπτογραφημένα και πάσχιζε να θυμηθεί τον κώδικα.

—Εμείς δεν ζητήσαμε λοκατζήδες για να μας φυλάνε, είπε κοφτά χωρίς να σηκώσει τα μάτια από τα χαρτιά. Τα καταφέρνουμε μια χαρά κι από μόνοι μας.

—Ούτε εγώ ζήτησα να με στείλουν εδώ πέρα, απάντησα το ίδιο κοφτά.

Ο χλεμπονιάρης μου 'ριξε μια σκοτεινή ματιά πάνω από τα χαρτιά που κρατούσε.

—Εδώ λέει ΕΤΑΣ¹, μου κάνει. Τι ΕΤΑΣ; Έχουμε εμείς ΕΤΑΣ;

—Δεν έχω ιδέα, είπα.

—Κι έχω εγώ;... Τρεις νοματαίοι ΕΤΑΣ; Α, καλά!... Και πού θα σας εντάξω εγώ τώρα;

—Αυτό είναι δική σου υπόθεση, κύριε συνάδελφε, απάντησα. Εμείς λάβαμε διαταγή να παρουσιαστούμε την 13η τρέχοντος μηνός Νοεμβρίου στο 843 τ. π. Και σπεύσαμε να συμμορφωθούμε. Από 'δώ και πέρα το τόπι βρίσκεται στο δικό σου γήπεδο.

—Ποιο τόπι; απόρησε ο υπασπιστής.

Με την άκρη του ματιού μου έπιασα τον Διακοφτό να στρέφει το βλέμμα του στο νταβάνι, όπου ίσως ήλπιζε να έβρισκε κάποιον φιλεύσπλαχνο θεό.

—Πού θα εγκατασταθούμε; ρώτησα τον Πιτσιλό.

¹ ΕΤΑΣ: Επίλεκτα Τμήματα Ασφαλείας Συνόρων.

Σήκωσε τους ώμους του.

—Ξέρω 'γω; Μάγος είμαι ή να μυρίσω τα δάχτυλά μου;

—Και ποιος ξέρει;

Ο χλεμπονιάρης άστραψε ένα κακό χαμόγελο.

—Αύριο με το καλό, που θα 'ρθουν τ' αφεντικά, είπε. Μέχρι τότε βουλευτείτε.

—Να βουλευτούμε πού;

Το κακό χαμόγελο πλάτυνε.

—Ξέρω 'γω; Όπου μπορέσετε. Τι λοκατζήδες είσατε; Στήστε τσαντίρια, σκάψτε παρακώματα... Χέστηκα εγώ.

Ο φαντάρος γραφιάς που έκανε πως δούλευε πάνω σε κάτι κιτάπια μπήκε απρόσκλητος, σαν από μηχανής θεός, στη μέση.

—Μήπως να τους βάλουμε στον λέβητα με τον Κουβάτσο; πρότεινε.

Ο κοντός το σκέφτηκε.

—Είναι μια λύση βέβαια..., είπε τέλος. Αλλά τι, στρωματσάδα στο τσιμέντο;

—Έχουμε sleeping bags, του λέω.

—Α, ναι... Ξέχασα ότι στα ΛΟΚ σας έχουν στα όπα-όπα, πέταξε με κακοκρυμμένη ζήλια ο κοντός. Όλα τα κομφόρ! Αλίμονο από εμάς! Που φυλάμε Θερμοπύλες και μας έχουν του πεταματού.

—Άτιμη κενωνία! άκουσα τον Διακοφτό να μουρμουράει.

Ο Πιτσιλός αναπήδησε.

—Πώς είπες, λοχία;

—Λέω και γαμώ τις αδικίες, κύριε δόκιμε, απάντησε ο πάντα ετοιμόλογος Διακοφτός.

—Δεν σε ρωτήσαμε.

—Μάλιστα, κύριε δόκιμε.

Ο κοντός σπράφηκε προς το μέρος μου.

—Είναι όμως αντικανονικό, είπε. Ένας αξιωματικός να καταυλίζεται με τους φαντάρους! Πού ακούστηκε;

—Θα το υποστούμε κι αυτό, κύριε συνάδελφε, είπα αναστενάζοντας θεατρικά. Τα πάντα για την πατρίδα. Τι να κάνουμε;

Ο «λέβητας» ήταν το υπόγειο κάτω από τα καταλύματα του λόχου διοικήσεως με τον καυστήρα που θέρμαινε ολόκληρο το συγκρότημα. Φούρνος ήταν εδώ μέσα, αλλά μετά την ταλαιπωρία του ταξιδιού και το κρύο που φάγαμε φαινόταν παράδεισος.

Ο Κουβάτσος Ευθύμιος ήταν ο απόλυτος άρχοντας, ελέω θεού και Διοικητή, του υπόγειου αυτού παράδεισου. Κοντός και στρογγυλός, καλοσυνάτος κι ευπροσήγορος θα πλησίαζε τα τριάντα, οπότε είτε εξ αναβολής θα ήταν είτε ανυπότακτος που τον μάγκωσαν. Μας υποδέχτηκε ανοιχτόκαρδα.

—Καλωσορίσατε στο φτωχικό μου, είπε γελώντας.

—Ω, ρε, μεγαλεία! ανέκραξε ο Κεράτσας απιθώνοντας το φορτίο του στο μωσαϊκό κι αφήνοντας το βλέμμα του να πλανηθεί σε τσιμέντα, σωλήνες, βαρέλια με πετρέλαιο κι άλλα παραφερνάλια.

—Εδώ δεν πατάει ποτέ κανείς, μας πληροφόρησε ο οικοδεσπότης μας. Βουλευτείτε όπως μπορείτε και θα φτιάξω καφέ.

—Να μην σε ρωτήσω για κρεβάτια, ε σειρά; του λέει ο Διακοφτός ελπίζοντας.

—Σουλιμπαμιές δεν έχετε;

—Παρακαλώ;

—Τους σάκους, μωρέ, που κοιμόμαστε μέσα;

—Α, μάλιστα!... Τέτοια μεγαλεία!

—Εμ!

Εξαλωθήκαμε σάκους και οπλισμό και πιάσαμε τους τοίχους.

—Οργανωμένος βλέπω, σειρά, λέει ο Κεράτσας επιθεωρώντας τα πέριξ μ' ένα βλέμμα στο οποίο δεν μπορούσε να κρυφτεί η απελπισία.

—Το κατά δύναμιν, απάντησε ο Κουβάτσος παλεύοντας με τα μπρίκια και τις πατέντες που είχε φτιάξει για να χρησιμοποιεί τον καυστήρα σαν κουζίνα.

—Λούφα και παραλλαγή σαν να λέμε, του κάνει ο Διακοφτός γελώντας.

—Λόγω των ειδικών μου καθηκόντων, εξήγησε ο Κουβάτσος. Κάποιος πρέπει να συντηρεί τούτο εδώ το σύστημα κι όπως άλλος κανείς δεν μπόραγε...

—Είσαι μηχανικός δηλαδή; ρώτησα.

—Όχι, δάσκαλος είμαι. Αλλά πιάνουν τα χέρια μου στη μαστορική. Και στο στρατό όποιος μπορεί να κάνει ότι δεν μπορούν οι άλλοι την περνάει φίνα.

—Και σαν να λέμε... μετράς πολλές, ρε σειρά; ενδιαφέρθηκε ο «προσεχώς απολυόμενος» Κεράτσας.

Ο Κουβάτσος κούνησε το μαδημένο του κεφάλι περιίλυπος.

—Κανονικά, λόγω ηλικίας, θα έκανα έξι μήνες, εξήγησε. Αν δηλαδή μπορούσα να εξαγοράσω το υπόλοιπο της ποινής... της θητείας ντε... Πλην πού να βρεθούν τα λεφτά; Βρέθηκα να υπηρετώ το λοιπόν κανονικά κι αν με πιάσει η εφεδρεία...

—Καλού Αγίου Πι ανήμερα, συμπλήρωσε υποχρεωτικά ο Διακοφτός.

Ο Κουβάτσος αναστέναξε και κούνησε το κεφάλι του.

—Άσε, είπε. Μην το μελετάμε και μας πιάσει τρέλα, εδώ που μπλέξαμε.

Μας σερβίρησε έναν υπέροχο καφέ που μας φάνηκε ακόμα καλύτερος μετά την ταλαιπωρία του ταξιδιού.

—Κι από άδειες τι γίνεται, ρε σειρά; ενδιαφέρθηκε ο Κεράτσας.

Ο Κουβάτσος μόρφασε.

—Ο Διοικητής είναι άγιος άνθρωπος, είπε. Κάνει ότι μπορεί... Αλλά είναι κι αυτουνού τα χέρια δεμένα.

—Δηλαδή;

Μας κοίταξε έκπληκτος. Φάνηκε να διστάζει.

—Καλά... σοβαρά δεν ξέρετε; έκανε.

—Να ξέρουμε τι πράγμα; απόρησα.

Ο Κουβάτσος έβγαλε ένα πακέτο «Καρέλια» άφιλτρα και μας πρόσφερε. Ανάψαμε.

—Το 843 είναι τάγμα ανεπιθυμητών, είπε χαμηλώνοντας τη φωνή. Εδώ στέλνουν όσους θέλουν να ξεφορτωθούν –ή να τιμωρήσουν. Αυτούς δηλαδή που από πλευράς φρονημάτων δεν είναι απολύτως εντάξει.

Κοιταχτήκαμε απορημένοι. Δεν είχαμε ακούσει ποτέ για τέτοιες μονάδες.

—Δηλαδή; ξαναρώτησα.

—Να... ας πούμε ότι είχες έναν συγγενή στο βουνό επί κατοχής... Δεν λέω για μετά γιατί... άσε... Ε, βρίσκεισαι με πολιτικά φρονήματα μουτζουρωμένα.

—Ενώ αν είχες πατέρα ταγματасφалίτη; ρώτησε ο Διακοφτός, που είχε μπάρμπα στον ΕΛΑΣ, κι επομένως μια ιδιαίτερη ευαισθησία για το θέμα.

Ο Κουβάτσος χαμογέλασε αμήχανα και μου 'ριξε μια διερευνητική ματιά.

—Μίλα ελεύθερα, τον προέτρεψα. Βρίσκεσαι μεταξύ φίλων.

—Αν είχες συγγενή ταγματасφαλίτη, μαυραγορίτη ή δωσίλογο τότε είσαι εθνικώς σωστός, εξήγησε ο δάσκαλος. Άλλωστε κι ο Παπαδόπουλος ταγματасφαλίτης δεν ήταν;

Έπεσε μια αμήχανη σιωπή. Τέτοιες κουβέντες τις μέρες αυτές ήταν επικίνδυνες. Δεν ήξερες ποτέ αν ο συνομιλητής σου ήταν όντως αντιφρονών ή συμπίρος της Ασφάλειας, πόσο μάλλον στο στρατό, όπου το Δεύτερο Γραφείο δεν έκανε άλλη δουλειά από το να προσπαθεί να ξετριπώσει εχθρούς της... «Εθνοσωτηρίου», ακόμα – και κυρίως– εκεί που δεν υπήρχαν.

Σαν να διάβαζε το μυαλό μας ο Κουβάτσος ανέλαβε να μας καθησυχάσει.

—Πάρτε εμένα για παράδειγμα, λέει. Μια φορά πήγα σε μια συγκέντρωση των Λαμπράκηδων –παλιά. Όχι για την πολιτική... δεν είμαι τόσο αφελής... Αλλά ήταν εκεί μια κοπελίτσα που μ' άρεσε... Εντάξει... Αργότερα παντρευτήκαμε... Κάποιος ρουφιάνος φαίνεται με είδε... το κάρφωσε στην Ασφάλεια... Δεν μ' ενόχλησε κανείς... όλα καλά κι ωραία, αλλά οι μεταθέσεις μου... μιλάω για όταν ήμουν δάσκαλος... από σύνορο σε σύνορο κι από κατσάβραχο σε κατσάβραχο με πήγαιναν... Κι όταν με το καλό παρουσιάστηκα να υπηρετήσω την μητέρα πατρίδα... από το Κέντρο Εκπαιδύσεως τσιφ στο 843! Τι σύμπτωση, ε;

—Μπορεί και να 'ναι..., είπα χωρίς να το πιστεύω.

Ο Κουβάτσος χαμογέλασε πικρά.

—Αμ, δεν είναι, είπε. Έχω χαρακτηριστεί. «Ε», όπως μου είπε ένα φιλαράκι στο Δεύτερο Γραφείο. Ξέρετε τι πάει να πει Έψιλον;

—Εθνικόφρων; πρότεινε διστακτικά ο Κεράτσας.

Ο Κουβάτσος έβαλε τα γέλια.

—Εθνικώς ύποπτος, είπε. Μάλιστα, κύριοι. Ο Κουβάτσος είναι ύποπτος να ξεπουλήσει την πατρίδα στους κατασπλιάδες του Σιδηρού Παραπετάσματος.

—Ρε πού μπλέξαμε! μουρμούρισε ο Κεράτσας.

Πού μπλέξαμε δεν θα πει τίποτα! Αν η καλή μέρα φαίνεται από το πρωί τότε εμείς ήμασταν σίγουρα μακριά νυχτωμένοι.

Βουλευτήκαμε όπως-όπως, φάγαμε ότι είχαμε φέρει μαζί μας σε ξηρά τροφή, μοιραστήκαμε και μια μπουκάλα κονιάκ που είχε εξοικονομήσει ο Κουβάτσος από τον Εφοδιασμό, στρώσαμε τις... σουλιμπαμιές (τουτέστιν sleeping bags αγγλιστί) κατάχαμα κι ανάψαμε τσιγάρο.

Ο Διακοφτός από δίπλα με σκούντηξε.

—Ρε συ, σειρά, μου κάνει. Το 'λεγα για πλάκα πριν, αλλά μου φαίνεται ότι την κάτσαμε τη βάρκα για τα καλά.

—Μην ακούς ράδιο-Αρβύλα, του κάνω. Μια χαρά θα τη βολέψουμε στο τέλος, η αρχή είναι που φαίνεται δύσκολη.

Με αγνόησε.

—Και καλά εγώ, με τον μπάρμπα, είπε. Αλλά εσύ; Ανεπιθύμητος και σε κάναν κι αξιωματικό; Είχες κανέναν στο βουνό, ρε;

—Απ' όσο ξέρω όχι, απάντησα. Ο πατέρας μου πολέμησε στη Μέση Ανατολή.

—Να το! αναφώνησε θριαμβευτικά ο λοχίας. «Εθνικώς ύποπτος». Ενώ αν πήγαινε με τους Γερμαναράδες τώρα εσύ θα ήσανε καθарός και άσπιλος ως περισσότερα.

Άργησε να με πάρει ο ύπνος κείνο το βράδυ. Έφται-

γε η κούραση από το ατελείωτο ταξίδι, το πιετό, η ζέση... Το μυαλό μου δεν έλεγε να ησυχάσει. Πώς το 'χε πει η Σκάρλετ Ο'Χάρα στο «Όσα παίρνει ο άνεμος»; Tomorrow is another day. Another day... Σύμφωνα, αλλά χωρίς tomorrow. Πόσες εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά βρισκόταν η Αθήνα; Πόσα εκατομμύρια έτη φωτός ο πλησιέστερος πολιτισμός; Και η Άννα; Τι να 'κανε τη στιγμή αυτή; Αν υπήρχε ακόμα Άννα δηλαδή και δεν είχε δραπετεύσει σε κανένα παράλληλο σύμπαν απ' αυτά που είχα ανακαλύψει στη διαδρομή μου μέσα στον «Επαναστατικό Στρατό» της Ελλάδας των Ελλήνων Χριστιανών. Πάλι...

* * *

Την επομένη στην αναφορά μας περίμενε μια ακόμα έκπληξη. Τα φαντάρια παρατάχθηκαν σούρνοντας τα πόδια τους αγουροξυπνημένα σαν να πήγαιναν σε αγγαρεία. Ούτε κράνη, ούτε παλάσκες, ούτε όπλα, ούτε τίποτα. Όπως ήταν ο καθένας, πολλοί και με άδετα άρβυλα! Περισσότερο σχολική προσευχή θύμιζε η παράσταση παρά στρατό.

Εμείς πάλι, συνηθισμένοι από το σιδηρούν καθεστώς της Ρεντίνας, παρουσιάστηκαμε γυαλισμένοι, σεναρισμένοι, εν πλήρει εξαρτήσε και οπλισμό και μοιάζαμε σαν τις μύγες μέσ' το γάλα. Οι χαλαροί φαντάροι μας κοίταζαν λοξά και κρυφογέλαγαν –«τι είναι αυτά τα νούμερα πάλι;».

Όταν, μετά από συνοπτικότερες διαδικασίες και «άπαντες παρόντες», δόθηκε το «τους ζυγούς λύσατε» η έκπληξη χτύπησε κόκκινο. Σβαρνίζοντας τα πόδια τους τα φαντάρια βάλθηκαν να σουλατσάρουν από 'δώ κι από κει, με το τσιγαράκι τους, το καφεδάκι, την κουβεντούλα, την άνεσή τους, λες και βρίσκονταν στην παραλία.

—Δεν έχει εκπαίδευση; ρωτάω έναν ψηλό δόκιμο που πέρναγε δίπλα μου.

—Εκπαίδευση; γέλασε αυτός. Τι 'ναι τούτο;

Με είδε που τον κοίταξα αμήχανα και με λυπήθηκε.

—Κοίτα, ρε σειρά..., μου κάνει. Εδώ είναι προκάλυψη.

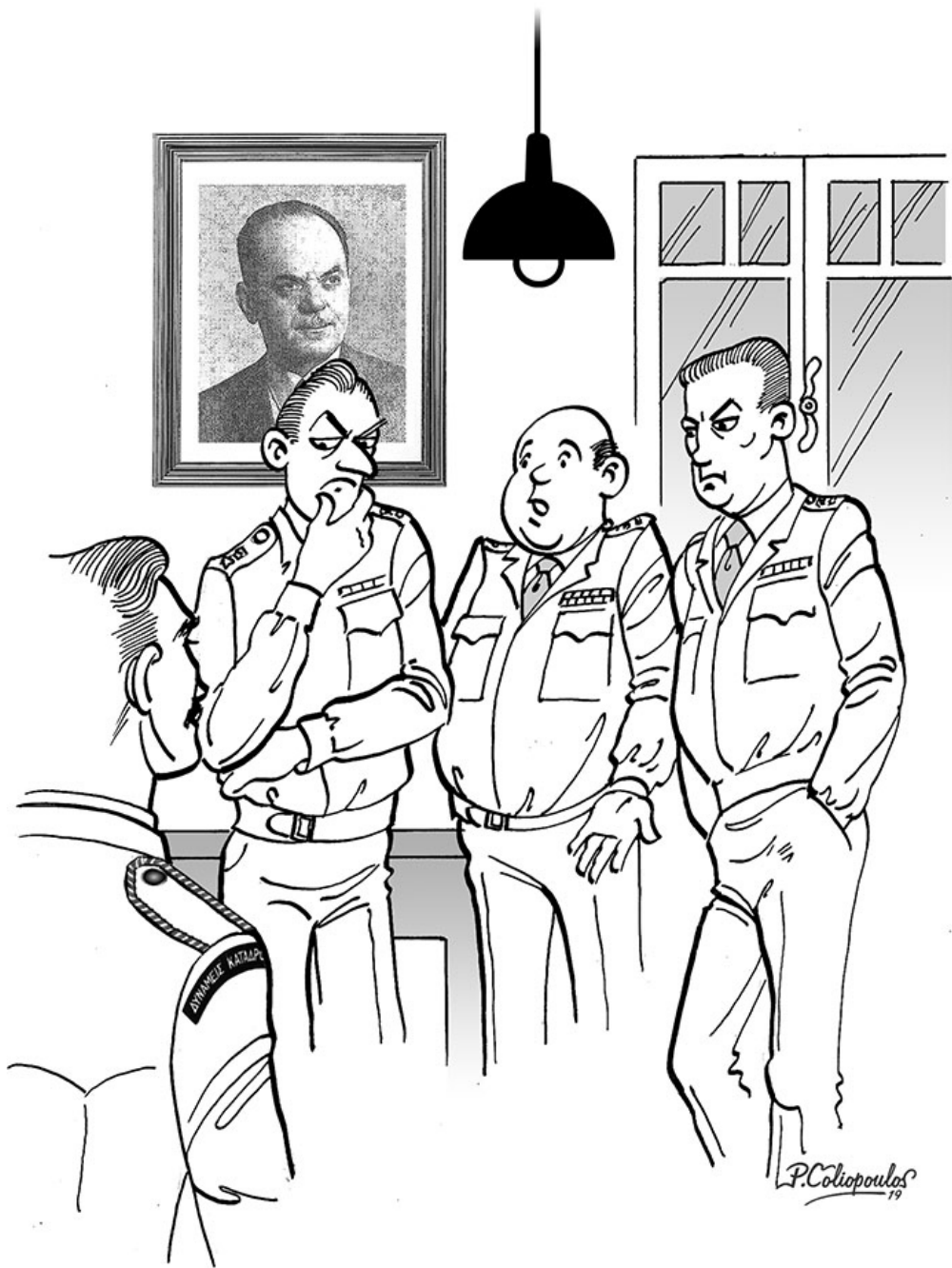
Δεν υπάρχει εκπαίδευση και τέτοιες αηδίες. Εδώ κοιτάμε να περνάμε καλά, να περνάνε και οι μέρες, να πάμε στα σπιτάκια μας.

—Και τι κάνετε όλη μέρα; απόρησα.

—Τίποτα. Καμιά πρέφα, κάνα τάβλι στο ΚΨΜ, κουβε-ντούλα, κάνα γράμμα στη γκομενίτσα, ύπνος... φαγητό... έξοδος... Περνάει η ώρα μη νομίζεις...

Περνάει;

Αργία Μήτηρ Πάσης Ταλαιπωρίας

Όπου οι επίλεκτοι αναλαμβάνουν να οδηγήσουν τους μη επίλεκτους σε περιπολία εξοκείωσης και διαπιστώνουν ίδιοι εξόδοις πως άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας.

Ο Διοικητής, συνταγματάρχης Καρδαρίτσας Πασχάλης, ήταν όπως ακριβώς μας τον περιέγραψε ο Κουβάτσος. Ένας συμπαθέστατος, ευγενικός άνθρωπος που θα τον φανταζόσουν πιο εύκολα με κοστούμι σε μια Τράπεζα παρά με στολή σε στρατώνα.

Με υποδέχτηκε στο γραφείο του με χαμόγελο και θερμή χειραψία. Πρώτη φορά από τη μέρα της κατάταξής μου ανώτερος με χαιρετούσε δια χειραψίας!

—Καλώς όρισες στο φτωχικό μας, κύριε δόκιμε, με προσφώνησε. Ποιος καλός άνεμος σας φέρνει κοντά μας;...

—Βορειοανατολικός, κύριε Διοικητά, απάντησα παραδιδοντάς του τα διαπιστευτήρια μου. Εκ Ρεντίνας.

—Ρεντίνα, ε; Σχολή Ανορθόδοξου Πολέμου... Καταδρομές! Μπράβο, ωραία... πολύ ωραία!

Έριξε μια ματιά στα χαρτιά... τα ξανακοίταξε πιο προσεκτικά... έβαλε τα γυαλιά του... Με κοίταξε με ανεπιτήδευτη απορία...

—Δεν καταλαβαίνω, βρε παιδί μου, είπε τέλος. Τι ακριβώς σε στέλνουν να κάνεις εδώ;

—Τι να σας πω, κύριε Διοικητά... Το μόνο που ξέρω είναι πως θέλουν ν' αναλάβω το ΕΤΑΣ.

—Ποιο ΕΤΑΣ; απόρησε ο καλός άνθρωπος.

Κόκαλο εγώ.

—Δεν έχετε ΕΤΑΣ; έκανα.

—Τι να το κάνουμε; Τα σύνορα με τους γείτονες είναι έτοι κι αλλιώς κλειστά εδώ και τριάντα χρόνια. Ούτε αυτοί έχουν όρεξη για ντράβαλα και ιστορίες, ούτε, πολύ περισσότερο, εμείς.

—Τότε τι με στείλαν να κάνω εδώ; απόρησα.

—Την ίδια ακριβώς απορία έχω κι εγώ, παραδέχτηκε ο κύριος Διοικητής.

Παραμείναμε για λίγο να κοιταζόμαστε αμήχανοι.

—Μήπως να ρωτούσαμε το Α2; πρότεινε τέλος ο ανθρωπάκος. Αυτοί μπορεί να ξέρουν.

—Μήπως, συγκατένευσα κι εγώ.

Σε δυο λεφτά έμπαινε στο γραφείο ο ταγματάρχης Δάγκας, προϊστάμενος του Δεύτερου Γραφείου (επί των πληροφοριών).

Ο Διοικητής του ανέπτυξε το θέμα συνοπτικά.

Ο αρχικατάσκοπος μου έριξε μια καχύποπτη ματιά, έκανε δυο-τρεις βόλτες πάνω-κάτω κάνοντας πως μελετά τα χαρτιά μου και στο τέλος αναγκάστηκε να ομολογήσει...

—Δεν έχω ιδέα! είπε ξινισμένα. Ουδείς φρόντισε να μ' ενημερώσει σχετικώς.

—Και τώρα τι κάνουμε; ρώτησε ο Διοικητής.

—Μήπως να ρωτούσαμε το Α3 (επί της εκπαίδευσης); πρότεινε ο Δάγκας με μισή καρδιά.

—Μήπως, συμφώνησε με ελπίδα ο Διοικητής.

Ο ταγματάρχης Παρκουρέας, γνωστός στο τάγμα ως «Αλφατριάς» ενημερώθηκε λοιπόν κι αυτός με τη σειρά του κι αφού μου έριξε το καθιερωμένο πια στραβό βλέμμα αναγκάστηκε να ομολογήσει πλήρη άγνοια.

Οι τρεις μεγάλοι αλληλοκοιτάχτηκαν αμήχανοι.

—Τώρα τι κάνουμε; επανέλαβε ο Διοικητής την επωδό.

—Να τους πακετάρουμε τον λοκατζή και να τους τον στείλουμε πίσω, πρότεινε ο Δάγκας κάνοντας μια κίνηση με το κεφάλι προς το μέρος μου.

—Ναι, αλλά τα χαρτιά φέρουν την υπογραφή του Στρατηγού, είπε ο κύριος Διοικητής με στενοχώρια. Μη βρούμε κάνα διάολο στα καλά καθούμενα...

Ο Παρκουρέας σήκωσε τα χέρια ψηλά.

—Εγώ δεν ξέρω τίποτα, δήλωσε. Αυτά είναι θέματα που άπτονται του Δευτέρου Γραφείου.

—Ναι, αλλά η σύσταση ΕΤΑΣ είναι αρμοδιότητα του Τρίτου, αντέταξε εκνευρισμένος ο Δάγκας.

—Υπό την εποπτεία πάντα του Α2, υπενθύμισε ξερά ο Παρκουρέας.

—Κύριοι, παρακαλώ, επενέβη ο δύστυχος Διοικητής. Δεν θα λύσουμε τώρα τις όποιες υπηρεσιακές μας διαφορές. Εδώ έχουμε ένα πρόβλημα. Τι θα κάνουμε;

—Να μαζώξουμε πεντέξι νοματαίους και να φτιάξουμε ένα ΕΤΑΣ εκ των ενόντων, πρότεινε ο Αλφατρίας.

—Με τι εκπαίδευση; ειρωνεύτηκε ο Αλφαδύος. Αυτούς που έχουμε έτοι και τους ξαμολήσεις στη φύση, πάει, κάθηκαν.

—Και τον λοκατζή τι τον έχουμε; αντέτεινε ο Αλφατρίας. Δικιά του ευθύνη να τα βγάλει πέρα. Τι σκατά τον εκπαιδύσε η πατρίδα τόσο καιρό;

Ο Διοικητής στράφηκε προς το μέρος μου με ελπίδα.

—Τι λέτε κι εσείς, κύριε δόκιμε; ρώτησε δειλά.

Τώρα μάλιστα!

—Θα χρειαστεί χρόνος για την εκπαίδευση, κύριε Διοικητά, του λέω προσπαθώντας να ελιχθώ.

—Τι χρόνος; με αποπήρε ο Παρκουρέας. Σκατά χρόνος. Σάματι θα πας να πάρεις την Πόλη και την Αγιά Σοφιά; Περιπατο στην εξοχή θα τους πας.

—Όμως δεν έχω καμία γνώση της περιοχής, επέμεινα.

—Και τους χάρτες τι τους έχουμε; πετάχτηκε ο Αλφαδύ-
ος. Σιγά τα δύσκολα! Σχολική εκδρομή θα είναι.

—Όμως... τα ναρκοπέδια; είπε ανήσυχος ο Διοικητής.

Όπα της!

—Ποια ναρκοπέδια; αναφώνησα (ελαφρώς τρελαμένος).

—Κολοκύθια, με καθησύχασε ο Δάγκας. Κάτι σκόρπιες
νάρκες εκεί... που έχουν ξεμείνει μιλάμε από τον συμμοριτο-
πόλεμο... Όλες σημειωμένες στον χάρτη.

—Εκτός απ' αυτές που δεν είναι, συμπλήρωσε σκουντού-
φλικά ο Παρκουρέας.

Ο Διοικητής έπαιζε μ' ένα στυλό στο γραφείο του, αμήχα-
νος και δυστυχισμένος.

—Μήπως να πάρουμε τη Στρατιά, να μας διαφωτίσουν;
πρότεινε.

—Τώρα σωθήκαμε! γκρίνιαξε ο Παρκουρέας. Αυτοί δεν
είναι ικανοί να χωρίσουν δυο γαϊδουριών άχυρο.

—Ναι, αλλά μπορεί να ξέρουν..., είπε διστακτικά ο
Δάγκας.

Μ' έναν αναστεναγμό «τι τραβάμε κι εμείς οι διοικητές!» ο
Διοικητής σήκωσε το ακουστικό του αρχαίου τηλεφώνου και
ζήτησε, με τη συνηθισμένη του ευγένεια (εντελώς ασυνήθιστη
για караβανά), από το Κέντρο σύνδεση με τη Στρατιά.

Περιμέναμε γύρω στο τέταρτο, είκοσι λεπτά, θαυμάζοντας
τις ρωγμές στο νταβάνι και τους τοίχους, κι όταν ακούστηκε
το χαρακτηριστικό κουδούνισμα απορήσαμε όλοι σιωπηρά
πώς διάολο και κατάφερε ο δαιμόνιος διαβιβαστής να
«βγάλει» γραμμή τόσο αστραπιαία.

Ο Διοικητής μας έκανε μια κίνηση «τώρα θα μάθουμε»
και πήρε το ακουστικό μετά φόβου θεού.

—Εμπρός;..., είπε. Καλημέρα παιδί μου... Συνταγματάρ-
χης Καρδαρίτσας εδώ, Διοικητής του 843... Πώς... όχι, δεν
σου κάνω πλάκα... Ναι... ο ίδιος... Καλά, καλά, δεν
πειράζει... όλοι κάνουμε λάθη... Για δως μου τον στρατηγό σε

παρακαλώ... Πώς;... Λείπει;... («Λείπει» μας λέει με κίνηση των χειλέων άνευ φωνής, λες και ήμασταν κουφοί). Όστε λείπε, ε;... Και τώρα τι θα γίνει;... Καλά, δως μου τον υπασπιστή... Α, λείπει κι αυτός... Και ποιος είναι εκεί, βρε παιδάκι μου;... Δεν ξέρεις...

—Τον προϊστάμενο του Α2 πες του, σφυρίζει χαμηλόφώνως ο Δάγκας. Είναι φίλος και θα μας εξυπερευτιήσει.

—Δως μου τον φίλο τότε... εεε... τον προϊστάμενο του Δευτέρου Γραφείου, μεταφέρει ο Διοικητής, τελείως αποσυντονισμένος. Πως;... Είναι εκεί;!... Δόξα τω θεώ!... Βάλτον στη γραμμή, βρε παιδάκι μου, να δούμε τι θα κάνουμε... Έτσι μπράβο!...

Ο Δάγκας μ' ένα νόημα «άσε, εγώ...» πήρε την κατάσταση και το ακουστικό στα χέρια του.

—Ρε Νότη;... Εγώ είμαι, ρε... ο Σπύρος, από το 843... Τι γίνεται, ρε ψυχή;... Χαθήκαμε... Ε, δουλειές... Δεν ξέρεις;... Αφού ξέρεις... Για σας δουλεύουμε όλοι, κουφάλες!... Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς εδώ!... Τι πράμα;... Αγριογούρουνα;... 'Ντάξ' μωρέ, κάτι θα γενει... Θα το κανονίσουμε... Ναι, ρε παιδί μου, άμα σου λέω... Κοίτα, Νότη... έχω ένα πρόβλημα... Μου στείλαν εδώ πεσκέσι κάτι λοκατζήδες... Είσαι εν γνώσει;... Σιγά μην δεν ήσανε!... Ωραία... Κάτι λένε εδώ για ΕΤΑΣ και τέτοιες ιστορίες για αγρίους... Α, ξέρεις;... Και δεν μιλάς, ρε φίλε, να ξέρουμε κι εμείς τι να κάνουμε;... Θα μου 'στελνες αναφορά;... 'Ντάξ' περιμένω... Όμως, ρε Νότη... τι ΕΤΑΣ και πράσιν' άλογα;... Για τέτοια ειμάστενε εμείς τώρα;... Αφού ξέρεις... Α!...

Μας έκανε νόημα «μαθαίνω».

—Αααα... Αα, μάλιστα... Από Ρεντίνα... Είναι κανονισμένο δηλαδή άνωθεν;... Να μένω ήσυχος... Μπράβο, ρε Νότη, αυτό ήθελα ν' ακούσω... Και πού 'σαι... θα το φροντίσω το θηρίο, έννοια σου... Ε, ναι, ρε... άμα λέμε μια κουβέντα... Τα δέοντα στην κυρία...

Έκλεισε το τηλέφωνο και στράφηκε σε μας με μια έκφραση θριάμβου «το κανόνισα κι αυτό».

—Εντάξει, μας λέει. Μηδέν πρόβλημα. Θα στείλουν λέει

από τη Ρεντίνα άτομα, λοκατζήδες, να επανδρώσουν το ΕΤΑΣ.
Τώρα δα μου συνέντασε λεπτομερή αναφορά.

—Κι άλλα φιγουρίνια; γκρίνιαξε ο Αλφατρίας.

—Πάλι καλά! ξεφύσηξε με ανακούφιση ο Διοικητής.
Οπότε εμείς δεν έχουμε ν' ασχοληθούμε, ε;

—Αυτό ακριβώς μου είπε κι ο Νότης, τον καθησύχασε ο Αλφαδύος.

—Είναι όμως μια ευκαιρία, είπε ο Παρκουρέας σκεφτικά
και μας έκανε να τον κοιτάσουμε όλοι ξαφνιασμένοι.

—Τι ευκαιρία; απόρησε ο Διοικητής μαγκωμένος.

—Να ξεσγουριάσουν λίγο οι λουφαδόροι, που έχουν
αράξει και τη βγάζουν ζωή και κότα με έξοδα της πατρίδας,
είπε αυστηρά ο επί της εκπαίδευσης προϊστάμενος.

—Δηλαδή;

—Αφού έχουμε τους... *ειδικούς*, εξήγησε ο Παρκουρέας
δείχνοντάς με χαλαρά. Να μαζώξουμε καμιά δεκαριά νομα-
ταίους από το τάγμα και να τους στείλουμε βόλτα στα βουνά.
Έτσι και εκπαιδευτικό έργο επιτελούμε και δείχνουμε στους
καρεκλόβιους της Στρατιάς ότι κάτι κάνουμε.

Ο Διοικητής έπεσε σε σκέψη.

—Ναι, βρε παιδί μου, του λέει. Αλλά μην έχουμε κανένα
ατύχημα...

—Τι ατύχημα; Πικνίκ στον καθαρό αέρα τους στέλνουμε.
Άλλωστε τι τους έχουμε τους... *ειδικούς*; Να τους ταΐζουμε
και να τους χτενίζουμε; Θα φροντίσει ο κύριος δόκιμος από
'δώ να πάνε όλα ρολοί.

Ο Διοικητής με κοίταξε ερωτηματικά.

—Εσύ τι λες, παιδί μου; μου κάνει.

Τον λυπήθηκα. Δεν μου 'κανε καρδιά να τον απογοητεύ-
σω.

—Θα φροντίσουμε όλα να πάνε καλά, κύριε Διοικητά, του
λέω.

—Οπότε κλείσαμε!

Εντελώς.

* * *

Την επομένη, στην πρωινή αναφορά, ο ταγματάρχης Παρκουρέας ανακοίνωσε το νέο στους έκθαμβους φαντάρους με τον διπλωματικό τρόπο που τον χαρακτήριζε.

—Τέρμα η λούφα, φώναξε με τη στεντόρια φωνή του. Χρειάζομαι καμιά δεκαριά άχρηστους για να επανδρώσουν περίπολο συνόρων. Οι πρώτες τριάδες από κάθε λόχο κι ο λοχίας Κούτσουρας ένα βήμα μπροστά... Οι υπόλοιποι, τους ζυγούς λύσατε.

Οι δέκα «εθελοντές» αλληλοκοιτάζονταν αλαφιασμένοι, ενώ αυτοί που γλύτωσαν αποχωρούσαν με μειδιάματα και πλακίτσες.

—Πάρ' τους και πήγαινέ τους στο γιατρό να τους βγάλει κατάλληλους, με διέταξε ο Αλφατρία και μ' άφησε να βγάλω το φίδι από την τρύπα μόνος μου.

Ήταν ένα δύσκολο πρωινό. Από τους δέκα επιλεγμένους, ελέω Παρκουρέα, οι δέκα επικαλέστηκαν διάφορες ανήκεστες βλάβες της υγείας τους. Ο γιατρός, ένας οπλίτης εξ' αναβολής, τους μοίρασε ασπιρίνες και τους έβγαλε όλους «ικανούς».

Τους άφησα στη φροντίδα του λοχία Κούτσουρα (που μου ξεκαθάρισε πως εκτός της πλατυποδίας του έπασχε επίσης από αναιμία, βροχικά, ρευματισμούς και χρόνιες κεφαλαλγίες, όλα με τους σωστούς ιατρικούς όρους –ένα ερείπιο!) και πήγα να λάβω οδηγίες από τον Αλφατρία.

—Ένα Ρέο θα σας πάει μέχρι την περιοχή Τσούσικα, εξήγησε δείχνοντάς μου στον χάρτη που είχε απλώσει στο γραφείο του. Από κει θα το κόψετε ποδαράτα πάνω στα βουνά, ακολουθώντας το μονοπάτι Α389, μέχρι το χωριό Ανεμοζάλη, όπου θα διανυκτερεύσετε. Από κει τούμπα στον Σμόλικα, μονοπάτι Β3749, ως την κορφή Μποροβίγλα... εδώ... και μετά μονοπάτι ΓΔ7435 καθ' όλο το μήκος των συνόρων. Διανυκτερεύσεις στα πλησιέστερα χωριά. Τερματισμός η Κερασιά, σε τέσσερις μέρες, όπου θα σας παραλάβει και πάλι το Ρέο. Ιδού και οι χάρτες και τα υπερεσιακά σημειώματα για τον Εφοδια-

σμό. Πυρομαχικά, ξηρά τροφή κι όλα τα σχετικά. Επαφή κατά τακτά χρονικά διαστήματα μέσω ασυρμάτου.

Μου εξηγούσε καμιά ώρα τις λεπτομέρειες και μετά με ξαπόστειλε στο Α2 για περαιτέρω οδηγίες.

Ο Δάγκας με άρπαξε αμέσως από τα μούτρα.

—Δεν μου λες, ρε δόκιμε, μου κάνει. Τι έκανες και σε στρίμωξαν έτσι;

—Δεν έχω ιδέα, κύριε ταγματάρχα, απάντησα με ειλικρίνεια.

Δεν φάνηκε να πείθεται.

—Δεν μπορεί... Από φρονήματα πώς πάμε;

—Τα καλύτερα, κύριε ταγματάρχα.

—Έτσι, ε; Και τι δουλειά κάνεις σαν να λέμε στην πολιτική ζωή;

—Τελείωσα μηχανολόγος... Δηλαδή... χρωστάω κάτι μαθήματα για το δίπλωμα...

Ο Αλφαδύος σήκωσε τα φρύδια του.

—Μπα, τι μου λες;... Και μορφωμένος, ε; Μήπως και λίγο κομμούνι;

—Και θα μ' έβαζαν στα ΛΟΚ, κύριε ταγματάρχα;

—Ναι, καλά... Όλοι παρθένες εισάστανε κι έτσι και το ψάξουμε λίγο βρίσκουμε ένα κάρο συγγενείς κατσαπλιάδες. Καλά, άσε... Θα το διερευνήσουμε... Έχουν γαρ γνώσιν οι φύλακες, κύριε Φούντα. Φούντας δεν είπαμε;

—Μάλιστα, κύριε ταγματάρχα.

—Με τον ηθοποιό καμιά συγγένεια;

—Απλή συνωνυμία, κύριε ταγματάρχα.

Ο Αλφαδύος κούνησε το κεφάλι του.

—Εμένα αυτές οι βόλτες στα σύνορα δεν μ' αρέσουν, δήλωσε. Ευκαιρία για τα κομμούνια να το σκάσουν.

—Κομμούνια στον Ελληνικό Στρατό; κύριε ταγματάρχα; απόρησα.

—Τα κομμούνια βρίσκονται παντού, δόκιμε, με αποστόμωσε ο Αλφαδύος. Το καλό που σου θέλω να το βάλεις καλά στο μυαλό σου, μην μας βρει καμιά συμφορά και τρέχουμε. Αγρυπνούμε, Φούντα. Αγρυπνούμε.

—Μείνετε ήσυχος, κύριε ταγματάρχα, απάντησα. Έτσι κι αλλιώς με τον ύπνο έχω ένα πρόβλημα.

Μου έριξε ένα λοξό βλέμμα.

—Η δουλειά μου είναι ακριβώς το αντίθετο, δόκιμε, είπε ξερά. Να μη μένω ήσυχος. Για να κοιμούνται ήσυχoi οι φιλήσυχoi πολίτες κάποιος πρέπει να μη μένει ήσυχος. Κατάλαβες;

—Απολύτως, κύριε ταγματάρχα.

Με ξανακοίταξε με κείνο το επαγγελματικό, διερευνητικό του βλέμμα.

—Τελικά, ρε δόκιμε, με σένα δεν ξέρω αν μας δουλεύεις ή αν είναι η φτιαξιά σου έτσι, είπε. Αλλά πού θα μου πας, στο τέλος θα βρω τι καπνό φουμάρεις, οπότε τα ξαναλέμε.

Και μ' αυτά τα εμπνευσμένα λόγια και τις υποσχέσεις για μια απρόσκοπτη μελλοντική συνύπαρξη με ξαπόστειλε.

Πήγα να βρω τον Κούτσουρα και του έδωσα τα υπηρεσιακά για την παραλαβή των χρειαζόμενων από τον Εφοδιασμό.

Τα κοίταξε με δυσπιστία και κούνησε τη σοφή του κεφάλια.

—Πότε με το καλό η αναχώρηση για τις ερημιές, κύριε δόκιμε; ρώτησε.

—Αύριο, πρωί-πρωί με τη δροσούλα, απάντησα χαμογελώντας.

—Καθώς το λέει και το γνωστό άσμα, γέλασε ο πολύπαθος λοχίας που αποδεικνυόταν ενημερωμένος φιλόμουςος.

—Ακριβώς.

Έβγαλε τα τσιγάρα του και μου πρόσφερε. Ανάψαμε.

—Πάντως, κύριε δόκιμε, εγώ δε έχω καλό προαίσθημα, μου λέει φυσώντας τον καπνό στον ουρανό.

—Μιλάμε για την περίπολο να υποθέσω;

Κούνησε το κεφάλι καταφατικά.

—Τώρα, μεταξύ μας, κύριε δόκιμε... Δηλαδή, τους κόβεις εσύ αυτούς τους λέχρους για αλπινιστές;

—Ε, όσο για μια βόλτα στη φύση θα τα καταφέρουν, είπα.

Ο Κούτσουρας γέλασε.

—Ναι, καλά, είπε. Εδώ έχουμε να ξεκουνηθούμε από τη μέρα που ήρθαμε. Η σκληρότερη πορεία που κάνουμε είναι από το θάλαμο στο Καψιμί και πίσω... Κι αυτή δεν τη βγάζουν όλοι με τη μία...

Γέλασα.

—Έλα, ρε Κούτσουρα, είπα. Προκάλυψη είσαστε... Όλο και κάτι θα κάνετε.

—Α, σίγουρα! αναφώνησε ο λοχίας. Κάθε τόσο του τη βάραι του Αλφατρία και βγάζει προγράμματα εκπαίδευσης. Πλην, αν αφαιρέσουμε τους γραφιάδες, τους οδηγούς, τους συντηρητές, τους μαγείρους, τους επαγγελματίες λουφαδόρους, τους κωλυόμενους και τους ασθενείς αυτό που απομένει είναι καμιά δεκαριά ψάρακλες που δεν έχουν προλάβει να δικτυωθούν ακόμα. Σε δυο-τρεις μέρες τα προγράμματα του Παρκουρέα καταρρέουν σαν τραπουλόχαρτα. Γι' αυτό σου λέω... Εδώ στις σκοπιές και με το ζόρι πάμε...

—Μεγαλείο δηλαδή το τάγμα!

—Κολέγιο! επικρότησε ο Κούτσουρας. Την αράζουμε δίπλα στα καλοριφέρ και τις σόμπες και μετράμε μέρες στην τσατσάρα.

Δεν τον πολυπίστεψα τον ραχατλή λοχία, αλλά αποδείχτηκε, φευ, δεινός προφήτης.

* * *

Ήταν να φύγουμε στις έξι το πρωί, αλλά το Ρέο δεν ξεκίναγε και μέχρι να το κατσαβιδιάσουν πήγε οκτώ η ώρα. Η διαδρομή ήταν σύντομη μέχρι το σημείο απ' όπου θ' άρχιζε η πορεία, μέσα στο δάσος και την ερημιά.

—Θα μας φάνε οι λύκοι εδώ που μπλέξαμε, γκρίνιαξε ένας χοντρούλης γραφιάς κοιτάζοντας γύρω του ανήσυχα.

—Οι λύκοι βγαίνουν νύχτα, ρε βλήμα, τον παρηγόρησε ένας άλλος, που στην πολιτική του ζωή ήταν τσοπάνος και ήξερε.

—Εγώ το ξέρω, οι λύκοι το ξέρουν όμως;

Πήραμε τον ανήφορο σιγά-σιγά, μπροστά εμείς οι τρεις και πίσω οι ταλαιπώροι, ενώ κάθε τόσο έριχννα μια ματιά στον χάρτη, όπου υπήρχαν διάσπαρτα σημάδια με κόκκινο χοντρό μολύβι.

—Αυτά είναι τα γνωστά ναρκοπέδια, μου εξήγησε ο Κούτσουρας.

—Τα «γνωστά»; Γιατί, υπάρχουν κι άγνωστα;

—Μιλάμε για τον Εμφύλιο, κύριε δόκιμε, είπε. Τα ναρκοπέδια που ξέρουμε είναι αυτά που έστησε ο στρατός. Τα άλλα όμως; Αυτά που βάζαν οι αντάρτες όπου λάχει και χωρίς σχέδιο;

—Αυτά δεν τα ξέρουμε;

—Όχι βέβαια. Κάθε τόσο όλο και κάποιος ξυλοκόπος από τα γύρω χωριά τινάζεται.

—Εξοχα!

—Αλλά και τα δικά μας, μη νομίζεις..., συνέχισε απτόητος ο λοχίας. Τα περισσότερα τα άφησαν όπως ήταν... Πού να βρεθούν τώρα ναρκοσυλλέκτες και ποιος να ρισκάρει το τομάρι του;... Είναι να μην σου πέσει το λαχείο.

Μάλιστα.

Στην αρχή η πορεία δεν ήταν δύσκολη. Η ανηφοριά γλυκιά, το μονοπάτι πλατύ και καλά πατημένο, ο καιρός όχι ιδιαίτερα κρύος κι όπως δεν βιαζόμασταν να πάμε κάπου συγκεκριμένα το πήραμε με το μαλακό. Οι λουφαδόροι μέσα στην καλή χαρά –τηρουμένων των αναλογιών– φλυαρούσαν, αλληλοπειράζονταν, έπιαναν και κανένα θανατερό λαϊκό τύπου ΚΤΕΛ... όλα μια χαρά. Κατά το μεσημέρι όμως το πράγμα άρχισε να ζορίζει και σιγά-σιγά οι κουβέντες και τα άσμα-

τα αντικαταστάθηκαν από αγκομαχητά και βλαστήμιες, ενώ κατά τακτά χρονικά διαστήματα ακουγόταν η γνωστή φανταρίστικη επωδός: «Α, ρε μάνα, γιατί δεν μ' έκανες γκόμενα, να γίνω πουτάνα, να τα 'κονομάω;».

Φτάνοντας στην πρώτη (χαμηλή) ράχη το ηρωικό περίπολο είχε γίνει φύλλα και φτερά. Αποφάσισα να κάνω μια στάση, γιατί έτσι και συνεχίζαμε θα τους έκανα όλους.

Οι λουφαδόροι σωριάστηκαν όπου βρήκαν –έντολα πτώματα. Κάνα-δυο μάζεψαν ότι κουράγιο τους είχε απομείνει ν' ανάψουν τσιγάρο.

Οι τρεις μας καθήσαμε κάτω από ένα πεύκο και βγάλαμε από μια κονσέρβα –προπολεμικό κορνμπήφ Αβησσυνίας!... μεγαλείο!– να κολατσίσουμε.

—Δεν την κόβω σόϊ τη φτιάξη, σειρά, μουρμούρισε ο Διακοφτός δείχνοντας με το κεφάλι τα πτώματα. Ξεμπερδεύτηκαν από τώρα.

—Μας βλέπω να τους κουβαλάμε, σχολίασε ο Κεράτσας.

—Θα φάνε και θα καρδαμώσουν, τους καθησύχασα εγώ.

Οι λουφαδόροι μας κοιτάζαν με την έκφραση που έχουν τα αδέσποτα ζαγάρια που παραμονεύουν στις ταβέρνες μην τους πετάξει κανένας πονόψυχος τίποτα κοψίδια. Δεν πονηρεύτηκα.

—Τρώμε τώρα, τους φώναξα.

Οι τύποι αλληλοκοιτάχτηκαν αλλά κανείς δεν έκανε κίνηση να βγάλει κονσέρβα. Τους κοιτάζω... με κοιτάνε...

—Τι γίνεται, μάγκες, κάνουμε δίαιτα για τη σιλουέτα μας; χωρατεύω.

Υπήρξαν μερικά αμήχανα βηχαλάκια, ένας-δυο έσκασαν ανθυποχαμόγελο... Συνεχίζουμε να τιμιπολογάμε από τη Γκοντζίλα... συνεχίζουν να μας κοιτάνε σαν ζήτουλες...

Άρχισα να ψυλλιάζομαι. Γυρίζω στον λοχία τους που έκανε σχέδια στο χώμα μ' ένα κλαρί.

—Ρε συ, Κούτσουρα...

—Διατάξτε, κύριε δόκιμε.

—Τι τρέχει, ρε μεγάλε;

—Τι να τρέχει, κύριε δόκιμε; Τίποτις.

—Γιατί δεν τρώτε;

Ένοχη σιωπή... βλέμματα που ταξίδευαν στα κλαριά των δέντρων... στη φύση...

—Γιατί δεν τρώτε, ρε;

Ο Κούτσουρας ανέλαβε να εξηγήσει.

—Ε, να, κύριε δόκιμε... Σκεφτήκαμε ότι αφού, έτσι κι αλλιώς, αργότερα θα πιάκουμε στο χωριό... Πού να κουβαλάμε τώρα κονσέρβες, που, εδώ που τα λέμε, σάματις τρώνονται;

—Δεν τρώνονται, δεν τρώνονται, επικρότησε η ομήγυρη.

Μείναμε ξεροί.

—Δηλαδή, ρε ρεμάλια, ξεκινήσατε για περίπουλο τεσσάρων ημερών χωρίς εφόδια; έβαλε τις φωνές ο Διακοφτός.

Άλλη ένοχη σιωπή... κατεβασμένα κεφάλια... Μαγδαληνές.

—Είπαμε ν' αποφύγουμε το περιττό βάρος..., εξήγησε μισοκακόμοιρα ο Κούτσουρας.

—Εύγε, το αποφύγατε, είπα. Και... δεν πεινάτε, ρε;

Οι τύποι αλληλοκοιτάχτηκαν αμήχανοι.

—Ε, 'ντάξ'... ψιλοπεινάμε...

Πιάσαμε τα σακίδια μας, ψαρέψαμε από μέσα ότι κονσέρβες βρήκαμε και τους τις πετάξαμε. Σε λίγο τα πουλάκια κελαϊδούσαν και πάλι χαρωπά.

—Τουλάχιστον δεν θα μας μείνουν στα χέρια από αστία, μας παρηγόρησε ο Κεράτσας.

—Ναι, κι αν δεν βρούμε το κωλοχώρι, την πουτσίσαμε ομαδικώς, γρύλισε ο Διακοφτός.

Τελειώσαμε τις ρηματοκονσέρβες και βγάλαμε τα παγούρια να πιούμε. Για μια ακόμα φορά τα βλέμματα των λουφαδόρων έπεσαν πάνω μας παρακλητικά.

—Πείτε μου ότι φέρατε τουλάχιστον νερό! φώναξα.

Δέκα κεφάλια έσκυφαν ένοχα.

Ο Κούτσουρας χαμογελούσε αμήχανα.

—Έ τι, μισές δουλειές θα κάναμε; είπε πνευματωδώς.

—Το βάρος.

—Έμ...

—Σάματι δεν θα βρίσκαμε πηγές στο βουνό; επιχειρηματολόγησε ο τσοπάνος –που ήξερε απ' αυτά.

Τα παγούρια μας πέρασαν ένα γύρο κι όταν κατέληξαν και πάλι στα χέρια μας ήταν ελαφριά σαν καινούργια.

—Και από δίψα, σχολίασε ο Διακοφτός.

—Να δούμε τι άλλο, είπε επιφυλακτικά ο Κεράτσας.

Με το τσούρμιο ανανεωμένο τώρα πήραμε να σκαρφωνούμε πάλι στο βουνό. Ο καιρός σκουντούφλιαζε όμως κι όσο προχωρούσαμε τόσο το μονοπάτι γινόταν προβληματικό. Κατά τις τρεις άρχισε το ψιλόβροχο. Τα αγκομαχητά και τα σιχτίρια στην ημερησία διάταξη ξανά.

Κάτι δεν μου πήγαινε καλά. Άλλα έλεγε ο χάρτης κι άλλα το τοπίο γύρω μας. Για παράδειγμα... Θα έπρεπε να είχαμε συναντήσει εδώ και ώρα έναν μικρό χείμαρρο καθώς και κάτι στάνες. Αντ' αυτών ανεβοκατεβαίναμε ράχες και το δάσος όλο και πύκνωνε. Σαν να μην έφτανε αυτό η πυξίδα (που χορηγούσε η «υπηρεσία») τα είχε φτυσμένα από καιρό και με τη συννεφιά πάνωθ' έμας νταβάνι ήταν αδύνατο να καταλάβουμε από τον ήλιο πού πηγαίναμε.

Το κρύο τώρα περόνιαζε και το ψιλόβροχο να μη λείει να κοπάσει. Κανονικά σε λιγότερο από μια ώρα θα 'πρεπε ν' αντικρίσουμε τα σπίτια του πρώτου χωριού, αλλά...

Οι λουφαδόροι σέρνονταν. Ένας γραφιάς, που είχε πέσει σε δυσμένεια ειδικά, ο Τσουλόπουλος, κάθε πέντε βήματα έκανε στάση, έτοιμος να καταρρεύσει. Δεν μας έβλεπα να κοιμόμαστε στο χωριό πια. Άρχισα να ψάχνω για απάγκιο, να περάσουμε όπως-όπως τη νύχτα, αλλά πού;

Μας βρήκε το σκοτάδι στο τέλος. Δεν είχαμε άλλη επιλογή από το να βολευτούμε όσο γινόταν εκεί που βρισκόμασταν.

Το καλύτερο που μπορέσαμε να βρούμε ήταν κάτω από κάτι καστανιές. Δεν το συγκρίνες με το Χίλτον βέβαια, αλλά από το ανοιχτό ύπαιθρο πολύ καλύτερα. Τουλάχιστο έκοβε κάπως τον αέρα και η βροχή φιλτράριζε υποφερτά μέσα από τις φυλλωσιές.

Ο Τσουλόπουλος σωριάστηκε όπου βρέθηκε, αλλά και οι υπόλοιποι λουφαδόροι δεν βρίσκονταν σε καλύτερη κατάσταση. Οι μόνοι που στέκονταν ακόμα στα πόδια τους ήμασταν εμείς οι τρεις (νοσοκόμες κι αδερφές του ελέους). Ψόφιοι από το άσκοπο περπάτημα και την συνεχή ανάβαση, αλλά με το μυαλό να μην τα έχει φτύσει εντελώς κι αυτό είναι το πιο σημαντικό σ' αυτές τις περιπτώσεις. Μαζέψαμε ότι πουρνάρια και ξερόκλαδα μπορέσαμε να βρούμε ολόγυρα και με χίλια ζόρια, γιατί όλα ήταν νοτισμένα, και χρησιμοποιώντας βοηθητικό προσάναμμα μπαρούτι από σφαίρες που ανοίξαμε με το μαχαίρι, καταφέραμε ν' ανάψουμε μια αξιοπρεπή φωτιά.

Δεύτερο μέλημά μας ήταν η συλλογή νερού. Γιατί θα ήταν τραγελαφικό να κορακιάζαμε από τη δίψα ενώ είχαν ανοίξει οι ουρανοί κι έριχναν. Ευτυχώς ο Κεράτσας είχε φέρει ένα μουσαμαδένιο αδιάβροχο μαζί του, απ' αυτά που χρησιμοποιούσαμε στη χειμερινή διαβίωση, και το τεντώσαμε ανάμεσα σε δυο κλαριά για να μαζέψει το βρόχινο. Σε μισή ώρα είχαμε γεμίσει πέντε παγούρια.

—Τι, πίνεται; απόρησε ο Κούτσουρας.

—Από το κάτουρο πάντως καλύτερο, ε; του απάντησε ξερά ο Διακοφτός.

Περιττό να πω ότι κανείς από τους λουφαδόρους δεν είχε σκεφτεί να φέρει μαζί του κουβέρτα. Όχι ότι θα έκανε μεγάλη διαφορά, αλλά θα βοηθούσε κάπως ψυχολογικά. Ευτυχώς υπήρχε η φωτιά. Και βέβαια οι τρεις υπνόσακοι που είχαμε φέρει εμείς. Και που παραχωρήσαμε βέβαια στον φουκαρά τον Τσουλόπουλο και σε άλλα δυο από τα βαρύτερα περιστατικά.

Και... όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις αυτές, επαληθεύτηκε για μια ακόμη φορά ο νόμος του Μέρφου.

Το ουρλιαχτό του λύκου δεν έφτασε στ' αυτιά μας από την άλλη άκρη του κόσμου, αλλά από κάπου εκεί κοντά.

Πόσο κοντά, ούτε ο τσοπάνος δεν μπορούσε να πει. Και στο ένα προστέθηκε γρήγορα και δεύτερο... και τρίτο... ώσπου σε λίγο είχαμε μια κανονική χορωδία.

—Βάλτε μια γεμιστήρα στα όπλα κι ασφαλίστε, διέταξα το τσούρμιο.

Με κοίταξαν... ναι, με το γνωστό βλέμμα.

—Δεν το πιστεύω! ανέκραξε ο Διακοφτός. Δεν φέραν πυρομαχικά!

—Σάματις θα πηγαίναμε να πάρουμε την Πόλη και την Αγιά Σοφιά, ρε σειρά; δικαιολογήθηκε ο Κούτσουρας.

Σωστά.

—Και τώρα;

Τώρα είχαμε μόνο τα τρία FAL τα δικά μας και το πιστόλι μου. Οι υπόλοιποι φιλάρες, λόγω του «περιττού βάρους» ήταν άοπλοι!

—Σαν κοντά δεν ακούγονται; έκανε ανήσυχος ο Κούτσουρας στήνοντας αυτί στη χορωδία των λύκων.

—Κοντά, απάντησε ξερά ο Διακοφτός.

—Δηλαδή... μπορεί και να μας την πέσουν;

—Αν πεινάνε...

—Και πού ξέρω εγώ αν πεινάνε;

—Οι λύκοι πάντα πεινάνε, είπε διδακτικά ο Κεράτσας, που ως Σερραίος ήξερε κι αυτός για τις συνήθειες των συμπαθών τετράποδων.

—Και τι κάνουμε;

—Κρατάμε τη φωτιά αναμμένη, πρώτο και κύριο.

—Και βάζουμε σκοπιές, συμπλήρωσα χαιρέκακα.

Οι λουφαδόροι αγανάκτησαν.

—Τι, κι εδώ σκοπιά;!!!

—Έλεος!

—Εγώ είμαι πεθαμένος...

—Κι εγώ...

—Ας με φάνε οι λύκοι, να γλυτώσω.

—Εντάξει, τους λέω. Εσείς κοιμηθείτε, αν μπορείτε. Θα βγάλουμε τα νούμερα εμείς οι τρεις.

Έπεσε μια άβολη σιωπή.

—Υπολόγισε και μένα, λέει με μισή καρδιά ο Κούτσουρας.

—Κι εγώ... 'ντάξ'..., προσφέρθηκε ένας άλλος.

—Μέσα κι εγώ...

Ο Διακοφτός γέλασε.

—Ο φόβος φυλάει τα έρμα, είπε. Καλά... θα κάνουμε εμείς τα τρία πρώτα νούμερα και σας φωνάζουμε.

—Σιγά μη μπορέσουμε να κλείσουμε μάτι!...

Σε δέκα λεπτά ροχάλιζαν όλοι του καλού καιρού κι ας βρέχονταν.

Οι λύκοι είχαν ησυχάσει. Μόνο αραιά και πού ακουγόταν ένα ουρλιαχτό... κοντά πάντα.

—Θα στείλουν ένα-δυο ανιχνευτές για να δουν τι γίνεται, είπε ο Κεράτσας. Έτσι και δείτε κίνηση ρίξτε μια μπαταριά. Αν τους έχουν κυνηγήσει κι εδώ, όπως στα δικά μας τα μέρη, θα ξέρουν τι είναι το όπλο και θα κρατήσουν αποστάσεις.

—Κι αν δεν ξέρουν; ρώτησα.

—Τότε θα τους μάθουμε εμείς, γέλασε ο Διακοφτός χαϊδεύοντας το όπλο του.

Ρίξαμε ξύλα στη φωτιά και καθίσαμε με την πλάτη στις φλόγες, για να μπορούμε να διακρίνουμε καλύτερα στο σκοτάδι.

—Βρε, πού μπλέξαμε! μουρμούρισε ο Διακοφτός.

—Καλά, δεν θα 'πρεπε να είχαμε βρει ένα κωλοχωριό εδώ και ώρες; αναρωτήθηκε ο Κεράτσας.

—Κατά τον χάρτη ναι, απάντησα.

—Μην σου πω τι τον έχω τον χάρτη!

—Ο χάρτης είναι λάθος, είπα σκεφτικός. Αλλά δεν είναι μόνο τα χωριά που δεν βρίσκουμε που με προβληματίζει.

Ο Διακοφτός με κοίταξε.

—Ναρκοπέδια; έκανε.

Κούνησα το κεφάλι καταφατικά.

—Βρισκόμαστε στον Σμόλικα, είπα. Εδώ πάνω στον Εμφύλιο έγινε ο κακός χαμός. Και κανείς δεν ξέρει πια πού είναι τι. Κι όπως έχουμε χαθεί –γιατί χαθήκαμε, κακά τα ψέματα– δεν ξέρουμε ούτε τι να προσέξουμε.

—Α, τι ωραία!

—Και με τα πτώματα που μας φόρτωσαν, που δεν έχουν πάει ποτέ πιο πέρα από την πλατεία του χωριού τους, πρέπει να έχουμε το νου μας διπλά.

—Μια χαρά, είπε ο Κεράτσας. Αν δεν πάμε από πείνα, από δίψα κι από τους λύκους, θα πάμε από νάρκη.

—Τώρα αυτό για την πείνα το το ήθελες; γκρίνιαξε ο Διακοφτός. Μ' έχει κόψει η λόρδα.

—Πεινάς πολύ, ρε σειρά; του κάνει ο Κεράτσας χαμογελώντας.

—Σαν τους λύκους εκεί απέναντι.

Ο Κεράτσας έβαλε το χέρι του στο σακίδιο κι όταν το ξανάβγαλε κρατούσε μια πολύτιμη κονσέρβα κορνμπίφ Αβησσυνίας!

—Την κράτησα για μια δύσκολη στιγμή, είπε γελώντας.

—Ρε σειρά!... Ρε συ!... Είσαι ο Χριστός, ρε! Ο Χριστός αυτοπροσώπως!

Την ανοίξαμε και την τσακίσαμε. Ποτέ δεν φανταζόμουν ότι θα βρισκα τη Γκοντζίλα τόσο νόστιμη!

Ο Διακοφτός στράφηκε προς το μέρος μου.

—Τώρα εσύ, αν θα 'θελες να 'σαι Μεγαλέξαντρος, δεν θα 'πρεπε να τη μοιράσεις στα στρατά; είπε.

—Τα στρατά έχουν αυτό που τους αξίζει, απάντησα. Κι επιπλέον δεν θέλω να 'μαι Μεγαλέξαντρος. Να πάω σπίτι μου θέλω, να κοιμηθώ σαν άνθρωπος, στο κρεβάτι μου, με τις πιτζάμες μου τις κολλαριστές, και το πρωί να πίνω τον καφέ με το κορίτσι μου, αντί να βλέπω τα αξούρηγα μούτρα σας.

—Α, ναι, μ' αυτά και μ' αυτά παραλείψαμε να ξουριστούμε κιόλας, είπε ο Κεράτσας.

—'Ντάξ', βγάλε μας αναφορά, γρύλισε ο Διακοφτός. Αλλά θα το ξαναδούμε άραγε το αναθεματισμένο το τάγμα;

—Έχουμε τον ασύρματο, είπα. Πρωί-πρωί να δοκιμάσουμε να κάνουμε επαφή, γιατί δεν πάει έτσι αυτή η δουλειά.

—Σιγά μην πιάνει οτιδήποτε από 'δώ πάνω το καφεκούτι! είπε ο Διακοφτός.

—Με χειροκίνητο δυναμό δουλεύει, έλεος! αναφώνησε ο Κεράτσας, που σαν ηλεκτρολόγος αγανακτούσε κάθε που συναντούσε νεολιθική τεχνολογία στον ένδοξο ελληνικό στρατό.

—Μωρέ ας δουλεύει και με τον άνεμο, μουρμούρισα. Αρκεί να δουλεύει.

Πρώτος φύλαξε ο Κεράτσας, δεύτερος εγώ και μετά ο Διακοφτός, που παρέδωσε, μαζί και το FAL του, στον Κούτσουρα. Ο οποίος αποκοιμήθηκε βέβαια του καλού καιρού κι άφησε τη φωτιά να σβήσει.

Ευτυχώς οι λύκοι έχασαν το ενδιαφέρον τους σε μας και πήγαν παραπέρα, για κάτι πιο εκλεκτό και ίσως λιγότερο προβληματικό. Κι ευτυχώς επίσης που, με το ξημέρωμα, σταμάτησε η βροχή και βγήκε ήλιος.

Οι λουφαδόροι είχαν πάρει το πάνω τους τώρα που ξεκουράστηκαν τη ευγενή μας χορηγία. Ακόμα κι ο Τσουλόπουλος στεκόταν νιούρος. Έτσι καταφέραμε να σκαρφάλώσουμε χωρίς πολλά-πολλά στην επόμενη κορφή, περιμένοντας να βρούμε άλλη μια από πίσω, ως συνήθως σ' αυτό το ατελείωτο βουνό. Αλλά... ω, της ανέλπιστας ευτυχίας!... άλλο ανέβασμα δεν υπήρχε! Μόνο κατέβασμα πια –επιτέλους!

—Κι όχι μόνο αυτό, αλλά στο βάθος-βάθος της πλαγιάς τι αντίκρισαν οι έκθαμβοι οφθαλμοί μας; Όχι το μυθικό Ελντο-

ράντο, όχι το Βασίλειο των Ουρανών... καλύτερο! Το πρώτο μας χωριό! Σκαρφαλωμένο σε μια χαμηλή ράχη και υποσχόμενο, αν όχι το τέλος της απεριόριστης ταλαιπωρίας μας, οπωσδήποτε τουλάχιστον μια μικρή –ή μεγάλη– ανάπαυλα μετά φαγητού, νερού και ίσως ζέστης.

Πριν αρχίσουμε την κατάβαση δοκιμάσαμε τον ασύρματο. Σιγά μην έπιανε οτιδήποτε!

Το χωριό δεν υπήρχε στον χάρτη μου. Καθόλου παράξενο. Το παράξενο ήταν ότι πλησιάζοντας δεν διακρίναμε κανένα σημάδι ζωής. Βέβαια στην περιοχή των συνόρων τα χωριά-φαντάσματα, εντελώς ή εν μέρει εγκαταλελειμμένα, δεν σπάνιζαν, τούτο εδώ όμως δεν φαινόταν να είναι από αυτά. Απλά τα σπίτια ήταν κατάκλειστα και στα δρομάκια του δεν υπήρχε ψυχή, ούτε καν σκυλιά.

Φτάσαμε στην πλατεία και καθίσαμε απορημένοι, μπερδεμένοι, πεινασμένοι και διψασμένοι, στο πεζούλι της κατάκλειστης επίσης εκκλησίας.

—Τι διάολο, πεθάναν όλοι τους; μουρμούρισε ο Κούτσουρας κοιτάζοντας γύρω με απορία.

—Να χτυπήσουμε την καμπάνα, πρότεινε ο ξαναζωντανεμένος Τσουλόπουλος.

—Να ρίξουμε μια μπαταριά, πρόσφερε την εμπειρία του ο τσοπάνος.

—Να δοκιμάσουμε πάλι μήπως πιάσουμε το τάγμα, είπα.

Στήσαμε τον ασύρματο, με το χειροκίνητο δυναμό του, κι άντε πάλι από την αρχή.

—Φλόγα από Φλόγα 1 (αυτοί ήμασταν εμείς –τρομάρα μας!). Φλόγα από Φλόγα 1... Έλα Φλόγα... μ' ακούς;

Ούτε φλόγα, ούτε σπίθα.

Ξανασυμβουλευτήκα τον χάρτη. Δεν έβγαινε άκρη. Αν είχαμε ξωκείλει βορειοανατολικά, όπως πίστευα, θα μπορούσαμε να βρισκόμαστε σ' οποιοδήποτε από τα πέντε-έξι χωριά που ήταν σημειωμένα στην περιοχή.

Κι εκεί που αναρωτιόμουν αν θα έπρεπε να χτυπήσουμε την καμπάνα... ξεπροβάλει από μια γωνιά ένας τύπος με τρα-

γιάσκα κι αζούρηγος από τουλάχιστον μια βδομάδα πάνω σ' έναν γάϊδαρο!

Με το που μας βλέπει τραβάει το καπίστρι να γυρίσει το ζώο πίσω. Αλλά ο Διακοφτός, αστραπιαία κινούμενος, του έκλεισε τον δρόμο.

—Τι γίνηκε, ρε πατριώτη; του κάνει. Ούτε καλημέρα;

—Καλημέρα, καπιτάνιου, καλημέρα, ψελλίζει ο αζούρηγος με έκφραση παγιδευμένου ποντικού.

—Για πού το 'βαλες, ρε μάστορη; τον ρωτάω με τη σειρά μου. Τι έπαθες και πας να την κάνεις έτσι στα μουλωχτά;

—Θ'μήθ'κα που 'χου να πάου στ' μιτόχ'ι, καπιτάνιου, μου λέει με το μάτι του να παίζει δεξιά-ξερβά ψάχνοντας, του κάκου, για δρόμο διαφυγής.

—Κι οι άλλοι πού είναι; τον ρωτάω. Κι αυτοί στο μετόχι;

—Πού να 'νι, καπιτάνιου μ'; Τ'ς δ'λιές τ'ς είναι οι ανθρώπ'οι. Φτουκό του χουριό... Ούτι πιδιά δεν υπάρχ'ν, ούτι τίπουτις...

Εκεί άρχισα να μπαίνω σιγά-σιγά στο νόημα.

—Στρατός είμαστε, του λέω. Μη φοβάσαι.

—Εμ φουβόμι; δεν φουβόμι, ψέλλισε ο τύπος. Ζήτου η στρατός λιέου, τι να πω κι ιγώ η έρμους;

—Καφενείο δεν έχετε; ρωτάω.

—Μπάααα... Τέτοιου πράμα!... Καφινείου!... Ούλου μαγιές κι γέρ'οι είναι ιδώ... Ποιός να πάει στ' καφινείου;

—Παπά δεν έχετε;

—Παπά έχ'μι, πώς δεν έχ'μι;

—Και πού 'ναι ο παπάς;

—Πού να ξιέρου ιγώ η έρμους, καπιτάνιου, πού 'νι η παπάς; Ξιέρου; Δεν ξιέρου;

—Πώς το λένε το χωριό, πατριώτη;

—Τζούρμπαν'η.

Κοιτάω στον χάρτη... Η Τζούρμπανη ήταν ένα από τα χω-

ριά που είχα επισημάνει. Στου διαόλου το κάγκελο! Είχαμε τελείως ξωκείλει!

—Τηλέφωνο υπάρχει; ρωτάω τον απρόθυμο καβαλάρη.

—Τηλέφουνου... υπάρχ'ει, πώς δεν υπάρχ'ει, μου απαντάει εκείνος, όχι χωρίς κάποια περηφάνεια.

—Και πού είναι το τηλέφωνο; επιμένω εγώ.

—Στ' καφινείου, απαντάει ο τύπος.

—Εσύ είπες ότι δεν έχετε καφενείο, του θυμίζω.

Κατάλαβε τη γκάφα του και δαγκώθηκε.

—Μπορεί να είπα ότ' είναι κλειστό, μου κάνει.

—Ωραία. Να βρούμε τον καφετζή να το ανοίξει, λέω.

Τον είδα να τσιτώνεται.

—Ιγώ είμι η καφιτζής, ομολογεί με βαριά καρδιά.

—Τώρα μάλιστα, του λέω. Τώρα αρχίσαμε ν ακαταλαβατινόμαστε. Άντε ν' ανοίξουμε το καφενείο. Να μας φτιάξεις και καφέ και κάτι να φάμε.

—Τι να φάτι; μου κάνει στραβομουτσουνιάζοντας. Σάματ' έχουμι κι τίπουτας να φάτι;

—Ψωμί δεν έχετε;

—Έχ'μι, πώς δεν έχ'μι.

—Τυρί;

—Κι τυρί...

—Ε, τότε είμαστε βασιλιάδες! του λέω γελώντας. Ψωμί, τυρί και καφέ. Ε, ρε, μεγαλεία!

Ο καβαλάρης εξακολουθούσε να είναι επιφυλακτικός.

—Ιμείς ειμάστ'νι φτουκοί αθρώπ'οι, μου λέει μισοκακόμοιρα.

—Το είπαμε αυτό.

—Κι ποιος θα μι πλερώσ'ει ιμένα, α;

—Εμείς.

—Έχ'τι λιφτά ισείς απάνου σ'; απορεί ο φιλόξενος καφε-
τζής.

—Έχ'μι.

—Καλά τότες, να σι φτιάξου ότ' θέλ'ς.

Κι έτσι άνοιξε το καφενείο που δεν υπήρχε. Και ω, του
θαύματος, σιγά-σιγά άρχισαν να εμφανίζονται και οι άλλοι
εξαφανισμένοι χωριάτες. Τελευταίος ο παπάς.

Ενθουσιώδης.

—Το ως ευ παρέσεται, μας προσφώνησε με κείνη την
ψαλμουδιαστή φωνή της συνεχνίας του.

—Καλώς σας βρήκαμε, του απαντάω μπουκωμένος ψω-
μοτύρι.

—Στρατός εισάστενε, καπετάνιο; Στρατός;

—Στρατός, του λέω. Τι νομίσατε δηλαδή;

Ο άνθρωπος του θεού σταυροκοπήθηκε θεαματικά.

—Δόξα σοι ο Πανάγαθος! αναφώνησε. Γιατί εμείς εδώ, κα-
πετάνιο, να 'ξερες τι έχουν δει τα μάτια μας!...

—Φαντάζομαι, του κάνω.

—Δόξα σοι ο Θεός, ξανασταυροκοπιέται ο ευλαβής. Εμείς
όλοι εδώ πέρα ειμάστενε με την Εθνική μας Κυβέρνηση, να
το ξέρετε.

Στρέφεται στους άλλους ντόπιους θαμώνες που κόπιασαν
στο μεταξύ.

—Ε, παιδιά; τους κάνει προτρεπτικά.

—Ναι... ναι...

—Ιθν'κή Κυβέρνησ'!

—Παπαδόπουλους κι ξιρό ψουμί.

Και όντως το ψωμί ήταν κατάξερο.

Φάγαμε, ήπιαμε καφέ, νερό, γεμίσαμε τα παγούρια...
Έπιασα το τηλέφωνο. Παιδεύτηκα κάπου μισή ώρα, αλλά στο
τέλος έβγαλα το τάγμα.

—Δωσ μου το Γραφείο Κινήσεως, λέω του διαβιβαστή.

—Να δω αν είναι κανείς, ε;...

—Να δεις.

Σε δέκα λεπτά είχα στην άλλη άκρη της γραμμής έναν δεκανέα, που ήταν το δεξι χέρι του άρχοντα των οχημάτων, ανθυπασπιστή Κεφάλα.

—Τ' αφεντικό λείπει, με πληροφορεί.

—Δεν πειράζει, του λέω. Κι εσύ μου κάνεις.

—Για να δούμε...

—Είμαστε στη Τζούρμπανη, του λέω. Στείλε ένα Ρέο να μας παραλάβει.

Ο δεκανέας έσκασε στα γέλια.

—Στη Τζούρμπανη! λέει. Ρέο! Εκεί δεν περνάει ούτε ποδήλατο. Γαϊδούρι και αν... Μας δουλεύεις, κύριε δόκιμε;

Μ' έζωσαν τα φίδια.

—Κι από πού περνάει, να 'χουμε το καλό ρώτημα;

—Από Κερασιά, το πλησιέστερο.

Κοιτάω τον χάρτη... Η Κερασιά βρισκόταν στην άλλη άκρη του γνωστού σύμπαντος. Δεν υπήρχε περίπτωση να φτάσουν ως εκεί οι λουφαδόροι ζωντανοί.

—Καλά, του λέω. Ετοίμασε εσύ το όχημα και θα σε ξαναπάρω.

Ο παπάς είχε ακούσει τη συνομιλία. Αλίμονο!

—Πεζή στην Κερασιά; μου λέει. Είναι μακριά... Δυο μέρες θα κάν'τε... Και τρεις, που λέει ο λόγος. Γιατί δεν πάτε με το λεωφορείο;

—Έχει λεωφορείο από εδώ; ρωτάω κατάπληκτος.

—Από εδώ όχι. Περνάει όμως από κάτω, στη διασταύρωση... που είναι... άντε, μια ώρα δρόμος.

Η μια ώρα ήταν τρεις, σ' έναν λασπιασμένο χωματόδρομο. Αλλά για μια φορά η τύχη μας χαμογέλασε. Φτάσαμε στη

διασταύρωση την ίδια στιγμή με το αρχαίο λεωφορείο. Ένα «Dodge», από τα αποσυρμένα της δεκαετίας του '50, που είχαν βάλει τα ΚΤΕΛ στις άγονες γραμμές, όπως καληώρα.

Μας πήρε δυο ώρες μέχρι την Κερασιά, το μοναδικό σημείο πολιτισμού –αν μπορώ να εκστομίσω τη βλασφημία– της περιοχής μετά την Κοντινίτσα. Ήταν τρεις το απόγευμα όταν μπήκαμε στο πρώτο καφενείο που συναντήσαμε στην πλατεία.

—Νέμπουλας Ευστράτιος, μου συστήθηκε ο καφετζής. Τέως δεκανέας του ημιονικού. Σε τι μπορώ να εξυπερευλήσω τα στρατά;

—Φαγητό και τηλέφωνο, του λέω.

Ο Νέμπουλας έκανε μια γκριμάτσα.

—Για το πρώτο... ότι βρεθεί, μου λέει. Για το δεύτερο... θα σε στεναχωρέσω. Το μόνο τηλέφωνο που υπάρχει είναι στο Κοινοτικό Γραφείο κι έχει χαλάσει από προψές. Ακόμα περιμένουμε τους στειζήδες να 'ρθουν να το φτιάξουν.

—Τι έχει για φαγητό;

—Τίποτις, τι να 'χει; Άντε, το πολύ να φτιάξω καμιά μακαρονάδα...

—Φτιάξε.

—Έχω και κρασί καλό. Της παραγωγής μας. Διαμάντι!

—Φέρε.

Ο Νέμπουλας κοντοστεκόταν.

—Και ποιος θα με πλερώσει εμένα; έκανε την καίρια ερώτηση.

—Εμείς, του λέω.

—Κι έχετε λεφτά εσείς μαζί σας; απόρησε ο καλός άνθρωπος.

—Θα δούμε πώς θα τα βολέψουμε, του κάνω.

—Όχι τίποτις άλλο, αλλά οι καλοί λογαριασμοί...

—Φτιάξε εσύ τη μακαρονάδα κι έννοια σου.

—Επειδής την έχω ξαναπάθει από φαντάρους, γι' αυτό σου λέω. Με όλο το θάρρος δηλαδή...

—Φτιάξε τη μακαρονάδα, ρε άνθρωπε! Θα πληρωθείς.

—Καλάααα...

Βγήκαμε έξω μέχρι να γίνει η περιβόητη μακαρονάδα και στήσαμε τον ασύρματο.

—Φλόγα από Φλόγα 1...

Αυτή τη φορά το τάγμα της Φλόγας απάντησε. Ζήτησα τον δεκανέα του Γραφείου Κινήσεως.

—Είμαστε στην Κερασιά, του λέω. Στείλε το όχημα.

—Ατυχήσατε, με πληροφορεί αυτός. Το Ρέο χάλασε.

—Στείλε άλλο, του λέω.

Έβαλε τα γέλια.

—Γιατί, τα άλλα δουλεύουν λες;

—Κανένα;!!!

—Ούτε για δείγμα. Αύριο και να δούμε.

Καθίσαμε να φάμε. Τα μακαρόνια του Νέμπουλα ήταν ότι είχε μείνει από τους Βαλκανικούς Πολέμους και το «διαμάντι» κρασί κανονικός ξυδιάς. Ο λογαριασμός πάντως ήταν επιπέδου «Μεγάλης Βρετανίας» –των Αθηνών.

Φώναξα τον καφετζή.

—Θες να πληρωθείς; τον ρωτάω.

—Αμ δε θέλω;

—Θες να πληρωθείς τώρα, εδώ, ή να σου δώσω ένα σημείωμα να σ' εξοφλήσει το τάγμα, εφόσον ο λογαριασμός σου ελεγχθεί κι εγκριθεί, αν εγκριθεί, από την αρμόδια επιτροπή της Στρατιάς στα Γιάννενα;

Ο κάπελας σήκωσε τα μάτια στο νταβάνι.

—Και το 'πα, δεν το 'πα; αναστέναξε με συντριβή. Να το! Πάλι πάτε να με φεσώσετε.

—Να καταλάβω ότι θες να πληρωθείς άμεσα; είπα. Τοις μετρητοίς;

—Αμ δεν θέλω;

Του έδωσα το στρασί με το λογαριασμό.

—Τότε πάρτο αυτό και ξαναφέρτο σωστό. Μακαρόνια φάγαμε, όχι αστακό.

—Μα, τι;...

—Εκτός κι αν προτιμάς το σημείωμα...

Ο λογαριασμός της «Μεγάλης Βρετανίας» έφυγε κι όταν επέστρεψε ήταν του καφενείου «Η Ειλικρίνεια» της Κερασιάς.

—Λεωφορείο έχετε για Κοντινίτσα; ρωτάω τον ανακουφισμένο κάπελα.

—Αμέ;... Μέχρι τα Γιάννενα πάει. Κερασιά – Κοντινίτσα – Καλπάκι – Γιάννενα.

—Πότε έρχεται με το καλό;

—Όπου να 'ναι...

Κι έτσι ταξιδέψαμε και πάλι «γκραν», κλείνοντας με στυλ την περιεργη αυτή εξόρμηση, χωρίς απώλειες άλλες από οικονομικές.

—Να με περάσουν στρατοδικείο μακάρι, αλλά εγώ μ' αυτούς τους λεχρίτες περίπουλο δεν ξαναβγαίνω, μου δήλωσε ο Διακοφτός καθώς περνούσαμε την Πύλη του 843 τ. π.

—Κι εγώ μαζί σου, αναστέναξα.

Home, sweet home!

Ev Avamóni

Όπου οι νεοφερμένοι επίλεκτοι προσαρμόζονται όπως-όπως στη ρουτίνα της προκάλυψης αναμένοντας την άφιξη των ομοίων τους προς συμπλήρωση του «περίπουλου».

Το τάγμα, μετά την απίστευτη και τα μάλα τραγελαφική περιπέτεια του πρώτου αυτού «περίπουλου», μου φάνηκε σαν ξενοδοχείο λουξ πέντε αστέρων σε λουτρόπολη της δεκαετίας του '50 και η υπόγα του Κουβάτσου βασιλική σουίτα.

Αφού τακτοποιηθήκαμε, κατάφερα να κάνω ένα ντους στα μοναδικά λουτρά που λειτουργούσαν, στα καταλύματα του λόχου υποστήριξης, ξυρίστηκα, άλλαξα, ένιωσα και πάλι λίγο πιο άνθρωπος κι έσπευσα να παρουσιαστώ στο Διοικητήριο, να δώσω την αναφορά μου.

—Λοιπόν, κύριε δόκιμε, πώς πήγε; ρώτησε ο Αλφατριάς ξινίζοντας τα μούτρα. Φρέσκο-φρέσκο σε βλέπω... σαν να βγαίνεις από φιγουρίνι.

—Το ότι επιστρέψαμε όλοι, χωρίς απώλειες, πρέπει να θεωρείται μεγάλη επιτυχία, κύριε ταγματάρχα, δήλωσα ξερά.

—Μπα; Και πώς αυτό; Τι γίνηκε δηλαδή;

Με όσο γινόταν λιγότερα λόγια τους εξήγησα τι γίνηκε. Το περίεργο είναι ότι δεν φάνηκαν να εκπλήσσονται.

—Χαθήκατε παναπεί, συμπέρανε ο Αλφαδύος σαρκαστικά.

—Με τους χάρτες που μου δώσατε και πάλι δόξα τω θεώ να λέμε, του απάντησα.

—Γιατί; Τι είχαν οι χάρτες;

—Τι δεν είχαν μάλλον. Άλλα αντ' άλλων.

—Ε, εντάξει... Προπολεμικοί χάρτες είναι... Τι περίμενες;

—Προ του Πρώτου Παγκοσμίου δηλαδή; ρώτησα.

Ο Αλφατρίας επενέβη.

—Αυτό το χιούμορ σας διδάσκουν στα ΛΟΚ; γάβγισε. Γιατί εδώ, που φυλάμε Θερμοπύλες, με κάτι τέτοια δεν γελάμε.

—Δεν είναι χιούμορ, είπα αναστενάζοντας. Οι χάρτες που μου δώσατε είναι εντελώς άχρηστοι.

—Να στείλουμε αναφορά στη Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού να μας στείλουν πιο πρόσφατους, πρότεινε συμβιβαστικά ο Διοικητής.

—Σάματι θα έχουν; αναρωτήθηκε μεγαλοφώνως ο Αλφαδύος.

—Να κόψουν το λαιμό τους να βρουν, φώναξε ο Αλφατρίας. Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς εδώ, δεν παίζουμε.

—Φυλάτε Θερμοπύλες, αλλά οι 300 σας δεν μπορούν να πάρουν τα πόδια τους, παρατήρησα.

—Δηλαδή;

—Εντελώς ανεκπαιδευτοι και με φυσική κατάσταση συνταξιούκων, είπα.

Του Παρκουρέα αυτό δεν του άρεσε.

—Μας λες δηλαδή ότι δεν ξέρουμε να κάνουμε τη δουλειά μας, κύριε *συνάδελφε*; είπε τονίζοντας το «συνάδελφε» με τρόπο που ήθελε να είναι υβριστικός.

—Σας λέω ότι είναι εντελώς άχρηστοι, απάντησα.

—Και τι θα κάνουμε, βρε παιδιά; αναρωτήθηκε ο Διοικητής.

—Να περιμένουμε να έρθουν οι υπόλοιποι από τη Ρεντίνα, είπα. Άλλη μια τέτοια έξοδος και θα θρηνήσουμε απώλειες.

—Το περίπουλο είναι εκπαίδευση, κύριε δόκιμε, είπε ξερά ο Αλφατριάς. Προβλέπεται από τους κανονισμούς. Δεν είναι σχολική εκδρομή.

Σήκωσα τους ώμους μου. Δεν έβγαινε άκρη.

Ο Αλφαδύος έθιξε ένα άλλο λεπτό θέμα.

—Και η στάση των κατοίκων, κύριε δόκιμε; ρώτησε. Τι αντελήφθητε;

—Από αδιάφορη ως εκθρική, απάντησα. Που δεν είναι περίεργο με τα όσα έχουν περάσει εδώ πάνω.

—Τι παναπεί;...

—Έχουν ακόμη ζωντανές μνήμες από τον Εμφύλιο, εξήγησα υπομονετικά.

Ο Αλφαδύος έγινε κατακόκκινος.

—Ποιον εμφύλιο; φώναξε με φωνή τρέμουσα από δικαία αγανάκτηση. Δεν υπάρχει κανένας εμφύλιος. Τον Συμμοριτοπόλεμο θες να πεις.

—Πείτε το όπως θέλετε, μουρμούρισα. Η ουσία είναι ότι έχει μαυρίσει το μάτι αυτών των ανθρώπων.

—Μπορεί να μην κατάλαβαν ότι είσατε στρατός και να σας πήραν για κατσαπλιάδες, με τα χάλια που θα 'χατε, είπε ο Αλφατριάς σκυθρωπά.

—Το κατάλαβαν πολύ καλά, απάντησα. Και δεν τους έκανε καμιά διαφορά.

—Κομμούνια όλοι τους, φρούμαξε ο Αλφαδύος. Α, ρε, να ήμανε εγώ Παπαδόπουλος!... Θα τους μάζωνα σ' ένα παπόρο και τσιφ στα ξερονήσια. Να ξεβρωμίσει ο τόπος!

Βγαίνοντας έπεσα πάνω στον υπασπιστή Πιτσιλό.

—Κύριε συνάδελφε, να σου πω..., μου κάνει.

Και μου είπε. Καθόσον, να πούμε, υπάρχει έλλειψη από άτομα στο τάγμα και με τρία δοκίμια, εκείνον, τον Τσουράπα κι έναν Γαρδικιώτη Ευάγγελο, μισότρελο θεούσο, που δεν είχα γνωρίσει ακόμη, και τους δυο ανθύπες, του Εφοδιασμού και του Γραφείου Κινήσεως, που όλο έλειπαν, «δεν βγαίνει η υπερεσία», να πούμε, κι εντάξει, εγώ ως προσκωλυόμενος

βρίσκομαι εδώ... οπότε, αν θέλω εξαιρούμαι... πλην όμως... να μωρέ... τα πράγματα είναι κομμάτι στριμόκωλα και –με όλο το θάρρος δηλαδή– θα με πείραζε να δώκω ένα κεράκι... που θα το εκτιμήσουν δεόντως τα παιδιά;

Παναπεί;

Να μωρέ... τίποτις σπουδαίο... Μια φορά τη βδομάδα... βαριά δυο... να έμπαινα αξιωματικός υπερεσίας... έλεγχος σκοπών και τέτοια... άντε και κάνα άγημα για την υποστολή της σημαίας μπροστά στη Λέσχη τ' απόγευμα... φιλοδουλειές... Μας λύνεις τα χέρια, να πούμε, ρε σειρά... αν θέλεις δηλαδή...

—Εντάξει, του λέω. Αλλά με μια συμφωνία. Οι δικοί μου, αυτοί που είναι εδώ, αλλά κι εκείνοι που έρχονται, απαλλάσσονται πάσης υποχρέωσης και υπηρεσίας.

—Γιατί, ρε σειρά, θα τους πέσει η μέση;

Ο σκατοχαρακτήρας του Πιτσιλού δεν γινόταν να κρυφτεί.

—Γιατί έτσι λέει ο κανονισμός. Και γιατί σας κάνω χάρη.

—'Ντάξ' μωρέ... Μια κουβέντα είπαμε. Οπότε... σε γράφω για απόψε... έτσι;

—Αμ' έπος αμ' έργον, κύριε συνάδελφε; γέλασα. Ακόμα δεν γύρισα από τα όρη, τα άγρια βουνά, κι αμέσως να με περιποιηθείτε;

—Μα... αφού είπες, δεν είπες;...

—Καλά, βάλε με. Τι σήμερα, τι αύριο; Μια ψυχή που είναι να βγει, να βγει.

Ο υπασπιστής σημείωσε στο μπλοκάκι του.

—Και να σου πω και τούτο, να είσαι ενήμερος..., μου λέει διστακτικά κοιτάζοντας γύρω του μην ακούει κανείς κατάσκοπος. Στους σκοπούς δεν δίνουμε σφαίρες. Ξέρεις... προληπτικώς...

Δεν θα έπρεπε να μου κάνει εντύπωση, αλλά μου έκανε.

—Φυλάνε το τάγμα άοπλοι δηλαδή; του κάνω.

—Όχι μωρέ... εντάξει... Όπλα τους δίνουμε... Για τη μόστρα δηλαδή... Αλλά σφαίρες... Είχαμε κάνα-δυο συμβάντα και... καταλαβαίνεις...

—Τι συμβάντα;

—Ε, τώρα... δεν ξέρεις;... Στην εξορία του Αδάμ βρισκόμαστε... και οι άδειες δύσκολες... Πολύ θέλει ο άνθρωπος; Σαλτάρουν τα φαντάρια... Ένας τη μπουμπούνισε κανονικά στο δοξαπατρί –θιος σχωρέστον– κι ένας άλλος την έριξε στο πόδι... Οπότε... τέρμα οι σφαίρες στη σκοπιά.

Μάλιστα.

—Και πού 'σαι... Άμα και πιάκεις κανέναν να κοιμάται... αναφορά κατευθείαν... προς παραδειγματισμόν, ε; Μη σε πιάκουν οι συμπόνιες. Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς εδώ!

Χωρίς σφαίρες βεβαίως.

* * *

Το μεσημέρι στο εστιατόριο, ένα υπόστεγο ανοιχτό από παντού, με τάβλες για τραπέζια και πάγκους για καρέκλες, καθίσαμε οι τρεις μας απόμερα. Άλλος αξιωματικός δεν υπήρχε εδώ, έτρωγαν, όπως έμαθα, στη Λέσχη. Μπιφτέκια πετρωμένα με πουρέ μισοκρύο και μια κομμάτια μπαγιάτικο ψωμί. Πάλι καλά!

—Όλα τα κομφόρ, δεν μπορείς να πεις! σχολίασε ο Διακοφτός ανακατεύοντας ανόρεχτα το πιάτο του με το πηρούνι.

—Περίμενες σολωμό καπνιστό και τρούφες για επιδόρπιο να υποθέσω; τον πείραξε ο Κεράτσας που δεν κώλωνε με κάτι τέτοια αν ήταν για φαγητό.

—Ποιος, ο ποιητής; απορεί ο λοχίας.

Ο Κεράτσας σήκωσε τα μάτια στον ουρανό.

—Τι έκανα, θεέ, και τιμωρούμαι; αναφώνησε θεατρικά.

Τους είπα για την υπηρεσία.

—Τι, δεν εξαιρούμαστε; διαμαρτυρήθηκε ο Διακοφτός.

—Εσείς ναι, είπα χαμογελώντας. Εμένα μου το ζήτησαν ευγενικά και δεν μου πήγαινε ν' αρνηθώ.

—Σε τύλιξαν δηλαδή, συμπέρανε ο Κεράτσας.

—Σε μια κόλλα χαρτί, μη σου πω σ' ένα σημειωματάριο.

Ο τύπος ήρθε να καθίσει απέναντί μας στο τραπέζι κουβαλώντας ένα δίσκο με διπλές μερίδες. Πιο κοντός από μένα

αλλά διπλός στο πλάτος, χωρίς καθόλου λίπος, μόνο μούσकुλα, και με σουλούπι χαμάλη του λιμανιού. Δεν μπορούσες να μην τον προσέξεις.

Πάνω από την αριστερή τσέπη του αμπέκωνου της φόρμας του φιγουράριζε καλογουαλισμένη μια πουλάδα αλεξιπτωτιστή. Έκοψε μια κομματάρα από το ψωμί και την βούτηξε στον πουρέ.

—Ρεντίνα μαθαίνω, είπε μπουκώνοντας το ψωμί.

—Εντελώς, απάντησε ο Κεράτσας. Εσύ, σειρά;

Ο τύπος κατάπιε άλλη μια κομμάτια και χαμογέλασε πλατιά.

—Εγώ πάω για σύνταξη, δήλωσε. Τον άλλο μήνα κλείνω τέσσερις χρόνους στα ελληνικά στρατά.

—Παναπεί;

—Σουλάτσος, συστήθηκε ο δικός μας, σαν αυτό να τα εξηγούσε όλα, δίνοντάς μας τη χερούκλα του στον καθένα με τη σειρά.

Είδε την έκφραση υπέρτατης απορίες στις φάτσες μας και γέλασε.

—Δεν έχετε ακουστά, ε; είπε μπουκωμένος. Είναι επειδή εισάστενε ψάρακλες στο τάγμα. Εδώ πέρα και οι πέτρες ξέρουν τον Σουλάτσο.

—Για πες...

—Τέως λοχίας καταδρομών, αυτοσυστήθηκε ο Σουλάτσος. Δεύτερη Μοίρα Αλεξιπτωτιστών. Ειδικότης αναρριχητής, βουτηχτής και κάτι ψιλά από εκρηκτικά.

Σαρδέλες στα μανίκια του δεν υπήρχαν. Ούτε άλλα διακριτικά.

—Τι έγινε; ρώτησα απορημένος.

—Τι να γένει;... ατυχίες... Πλάκωσα στο ξύλο ένα λοχαγό, εξήγησε ο τύπος μασουλώντας με όρεξη. Τρεις μήνους στο 401... εκείνος, όχι εγώ. Μεγάλη φάση!

—Οπότε;...

—Πριν απ' αυτό γίνηκε μια άλλη φάση... Τίποτις δηλαδή... τρίκες. Να, πήρα άδεια από τη σημαία... με βγάλαν αδικαιολογήτως... έπεσα και πάνω στο Μικτό έξω... «Τα χαρτιά σου» μου λέει. «Της μάνας σου...» του λέω. Παρεξηγηθήκαμε... έπεσαν κάτι φάπες... 'ντάξ'... σιγά! Στρατοδικεία... ιστορίες... μα... μου... σου... του... Πάνε τα γαλόνια. Λαμβάνω κι οχτώ μήνους παράταση διαμονής στο μπουρδέλο... 'ντάξ'... δεν τρέχει τίποτις.

—Κι ο λοχαγός;

—Ο λοχαγός είναι μετά, είπε γελώντας και καταπίνοντας γενναίες μπουκιές από το βομβαρδισμένο του πιάτο. Καθότι, να 'ούμ', κάποιος μπινές... «δια σωφρονισμόν» λέει... με πακετάρισε και μ' έστειλε συστημένο κάτω, στην ΕΛΔΥΚ, να με τρώω βότσαλα στις παραλίες.

—Στην Κύπρο;

—Ναι γεια. Αν μιλάμε για εξορία θεού, ρε σειρές! Έχει κάνει κανείς σας εκεί πέρα;

Κουνήσαμε τα κεφάλια αρνητικά (οι ψάρακλες).

—Δεν ξέρετε τι γλυτώσατε, συνέχισε το φαινόμενο. Μιλάμε ότι, σε σύγκριση, να 'ούμ', εδώ που ειμάστενε τώρα είναι Παρίσι κανονικό. Άσε... άλλη φορά, να 'χουμε ώρα, καλή ρεσίνα, να σου πω εγώ ιστορίες να σου φύγει ο τάκος!

—Τι έγινε στην Κύπρο; ρώτησα διστακτικά.

—Τίποτις, απάντησε ο Σουλάτσος πηρουσιάζοντας τις τελευταίες μπουκιές. Έτσι, εκεί... ένα βράδυ, που είχαμε βγει με τα παιδιά, μας την πέσαν κάτι κουμπάροι της εθνοφρουράς, να μας κάνουν το μάγκα...

—Κουμπάροι; απόρησε ο Διακοφτός.

—Έτσι λέμε τους Τούπριους, εξήγησε ο Σουλάτσος μιμούμενος την κυπριακή προφορά. Κι αυτοί μας λένε καλάμαράδες. Τρέχα γύρευε. Σκατοφάρα! Παπαπαπά! Μακριά!... μακριά! Άμα πας... που να μην πας... θα δεις τι λέω.

—Να καταλάβω ότι... πλακωθήκατε; είπα.

—Πλακωθήκαμε δεν θα πει τίποτις, γέλασε ο τύπος. Καλοκαιρινό το κάναμε το μαγαζί. Οπότε... τι να σου λέω...

μας την έπεσε η ΕΣΑ... άλλη παράσταση εκεί... στο τέλος μας μάζωξαν, μας μπουζούριασαν και τα υπόλοιπα είναι αρχαία ιστορία.

—Δηλαδή;

—Δηλαδή... 'ντάξ'... Οι άλλοι τη γλύτωσαν φθηνά,, με δυο και τρεις μήνους... αστεία πράματα... πλην εγώ, ένεκα βαρύ ποινικό μητρώο, που λέει κι ο Επίτροπος στο Στρατοδικείο, έλαβα άλλους οχτώ μήνους... και το χειρότερο... με διώξαν από τα ΛΟΚ.

Σώπασε για λίγο σκυθρωπάζοντας.

—Κατάλαβες δηλαδή, μουρμούρισε χαϊδεύοντας την πουλάδα του μηχανικά. Πεζικάριος... Ποιος; Εγώ! Με τα τσόλια! Άσε... γάμα τα.

—Κι ο... λοχαγός;

—Ο λοχαγός, ε; κούνησε το κεφάλι του. Ο λοχαγός, φίλαρα, ήτουνε η λουμπίνα που ανέλαβε την υπεράσπισή μου στο Στρατοδικείο. Και μ' έκαψε, ο πούστης! «Ζητούμε την επιεικειάν σας, κύριοι Στρατοδίκαι, καθόσον είμεθα μειωμένης αντιλήψεως, να 'ούμ'...». Κατάλαβες δηλαδή;... Λυπηθείτε μας, γιατί ειμάστενε καθυστερημένοι, λέει... Πάλι καλά που δεν μας έβγανε και κουνιστούς να λες.

—Και τον έδειρες;

—401 κι αυτός. Δεν ξέρω αν περπατάει ακόμα.

—Οπότε;...

—Οπότε, χέστα. Γεντί-Κουλέ κι άγιος ο θεός! Στο τέλος με στείλαν εδώ πάνω μήπως κι απολυθώ κάποτε, γιατί με βαρέθηκαν να με ταΐζουν στα τελευταία. Τέσσερις χρόνους παρά ένα μήνα εμένα που με βλέπεις... Ούτε μονιμάς να ήμανε! Αλλά ευτυχώς... όπου να 'ναι το παίρνω το πούστικο το χαρτί και σας αποχαιρετάω.

—Πότε με το καλό; ενδιαφέρθηκε ο Διακοφτός ευγενικά.

—Σε εικοσιδύο μήνους, είπε ο Σουλάτσος κι έβαλε τα γέλια.

Σηκώθηκε αφήνοντας το δίσκο του στο τραπέζι.

—Να πιούμε κάνα κρασί κάνα βράδυ, είπε. Έτσι, για να θυμηθούμε τα παλιά.

Απομακρύνθηκε με βήμα ζόρικο αφήνοντάς μας να κοιταζόμαστε.

—Καλά, αυτό συνέβη ή το μυαλό μου το έφτιαξε; αναρωτήθηκε ο Κεράτσας.

—Δεν είμαι σίγουρος, ομολόγησα κι εγώ.

—Τεσσεράμισι χρόνια και θέλει άλλα δυο για να δει χαρτί, είπε ο Διακοφτός σκεφτικά. Χέσε μέσα Πολυχρόνη!

—Εσύ να τα βλέπεις αυτά, που είσαι αφίκορος, του λέω γελώντας.

Ο Διακοφτός με κοίταξε σαστισμένος.

—Σειρά, όταν μου πετάς αυτά τα περι δια γραμμάτου μου καταρρακώνεις την αξιοπρέπεια, να 'ούμ', είπε. Τώρα δεν ξέρω αν με είπες μαλάκα... Κατάλαβες δηλαδή;...

—Αφίκορος είναι αυτός που παίρνει φωτιά εύκολα, εξήγησα. Που τσαντίζεται με το τίποτα.

—Και για δεν το λες έτσι, να καταλαβαίνουμε κι εμείς;

—Δεν θα πάθεις τίποτις να μάθεις και κάνα ελληνικό, τον τσιγκλάει ο Κεράτσας.

—Κοίτα ρε που θα μας μάθουν ελληνικά οι Βούλγαροι! Αναφώνησε ο Διακοφτός υπαινισσόμενος τη σερραϊκή καταγωγή του δεκανέα. Κόκο λέβα, ρε;

Ο Κεράτσας γέλασε και του απάντησε στα βουλγάρικα.

—Δικαιώνομαι ή όχι; έκανε ο Διακοφτός στρεφόμενος σε μένα.

—Ενώ αν στα 'λεγε στα ρουμάνικα;..., τον πείραξα.

Ο Διακοφτός ήταν Βλάχος από τη Σαμαρίνα.

—Ε, όχι και ρουμάνικα τα βλάχικα, ρε σειρά! διαμαρτυρήθηκε. Μην πέφτεις κι εσύ στη λούμπα της προπαγάνδας των πεμπτοφαλαγγιτών.

—Εști sigur că cele două limbi nu sunt legate?² του πέταξα στα ρουμάνικα.

2 Ρουμάνικα: «Είσαι σίγουρος ότι δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στις δυο γλώσσες;»

—Sigur. *Și întrebați pe oricine,*³ απάντησε μηχανικά πέφτοντας στην παγίδα.

Ο Κεράτσας είχε λυθεί στα γέλια.

—Και τότε πώς κατάλαβες τι σου 'λεγε, ρε ψώνιο; του λέει. Αφού σου μίλησε ρουμάνικα.

—Κι εσύ πού ξέρεις, ρε βλήμα;

—Η γιαγιά μου ήταν Ρουμάνα, αν θες να ξέρεις, όχι Βουλγάρα.

—Βλάχος είσαι δηλαδή, ρε;

—Όχι δα! Ελληνότατος –πλην γλωσσομαθής.

Ο Διακοφτός στράφηκε σε μένα.

—Καλά αυτός ο μιγάς, μου λέει. Εσύ όμως πού έμαθες βλάχικα;

—Ρουμάνικα.

—Τέλος πάντων, ρουμάνικα βλάχικα.

—Έκανα δυο χρόνια στο Βουκουρέστι, στο Πανεπιστήμιο, πριν πάρω μεταγραφή για Παρίσι.

—Μπα;

—Έτσι ακριβώς.

Ο Διακοφτός έπεσε σε περιουλλογή.

—Δεν μας τα λες καλά, ρε σειρά, μου λέει στο τέλος. Και πώς σε κάναν αξιωματικό, και μάλιστα στα ΛΟΚ, όταν έχεις κάνει στο Παραπέτασμα;

—Μήπως επειδή παρέλειψα να τους πω για το Βουκουρέστι; είπα γελώντας. Εσένα δεν καταλαβαίνω πώς σε κάναν λοχία.

—Εμένα γιατί; απόρησε ο Διακοφτός.

—Γιατί όταν μπήκαν οι Ιταλοί μέσα, στον τελευταίο πόλεμο, θέλατε να κάνετε τη Σαμαρίνα πρωτεύουσα της Ελλάδος, τον πείραξα.

3 Ρουμάνικα: «Σίγουρος και ρώτα όποιον θες.»

—Σοβαρά;

—Αμ πες μας ότι κρατάς από δωσίλογους, να ξέρουμε, τον τσιγκλησε ο Κεράτσας.

Ο Διακοφτός μπλοκάρισε.

—Τώρα αυτός τι μου 'πε, μ' έβρισε; με ρωτάει.

—Άσε, είπα γελώντας. Θα σου εξηγήσω άλλη φορά.

—Όχι, γιατί αν είπε κάτι για τη μάνα μου...

—Δεν είπε. Μάλλον για τον πατέρα σου έλεγε.

—Α, τότε καλά.

Σκέφτηκα πόσο πιο βαρετή θα ήταν η ζωή αν δεν είχα αυτούς τους δυο μαζί μου εδώ πάνω.

* * *

Το δωμάτιο του αξιωματικού υπηρεσίας ήταν μια συμφορά τρία επί τρία με τοίχους που ξεφλούδιζαν και πάτωμα αποτοιμμένο. Ένα ράντζο, ένα πτυσσόμενο τραπέζι με το τηλέφωνο (μανιβέλας) πάνω του και για διακόσμηση μια αφίσα με το πουλί και τον φαντάρο, που είχε ξεμείνει από το Πάσχα, με επιγραφή «Ζήτω η 21η Απριλίου, Ζήτω ο Στρατός». Αυτό.

—Δεν είναι ακριβώς «Χίλτον», αλλά όσο για μια βραδιά... θα περάσει, μου είπε απολογητικά ο λοχίας αρχιφύλακας της φρουράς που με ξεναγούσε.

—Μη ρωτήσω για θέρμανση, είπα κοιτάζοντας γύρω μου.

—Τι κουβέντες είναι αυτές, κύριε δόκιμε! απάντησε ο τυπάκος. Ντροπή!

—Το τηλέφωνο; ρώτησα.

—Συνδέεται με το φυλάκιο των Αλφαμιτών της Πύλης, εξήγησε. Αν, ο μη γένοιτο, συμβεί τίποτις. Μόνο αυτοί έχουν γραμμή για έξω τη νύχτα.

Μου παρέδωσε μια γεμιστήρα για το περιστροφο, το χαρτάκι με τα συνθήματα, με καληνύχτισε κι έφυγε για ύπνο.

Ξάπλωσα στο ράντζο και προσπάθησα να κλείσω τα μάτια. Η πρώτη γύρα ελέγχου ήταν για τη μία μετά τα μεσάνυχτα και τώρα ήταν κοντά δέκα ακόμα, οπότε πρόφταινα

να ξεκλέψω έναν υπνάκο. Στον στρατό, για να επιβιώσεις, κοιμάσαι όταν μπορείς και τρως ότι σου δίνουν. Δεν ξέρεις πότε θα 'χεις ξανά την ευκαιρία.

Πώς έμπλεξα εδώ πέρα; Και πώς θα κυλήσει όλος αυτός ο καιρός σε τούτη την απελπισία;

Στην Αθήνα, στην άλλη άκρη του γνωστού σύμπαντος, η Άννα θα ετοιμαζόταν τέτοια ώρα για τη βραδινή έξοδο. Με ποιον άραγε απ' όλους αυτούς τους κηφήνες που την περιτριγύριζαν κολακεύοντας την αθεράπευτη φιλαρέσκειά της;

«Όλους τους βλέπεις με καχυποψία» μου έλεγε. «Δεν σου περνάει από το μυαλό ότι υπάρχουν και σχέσεις φιλίας;»

«Φιλία, στο δικό τους μυαλό, προκειμένου για το άλλο φύλο, είναι μια συγκεκριμένη διεργασία» απαντούσα. «Και το ξέρεις. Σου έχει δοθεί η ευκαιρία πάμπολλες φορές να το διαπιστώσεις. Τι μου λες λοιπόν;».

«Δεν σκέφτονται όλοι έτσι» ερχόταν η ξερή απάντηση.

«Αυτοί με τους οποίους σχετίζεσαι δεν σκέφτονται καν» πήγαινα να πω, αλλά συγκρατιόμουν. Στο θέμα αυτό –και σε άλλα– η κουβέντα μαζί της δεν είχε νόημα και δεν έβγαζε πουθενά.

Ήμασταν εντελώς διαφορετικοί. Το πώς βρεθήκαμε μαζί είναι κάτι που, ακόμα και τώρα, δυσκολεύομαι να καταλάβω.

Για πόσο; Κάτι μου έλεγε μέσα μου όχι για πολύ.

Αλλά πάλι μπορεί να ήταν απλά οι φοβίες μου. Η έμφυτη δυσπιστία για την ανθρώπινη φύση που με διακατείχε –όχι εντελώς αδικαιολόγητα.

Οι σκοπιές ήταν τέσσερις. Στην Πύλη, στα καύσιμα, στην αποθήκη πυρομαχικών και στην πίσω μεριά του στρατώνα, απ' όπου περνούσε ο δρόμος που οδηγούσε στα συνοριακά χωριά. Τα οχήματα των πολιτών που περνούσαν από εκεί σταματούσαν για έλεγχο –όφειλαν να έχουν ειδική άδεια– οπότε αυτή ήταν και η μοναδική λειτουργική σκοπιά που είχαμε, οι άλλες ήταν σε δουλειά να βρισκόμαστε. Ξεκίνησα τη γύρα μου απ' αυτή.

Ο φαντάρος σκοπός είχε ακουμπήσει το όπλο στο φυλάκιο κι ούτε που ενοχλήθηκε βλέποντάς με να πλησιάζω.

—Αλι τις ει; μου πέταξε ανόρεχτα ανάβοντας τσιγάρο.

—Έφοδος, απάντησα.

—Προχώρει στο παρασύνθημα.

—Αλεξάνδρεια.

—Α, καλά...

Είχε βγάλει το κράνος και ξεθηλυκώσει την άχρηστη έτσι κι αλλιώς εξάρτηση για να μην τον εμποδίζει.

—Αν ήμουν εκθρός τώρα θα βρισκόσουν στα θυμαράκια, του λέω αυστηρά.

Ο τυπάκος γέλασε.

—Αν ήσανε εκθρός, κυρ-δόκιμε, με τι θα σε ντουφέκαγα, να 'ούμ'; Με λουκουμόσκονη;

Ήταν κι αυτή η ιστορία με τις γεμιστήρες!

—Αν κρατούσες το ρηματο-όπλο στα χέρια μπορεί και να μη ρισκάριζα, του λέω.

—Α, καλά... Άμα ήσανε εκθρός θα 'ρχόσαν σαν κύριος από μπροστά, με το παρασύνθημα και όλα... οπότε, εγώ, ο μαλάκας, θα καθόμανε να με σφάζεις;

Προσπάθησα να μη βάλω τα γέλια.

—Από πού είσαι, ρε; τον ρωτάω.

—Περαιωτάκι, μου απαντάει. Τσιγαράκι;

Πήρα το τσιγάρο που μου πρόσφερε και το άναψα.

—Μένουν πολλές; τον ρωτάω.

—Εκατόν δώδεκα και μία, οι πούστικες! Κι εδώ πάνω η καθεμιά φαίνεται τριπλή και βάλε.

—Θα περάσουν... Πάσχα θα κάνεις έξω.

—Αν δεν μας πιάκει η εφεδρεία.

—Είναι κι αυτό.

—Κι αν μας σβήσει και τη φυλάκα...

—Πόση έχεις;

—Σαρανταπέντε μέρες. Αδίκως, να 'ούμ'...

—Εννοείται. Τι να πει κι ο Σουλάτσος!

Ο σκοπός έβαλε τα γέλια.

—Ο Σουλάτσος είναι περίπτωση, είπε. Τον βλέπω να του δίνουν σύνταξη κανονικά.

Με κοίταξε προσεκτικά.

—Εσύ, να 'ούμ', κυρ-δόκιμε, τι έκανες και σ' έστειλαν εδώ πάνω; —με όλο το θάρρος δηλαδή...

—Απ' όσο ξέρω τίποτα.

—Ναι, όπως στο κάτεργο... Όλοι αθώοι.

Στα καύσιμα ο σκοπός είχε αράξει σ' ένα πεζούλι κι άκουγε βαριά λαϊκά από το τρανζιστοράκι του. Αυτός δεν έκανε καν τον κόπο να μπει στη διαδικασία της αναγνώρισης.

—Έλα κάτσε ν' ακούσεις κάτι ωραία, μου κάνει.

—Έτσι φυλάς σκοπιά, ρε; παίρνω το αυστηρό μου εγώ.

—Πώς να φυλάξω δηλαδή; απόρησε ο άνθρωπος.

—Πού 'ναι το όπλο σου;

—Να, εκεί, στο δέντρο.

—Τώρα τι καταλαβαίνεις; Να στο πάρω;

Ανασήκωσε τους ώμους του.

—Και δεν το παίρνεις; μου κάνει. Σάματις και που το κουβαλάω τι καταλαβαίνω; Βάρος είναι.

Ήταν η σειρά μου να προσφέρω τσιγάρο.

Ο Στελάρας κλαψούριζε στο τρανζίστορ για την απονία της άτιμης της κενωνίας και την προδοσία της γυναικός.

—Το ευαγγέλιο! μου λέει ο φιλόμουσος σκοπός. Αυτά που λέει ο Μεγάλος είναι παρμένα μέσα απ' τη ζωή, εγώ στο λέω.

—Καμένος κι εσύ; τον ρωτάω.

—Τσουλουφρισμένος. Κούλα το όνομα. Μεγάλη καψούρα, να 'ούμ'.

—Και πού βρίσκεται η Κούλα τώρα; τον ρωτάω.

—Στην άλλη άκρη του πλανήτη, αναστέναξε ο σκοπός. Στην Καβάλα. Άσε... Χέστα.

—Καμιά άδεια;

Ο τύπος γέλασε.

—Από 'δώ; είπε. Θες δυο μέρες να πας και δυο να γυρίσεις. Πάει η τετραήμερη.

—Υπομονή, θα περάσει κι αυτό.

—Θα περάσει, αλλά πώς θα μας βρει;..., μουρμούρισε ο ξενιτεμένος. Δεν τον ακούς τον Στελάρα τι λέει; Είναι για εμπιστοσύνη τα θήλα;

Η επόμενη γύρα ήταν για τις τρεις. Δεν έκανα τον κόπο καν να σηκωθώ από το ράντζο.

* * *

Είχε περάσει μήνας σχεδόν από την άφιξή μας στο τάγμα κι ακόμα να έρθουν οι υπόλοιποι της ομάδας, να οργανωθούμε, να μπούμε σε μια σειρά και να πάψουμε να νιώθουμε σαν περαστικοί τσιγγάνοι που τους φιλοξενούν οι καλοί νοικοκυραίοι –με βαριά καρδιά. Πλησίαζαν Χριστούγεννα και το κρύο περόνιαζε πια. Στο προσωρινό κατάλυμα που μας είχε παραχωρηθεί –το βασιλείο του Κουβάτσου– παράπονο από πλευράς θέρμανσης δεν είχαμε, έτσι όμως και ξεμυτίζαμε ο κρύος αέρας που κατέβαινε από τον κομμουνιστικό βορρά μας ξύριζε κόντρα –και χωρίς σαπουνάδα.

Στο στρατό, όπως στη φυλακή, αν δεν έχεις να κάνεις κάτι πας χαμένος. Ο χρόνος δεν περνάει με τίποτα. Μια μέρα γίνεται βδομάδα, η βδομάδα μήνας, ο μήνας... άστα να πάνε. Και η διαφορά του φαντάρου με τον φυλακισμένο έγκειται στο ότι ενώ ο δεύτερος ξέρει ότι (εντάξει... αθώς λέμε...) βρίσκεται εκεί που βρίσκεται γιατί κάτι έκανε και τιμωρείται (αδίκως βέβαια), ο πρώτος δεν μπορεί να καταλάβει τον λόγο και την αιτία της άδικης ταλαιπωρίας του. Με το έτσι θέλω του διακόπτουν τη ζωή, τον μαντρώνουν και τον αφήνουν εκεί ν' αναρωτιέται με ποιον τρόπο υπηρετεί την πατρίδα μαζεύοντας γόπες από κάτω, καθαρίζοντας πατάτες, ράβοντας κουμπιά και σπάζοντας δόντια από την τσατσάρα, που δεν λέει η

πόρνη να ξεδοντιαστεί... κι απάντηση λογική και πειστική να μην μπορεί να του δώσει κανείς.

Ειδικά σε κάτι τέτοιες απομονωμένες περιοχές, όπως καλή ώρα, η απελπισία κάτι στιγμές σε αρπάζει από τον λαιμό, να σε πνίξει. Ξέρεις ότι εκεί έξω η ζωή τρέχει, συνεχίζεται, ενώ εσύ παραμένεις αμέτοχος, δέσμιος μιας υποχρέωσης που δεν φαίνεται με κανέναν τρόπο να έχει νόημα κι αντίκρισμα.

Στις Ειδικές Δυνάμεις αυτό δεν υπάρχει, τουλάχιστον όχι σ' αυτό το βαθμό και την ένταση. Γιατί εκεί, με τη συνεχή κι εντατική εκπαίδευση και τα κόλπα που μαθαίνεις σου δημιουργείται η εντύπωση πως κάτι κάνεις, άσε που δεν έχεις χρόνο να βαρεθείς. Και οι τρεις μας είχαμε συνηθίσει αλλιώς. Τόσο στο Μεγάλο Πεύκο, όσο και –πολύ περισσότερο– στη Ρεντίνα βρισκόμασταν συνεχώς σε κίνηση. Μαθαίναμε, αφομοιώναμε, επινοούσαμε συνεχώς καινούργια πράγματα. Ήταν λίγο σαν παιχνίδι για μεγάλα παιδιά. Και να που ξαφνικά βρισκόμαστε σε μια τελματώδη κατάσταση, απόλυτης απραξίας, περιμένοντας πότε θα χτυπήσει η σάλπιγγα συσσίτιο και πότε θα πάμε για ύπνο. Τα FAL τα λύναμε, τα καθαρίζαμε και τα δέναμε πέντε φορές τη μέρα. Με κλειστά μάτια μπορούσαμε να το κάνουμε πια. Για πόσο όμως; Και για πόσο να γυαλίζουμε τις ζωστήρες με μπράσο και τ' άρβυλα με κάμελ; Υπάρχουν και όρια στην ανθρώπινη ανεκτικότητα και υπομονή.

—Όταν άκουσα πως μας στέλναν για περίπουλο στο πουθενά, χωρίς να 'χουμε καμιά κυρία πάνω από το κεφάλι μας, είπα μέσα μου: «Μεγάλε, σου 'πεσε ο πρώτος αριθμός του λαχείου!» γκρίνιαζε ο Διακοφτός. Πού να 'ξερα;!...

—Να σου μάθω να κεντάς, να δεις τι ωραία που περνάει η ώρα, προσφέρθηκε ο πάντα υποχρεωτικός Κουβάτσος.

Ο Διακοφτός άλλαξε σαράντα χρώματα.

—Σειρά..., μου λέει. Μάζωχτον, γιατί θα του ρίξω με το FAL.

Αλλά τι τα θες... η απελπισία δεν μαζευόταν.

* * *

Ο κύριος Διοικητής με κάλεσε στο γραφείο του να με πληροφορήσει...

—Έλαβα σήμα από Ρεντίνα, μου ανακοινώνει περικοπή. Το κλιμάκιο θα αφιχθεί λένε μετά τις γιορτές.

—Επιτέλους! αναστέναξα.

—Γιατί, βρε παιδί μου; απόρησε ο καλός άνθρωπος. Δεν περνάς καλά μαζί μας;

—Υπέροχα περνάμε, βιάστηκα να τον διαβεβαιώσω. Όμως η απραξία μας έχει σκοτώσει. Δεν είμαστε συνηθισμένοι βλέπετε.

—Σας λείπει η περιπέτεια, ε;

—Κάτι να κάνουμε, είπα. Δεν περνάνε έτσι οι μέρες.

Ο Διοικητής κούνησε το κεφάλι με κατανόηση.

—Με ειδοποίησαν επίσης ότι τη βδομάδα που μας έρχεται στέλνουν υλικό για σας. Πυρομαχικά λέει... τέτοια... Γιατί; Τα δικά μας τα πυρομαχικά δεν σας κάνουν;

Άντε να εξηγήσεις τώρα!

—Τα πυρομαχικά σας είναι για M1, σφαίρες των 0.33 mm., και για αυτόματα Τόμσον, 0.45 mm., είπα. Εμείς χρησιμοποιούμε FAL FN που παίρνουν σφαίρες των 7.62.

—Μπα; Πιο σύγχρονα δηλαδή;

Τι να του πεις;

—Αρκετά πιο σύγχρονα, είπα ξεροβήχοντας.

—Κι εμείς γιατί δεν έχουμε απ' αυτά τα... πώς τα είπες;

—FAL.

—Απ' αυτά.

—Τι να σας πω, κύριε Διοικητά... Μπορεί να μη φτάνουν αυτά που υπάρχουν για όλες τις μονάδες.

Δεν του άρεσε.

—Μα εμείς δεν είμαστε οποιαδήποτε μονάδα, είπε με ύφος θιγμένο. Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς.

—Τι να σας πω;...

—Τι φταις κι εσύ; συμφώνησε τελικά ο καλός άνθρωπος.

Σάματι εσύ αποφασίζεις; Κι εσύ κι εγώ κι όλοι μας διαταγές εκτελούμε.

—Έτσι ακριβώς, κύριε Διοικητά.

Μου έδειξε τις τρεις διεμβολές μεταλλίων που είχα καρφισωμένες κάτω από την πουλάδα του αλεξιπτωτιστή.

—Ήθελα να σε ρωτήσω κι όλο μου διαφεύγει, μου λέει. Αυτά εδώ τα παράσημα τι είναι; Δεν έχω δει ποτέ σε έφεδρο αξιωματικό ως τώρα.

—Τα δυο ακριανά είναι μετάλλια «εξόχου πράξεως», ενώ το μεσιανό «στρατιωτικής αξίας», εξήγησα.

Φάνηκε να εντυπωσιάζεται.

—Α, μπα; έκανε. Και πώς;... αν επιτρέπεται...

—Τα «εξόχου πράξεως» αφαιρούν συμμετοχή μου σε κάποιες... χμμ... επεμβάσεις στις οποίες δεν μου επιτρέπεται ν' αναφερθώ, είπα. Το άλλο μου το έδωσαν για τις επιδόσεις μου ως ελεύθερου σκοπευτή.

—Ελεύθερου σκοπευτή!!!

—Ναι, είναι η ειδικότητά μου.

—Είσαι επικίνδυνος δηλαδή, γέλασε ο Διοικητής.

—Μόνο για τον εχθρό, κύριε Διοικητά.

—Ναι, βέβαια, μουρμούρισε ο Καρδαρίτσας σκυθρωπάζοντας. Αν και τις μέρες αυτές δεν είναι εύκολο να ορίσει κανείς ποιος είναι εχθρός και ποιος δεν είναι... Τέλος πάντων... Όταν φτάσουν τα πυρομαχικά στη Στρατιά... γιατί εκεί θα τα στείλουν... θα σε ειδοποιήσω να πάτε να τα παραλάβετε.

Ευχαρίστησα, χαιρέτησα κι ετοιμάστηκα να φύγω.

—Και κάτι άλλο..., με σταμάτησε ο Διοικητής στην πόρτα.

—Μάλιστα, κύριε Διοικητά;

—Δεν σε βλέπουμε στη Λέσχη, μου λέει με παράπονο. Γιατί, βρε παιδάκι μου; Δεν μας καταδέχεσαι;

—Προς θεού, κύριε Διοικητά...

—Μαθαίνω πως εστιάζεις μαζί με τους οπλίτες εδώ στο τάγμα, συνέχισε. Είναι σωστά πράγματα αυτά; Σε ερωτώ.

—Είναι καλό για το ηθικό των ανδρών, απάντησα.

—Ο αξιωματικός πρέπει να κρατάει τη θέση του, είτε με τρόπο που τον ήθελε αυστηρό, αλλά δεν του έβγαине, ο Διοικητής. Αλλιώς οι φαντάροι δεν τον υπολογίζουν. Εγώ αυτά τα μοντέρνα δεν τα καταλαβαίνω. Από σήμερα θα εστιάζεσαι στη Λέσχη, μαζί με τους συναδέλφους σου. Δεν θα κάνουμε εξαιρέσεις για ελόου σου επειδή τυχαίνει να ανήκεις στις Δυνάμεις Καταδρομών και να έχεις δυο-τρία παράσημα στην πάνω τσέπη του αμπέχωνου. Τα λέω καλά;

—Τα λέτε όπως πρέπει να τα πείτε, συμφώνησα ευγενικά.

Ο Καρδαρίτσας χαμογέλασε –δεν του καθόταν καλά να είναι αυστηρός για πολλή ώρα.

—Μωρέ μέσα σου θα σκέφτεσαι «βλακείες λέει ο τράγος», είπε. Έλα όμως που ο τράγος είναι διοικητής σου κι ως εκ τούτου εκείνος που είναι επιφορτισμένος, από τον κανονισμό, να παίρνει αποφάσεις.

—Συμπεριλαμβανομένης και της εστίασεως, είπα χαμογελώντας.

Γέλασε και πάλι ανοιχτόκαρδα. Δεν μπορούσες να μην τον συμπαθήσεις αυτόν τον άνθρωπο.

—Ακριβώς, είπε. Οπότε... το μεσημέρι στο τραπέζι μου, στη Λέσχη. Πληροφορούμαι πως το μενού προβλέπει γιουβαρλάκια. Σ' αρέσουν τα γιουβαρλάκια, κύριε δόκιμε;

—Το αγαπημένο μου φαγητό, μετά τον καπνιστό σολωμό, κύριε Διοικητά, είπα.

Έβαλε τα γέλια.

—Μ' αρέσεις, δήλωσε. Μ' αρέσεις! Άλλο πράγμα από τους μουριζούφληδες εδώ πέρα. Εσύ έχεις χιούμορ –σαν εμένα.

Πάλι καλά!

* * *

Η Λέσχη των Αξιωματικών ήταν ένα διώροφο κτίριο, που κάποτε ίσως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «νεοκλασικό της υπαίθρου», αλλά που τώρα, μετά από άπειρες άναρχες επεμβάσεις, μόνο σαν εξάμβλωμα θα έπρεπε να το δει κανείς.

Στο ισόγειο υπήρχε η κουζίνα, οι αποθήκες, το βεστιάριο –κάτι κρεμάστρες περασμένες σ' ένα σκουπόξυλο δηλαδή– και το γραφείο του διαχειριστή. Στον πάνω όροφο είχαμε το εστιατόριο, που γινόταν, κατά τις ανάγκες, μπαρ, αίθουσα καρτοπαιξίας, διαλέξεων και χορού και οι τουαλέτες. Μια συμφορά ήταν το όλο κατασκεύασμα, αλλά κι έτσι ακόμα αποτελούσε μια ευχάριστη αλλαγή από τη στρατώνα.

Τη διαχείρισή της είχε αναλάβει ο υπασπιστής Πιτσιλός, όμως απόλυτος άρχων στην πραγματικότητα ήταν ένας έφεδρος λοχίας ονόματι Κουνέλλος –που οι αξιωματικοί, χάριν αστεϊσμού, φώναζαν Κούνελο– ο οποίος τα είχε πάρει πάνω του όλα, από τον εφοδιασμό, μέχρι το μενού, μέχρι το πρόγραμμα των εκδηλώσεων. Τίποτα δεν κουνιόταν στη Λέσχη άνευ της έγκρισης του «Κούνελου», ο οποίος στην πραγματικότητα ήταν υπόλογος μόνο στον Διοικητή, ο οποίος φυσικά δεν του χάλαγε ποτέ κατήρι.

Ο μικρός αυτός μονάρχης ήταν εκείνος που με υποδέχτηκε το μεσημέρι της πρώτης μου επίσκεψης στον παράδεισο αυτό των προνομιούχων της άκρης του κόσμου.

—Μπα, μπα... Τι βλέπω; Καινούργια προσώπατα στο ταπεινό μας εντευκτήριο! αναφώνησε βλέποντάς με να μπαίνω.

Και βιάστηκε να μου αυτοσυστηθεί.

—Κουνέλλος Μήτσος, γενικός μάνατζερ του καταστήματος, στις διαταγές σας, κύριε δόκιμε.

Κοντός και φαρδύς είχε μάτια αεικίνητα, που δεν έστεκαν ποτέ σ' ένα μέρος, ποτέ δεν ησύχαζαν. Ο τύπος του ανθρώπου που δεν θα του εμπιστευόσουν ποτέ τον σκύλο σου να τον βγάλει βόλτα, γιατί θα τον πουλούσε και θα 'λεγε ότι χάθηκε στην πολυκοσμία.

—Έμαθα ότι έχετε γιουβαρλάκια σήμερα και ήρθα να τα δοκιμάσω, είπα.

Ο τυπάκος με επιθεωρούσε προσεκτικά, σαν να επρόκειτο να μ' αγοράσει.

—Λοκατζής; είπε. Πώς κι από τα μέρη μας;

—Εδώ με στείλαν, εδώ ήρθα, απάντησα.

Έκανε έναν μορφασμό.

—Δεν μπορεί... κάτι θα έκανες, είπε. Δεν σε στέλνουν στην Κοντινίτσα αν είσαι αθώα περισσότερά... ακόμα κι αν δεν έχεις βύσμα πουθενά, που λέει ο λόγος. Τέλος πάντων, δεν μας ενδιαφέρει –για την ώρα.

Μου έδωσε το χέρι του σε χειραψία.

—Από πού είσαι; τον ρώτησα.

—Απ' το μεγάλο χωριό... Αθήνα. Γέννημα θρέμμα... Γκάγκαρος που λένε. Εσύ;

—Κι εγώ.

—Καλώς την πατρίδα! αναφώνησε ο μέγας τελετάρχης. Για να βρεις Αθηναίο εδώ θα πρέπει να κάνεις αίτηση στο θεό. Οι περισσότεροι είναι βλαχαδερά με πατέντα. Δεν βρίσκεις άνθρωπο κανονικό να πεις δυο κουβέντες. 'Ντάξ', θα την περάσουμε φίνα, μη σε νοιάζει. Καλωσόρισες στο φτωχικό μας και... υπεμονή. Άλλο τίποτις δεν μπορείς εδώ που έμπλεξες. Υπεμονή.

Στο εστιατόριο βρήκα τον Τσουράπα, τον ανθυπασπιστή Κεφάλα του Γραφείου Κινήσεως, τον λοχαγό Σαλβάρη, διοικητή του 2ου λόχου και τον ταγματάρχη Παρκουρέα του Α3, ήδη καθισμένους στο τραπέζι, πίνοντας ούζο, με μεζέ ελιές και ντομάτα, εν αναμονή του Διοικητή και των άλλων.

—Α, μας τιμούν και οι Καταδρομές σήμερα, με προσφώνησε ο Αλφατρίας στραβομουτσουιάζοντας.

—Διαταγή άνωθεν, απάντησα απολογητικά παίρνοντας θέση δίπλα στον Τσουράπα.

—Κάλιο αργά παρά ποτέ, σχολίασε ο ανθύπας, που απ' όλους τους ήταν ο πιο ευπροσήγορος –και φευ ο πιο βαρετός– χαρακτήρας.

—Πότε αρχίζετε περιπολίες στη μεθόριο; με ρώτησε ο λοχαγός όταν σερβιρίστηκα, χωρίς να ερωτηθώ, ένα ούζο από τον φαντάρο-γκαρσόνι της Λέσχης.

—Μόλις έρθουν οι υπόλοιποι από τη Ρεντίνα, απάντησα ευγενικά.

—Διότι αναμένονται κι άλλα φιγουρίνια, πετάχτηκε ο

Παρκουρέας, που δεν μπορούσε να συνηθίσει στην εμφάνισή μας.

—Καλό είναι να έχουμε και μερικούς επίλεκτους στο τάγμα, παρατήρησε συμβιβαστικά ο λοχαγός. Ανεβαίνει το ηθικό και δίνουν το καλό παράδειγμα.

—Σιγά το ηθικό και σιγά το παράδειγμα! γάβγισε ο Παρκουρέας. Μόνο μόστρα, φρου-φρου κι αρώματα κι από ουσία μηδέν.

—Ε, όχι δα, βρε Παρμενίων!...

—Μωρέ άκου με που σου λέω...

—Ο Αλφατρίας έχει λυσάξει με τις διεμβολές που φοράς, μου σφύριξε εμπιστευτικά ο Τσουράπας από δίπλα. Βλέπεις... κανείς τους δεν έχει ούτε «εξόχου πράξεως», ούτε «στρατιωτικής αξίας» και τους έρχεται ζόρι να τα βλέπουν σε έφεδρο. Αλήθεια, ρε σειρά... πώς τα τσίμπησες αυτά, δεν μου είπες.

—Έτσι μου τα 'δωσαν, γέλασα. Ομόρφαιναν τη στολή.

—Καλά, θα μου πεις άλλη φορά.

Τη στιγμή εκείνη μπήκαν ο Διοικητής, ακολουθούμενος από τον υποδιοικητή και τον Αλφαδύο και σηκωθήκαμε, ως αρμόζει.

—Καθίστε, κύριοι, καθίστε, είπε πρόσχαρα ο Καρδαρίτσας και πήρε τη θέση του στην κορφή του τραπεζιού.

Το γκαρσόνι έφερε ούζα στους νεοφερμένους, χωρίς να ρωτήσει. Προφανώς αυτό ήταν μέρος της καθημερινής ρουτίνας.

Ο Διοικητής με είδε και σήκωσε το ποτήρι του προς το μέρος μου χαμογελώντας.

—Επιτέλους σε βλέπουμε στη Λέσχη, κύριε δόκιμε, είπε.

Ο υποδιοικητής Κουρκουβίνος μου έριξε μια σκοτεινή ματιά. Δεν είχαμε ξαναβρεθεί εκ του σύνεγγυς.

—Τι είναι αυτά τα λιλίκια στη στολή σου; μου πετάει ξερά.

Ο Διοικητής ανέλαβε πρόσχαρα να εξηγήσει αντ' εμού.

—Α, ο κύριος δόκιμος έχει λάβει δύο «εξόχου πράξεως» κι ένα «στρατιωτικής αξίας», είπε.

—Τι έκανε, σκαρφάλωσε πιο γρήγορα στα σκοινιά; πέταξε με φθόνο ο υποδιοικητής.

Προερχόμενος ο ίδιος από τις τάξεις των υπαξιωματικών μισούσε τους έφεδρους αξιωματικούς, που βρέθηκαν με μιας εκεί που ο ίδιος έκανε χρόνια να φτάσει.

—Α, δεν ξέρω, γιατί δεν μας λέει, λόγω του ότι πρόκειται για στρατιωτικό μυστικό, γέλασε καλοπροαίρετα ο Διοικητής. Αλλά το «αξίας» του το έδωσαν γιατί ντουφεκάζει άριστα μαθαίνω.

Ο Αλφαδύς στραβομουτσούνιασε.

—Μπα, πώς αυτό; γρύλισε.

—Ο κύριος δόκιμος έχει ειδικότητα ελευθέρου σκοπευτού, εξήγησε με καμάρι ο Διοικητής.

—Και δεν του φαίνεται, απάντησε ο ταγματάρχης.

—Να τον στείλουμε να φέρει κάνα αγριογούρουνο, πρότεινε γελώντας ο Αλφατριάς.

—Έχετε αγριογούρουνα εδώ; απόρησα.

—Ότι θες έχουμε. Κι αγριογούρουνα κι αρκούδες και λύκους κι απ' όλα.

Εντωμεταξύ τα φαντάρια-γκαρσόνια άρχισαν να σερβίρουν τα γιουβαρλάκια. Ο Κουνέλλος έκανε κι αυτός την εμφάνισή του κρατώντας ένα μενού σαν φτασμένος μαιτρ-ντ' οτέλ μεγάλου εστιατορίου.

—Για σήμερα έχω ένα κοκκινέλι εγχώριο, πρώτης τάξεως, ανήγγειλε. Το συνιστώ προσωπικώς. Εκτός κι αν προτιμάτε τη χθεσινή ρετσίνα.

—Που ήταν σκέτο νέφτι, γρύλισε ο υποδιοικητής.

Ούτε το κοκκινέλι πινόταν, αλλά για τα γούστα των συνδαιτυμόνων μου ήταν μια χαρά. Και τα γιουβαρλάκια τρώγονταν. Η αλήθεια είναι ότι είχα ξεχάσει πώς ήταν να κάθεται

να φας σε ανθρώπινες συνθήκες, στη ζέση και σε κλειστό χώρο και όλα μου φαίνονταν υπέροχα. Ακόμα και την έλλειψη τρόπων στο τραπέζι –και μιλάω για στοιχειώδη συμπεριφορά– μπορούσα να την παραβλέψω. Το officer and gentleman σίγουρα δεν είχε θέση στον Ελληνικό Στρατό κι αυτή δεν ήταν μια διαπίστωση που έκανα τώρα.

—Το βράδυ θα φάμε ελαφρά, δήλωσε ο Διοικητής χτυπώντας ευτυχισμένος τη στρογγυλή κοιλιά του. Ε, Κούνελε; Ένα γιαουρτάκι μόνο για μένα.

—Ότι θέλει ο κύριος Διοικητής, απάντησε ο Κούνελος καθοδηγώντας τους σερβιτόρους στο μάζεμα των πιάτων. Κρίμα μόνο γιατί προγραμματίσα ομελέτες με συκωτάκια, μπέικον, μανιτάρια, κρεμμυδάκια και παρμεζάνα...

Ο Διοικητής πήρε μια δυστυχισμένη έκφραση.

—Βρε αφιλότιμε! ανέκραξε. Θα με καταστρέψεις!

—Εσείς, κύριε Διοικητά μου, το... γιαουρτάκι σας.

—Τον κακό σου τον καιρό! Που θα μου πεις εμένα γιαουρτάκι!

—Ότι διατάξει ο κύριος Διοικητής μας.

Έκτοτε μου έγινε συνήθεια να κατεβαίνω κάθε μεσημέρι στη Λέσχη για φαγητό. Μια στιγμιαία απόδραση στον «κανονικό κόσμο», των ανθρώπων που δεν ζούσαν περιφραγμένοι με τοίχους και συρματοπλέγματα. Βράδυ δεν είχα κατέβει ακόμη. Ως τη μέρα της δεξίωσης της κυρίας Διοικητού προς τιμήν του Νομάρχη.

Σερνά και Ταπεινά

Όπου τα «κομάντα» έχουν μια εποικοδομητική συνομιλία με εκπροσώπους της Στρατιωτικής Αστυνομίας και ο σεμνός δόκιμος κάνει τη γνωριμία σημειόντων και σημαντικών προσώπων κι εκπροσώπων κι αποκτά μια σημαντική όσο κι ανέλπιστα φιλία.

Τα από καιρό αναμενόμενα πυρομαχικά έφτασαν στη Στρατιά μια βδομάδα πριν από τα Χριστούγεννα. Ο ταγματάρχης Παρκουρέας, που με είχε ενστικτωδώς (και ίσως δικαίως) αντιπαθήσει από την πρώτη στιγμή, ήθελε να στείλει να τα παραλάβουν μια αγγαρεία φαντάρων του τάγματος υπό τον δόκιμο Τσουράπα –τον οποίο εκτιμούσε ιδιαιτέρως. Δυστυχώς όμως για κείνον υπήρχε ένα μικρό πρόβλημα.

—Το σήμα διευκρινίζει ότι πρέπει να υπογράψει την παραλαβή ο δόκιμος Φούντας, είπε ο Διοικητής συμβουλευόμενος τα χαρτιά του.

—Τι φούντες και πρασινάλογα, γάβγισε ο Αλφατρίας. Για τα εφόδια του τάγματος επιλαμβάνεται το τάγμα, όχι οι μουσαφραίοι –και μάλιστα οι ανεπιθύμητοι.

—Μόνο που αυτά εδώ δεν είναι εφόδια του τάγματος, αλλά του ΕΤΑΣ, είπα εγώ ήρεμα.

—Το οποίον ΕΤΑΣ δεν υπάρχει ακόμη, παρατήρησε ο Αλφαδύς, που παρευρισκόταν στη συνεδρία.

—Και που αν υπήρχε ως προσκωλυόμενο θα υπήρχε, επιχειρηματολόγησε ο Αλφατρίας.

Ο Διοικητής χτύπησε με το χέρι του το χαρτί που κρατούσε.

—Αλλά εδώ λέει «Φούντας», είπε στενοχωρημένος, γιατί δεν ήθελε να κακοκαρδίζει τους αξιωματικούς του «επιτελείου» του.

—Και δεν πάει να λέει...

—Μα... δεν θα τα παραδώσουν σε άλλον...

—Ποτέ μη σώσουν να τα παραδώσουν.

Ο Αλφαδύος είχε τη σοφή λύση.

—Να στείλουμε το δικό μας κλιμάκιο με επικεφαλής τον Τσουράπα και τον Φούντα από κοντά να υπογράψει, πρότεινε.

Του Διοικητή του άρεσε η ιδέα.

—Έτσι να κάνουμε, λέει. Ε, Φούντα, παιδί μου; Εσύ τι λες;

—Αν στο κλιμάκιο συμπεριλαμβάνονται οι δυο υπαξιωματικοί μου δεν έχω καμία αντίρρηση, είπα.

Αυτό δεν άρεσε του Παρκουρέα.

—Μπα; φώναξε. Έχουμε και όρους; Για να σου πω, δόκιμε!... Δεν νομίζεις ότι τον έχεις πάρει πολύ ψηλά τον αμανέ;

—Σιγά, βρε παιδιά, δεν θα μαλώσουμε κιόλας, μπήκε στη μέση ο άγιος Διοικητής. Τι μας πειράζει ποιος θα πάει; Σάματι εκδρομή πάνε; Σε αγγαρεία τους στέλνουμε. Τι αριθμό ατόμων προβλέπει ο κανονισμός για τέτοιες περιπτώσεις;

—Για παραλαβή πυρομαχικών τουλάχιστον μια διμοιρία πλήρως εξοπλισμένη, τον πληροφόρησε ο Αλφατριάς.

—Πόσα κασόνια είναι να παραλάβουν; ρώτησε ο πάντα πρακτικός Αλφαδύος.

Ο Διοικητής συμβουλευτήκε το χαρτί του.

—Πέντε λέει εδώ, είπε.

—Οπότε δέκα άτομα είναι αρκετά. Συν τους δυο αξιωματικούς.

Συζητήσεις σαν αυτή ανάμεσα σε караβανάδες μπορούν να διαρκέσουν επ' άπειρο. Κανείς δεν είναι σίγουρος για τη γνώμη του, αλλά και κανείς δεν θέλει να κάνει πίσω. Και βέβαια κανείς δεν είναι διατεθειμένος να πάρει την ευθύνη πάνω του. Όχι ότι στην κανονική ζωή τα πράγματα είναι διαφορετικά δηλαδή.

—Αλλά... αν συμβεί κάτι απρόοπτο —ο μη γένοιτο; είπε σκεπτικός ο Αλφαδύς. Δέκα άτομα θα φτάσουν;

—Δηλαδή σαν τι να συμβεί; ρώτησε ο Διοικητής ανήσυχος.

—Ξέρω κι εγώ;... Για πυρομαχικά μιλάμε... Αν κάποιος θελήσει να κάνει την κουταμάρα;...

—Θα τους πούμε να μην καπνίζουν, είπε κοφτά ο Αλφατρίας.

—Δεν λέω για τους δικούς μας...

Οι άλλοι δυο μπήκαν επιτέλους στο νόημα.

—Α!... Εννοείς...

—Οι μέρες είναι πονηρές, είπε διδακτικά ο Αλφαδύς. Δεν ξέρεις με ποιον έχεις να κάνεις. Όπλα είναι αυτά.

—Οπότε καλώς στέλνουμε τους λοκατζήδες, συμπέρανε ο Διοικητής. Αυτοί ξέρουν από τέτοια. Ε, παιδί μου, Φούντα;

—Σίγουρα, τον καθησούχασα. Γι' αυτό κι εγώ επιμένω να έρθουν μαζί οι υπαξιωματικοί. Επειδή ξέρουν από τέτοια.

—Μη σου πω τι ξέρουν..., γρύλισε ο Παρκουρέας.

Ο Διοικητής σήκωσε το τηλέφωνο.

—Γραφείο Κινήσεως; είπε. Άκου, παιδί μου... Είναι εκεί ο ανθυπασπιστής σου;... Μόλις έφυγε;... Τρέχα να τον προφτάσεις και πες του να έρθει στο γραφείο μου που τον θέλω.

Στράφηκε σε μας.

—Να κανονίσουμε για τη μεταφορά, εξήγησε. Για πότε να πούμε;

Ο Παρκουρέας το σκέφτηκε.

—Να βρούμε τα άτομα... να εξοπλιστούν... να ενημερώσουμε τον Τσουράπα... Για αύριο δεν προκάνουμε... αλλά μεθαύριο πρωί-πρωί... πρώτα ο θεός...

Ένα χτύπημα στην πόρτα και να σου τον, τον ανθυπασπιστή Κεφάλα, προϊστάμενο του Γραφείου Κινήσεως.

—Με ζητήσατε, κύριε Διοικητά; ρωτάει με το σύνηθες μισοκακόμοιρο ύφος του.

—Κίτσο, χρειάζομαι ένα Ρέο έτοιμο για μεθαύριο το πρωί να πάει στη Στρατιά να φορτώσει πυρομαχικά, του ανακοινώνει ο Καρδαρίτσας.

—Μεθαύριο;...

—Πρωί-πρωί.

Ο ανθύπας στριφογύρισε αμήχανα το τζόκεϋ του στα δάχτυλά του.

—Εεεε... λίγο δύσκολο...

Τον κοιτάξαμε όλοι έκπληκτοι.

—Τι δύσκολο; του κάνει ο Διοικητής.

—Να... Δεν έχουμε όχημα διαθέσιμο...

—Κανένα;!!!

—Από πέντε Ρέο κι επτά GMC μας λες ότι δεν υπάρχει κανένα διαθέσιμο, κύριε ανθυπασπιστά; φώναξε με ιερή αγανάκτηση ο Παρκουρέας.

—Τα έχουμε για συντήρηση στον όρχο, απολογήθηκε σαν βρεγμένη γάτα ο ανθύπας.

—Όλα;;;!!!

—Όχι, το 3 και το 15 τα κρατήσαμε εκτός.

—Οπότεν έχουμε δύο.

—Εεεε... Όχι ακριβώς... Το 3 έμεινε από ημιαξόνιο χθες καθ' οδόν με τα ώνια και το πήρε γερανός στο συνεργείο της Στρατιάς...

—Ωραία, έχουμε το άλλο.

—Το είχαμε... μέχρι σήμερα το πρωί...

—Και τι γίνηκε;

—Κάηκε η μηχανή.

—Κάηκε η μηχανή!!!;;;

—Ε, ναι... ο οδηγός ξέχασε να βάλει νερό και...

Έπεσε μια νεκρική σιγή στο γραφείο. Χρειαζόταν μεγάλη προσπάθεια για να μη βάλω τα γέλια.

Ο Διοικητής σωριάστηκε στην καρέκλα του εξουθενωμένος.

—Ολόκληρο τάγμα και δεν έχουμε ένα όχημα να δουλεύει! ψιθύρισε με συντριβή.

—Έχουμε, πώς δεν έχουμε..., προσφέρθηκε να τον παρηγορήσει ο Κεφάλας. Το τζηπ σας λειτουργεί, δόξα τω θεώ, μια χαρά.

—Και πέραν αυτού ουδέν.

—Έχουμε και το Ντόυτς⁴ των τριών τετάρτων, είπε ο ανθύπας.

Ήταν η ώρα να σώσω την κατάσταση. Κανονικά θα έπρεπε να μου δώσουν ένα ακόμα λιλάκι «στρατιωτικής αξίας» γι' αυτό.

—Μας κάνει, λέω.

Γύρισαν όλοι και με κοίταξαν σαν να ήμουν εξωγήινος.

—Αν πάμε εμείς οι τρεις, τους εξηγώ. Χωράμε άνετα και χωράει και το φορτίο.

—Ποιοι τρεις; ψελλίζει ο Διοικητής.

—Οι δυο υπαξιωματικοί μου κι εγώ.

Ο Αλφατρίας έγινε κατακόκκινος.

—Κι αν, ο μη γένοιτο, δεχτείτε επίθεση από τον εχθρό, τρεις νοματαίοι τι διάολο θα κάνετε; φώναξε εκτός εαυτού.

—Ξεχνάτε, κύριε ταγματάρχα, ότι εμείς οι λοκατζήδες ξέρουμε από τέτοια, του λέω χαμογελώντας.

4 Ελεύθερη ελληνική απόδοση του «Dodge».

Ο Διοικητής στράφηκε στον ανθύπα.

—Και πότε, βρε Κίτσο, λες να έχεις έτοιμο κανένα Ρέο; τον ρώτησε.

Ο Κίτσος στριφογύρισε μερικές φορές το τζόκεϋ στα χέρια του.

—Αιτηθήκαμε να μας στείλουν ανταλλακτικά, κύριε Διοικητά, είπε σαν βρεγμένη γάτα. Αλλά, ξέρετε απ αυτά... Κανείς τους δεν βιάζεται...

—Πότε, βρε Κίτσο;

—Υπολογίζω... σε δέκα... δεκαπέντε μέρες, το πολύ...

Ο Διοικητής αναστέναξε.

—Τοίμασε το τριών τετάρτων για αύριο το πρωί, λέει του Κίτσου.

Ο οποίος παρέμενε ύποπτα σιωπηλός.

—Τι; τον ρωτάει θορυβημένος ο Διοικητής.

—Να... να δούμε αν προκάνουν τα παιδιά στο συνεργείο για αύριο...

—Χάλασε κι αυτό;!!!...

—Ε, όχι και χάλασε! διαμαρτυρήθηκε ο Κίτσος. Ένα μικρό προβληματάκι παρουσίασε με τα φρένα... Θα το σιάξουμε, πού θα πάει;...

* * *

Το ταξίδι χειμώνα καιρό, με τα βουνά χιονισμένα ολόγυρα και με το αεράκι να σε περονιάζει ως το κόκαλο, σ' ένα «καλοκαιρινό» στρατιωτικό όχημα που το σκέπαζε μόνο ένας μουσαμάς της κακιάς ώρας δεν είναι ακριβώς το καλύτερο που θα μπορούσε να σου συμβεί. Όμως, μετά την κλεισούρα στο άθλιο στρατόπεδο και την εξορία στην ακόμα πιο άθλια «κωμόπολη» η αίσθηση που είχαμε και οι τρεις ήταν μιας ελευθερίας και μιας ξεγνοιασιάς παρόμοιας μ' αυτή που νοιώθει ο καταδικασμένος σε γραφείο υπάλληλος που φεύγει για Σαββατοκύριακο με την αστεφάνωτη αγαπημένη του.

Φορούσαμε τζάκει με επένδυση, από τα ειδικά για χειμε-

ρινή διαβίωση, και κασκώλ από αλεξίπτωτα, αλλά τα χέρια μας και μέσα από τα γάντια είχαν ξυλιάσει ενώ τις μύτες μας δεν τις νοιώθαμε πια.

—Δεν την κάνουμε, έτσι όπως ειμάστενε, για καμιά Αθήνα; είπε σε μια στιγμή ο Διακοφτός. Σε ποιον θα λείψουμε στο κάτω-κάτω;

—Σώπα και στα Γιάννενα καλά είναι, τον παρηγόρησε ο Κεράτσας, που έκανε χρέη οδηγού. Θα δούμε τουλάχιστον κανονικούς ανθρώπους.

Στο Καλπάκι μας σταμάτησαν για έλεγχο. Ερχόμασταν βλέπεις από απαγορευμένη περιοχή κι ότι περνούσε προς τα πάνω ή προς τα κάτω χρειαζόταν ειδική άδεια.

Ο μπαμπουλωμένος λοχίας εξέτασε τα χαρτιά μας ανόρεχτα.

—Εφόδια; ρώτησε.

—Πυρομαχικά, απάντησε ο Κεράτσας ατάραχος.

Κάτι που ανησύχησε τον ελεγκτή λοχία.

—Τι πυρομαχικά; είπε. Έγινε τίποτις;

—Μας την πέσαν δυο Αλβανικές μεραρχίες, αλλά κρατάμε καλά, έννοια σου, απάντησε ο Κεράτσας.

—Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς εκεί πάνω, συμπλήρωσε ο Διακοφτός. Δεν λουφάρουμε στα μετόπισθεν σαν κάτι άλλους...

Ο λοχίας μας κοίταξε σασιτισμένος. Διαισθανόταν το δούλεμα, αλλά πάλι... ξέρεις ποτέ;

Επέστρεψε τα χαρτιά και σήκωσε τη μπάρα.

—Έχει ρίξει χιονόνερο και γλιστράει ο δρόμος, είπε κατευοδώνοντας μας.

—Ας ελπίσουμε ότι τα φρένα σιάχτηκαν, μουρμούρισε ο Κεράτσας. Γιατί δεν το βλέπω και πολύ σόϊ το όχημα.

Φτάσαμε στα Γιάννενα λίγο πριν από τις έντεκα. Βρήκαμε το κτίριο της Στρατιάς και παρκάραμε ακριβώς μπροστά στην πόρτα, τρελαίνοντας τους Αλφαμίτες.

—Τι κάντε, ρε; φώναξε ένας λοχίας κατεβαίνοντας τα σκαλιά τρία-τρία. Εδώ μόνο ο στρατηγός παρκάρει.

—Δεν θ' αργήσουμε, του λέω. Να μας σφραγίσουν κάτι χαρτιά παραλαβής υλικού και φύγαμε.

—Μα... αν έρθει ο στρατηγός;...

—Πες του να περιμένει, του κάνω κι έφυγα προς αναζήτηση του αξιωματικού υπηρεσίας.

Που έτυχε να είναι ένας ανθυπασιπιστής, λίγο πριν από τη σύνταξη.

Του έδωσα τα χαρτιά και του εξήγησα τον λόγο της παρουσίας μας εδώ.

—Δεν ξέρω τίποτις, μου λέει αυτός ακολουθώντας τον χρυσό κανόνα των μονιμάδων και των δημοσίων υπαλλήλων: «Δεν είμαι αρμόδιος». Να δεις τον προϊστάμενο του Εφοδιασμού.

Ο προϊστάμενος του Εφοδιασμού ήταν ένας μόνιμος υπολοχαγός, από κείνους που περνούν όλη τους την καριέρα πίσω από ένα γραφείο περιστοιχισμένοι από στοίβες χαρτικών και φακέλων.

Μελέτησε προσεκτικά τα χαρτιά που του έδωσα, με μια έκφραση μεταξύ ενόχλησης και απορίας.

—Και ποιος θα τα χρεωθεί αυτά; με ρωτάει.

—Εγώ, του λέω.

—Εδώ λέει: Δόκιμος Φούντας Σταμάτιος.

—Εγώ, ξαναλέω.

—Και πού το ξέρω εγώ;

Βγάζω τη στρατιωτική μου ταυτότητα και του τη δίνω. Την επιθεωρεί σχολαστικά (και δύσπιστα), συγκρίνει τη φωτογραφία με τα μούτρα μου, κάνει μια γκριμάτσα... Δεν φαίνεται να πείθεται.

—Εσύ είσαι ο Φούντας Σταμάτιος; με ρωτάει υποψιάρικα.

—Εγώ.

—Δεν μοιάζεις για αξιωματικός, μου πετάει επιτιμητικά.

Εδώ είχε δίκιο.

—Αυτό τους είπα κι εγώ όταν μ' έστειλαν στη ΣΕΑΠ⁵, του λέω. Αλλά δεν με άκουσαν.

Μου έριξε μια σκοτεινή ματιά.

—Και καλαμπουριζής, μου λέει μέσα από σφιγμένα δόντια. Εδώ όμως δεν είμαστε για να καλαμπουρίζουμε, δόκιμε. Εδώ έχουμε να κάνουμε με πυρομαχικά. Δεν είναι άντε, τα δίνουμε σ' όποιον μας φέρει ένα κωλόχαρτο. Πού ξέρω εγώ αν δεν το 'κλεψες το χαρτί, ε; Πού το ξέρω εγώ;

—Σωστά, συμφώνησα. Οπότε... τι κάνουμε;

Ο γραφειοκράτης σήκωσε τους ώμους.

—Τι κάνουμε; είπε. Τίποτα δεν κάνουμε. Θα στείλουμε σήμα στη Διοίκηση Καταδρομών κι όταν με το καλό μας απαντήσουν... θα σε ειδοποιήσουμε.

—Ή θα μπορούσαμε να τηλεφωνήσουμε, προτείνω εγώ.

Ο караβανάς με στραβοκοίταξε.

—Θα μας πεις πώς θα κάνουμε τη δουλειά μας τώρα; γρύλισε.

—Προς θεού! διαμαρτυρήθηκα θεατρικά. Να βοηθήσω θέλησα.

—Δεν χρειαζόμαστε βοήθεια, ήρθε η ξερή απάντηση. Η διαδικασία είναι συγκεκριμένη. Ερωτούμε ιεραρχικώς και υπερεσιακώς και λαμβάνουμε την απάντηση ως προβλέπεται εκ του κανονισμού δια της ίδιας οδού. Δεν είμαστε ότι κι ότι εδώ. Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς.

Δεν έβγαине άκρη –ως συνήθως. Έκανα μια τελευταία προσπάθεια.

—Ερχόμαστε από το 843, του λέω. Ταλαιπωρηθήκαμε όλο το πρωί μέσα στην παγωνιά και το χιονόνερο... Δεν είναι αμαρτία να γυρίσουμε πίσω με άδεια χέρια;

Ο μονιμάς το σκέφτηκε.

5 ΣΕΑΠ: Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών Πεζικού. (Με τη θρυλική επιγραφή στην είσοδο: «Απαγορεύεται το βάδην. Επιτρέπεται το τροχάδην.»).

—Το 843, ε; είπε μετά. Έχετε Διοικητή ακόμα αυτόν τον άγιο άνθρωπο, τον Καρδαρίτσα;

—Άγιος με όλη τη σημασία της λέξης, συμφώνησα.

Ο γραφειοκράτης πήρε ένα στρασί, κάτι έγραψε πάνω, το υπέγραψε, κοπάνησε και πέντε σφραγίδες από κάτω και μου το 'δωσε.

—Στις αποθήκες, είπε. Να ζητήσεις τον αρχιλοχία Μπακούρα. Πες του ότι σε στέλνω εγώ, να σ' εξυπερευθύνει.

Χαιρέτησα και βγήκα αναρωτώμενος αν ο άγιος Καρδαρίτσα ήταν αυτός που έκανε το θαύμα του ή απλά ο μονιμάς με λυπήθηκε —ή με βαρέθηκε.

Σε μια ώρα είχαμε φορτώσει τα πέντε μακρόστενα —κι ασήκωτα— μεταλλικά κασόνια στο Dodge και ήμασταν έτοιμοι για την επιστροφή.

—Δεν πάμε να τοιμπήσουμε τίποτις; πρότεινε ο Διακοφτός. Έχουν αρχίσει και τρέμουν τα ποδάρια μου.

—Και το... εμπόρευμα; προβληματίστηκε ο Κεράτσας.

—Ποιος θα μας το πάρει, μωρέ; Παρκάρουμε το όχημα μπροστά στο μαγέρικο και ειμάστενε σένιοι.

Ήταν καλή σκέψη κι όπως κανείς μας δεν βιαζόταν να επιστρέψει στην Κοντινίτσα και την ωραία της ατμόσφαιρα βρήκαμε ένα συμπαθητικό εστιατόριο κοντά στη λίμνη, παρκάραμε το όχημα μπροστά κι αράξαμε.

Γιαννιώτικος μουσακάς και μπρούσκο από τη Ζίτσα μας έφεραν και πάλι στα ίσια μας. Βρισκόμασταν στον καφέ όταν άρχισε η παράσταση.

Να ήταν τυχαίο ή καρφωτή από κάποιον ρουφιάνο απ' αυτούς που πάντα ψάχνουν για τέτοιες ευκαιρίες; Ποιος μπορούσε να το πει με σιγουριά;

—Καλώς τα δεχτήκαμε, είπε ο Διακοφτός καθώς το τζηπ της ΕΣΑ πλεύριζε το Dodge.

Οι δυο ντουλάπες που βγήκαν από μέσα έφεραν δυο γύρες το φορτωμένο όχημα και μετά μπουκάρισαν στο μαγέρικο. Δεν τους χρειάζονταν ιδιαίτερη ευφυΐα —που δεν τους πε-

ρίσσευε άλλωστε– για να καταλάβουν ποιοι ήταν οι επιβαίνοντες του παρκαρισμένου τριών τετάρτων.

Ο ένας τους, μια σκατόφατσα με γαλόνια λοξία, ήρθε με κείνο το αργό, λικνιστό, καμποϋστικό περπάτημα που καλλιεργούν οι καρατζόβες⁶ στο τραπέζι μας ενώ ο άλλος, ένας δεκανέας με μουστακάκι σκοροφαγωμένο, πήρε θέση στην πόρτα, με τα χέρια στη ζωστήρα –κανονικό σπαγγέτι γουέστερν δηλαδή!

—Δικό σας το όχημα; ρώτησε ο τύπος δείχνοντας με τον αντίχειρα πίσω του.

—Δικό μας, του λέω.

—Τα χαρτιά σας.

—Πρώτο και κύριο... για δεν χαιρετάς; τον άρπαξε από τα μούτρα ο Διακοφτός, που ήταν τυπικός σε κάτι τέτοια.

Ο ντουλάπας έσκασε κακό χαμόγελο.

—Ποιον, εσένα;

—Τον κύριο δόκιμο, απάντησε ο Διακοφτός με φωνή που παλλόταν από ψεύτικο σέβας δείχνοντάς με.

Το μόνο που με ξεχώριζε από τους άλλους ήτα τα ασπροκόκκινα σειρήτια κατά μήκος των επωμίδων. Ο Εσατζής δικαιολογημένα δεν το πρόσεξε.

Αλλά και που το πρόσεξε σιγά μην έκανε τη διαφορά.

—Χαρτιά, ξαναλέει κοφτά, παίζοντας με τη λαβή του γκλομπ στη θηλιά της ασπρισμένης με στυπέτσι ζωστήρα του.

—Δεν σε χαιρέτησε, μου λέει ο Διακοφτός. Να το σημειώσουμε αυτό.

—Το σημειώνω, του λέω προσπαθώντας να κρατηθώ σοβαρός.

Ο Εσατζής κούφτωσε τη λαβή του γκλομπ.

—Δεν θα το ξαναπώ, λέει απειλητικά.

⁶ Καρατζόβας: Ο Εσατζής στη στρατιωτική αργκό. Ο Αερονόμος λέγεται Μπατζής.

Ήταν η στιγμή να επέμβει ο Κεράτσας. Είχαμε φέρει τα FAL μαζί μας βέβαια, δεν θα τ' αφήναμε στο αμάξι, και τα είχαμε κρεμάσει στις καρέκλες από τους τελαμώνες. Με μια θεαματική κίνηση λοιπόν ξεκρεμάει το δικό του, βγάζει τη γεμιστήρα, τη δείχνει στον Εσατζή, να δει ότι ήταν γεμάτη, και την ξαναβάζει στο όπλο μ' ένα ξερό «κλικ».

—Τι καταλαβαίνεις τώρα; του λέει. Ν' αρχίσουμε τις μπλωθιές εδώ μέσα;

Ο τύπος άσπρισε. Γυρίζει στον δικό του, στην πόρτα, αλλά κι εκείνον τον κάλυπτε ήδη χαλαρά ο Διακοφτός με το δικό του FAL.

—Την έχετε βαμμένη, ψελλίζει ο Εσατζής λοχίας. Κατευθείαν στρατοδικείο μιλάμε...

—Με τι μάρτυρες; του κάνει ο Κεράτσας γελώντας.

—Και ποιος θα μας αναφέρει αφού εσείς οι δυο θα εισάσετε δυο μέτρα κάτω από το χώμα; συμπληρώνει ο Διακοφτός.

Κατάχλωμοι οι Εσατζήδες σήκωσαν τα χέρια ψηλά.

Φώναξα το τρομοκρατημένο γκαρσόνι και το πλήρωσα ενώ οι δικοί μου έβγαζαν τις σφαίρες από τους μύλους των κουμπουριών των Εσατζήδων.

—Να τους πάρουμε τα καπέλα για ενθύμιο; πρότεινε ο Διακοφτός.

—Μπα, θα κρυώσουν τα κεφάλια τους, του λέω.

—Να τους τρυπήσουμε τα λάστιχα στο τζηπ τότε, αντιπροτείνει ο Κεράτσας.

Οι καταζόβες τρελάθηκαν.

—Όχι, ρε παιδιά, εκλιπαρεί ο δεκανέας. Για το θεό! Δεν θ' απολυθούμε ποτέ!

Το ταξίδι της επιστροφής έγινε μέσα στην καλή χαρά. Το επεισόδιο με τους Εσατζήδες μας είχε αποζημιώσει για το κρύο και την ταλαιπωρία.

—Θα 'πρεπε να τους πάρουμε τα καπέλα, είπε ο Διακοφτός σκεφτικά. Για ενθύμιο.

—Ας ελπίσουμε ότι δεν πήραν αυτοί το νούμερο του Dodge, είπα.

Οι δυο τους κοιτάχτηκαν αλαφιασμένοι.

—Ωχ! είπε ο Διακοφτός. Αυτό δεν το σκεφτήκαμε, ρε γαμώτη μου! Να τους παίρναμε τα μπλοκάκια...

—Σάματι θα ξέρουν να γράφουν; γέλασε ο Κεράτσας.

—Ξέρουν δεν ξέρουν ας ελπίσουμε ότι δεν μας έγραψαν, είπα. Αλλιώς...

—Αλλιώς την εικοσάρα «τιμητική» την έχουμε σίγουρη, γκρίνιαξε ο Διακοφτός.

—Μόνο; Αντίσταση κατά της εξουσίας. Απειλή δια πυροβόλου όπλου. Απειθεια. Απειλή φθοράς κρατικής περιουσίας... Και δεν συμμαζεύεται.

Με κοίταξαν μαγκωμένοι.

—Παναπεί;...

—Στρατοδικείο, είπα γελώντας. Μας βλέπω να κάνουμε παρέα με τον Σουλάτσο.

—Αν μας έγραψαν, διευκρίνισε ο Κεράτσας ελπίζοντας.

—Αν.

—Έπρεπε να τους πλακώσουμε κιόλας, είπε ο Διακοφτός. Να το φχαριστηθούμε τουλάχιστον. Καμμένοι για καμμένοι...

Στο τάγμα πάλι είχαμε άλλα. Ο ανθύπας του Εφοδιασμού, Τσάκας Αθανάσιος ονόματι, ως άλλος Πόντιος Πιλάτος, ένιψε τας χείρας του από την παραλαβή του νέου υλικού.

—Α, εγώ δεν ξέρω τίποτις, μου λέει. Εδώ δεν πρόκειται για υλικό του τάγματος. Μη μ' ανακατεύετε εμένα με τις δικές σας δουλειές. Δεν χρεώνομαι.

—Και ποιος θα χρεωθεί;

—Να χρεωθείς εσύ.

—Και γιατί να χρεωθώ εγώ;

—Την κολοκυθιά θα παίξουμε, ρε παληκάρη; Αφού είναι υλικό δικό σας, για το περίπουλο. Εγώ θα το χρεωθώ; Εσύ θα το χρεωθείς.

Που σημαίνει μπλέξιμο. Γιατί για ότι χρεώνεσαι στο στρατό (ναι, με το περίφημο 108) είσαι υπόλογος και υπεύθυνος.

—Να κάνουμε καταμέτρηση, λέω του ανθύπα.

—Τώρα;

—Τώρα.

Κι άρχισε η ταλαιπωρία που κράτησε ως τις τρεις το πρωί, με τον Κεράτσα και τον Διακοφτό να μετράνε σφαίρες και να βλαστημάνε την ώρα και τη στιγμή.

Τα πρώτα δυο κιβώτια περιείχαν δώδεκα ολοκαίνουργα FAL FN, όπως βγήκαν από το εργοστάσιο, τυλιγμένα στο κηρόχαρτο, τίγκα στο λάδι και το γράσο.

—Μη μου πεις ότι θα τα καθαρίσουμε κιόλας!..., μου λέει ο Διακοφτός ανήσυχος

—Όχι, θα το κάνουν αυτοί που θα τα παραλάβουν, όταν με το καλό μας έρθουν από τη Ρεντίνα, τον καθησύχασα.

—Πάλι καλά!...

Δυο κιβώτια ήταν τίγκα στις γεμιστήρες και σφαίρες των 7.62 στα κουτιά τους.

—Τις μετράμε μία-μία, προειδοποίησα.

—Πουτάνα τύχη! ανέκραξε ο Κεράτσας. Γιατί, ρε μάνα; Γιατί να μη με κάνεις γκόμενα;

Το τελευταίο κασόνι ήταν, από τη δική μου σκοπιά, το πιο ενδιαφέρον. Χειροβομβίδες, πιστόλια φωτοβολίδων, αμερικάνικα walkie-talkies, μπαταρίες, φακοί, κυάλια, μαχαίρια commando, αλλά κυρίως –κι εδώ ήταν το pièce de résistance– το αγγλέζικο sniper rifle L4A1 των 7.62 mm. Με τη διόπτρα του, που είχα ζητήσει πρώτο-πρώτο στη λίστα των απαιτούμενων πριν φύγω από τη Ρεντίνα.

—Άντε, με γεια, ευχήθηκε ο Τσάκας παρουσιάζοντάς μου το 108 να υπογράψω. Να δούμε πού θα τα βάλουμε τώρα όλα αυτά.

—Αυτά τα φυλάμε εμείς, να 'μαστε εξηγημένοι, του κάνω.

—Μα...

—Αν λείπει κάτι ποιον θα σταυρώσουν;
—Και πού θα τα βάλετε;
—Εκεί που κοιμόμαστε.
—Στον λέβητα;!!! Δεν υπάρχει φόβος;
—Θα το ρισκάρουμε, τι να κάνουμε, του λέω υπογράφο-
ντας. Όλα για την πατρίδα!

Περίμενα ν' ακούσω το αναπόφευκτο «φυλάμε Θερμοπύ-
λες», αλλά ο άνθρωπος ήταν πολύ κουρασμένος για τέτοιου
είδους πατριωτικές εξάρσεις νυχτιάτικα.

* * *

Την κυρία Διοικητού –Εύη για τους οικείους (από το βα-
φτιστικό της Ευανθία)– τη γνώρισα για πρώτη φορά στη δεξι-
ωση που οργάνωσε στη Λέσχη προς τιμή του καινούργιου
(άνωθεν διορισμένου) Νομάρχη, ο οποίος μας έκανε την τιμή
να επισκεφθεί, στα πλαίσια περιοδείας επιθεώρησης, τη σε-
πή μας κωμόπολη της εξορίας και κακομοιριάς.

Στα σαραντακάτι της, πολύ μικρότερη από τον σύζυγο,
ήταν μια πολύ όμορφη, ανοιχτόκαρδη και γελαστή γυναίκα
που δεν γινόταν να μην συμπαθήσει κανείς κι εγώ δεν θ' απο-
τελούσα φυσικά εξαίρεση. Με το πρώτο βρήκε τη θέση της
στην καρδιά μου και νομίζω πως και η ίδια με πήρε με καλό
μάτι.

—Εσείς λοιπόν είσαστε ο ακριβοθώρητος λοκατζής; μου
είπε χαμογελώντας πλατιά όταν μας συνέστησε ο Διοικητής.

—Εδώ εμείς και δεν τον βλέπουμε παρά σπανίως, εσύ
πού να τον δεις; είπε γελώντας ο καλός άνθρωπος και πήγε
να φροντίσει τους άλλους καλεσμένους.

—Σας συμπαθεί ιδιαίτερος, είπε εκείνη κοιτάζοντάς τον
να απομακρύνεται. Λέει πως δεν έχετε καμιά σχέση με το
«σύνηθες έμψυχο υλικό».

—Είναι χρυσός άνθρωπος, δεν μπόρεσα να μη σχολιάσω.

—Ναι... Γι' αυτό και τον πατάνε. Από την καλοσύνη του
βρισκόμαστε εδώ πάνω, μη νομίζετε. Γιατί μη μου πείτε πως
θεωρείτε το 843 ευνοϊκή μετάθεση.

Χαμογέλασα.

—Οι φαντάροι το θεωρούν τάγμα ανεπιθυμητών, είπα.

—Και είναι. Κανέναν δεν στέλνουν εδώ από καλό. Εσείς τι κάνατε;

—Δεν ξέρω, ομολόγησα. Μάλλον τίποτα. Χρειάζονταν κάποιον για την περίπολο συνόρων και ίσως εγώ να τράβηξα –ερήμην μου– το πιο κοντό ζυλαράκι.

Γέλασε. Είχε πολύ όμορφο χαμόγελο.

—Και πώς τα βγάζετε πέρα; ρώτησε. Γιατί μου δίνετε την εντύπωση ανθρώπου του κόσμου.

—Είναι μια ευκαιρία να διαβάσω όσα, από τεμπελιά ή αναβλητικότητα, είχα παραλείψει, είπα.

—Τι διαβάζετε τώρα;

—Τη Μεσογειακή Τριλογία του Laurence Durrell, απάντησα λίγο ξαφνιασμένος, γιατί δεν περίμενα τέτοια ερώτηση. Υπέροχη ατμόσφαιρα, εξαιρετικό γράψιμο!

—Σε μετάφραση ή στο πρωτότυπο;

—Στα αγγλικά, είπα. Το κουβαλάω μαζί μου χρόνια τώρα και μόλις τώρα μου δόθηκε η ευκαιρία.

—Σπουδάσατε έξω νομίζω, είπε.

—Ναι, υπάρχει αυτό το στίγμα στον φάκελό μου, αστειεύτηκα.

Χαμογέλασε.

—Σε μια χώρα αγράμματων και ημιεγγράμματων η μόρφωση είναι όντως στίγμα, συμφώνησε. Πάρτε για παράδειγμα τον καινούργιο μας Νομάρχη... Καραβανάς όλη του τη ζωή. Επωφελήθηκε της κατάστασης και να τον!... Τοπικός άρχων!

Χαμήλωσε τη φωνή της συνωμοτικά.

—Το πρώτο που με ρώτησε είναι αν υπάρχουν μπουζουκομάγαζα στην Κοντινίτσα, είπε.

—Θα απογοητευθήκε ο άνθρωπος.

—Ε, ναι. Δεν νομίζω πως θα τον ξαναδούμε από εδώ στο άμεσο μέλλον, είπε χαμογελώντας.

Μιλήσαμε λίγο ακόμα και μ' άφησε προκειμένου να επιστρέψει στα καθήκοντά της ως οικοδέσποινα.

Την ξαναείδα δυο μέρες αργότερα που είχα κατέβει να ταχυδρομήσω κάτι γράμματα.

—Μόνο βουνό με βουνό, είπε δίνοντας μου το χέρι της μ' ένα πλατύ χαμόγελο.

—Κυρία Διοικητού!

—Εύη, διόρθωσε. Μη με κάνετε να νιώθω εκατό χρονών.

—Δεν το εννοούσα έτσι..., δικαιολογήθηκα.

Με πήρε αγκαζέ.

—Να επωφεληθώ της ευκαιρίας να σας καλέσω για έναν καφέ; είπε.

—Με μεγάλη μου ευχαρίστηση, απάντησα σαστισμένος και νιώθοντας κάπως άβολα με την οικειότητα που μου έδειχνε.

Σαν να διάβασε τη σκέψη μου.

—Μην φοβάστε και δεν πρόκειται να σας κακοχαρακτηρίσουν, είπε γελώντας καθώς βαδίζαμε προς τον καφενέ της κήρας, της Λεμονιάς. Η διαγωγή μου παραμένει ακόμη κοσμιωτάτη. Τουλάχιστον το ελπίζω.

Για την επόμενη ώρα ξέχασα πού βρισκόμουν και με ποια ιδιότητα. Η αεράτη κι εξαιρετικά συμπαθητική αυτή γυναίκα μ' έκανε να νιώσω άνθρωπος και πάλι.

Πόσον καιρό είχα να βρεθώ έτσι με κάποιον από τον κανονικό κόσμο; Να κουβεντιάζω για πράγματα που δεν είχαν να κάνουν με «υπερεσία», σκοπιές και τη φύλαξη των... Θερμοπυλών;

Ήταν ευχάριστη, αυθόρμητη, καλλιεργημένη και απλή. Νοερά τη σύγκρινα με την Άννα. Η μέρα με τη νύχτα! Άκρα αντίθετα.

—Είσαστε μια ευχάριστη έκπληξη, μου ξέφυγε σε μια στιγμή. Δεν περίμενα να βρω κάποιον σαν εσάς εδώ πάνω.

Με κοίταξε χαμογελώντας. Ναι, είχε ένα πολύ όμορφο χαμόγελο.

—Οφείλω να πω κι εγώ το ίδιο για σας, απάντησε. Θα έλεγα ότι αμφότεροι πέσαμε σε μια ευτυχή συγκυρία.

Με είδε να κοιτάζω γύρω μου, τους ξυλοκόπους στα γειτονικά τραπέζια κι έβαλε τα γέλια.

—Ακριβώς αυτό, είπε. Το κοντράστ είναι απίστευτο.

—Να πούμε λοιπόν πως είμαστε τυχεροί, μουρμούρισα νιώθοντας να κοκκινίζω.

—Συμφωνώ κι επαυξάνω. Τύχη βουνό!

Το ίδιο απόγευμα στο τάγμα έγινε η απότομη επιστροφή στην πραγματικότητα. Ο Αλφαδύος με κάλεσε στο γραφείο του. Και δεν ήταν ούτε ευχάριστος, ούτε ευπροσήγορος.

—Τι θα γίνει, ρε Φούντα; φώναξε με το που μπήκα. Άλλο από προβλήματα δεν θα δούμε από σένα;

—Γιατί το λέτε αυτό, κύριε ταγματάρχα; απόρησα.

Πήρε ένα χαρτί και το ανέμισε.

—Σήμα από τα Γιάννενα, με πληροφόρησε.

—Επί ποίου θέματος, κύριε ταγματάρχα;

—Επί ποίου θέματος, ε; Δεν μου λες, ρε Φούντα... Δεν φαντάζομαι να ξέρεις εσύ τίποτα για κάτι λοκατζήδες, λέει, που απείλησαν Έσατζήδες με γεμάτα όπλα, εξυβρίζοντας τους δε με ακατονόμαστες εκφράσεις;

—Αν οι «ακατονόμαστες» εκφράσεις ήταν του τύπου «ίσα μωρή κότα», εμείς ήμασταν, απάντησα με σοβαρότητα.

Με κοίταξε μ' ανοικτό το στόμα.

—Με δουλεύεις...

—Ποσώς. Τα παιδιά μου εμένα είναι τύποι και υπογραμμοί. Επ' ουδενί θα κατέφευγαν σε φραστικές ακρότητες.

—Ναι, ξέρω... Με το πιάνο σας και τα γαλλικά σας... Και η απειλή με γεμάτα όπλα;

—Κύριε ταγματάρχα, είπα τραβώντας μια καρέκλα να καθίσω απρόσκλητος. Γνωρίζετε πολύ καλά πως βρισκόμασταν σε αποστολή. Είχαμε παραλάβει όπλα και πυρομαχικά.

—Και λοιπόν;

—Όταν λοιπόν ξεφυτρώνουν από το πουθενά δυο τύποι ένοπλοι να μας απειλήσουν τι έπρεπε να κάνουμε; Και πού ξέρω εγώ αν αυτοί είναι όντως Εσατζήδες;

—Και τι θα ήταν;

—Μπορεί να ήταν τρομοκράτες και ανατρεπτικά στοιχεία που μεταμφιέστηκαν σε Εσατζήδες προκειμένου να βάλουν στο χέρι το υλικό. Λίγα διαβάζουμε κάθε μέρα στις εφημερίδες;

Με κοίταξε εμβρόντητος.

—Εδώ είμαι σίγουρος ότι με δουλεύεις, είπε τέλος.

—Προς θεού, κύριε ταγματάρχα! Εγώ, ένας ταπεινός δόκιμος να αποπειραθώ να δουλέψω τον προϊστάμενο του Δευτέρου Γραφείου; Με τι φόντα;

—Φούντα...

—Διατάξτε, κύριε ταγματάρχα.

—Ο διοικητής της ΕΣΑ απαιτεί την άμεση παραπομπή σας σε στρατοδικείο.

—Αναφέρεται ονομαστικά σε μας;

—Όχι, αλλά...

—Τότε ποιον να παραπέμψετε; Έτσι, στον βρόντο, αθώους φαντάρους, επειδή συμπτωματικά τυχαίνει να ανήκουν στις Δυνάμεις Καταδρομών;

Για πρώτη φορά ο Δάγκας έσκασε χαμόγελο –ή κάτι σαν χαμόγελο.

—Αυτό τους είπα κι εγώ, είπε.

—Είδατε; Κι εσείς στο ίδιο με μένα αβίαστο συμπέρασμα καταλήξατε.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Όσο περνάει από το χέρι μου θα σας καλύψω, είπε. Αν όμως διαταχθεί ΕΔΕ...

Αν διατασσόταν ΕΔΕ ζήτη που καήκαμε, αλλά ας ελπίσαμε ότι το πράγμα δεν θα έφτανε ως εκεί.

Σηκώθηκα και φόρεσα τον μπερέ, έτοιμος για χαιρετούρα κι αποχώρηση.

—Για τις σφαίρες δεν λέει το σήμα; ρώτησα με ενδιαφέρον.

—Ποιες σφαίρες;!

Εξήγησα υπομονετικά.

—Αν οι δράστες ήταν όντως λοκατζήδες, που κι αυτό συζητείται, τότε αποκλείεται να μη φρόντιζαν να αποπλίσουν τους ύποπτους. Αυτό λέει η λογική της εκπαίδευσής τους. Μια υπόθεση κάνουμε εδώ δηλαδή...

Με κοίταξε εμβρόντητος.

—Τους πήρατε τις σφαίρες απ' τα μπιστόλια, ρε αντίκριστοι; αναφώνησε.

—Όχι εμείς. Αλλά λέμε... αν οι δράστες ήταν όντως λοκατζήδες... άγνωστοι παντελώς σε μας... Αυτό δεν θα έκαναν;

Ο Αλφαδύος κούνησε το κεφάλι του να ξεζαλιστεί.

—Προβλέπω νιράβαλα με σας που μπλέξαμε, είπε. Νιράβαλα και ζόρια μεγάλα. Τους είπα εγώ, να σας πακετάρουμε και να σας στείλουμε από κει που ήρθατε... Αλλά με ακούν; Δεν με ακούν.

—Μα τι ψάχνουμε τώρα, για λογική στο στρατό, κύριε ταγματάρχα; σχολίασα με κατανόηση.

Ο Δάγκας έσκασε χαμόγελο.

—Φούντα, μου λέει. Δεν είμαι σίγουρος ακόμα αν σε συμπαθώ ή αν σ' αντιπαθώ θανάσιμα. Μάλλον σε συμπαθώ... Αλλά δεν βοηθάς κι εσύ πανάθεμά σε. Δεν βοηθάς.

Στην υπόγα πρόλαβα τα νέα στους «δράστες».

—Μάγκες, τους λέω. Ήρθε το σήμα που με τόση ανυπομονησία περιμένατε από τα Γιάννενα.

—Απ' την ΕΣΑ;

—Ναι, γεια σου! Οπότε σεναριστείτε, σιδερωθείτε, για να κάνετε καλή εντύπωση.

—Σε ποιον; απορεί ο Διακοφτός.

—Στους στρατοδίκες.

Με κοίταξαν εμβρόντητοι.

—Αλλά μπορεί και να μη χρειαστεί, συμπλήρωσα, αφού τους άφησα λίγο να βράσουν στο ζουμί τους. Για την ώρα μας καλύπτει ο Αλφαδύς.

Ο Διακοφτός μου έριξε μια φονική ματιά.

—Σειρά, να σου πω ένα πράμα και μ' όλο το σέβας δηλαδή, μου λέει. Είσαι πολύ μεγάλη λουμπίνα, να 'ούμ'. Μιλάμε για τη μεγαλύτερη λουμπίνα που πέρασε ποτέ.

* * *

Δεν υπάρχει τίποτα πιο καταθλιπτικό από τα Χριστούγεννα σε μια στρατιωτική μονάδα. Όλοι προσπαθούν να την κοπανήσουν κι όσοι καταφέρνουν να τσιμπήσουν την πολυπόθητη τετραήμερη κάνουν τους υπόλοιπους, που μένουν πίσω, δυστυχισμένους, γιατί, όπως «δεν βγαίνει η «υπερσεσία» η σκοπιά πάει σύννεφο. Τώρα, αν η μονάδα βρίσκεται τέρμα θεού, όπως καλή ώρα το 843, τότε το πράγμα γίνεται τρισευρύτερο, επειδή τότε είναι που νιώθεις πιο έντονα ότι «το υπέρτατο καθήκον προς την πατρίδα» είναι στην ουσία κάτεργο.

Ο άγιος Καρδαρίτσας έκανε ότι μπορούσε ο άνθρωπος με τις άδειες, αλλά δεν γινόταν να τους ευχαριστήσει όλους.

Πήγα να τον δω για τους δυο δικούς μου.

—Στείλ' τους στην ευχή της Παναγίας, μου λέει ολοπρόθυμα. Έτσι κι αλλιώς άχρηστοι μας είναι εδώ. Να πάνε τουλάχιστον στα σπίτια τους τα παιδιά.

—Μόνο για να φτάσουν θα φάνε τη μισή τετραήμερη στο δρόμο, του λέω.

—Κάν' την εξαήμερη, μου λέει. Εδώ θα κολλήσουμε;

—Να την κάνουμε καλύτερα οχταήμερη, κύριε Διοικητά;

Έβαλε τα γέλια.

—Κάν' την, μου λέει. Και δυο από μένα, για να 'χουμε στρογγυλό αριθμό. Εσύ;

Ξαφνιαστήκα.

—Εγώ τι;

—Δεν θα πας στο σπιτάκι σου, βρε παιδί μου;

Στο σπιτάκι μου. Μάλιστα. Να κάνω τι;

Η Άννα ξεκαθάρισε, ότι είχε κανονίσει, λέει, με την παρέα να φύγουν για Παρνασσό, όπου... κλπ κλπ. Χριστούγεννα με την οικογένεια και το σόϊ; «Καλός πολίτης, καλά μυαλά... και μ' ένα καλό κορίτσι...», συν ό,τι άλλες ευχές και νουθεσίες τους προέκυπταν; Όχι, ευχαριστώ.

—Μπα, λέω να μείνω να βοηθήσω να βγαίνει η υπηρεσία, είπα.

Με κοίταξε έκπληκτος.

—Σοβαρολογείς; έκανε. Εδώ όλοι λέμε, εμού μη εξαιρουμένου, πώς να την κάνουμε.

Έκπληξη έδειξε κι ο υπασιπιστής όταν του είπα να με υπολογίζει για την υπηρεσία στη διάρκεια των εορτών.

—Καλά, σπίτι εσύ δεν έχεις; απόρησε.

—Μέχρι να απολυθούμε, κύριε συνάδελφε, σπίτι μας είναι ο στρατός, του πέταξα και τον ξέρανα.

—Καλά, εσύ μας δουλεύεις ψιλό γαζί, μου είπε. Αλλά... ανάθεμά με αν σε καταλαβαίνω!

Εδώ δεν με καταλάβαινα εγώ!

Στο Παρνασσό! Με την... «παρέα». Μάλιστα. Το «έλα κι εσύ», έτσι για τα μάτια, δεν ειπώθηκε ποτέ.

Τώρα είχα ολόκληρο το υπόγειο για μένα. Ο Κουβάτσος ήταν κι αυτός αδειούχος κι ο προσωρινός του αντικαταστάτης, ένας βαριεστημένος δεκανέας, ερχόταν να ελέγξει τον λέβητα, να βάλει πετρέλαιο κι εξαφανιζόταν, χωρίς πολλές κουβέντες. Πέρναγα τις μέρες μου διαβάζοντας, προσπαθώντας να κρατάω το μυαλό μου μακριά από διαβρωτικές σκέψεις –δεν ήταν πάντα εύκολο– και κοιμόμουν νωρίς μ' έναν ύπνο βαθύ κι ανήσυχο.

Δεν έβγαينا παρά μια φορά στο τόσο για φαγητό στη

Λέσχη και πάλι πίσω. Δεν είχα διάθεση για κουβέντες, ούτε για κόσμο. Τη χρειαζόμουν αυτή την απομόνωση, ελπίζοντας να με βοηθήσει να καταλάβω πού βρίσκομαι και πού πηγαίνω. Δεν ήμουν καλά και το 'ξερα.

Παραμονή Χριστουγέννων ήμουν υπηρεσία, αντικαθιστώντας τον Τσουράπα, κι έτσι γλύτωσα τη γιορτή που είχε οργανωθεί στη Λέσχη. Ήλπιζα να συμβεί το ίδιο και για την παραμονή της Πρωτοχρονιάς.

Αμ δε!

Ένας φαντάρος γραφιάς του Διοικητήριου ήρθε να μου ανακοινώσει ότι με ζητούσε ο κύριος Διοικητής στο γραφείο του «πάραυτα».

Ο Καρδαρίτσας με το που μπήκα και καιρέτησα μου έτεινε το ακουστικό του τηλεφώνου.

—Σε ζητάνε, μου λέει μ' ένα συνωμοτικό χαμόγελο.

Πήρα το ακουστικό παραξενεμένος –ποιος έκανε τον Διοικητή τηλεφωνητή;– και νιώθοντας όσο άβολα μπορεί να φανταστεί κανείς.

—Τι γίνεται, κύριε δόκιμε, έχουμε τις κλειστές μας; ήρθε η γνώριμη φωνή της κυρίας Διοικητού (της Εύης θέλω να πω...) από την άλλη άκρη της γραμμής.

Κοκκίνισα σαν παντζάρι. Έριξα ένα απολογητικό βλέμμα στην Διοικητή, ο οποίος μου έκανε αστείους μορφασιμούς του τύπου «βγάλτα πέρα μόνος σου», και κάτι προσπάθησα να ψελλίσω για υπηρεσίες και υποχρεώσεις και τέτοια σάπια, που φυσικά δεν πέρασαν.

—Αύριο το βράδυ θα είσαι στη Λέσχη και θέλω ν' ακούσω καμιά δικαιολογία, ήρθε η κοφτή διαταγή. Συνεννοηθήκαμε;

—Μα...

—Χωρίς «μα». Αύριο το βράδυ. Κανονικά. Σε... διατάσσω!

Κι έκλεισε χωρίς να περιμένει απάντηση.

Κοίταξα σαν βρεγμένη γάτα τον Διοικητή που γελούσε.

—Μη μ' ανακατεύεις εμένα, είπε. Δεν τα βγάζω πέρα μαζί της.

—Μα...

—Σε συμπαθεί, μου λέει. Κι ανησυχεί για σένα. Είσαι πολύ κλειστός, λέει. Συμφωνώ. Δεν έχεις φίλους, δεν κάνεις παρέες, δεν βγαίνεις, δεν θες να πάρεις άδεια... Εντάξει, δεν μπορεί να πει κανείς ότι είσαι μια συνηθισμένη περίπτωση.

—Δεν είναι ακριβώς έτσι..., μουρμούρισα ντροπιασμένος.

—Κοίτα... Σε κανέναν δεν αρέσει να χαραμίζει δυο χρόνια από τη ζωή του για να μην κάνει τίποτα στου διαόλου τη μάνα, είπε μαλακά. Αλλά ο καιρός περνάει. Κάποια στιγμή θα τραβήξεις ένα φάσκελο σε όλα αυτά και θα επιστρέψεις στην κανονική ζωή. Αλίμονο από εμάς. Που το διαλέξαμε αυτό το επάγγελμα και δεν μπορούμε να ξεφύγουμε.

—Είναι διαφορετικά όταν διαλέγει κανείς, είπα.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Όχι, δεν είναι, είπε. Νομίζεις πως όταν έμπαίνα στη Σχολή Ευελπίδων ονειρευόμουν να διοικήσω το 843 στην Κοκκινίτσα; Αλλιώς τα φαντάζεσαι κι αλλιώς σου βγαίνουν. Κι όταν το διαπιστώνεις αυτό στα πενηνταφεύγα σου... άσε με να σου πω ότι είναι αργά για να κάνεις διορθωτικές κινήσεις.

Άφησε το βλέμμα του να ταξιδέψει μέσα από το παράθυρο, όχι στο γκριζο χειμωνιάτικο σκηνικό της στρατώνας αλλά σ' έναν κόσμο δικό του, ιδιωτικό.

—Ήθελα να γίνω γιατρός, είπε σιγανά, σαν να μιλούσε στον εαυτό του. Να κάνω κάτι που να έχει νόημα, που θα 'πιανε τόπο. Όμως ο πατέρας μου, μικροέμπορος διακατεχόμενος από ιδέες μεγαλείου, επέμεινε να γίνω αυτό που έγινα.

Χαμογέλασε με κάποια πίκρα.

—Κι έτσι, κανείς από τους δυο μας δεν έμεινε ευχαριστημένος, πρόσθεσε.

Εκείνη τη στιγμή τον συμπάθησα περισσότερο. Κι ένιωσα άβολα που, έστω και σαν γύμνασμα, είχα κάνει σκέψεις ανάρμοστες για τη γυναίκα του.

Σαν να διάβασε το μυαλό μου στράφηκε και με κοίταξε.

—Όλα θα πάνε καλά, είπε χαμογελώντας. Μη στενοχωριέσαι. Αλλά... μην τύχει και ξεχάσεις το ρεβεγιόν γιατί θα δώσεις λόγο στην κυρία Εύη. Και πίστεψέ με... αυτή δεν μπορεί να την τουμπάρει ούτε ο πιο προικισμένος λογάς.

—Θα συμμορφωθώ, κύριε Διοικητά, είπα κοκκινίζοντας.

—Το καλό που σου θέλω.

* * *

Αν ήμασταν αλλού, για ένα τόσο επίσημο γεγονός, οι αξιωματικοί θα καλούνταν να φορέσουν τη στολή «Εσπερίδων», τη Νο 4, αυτή που τους έκανε να μοιάζουν με μπάτλερ ή πιγκουίνους. Ευτυχώς εδώ πάνω η ετικέτα είχε απλοποιηθεί κι έτσι παρουσιάστηκαμε με τη Νο 3, των «Τελετών», που ήταν στην ουσία η στολή εξόδου, αλλά με τα παράσημα, όσοι είχαν, στη θέση των διεμβολών, κάτι που δημιούργησε μια κάποια δυσαρέσκεια απέναντί μου, γιατί οι δυο ταγματάρχαι-οι είχαν μετάλλια μόνο χρόνων υπηρεσίας, ο δε λοχαγός και οι ανθυπασπιστές ούτε αυτά. Έρχεται δηλαδή τώρα ένας τσογλάνι δόκιμος, ένας έφεδρος του τίποτα και μας κάνει τον καμπόσο με τους ντενεκέδες του της «στρατιωτικής αξίας» και «εξόχου πράξεως», που δεν ξέρουμε... μπορεί και να τα ψώνισε στο Μοναστηράκι!

Ο Κουνέλλος πάλι βρισκόταν στις δόξες του. Είχε επιστρατεύσει πεντέξι φαντάρια από το τάγμα, τους είχε κοτσάρει λευκά σακάκια και παπιγιόν και ντυμένος ο ίδιος με... φράκο, που θα δανείστηκε από τον πεθαμενατζή, στριφογύριζε στην αίθουσα μοιράζοντας διαταγές και οδηγίες.

—Μη γελαστείς και πεις απ' τη σαμπάνια, μου σφύριξε εμπιστευτικά σε μια στιγμή που βρέθηκε δίπλα μου. Είναι φθηνός κουτελίτης από τη Ζίτσα αραιωμένος με γκαζόζα.

—Βρε αθεόφοβε!!!...

—Έλα μωρέ, ποιο απ' αυτά τα βλαχαδερά θα το καταλάβει; Εσύ άσπρο κρασάκι και δεν ξέρεις τίποτις για τον φόνο.

Εννοείται ότι είχε συρρεύσει το αφάν γκατέ της Κοντινίτσας. Ο πρόεδρος της κοινότητας, κύριος Χουτάλας, μετά της κυρίας του, ο ανθυπομοίραρχος Καραούλος, διοικητής της

Χωροφυλακής, μετά της δικής του κυρίας, ο διοικητής των ΤΕΑ, συνταγματάρχης ε. α. Κουτσίκος και φυσικά η κυρία Κουτσίκου –με γούνα ρενάρ και καπελίνο–, ο δάσκαλος Παπόρης με την αδερφή του, μια απεριγραπτη γεροντοκόρη και βεβαίως οι ταγματάρχαιοι του 843 με τις βλαχάρες κυρίες τους, ο υποδιοικητής Κουρκουβίνος, σόλο, ένεκα που παρέμενε γεροντοπαλήκαρο, οι δυο ανθυπασπιστές, ο λοχαγός Σαλβάρης, μετά της κυρίας Σαλβάρη κι από τους δόκιμους ο Πιτσιλός κι εγώ.

Ένα γραμμόφωνο, υπό την επίβλεψη ενός φαντάρου, έπαιζε βαλς του Σιράους ενώ το φεγγάρι, ολόγιομο απέξω, είχε ξεκαρδιστεί στα γέλια.

Δείπνο δεν προβλεπόταν, αλλά υπήρχε μπουφές που είχε επιμεληθεί ο αναντικατάστατος Κουνέλλος. Έτρεμα στη σκέψη των αλχημειών που θα είχε κάνει για να εξοικονομήσει κανένα φράγκο για την πάρτη του. Φυσικά οι καλεσμένοι τζάμπα φαγητό δεν θα το άφηναν, οπότε για αρκετή ώρα ο μπουφές ήταν το πλέον πολυσύχναστο σημείο της αίθουσας.

Η Εύη... η κυρία Διοικητού θέλω να πω... ξεχώριζε ανάμεσα σ' όλους αυτούς τους απεριγραπτους σαν βασίλισσα σε λαϊκή αγορά. Φορούσε ένα μακρύ μαύρο φόρεμα, με μικρό ντεκολτέ, ένα απλό κολιέ με ψεύτικα μαργαριτάρια στον ωραίο της λαιμό κι ασορτί σκουλαρίκια. Τα κοντοκομμένα φυσικά ξανθά μαλλιά της, που σε αντίθεση με των άλλων κυριών έδειχναν ζωντανά, γιατί δεν τα είχε κάνει τούβλινα με τη λακ, την έκαναν να δείχνει πολύ νεότερη απ' ότι ήταν, κάνοντας το κοντράστ με τον κύριο Διοικητή ακόμα πιο κτυπητό.

Ήρθε να μου σφίξει το χέρι χαμογελώντας.

—Οποία τιμή! είπε. Όστε μας θυμηθήκατε επιτέλους, κύριε δόκιμε;

—Είχα λάβει ειδική εντολή –άνωθεν–, κυρία μου, απάντησα.

—Αυτός που την έδωσε έπραξε άγια, είπε γελώντας.

Έκανε ένα βήμα πίσω και μ' επιθεώρησε με μάτι κριτικό.

—Τελικά σε όλους τους άντρες πάει η στολή, σχολίασε. Αλλά σ' εσένα, ομολογώ, όλως ιδιαίτερος.

Κοκκίνισα και το πρόσεξε. Γέλασε.

—Κάτι σε Ρόναλντ Κόλμαν, στο πιο ψηλό, σου κάνει, συνεχίσε. Όχι... όχι... μάλλον σε Έρρολ Φλυν περισσότερο...

—Είστε εξαιρετικά φιλόδοξος, κατάφερα ν' αστειευτώ.

Μου έριξε ένα βλέμμα και χαμογέλασε.

—Κοκκινίζεις εύκολα, είπε. Που σημαίνει ότι στο βάθος, όχι στο πολύ βάθος, είσαι ακόμα παιδί.

—Να υποθέσω ότι αυτό μου το λέτε για καλό...

—Εννοείται.

Ο Διοικητής κατέπλευσε με δυο ποτήρια «σαμπάνια» κατασκευής Κουνέλλου. Έδωσε το ένα στη γυναίκα του.

—Βλέπω ότι συνεμορφώθης προς τα υποδείξεις, μου λέει γελώντας ανοιχτόκαρδα.

Ήταν αναφορά στο παράνομο Θεωδοράκειο άσμα ή τυχαίο;

—Αν μπορούσα ας έκανα κι αλλιώς, είπα.

Στράφηκε στη γυναίκα του.

—Μη νομίσεις..., της λέει. Δεν ήθελε να έρθει. Τον φοβέρισα.

Η Εύη έβαλε τα γέλια.

—Ναι, καημένε! Απ' αυτούς είσαι! είπε.

—Γιατί, κυρία μου; Αμφισβητείτε το επιβάλλον μου; προσηγορεύθηκε εκείνος τον θιγμένο.

—Ποτέ! Αλλά ούτε την καλοσύνη σου αμφισβητώ. Παναπέι σε ξέρω σαν την κάλπικη δεκάρα, κύριε Διοικητά.

Τους κοίταζα ν' αστειεύονται, τόσο παράταιροι, αλλά και τόσο ταιριαστοί κι ένιωσα την καρδιά μου να βουλιάζει. Πού να ήταν η Άννα τώρα; Κάπου στον Παρνασσό... Με την... παρέα της.

Κι όπως κάθε που την έφερνα στο μυαλό μου το στομάχι μου δέθηκε κόμπο. Ήξερα, το ένιωθα, πως η σχέση αυτή δεν πήγαινε πουθενά κι ότι η μόνη αξιοπρεπή κίνηση που μου

απόμενε να κάνω ήταν να την τελειώσω. Δεν είχα όμως το κουράγιο. Ήλπιζα τουλάχιστον να μπορέσω να σταθώ στο ύψος των περιστάσεων όταν θα το έκανε εκείνη. Γιατί δεν είχα την παραμικρή αμφιβολία ότι θα το έκανε. Ήταν απλά ζήτημα χρόνου.

Βρήκα έναν μικρό καναπέ ελεύθερο και πήγα να καθίσω. Παράταιρος κι εδώ ένιωθα, όπως ακριβώς και στον «έξω κόσμο». Απροσάρμοστος μια ζωή! Περισσότερο θεατής στο έργο που παιζόταν παρά συμμετέχων. Πάντα κάτι θα μου έλειπε. Πάντα κάτι δεν θα ήταν σωστό. Τι διάολο έψαχνα και δεν μπορούσα να το βρω;

Η κυρία Διοικητού ήρθε να καθίσει δίπλα μου.

—Δεν είναι περίεργο; είπε χαμογελώντας. Ανάμεσα σε όλους αυτούς εδώ μόνο με σένα μπορώ να μιλήσω σαν άνθρωπος.

—Κι εγώ το ίδιο, ομολόγησα αυθόρμητα. Αλλά στη δική μου περίπτωση αυτό εξηγείται χωρίς καμιά δυσκολία.

—Πώς δηλαδή;

—Όλοι αυτοί εδώ μέσα, με εξαίρεση τον κύριο Διοικητή, ούτε ζωγραφιστό δεν θέλουν να με δουν, πόσο μάλλον να μου μιλήσουν, είπα.

—Μάλλον τους χτυπάει άσχημα το ότι είσαι τόσο διαφορετικός από εκείνους, απάντησε. Είναι αυτή η ανεπιτήδευτη φινέτσα σου που τους ενοχλεί. Ο Πάσχος ίσως να βλέπει σε σένα τον γιο που θα ήθελε να έχει.

Χαμογέλασε.

—Εδώ δεν μπόρεσα να τον ευχαριστήσω, είπε. Μόνο δυο κορίτσια κατάφερα να του δώσω –δίδυμα κιόλας. Α, τα λατρεύει φυσικά, «φως της ζωής του» τ' αποκαλεί, αλλά ξέρω πως θα 'θελε κι έναν γιο –κι ας μην το παραδέχεται.

—Πού βρίσκονται οι κόρες σας τώρα; ρώτησα απορημένος, γιατί ήξερα πως οι δυο τους ζούσαν μόνοι στην Κοντινίτσα.

—Σπυδαίζουν, είπε. Και οι δυο στη Νομική. Βρίσκονται στον δεύτερο χρόνο ήδη. Ζουν με τους γονείς μου, στην Αθήνα.

Είδε την έκφρασή μου κι έβαλε τα γέλια.

—Τι νομίζεις; είπε. Επειδή μικροδείχνω; Τα έχω τα χρο-
νάκια μου.

—Μα...

—Παντρεύτηκα μικρή, εξήγησε. Μόλις τελείωσα το Γυ-
μνάσιο. Ήθελα να σπουδάσω κι εγώ, αλλά...

Ξαφνικά άλλαξε κουβέντα.

—Γιατί δεν πήρες άδεια; με ρώτησε ξαφνικά αφήνοντάς
με άναυδο. Συμβαίνει κάτι;

Κοκκίνισα πάλι. Αυτό το χουϊ το προδοτικό!...

—Όχι, όχι, βιάστηκα ν' απαντήσω. Τι να συμβαίνει;
Απλά... να, δεν είχα καμιά όρεξη να μπλέξω με σόγια και οι-
κογένειες που τις μέρες αυτές είναι σωστός εφιάλις.

Κούνησε το κεφάλι της.

—Αυτό ξαναπέστο, συμφώνησε. Αλλά... και σταμάτησε με
αν γίνομαι αδιάκριτη... δεν υπάρχει κάτι... μια σχέση... ένα
ενδιαφέρον;...

Κόμπιασα.

—Κι εγώ αναρωτιέμαι, ομολόγησα σκεπτικός. Υπάρχει;

Με κοίταξε διερευνητικά.

—Δεν ξέρεις;

—Ξέρω πώς νιώθω εγώ, μουρμούρισα. Από την απέναντι
πλευρά όμως;...

—Αδιευκρίνιστο;

Μου ξέφυγε ένας αναστεναγμός.

—Στο βάθος ξέρω, είπα. Αλλά συγχρόνως δεν θέλω να
ξέρω.

—Θα μου τα πεις όλα κάποια στιγμή, έτσι;

Χαμογέλασα.

—Αν δεν βαρεθείτε...

—Κι όταν είμαστε μόνοι μπορείς σε παρακαλώ να μου μιλάς στον ενικό; είπε. Με κάνεις και νιώθω σαν καμιά θειά.

—Θα προσπαθήσω...

—Να προσπαθήσεις.

Μας διέκοψε η αγριοφωνάρα του Παρκουρέα, τον οποίο είχε φαίνεται χτυπήσει κατακέφαλα ο κουτελίτης του Κούνελου.

—Τι πεθαμένα πράγματα είναι αυτά; φώναξε. Βάλτε εκεί ένα καλαματιανό, να κάνουμε κέφι.

Πρόταση που έγινε δεκτή με άμετρο ενθουσιασμό από τη συντριπτική πλειοψηφία των παρισταμένων.

Η κυρία Διοικητού μου χαμογέλασε.

—Αν αναρωτιόσουν πότε θα μιλήσει το αίμα... ορίστε, είπε.

Πήγα να πω «ο χωριάτης, όσο λούστρο κι αν του βάλεις, χωριάτης θα παραμείνει», αλλά συγκρατήθηκα. Σε κάποιες περιπτώσεις καλό είναι τις μύχιες σκέψεις να τις κρατάς για τον εαυτό σου –στο στρατό αυτό είναι κανόνας επιβίωσης.

Ο φαντάρος DJ έφαξε ανάμεσα στους δίσκους και κατάφερε να ξετρυπώσει κανά-δυο του βουνού και του λόγγου, που πληρούσαν τις προδιαγραφές του εκλεπτυσμένου κοινού.

Το κλαρίνο γέμισε κλαψούρα την αίθουσα καθώς οι πρώτες νότες της «Ιτιάς» διεμβόλιζαν τη γαλήνη της τελευταίας νύχτας του χρόνου.

—Όπα! αναφώνησε ο Παρκουρέας και τραβώντας την κυρά του και τους άλλους ενθουσιώδεις άρχισε να ρίχνει τις βόλτες του με στράκες και πήδουκλους, τσαλίμια κι εκστατικά επιφωνήματα.

Και η Πρωτοχρονιά έγινε Πάσχα.

Το γλέντι διακόπηκε μόνο όταν χτύπησε δώδεκα, για ν' ανταλλάξουμε χειραψίες, εμείς οι χαμηλόβαθμοι και ασπασμούς οι μεγάλοι, και συνεχίστηκε με αμείωτη ένταση κι ενθουσιασμό μετά.

Χωρίς να με πάρει είδηση κανείς ξεγλίστρησα μέσα στη νύχτα κι ανέβηκα στο τάγμα. Δεν άναψα τα φώτα στο υπόγειο, έφτανε η αναλαμπή της φλόγας του λέβητα, κι έπεσα στην κουκέτα μου χωρίς να ξεντυθώ.

—Καλή χρονιά, μουρμούρισα.

Για την Άννα ήταν η ευχή, αλλά περιέργως την μορφή της κυρίας Διοικητού είχα μπροστά μου. Της καινούργιας και ίσως μοναδικής φίλης που είχα ποτέ.

Αρκεί να μην τα κάνεις θάλασσα κι εδώ» ήταν η τελευταία μου σκέψη πριν με πάρει ο ύπνος.

Απαντες Παρόντες

Όπου καταφθάνουν οι υπόλοιποι της περιπόλου και ο ήρωάς μας προσφέρει χείρα βοηθείας, ώστε ένα αναπάντεχο όσο και παράξενο ειδύλλιο βρει αίσιο τέλος.

Οι «ενισχύσεις» κατέφθασαν από τη Ρεντίνα δυο μέρες μετά την επάνοδο των αδειούχων κι έμειναν κι εκείνοι, όπως κι εμείς πριν από λίγο καιρό, με το στόμα ανοιχτό.

—Μα τι κάναμε και μας τιμωρούν έτσι; μουρμούρισε κοιτάζοντας γύρω με απελπισία ο επικεφαλής τους, ένας δεκανέας Καραβασίλης από το Βόλο.

—Και πού 'σαι ακόμα! τον πείραξε ο Διακοφτός. Τίποτις δεν έχετε δει. Μόνο το περιτύλιγμα.

Ήταν έξι συνολικά –λιγότεροι απ' όσους περίμενα– και ανήκαν στην πιο πρόσφατη φουρνιά της Ρεντίνας, μόλις είχαν περατώσει την εκπαίδευσή τους εκεί.

Τους πήγα στην υπόγα ν' αφήσουν τους σάκους τους –δεύτερη έκπληξη αυτή!– και μετά στο Διοικητήριο, για να τους παρουσιάσω στον Διοικητή και τους ταγματάρχαιους.

—Α, κι άλλα φιγουρίνια, γρύλισε ο Παρκουρέας βλέποντάς τους άψογους κι ατσαλάκωτους. Πασαρέλα το κάναμε το τάγμα –θε μου σώρα με!

Ο Διοικητής τους χαιρέτησε έναν-ένα, δια χειραψίας, ρωτώντας τα ονόματά τους κι από πού κρατούσε η σκούφια του καθενός. Ούτε αυτό το περίμεναν οι νεοφερμένοι, που έπεφταν από σοκ σε σοκ.

—Και πού θα τους βάλουμε όλους αυτούς, κύριε Διοικητά; αναρωτήθηκε μεγαλοφώνως ο υπασπιστής Πιτσιλός, που είχε τρυπώσει στο γραφείο με τα μπλοκάκια και τα ντισέ του.

—Πού να τους βάλουμε, ξέρω κι εγώ; είπε ο Διοικητής ατενίζοντάς με με ελπίδα.

—Στον λέβητα, πρότεινα. Θα φέρουμε κουκέτες από το λόχο διοικήσεως, που περισσεύουν, και θα βολευτούμε μια χαρά. Έτσι δεν θα μπερδευόμαστε και στα πόδια κανενός.

—Κράτος εν κράτει δηλαδή, πέταξε σκυθρωπά ο Αλφατρίας.

—Μα... θα είσατε άνετα στην υπόγα; αναρωτήθηκε προβληματισμένος ο Διοικητής.

—Πουθενά καλύτερα, απάντησα. Το πιο ζεστό κατάλυμα σ' ολόκληρο το τάγμα. Κι όπως είπα και πιο πριν δεν θα ενόχουμε κανέναν με τα πήγαιν'-έλα μας.

—Υπηρεσία όμως θα μπαίνετε κανονικά, να 'μαστε ξηγημένοι, είπε κοφτά ο Παρκουρέας.

—Εγώ πολύ ευχαρίστως, απάντησα. Τα παιδιά όμως εξαιρούνται, όπως το 'χαμε συμφωνήσει.

—Εγώ δεν έκανα καμιά συμφωνία, φώναξε ο Αλφατρίας.

—Τον περισσότερο καιρό θα βρισκόμαστε έξω, στα όρη, στα άγρια βουνά, εξήγησα υπομονετικά. Στο τάγμα θα επιστρέφουμε για ξεκούραση μέχρι την επόμενη αποστολή. Δεν είναι δυνατόν να απαιτούμε από τα παιδιά, που έχουν ταλαιπωρηθεί μέρες στην ύπαιθρο, να φυλάνε και σκοπιά.

—Έτσι κι αλλιώς προσκωλυόμενοι είναι, με σιγοντάρησε ο Διοικητής.

—Και πού θα υπάγονται οργανικά; ρώτησε ο ως τη στιγμή εκείνη σιωπηλός Δάγκας. Κανονικά θα πρέπει στο Α2.

Τον κοιτάξαμε ξαφνιασμένοι. Αυτή ήταν όντως μια σημαντική λεπτομέρεια που είχαμε παραβλέψει.

—Και γιατί στο Α2 παρακαλώ; γάβγισε ο Παρκουρέας. Αφού το όλο πράγμα έχει να κάνει με εκπαίδευση κι επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο Αλφαδύος στράφηκε σε μένα και μου 'κανε νόημα να στείλω τους νεοφερμένους έξω. Όταν μείναμε μόνο οι αξιωματικοί γύρισε στον υπασπιστή.

—Κι εσύ, κύριε υπασπιστά, διέταξε ξερά.

Ο Πιτσιλός κρέμασε τα μούτρα.

—Κι εγώ; μουρμούρισε.

—Κι εσύ.

Ο Πιτσιλός βγήκε με την ουρά κάτω από τα σκέλια κι ο Αλφαδύος ανέπτυξε την επιχειρηματολογία του.

—Μερικές από της δραστηριότητες αυτής της περιπόλου θα άπτονται αναπόφευκτα του αντικειμένου που απασχολεί το Δεύτερο Γραφείο, εξήγησε. Αυτό που οι φίλοι και σύμμαχοι Αμερικάνοι ονομάζουν «black operations».

Όπα της!

—Δηλαδή;

—Δηλαδή διεισδύσεις εντός του εχθρικού εδάφους, είπε. Ίσως, αν παραστεί ανάγκη, να διαταχθούν και δολιοφθορές.

Ο Αλφατριάς σήκωσε τα χέρια ψηλά.

—Εμένα μη μ' ανακατώνετε μ' αυτά, φώναξε. Δεν θέλω να ξέρω.

—Ούτε εγώ..., σιγοντάρισε ανήσυχος ο Διοικητής.

Ο Αλφαδύος χαμογέλασε μακιαβελικά.

—Γι' αυτό σας λέω, είπε. Δικός μου τομέας είναι.

—Μα... τι πράγματα είναι αυτά τώρα; διαμαρτυρήθηκε ο Διοικητής. Εμένα γιατί δεν μ' έχει ενημερώσει κανείς;

—Ακριβώς επειδή είναι καλύτερα να μην ξέρετε, κύριε Διοικητά, εξήγησε ο Αλφαδύος.

Έβγαλε από το ντοσιέ που κουβαλούσε ένα χαρτί και του το έδωσε.

—Από το ΓΕΣ⁷, είπε. Ενημερώνει σχετικώς...

7 ΓΕΣ: Γενικό Επιτελείο Στρατού.

Ο Διοικητής πήρε το έγγραφο κι έβαλε τα γυαλιά του. Όσο διάβαζε τόσο κλώμιαζε.

—Βρε παιδιά..., μουρμούρισε στο τέλος. Τι είναι αυτά τα πράγματα; Πάμε γυρεύοντας δηλαδή να μας βρει καμιά συμφορά;

Ο Αλφαδύος ψάρεψε το χαρτί και το έβαλε πίσω στο ντοσιέ του.

—Μην ανησυχείτε κι έχουν γνώση οι φύλακες, είπε χαμογελώντας επαγγελματικά. Οπότε;... Είμεθα σύμφωνοι;

—Εγώ δεν θέλω να ξέρω τίποτις, επανέλαβε ο Αλφατριάς.

—Ούτε εγώ, ήρθε η αδύναμη φωνή του Διοικητή.

Κι εγώ το ίδιο, αλλά αντίθετα με τους άλλους δεν φαινόταν να έχω τέτοια επιλογή.

* * *

Καθόμασταν σ' ένα απόμερο τραπεζάκι, στο καφενείο της Λεμονιάς, και κοιτάζαμε το χιόνι να πέφτει μ' αυτόν τον ανάλαφρο, υπνωτικό του τρόπο, πασχίζοντας να εξωραΐσει, όσο ήταν αυτό εφικτό, την ασχήμια του άθλιου χωριού που είχε αναγορευτεί, με το έτσι θέλω, σε κωμόπολη. Δεν υπήρχαν πολλοί θαμώνες την ώρα αυτή –ποιος να ξεμυτίσει από το σπίτι του μ' αυτό τον παλιόκαιρο;– κι έτσι ήταν ήσυχα και είχαμε μια ψευδαισθηση χώρου δικού μας και άνεσης.

—Μ' αρέσει το χιόνι, είπε χαζεύοντας τις νυφάδες. Ένα από τα λίγα καλά αυτού εδώ του τόπου είναι ότι χιονίζει συχνά.

—Στη στρατώνα δεν είναι και τόσο ρομαντικά, είπα χαμογελώντας.

—Γιατί, δεν είσαστε ζεστά; απόρησε.

—Δεν είναι αυτό, αλλά η κλεισούρα, εξήγησα. Οι φαντάροι νιώθουν ακόμα πιο φυλακισμένοι. Δεν περνάει η ώρα... Τρελαίνονται.

—Εσένα δεν φαίνεται να σ' επηρεάζει, παρατήρησε.

—Εγώ έχω ελευθερία κινήσεων, είπα. Όποτε θέλω βγαίνω κι όποτε θέλω επιστρέφω. Κι επιπλέον έχω συνηθίσει μόνος μου και δεν με φοβίζει. Έχω τα βιβλία μου... Ταξιδεύω έτσι.

Με κοίταξε σκεφτική.

—Δεν είναι χαρακτηριστικό της ηλικίας σου, είπε. Η συμφιλίωση με τη μοναξιά έρχεται μετά, αφού μεσολαβήσουν πρώτα οι εμπειρίες και τα μαθήματα που λαμβάνουμε από τη συντροφιά των άλλων. Τις σχέσεις...

—Και η αναπόφευκτη απογοήτευση που φέρνει αυτή η συντροφιά, πρόσθεσε μηχανικά.

—Σε μερικές περιπτώσεις ναι, συμφώνησε. Εξαρτάται τι περιμένει κανείς από τους άλλους.

—Το ιδανικό θα ήταν να μην περιμένουμε τίποτα, είπα. Έτσι το κάθε τι που μας δίνεται θα είναι δώρο. Η ψυχή όμως έχει απαιτήσεις. Δεν μας αφήνει να είμαστε σοφοί.

—Η περίπτωση σου; ρώτησε χαμογελώντας.

Είχε ένα πολύ όμορφο χαμόγελο αυτή η γυναίκα. Είχε πολλά όμορφα τελικά κι αυτό μ' έκανε στιγμές να νιώθω άβολα. Ήξερα πως, αν δεν πρόσεχα, θα μου ήταν εύκολο να την ερωτευθώ κι αυτό θα ήταν ότι χειρότερο μπορούσε να μου συμβεί. Ειδικά σε τούτη εδώ τη χρονική συγκυρία.

—Νομίζω πως είμαι ευάλωτος, είπα αντιλαμβανόμενος, κάπως αργά, ότι μου ξέφυγε κι έδωσα άθελά μου φωνή σε μύχιες σκέψεις.

Το κατάλαβε; Δεν ξέρω. Εξακολουθούσε να χαμογελάει.

—Όλοι μας δεν είμαστε –κάποιες στιγμές; είπε.

—Κάποιοι περισσότερο από άλλους.

Ήπιε μια γουλιά από τον καφέ της κι άναψε τσιγάρο.

—Όπως εσύ; είπε. Αναφέρομαι στη σχέση σου με το κορίτσι που βρίσκεται στα «μετόπισθεν» και για το οποίο θα μου μιλούσες...

Σχέση; Θα μπορούσε να περιγράψει κανείς αυτό που είχα με την Άννα, την αβεβαιότητα, την έλλειψη εμπιστοσύνης, την απόσταση σαν... σχέση;

—Δεν ξέρω, ομολόγησα. Δεν ξέρω ούτε πού βρίσκομαι, ούτε πού πηγαίνω. Κάτι μέσα μου μου λέει να το βάλω στα πόδια, όσο ακόμα είναι καιρός... Δεν είναι εύκολο.

—Πες μου.

Της είπα. Μέσες άκρες. Τα βασικά. Τα πιο σημαντικά. Με άκουσε προσεκτικά κι όταν τελείωσα είδα πως ανάμεσα στα φρύδια της είχε φανερωθεί μια κάθετη γραμμή προβληματισμού.

—Μου περιέγραψες ένα άτομο εξαιρετικά φιλάρεσκο, είπε. Είσαι σίγουρος πως δεν υπερβάλλεις λίγο; Ναι, υπάρχει αυτός ο χαρακτήρας, αλλά...

—Η αίσθηση που είχα πάντα με την Άννα ήταν πως δεν βρισκόμουν ανάμεσα στις πρώτες της προτεραιότητες, είπα. Από την αρχή είχα αυτή τη φωνούλα μέσα μου που έλεγε: «φύγε... φύγε».

—Την αγαπάς;

Με ξάφνιασε. Δεν περίμενα μια τόσο ευθεία ερώτηση. Με ξάφνιασε και μ' έβαλε σε σκέψεις. Την αγαπούσα την Άννα; Ναι... κατά κάποιον τρόπο... Αλλά πώς;

—Έχω την ανάγκη ν' αγαπάω, ομολόγησα. Και την Άννα θα μπορούσα να την αγαπήσω ολόκαρδα... Αν...

—Αν κι εκείνη σου ανταπέδιδε τα ίσα, είπε μαλακά.

—Αν ήξερα πως η αγάπη μου έχει αξία για κείνη, είπα.

—Στο βάθος όμως ξέρεις.

Κούνησα το κεφάλι μου.

—Ναι, είπα. Φοβάμαι πως ξέρω.

—Κι αυτό είναι που σε κάνει ευάλωτο. Γι' αυτό δεν θέλησες να κατέβεις στην Αθήνα τις γιορτές. Και γι' αυτό βρισκεις αυτή τη στιγμή μαζί μου, ανοίγοντας την καρδιά σου —σε μια άγνωστη.

Την κοίταξα αμήχανος. Αυτή η γυναίκα καταλάβαινε περισσότερο απ' όσα της έλεγες. Καταλάβαινε κι αυτά που σκεφτόσουν και που δεν ήθελες να σκέφτεσαι.

—Δεν έχω μιλήσει σε άλλον για την Άννα, είπα μουδιασμένος, σαν ν' απολογιόμουν.

—Και σ' ευχαριστώ για την εμπιστοσύνη, απάντησε χαμογελώντας. Δυστυχώς δεν μπορώ να βοηθήσω με συμβουλές,

δεν έχω την εμπειρία. Μπορώ να σου πω όμως πώς εισπράττω, σαν γυναίκα, όλο αυτό.

—Θα ήθελα να μου πεις.

—Η φωνή που ακούς έχει δίκιο, είπε σιγανά. Φύγε όσο είναι καιρός. Πριν αυτή η κατάσταση διαβρώσει την ψυχή σου και τη γεμίσει πικρία. Δεν είναι έτσι ο έρωτας. Δεν πρέπει να είναι έτσι.

Είχε δίκιο. Δεν χρειαζόταν να είναι κανείς ειδικός για να το διαπιστώσει.

—Αυτό προσπαθώ, είπα αποφεύγοντας το βλέμμα της. Δεν είναι εύκολο.

Έμεινε για λίγο σιωπηλή.

—Αυτή η ιστορία με την περίπολο..., είπε μετά. Μόνος σου προσφέρθηκες, έτσι δεν είναι; Πριν έρθεις εδώ εννοώ.

Κούνησα το κεφάλι μου καταφατικά.

—Μου φάνηκε πως θα ήταν το ιδανικό αντίδοτο, είπα. Η απόσταση κάνει τα πράγματα να φαίνονται πιο ξεκάθαρα.

—Πού να το φανταστείς πού θα έπεφτες! είπε γελώντας.

—Ναι, αλλά έτσι γνώρισα εσένα.

Κούνησε το κεφάλι της.

—Δεν σου χρειάζεται μια φίλη, είπε. Σου χρειάζεται ένα πάθος, να σ' ελευθερώσει απ' αυτό το αδιέξοδο.

—Ένα υποκατάστατο;

—Μην το λες. Μπορεί να είναι αυτό που σ' αλήθεια περιμένεις. Δεν ξέρεις ποτέ πώς έρχονται τα πράγματα.

—Κι εσύ; ρώτησα θαρρετά. Εσύ τι αποζητάς;

Χαμογέλασε, με μια αδιόρατη μελαγχολία μου φάνηκε.

—Εγώ... τι άλλο; είπε. Να είμαι μια καλή σύζυγος και μητέρα. Δεν δικαιούμαι να κάνω άλλα όνειρα.

—Και σου φτάνει;

—Όχι. Αλλά τι θες να κάνω, να τα βροντήξω όλα και να κλεφτώ μ' έναν ωραίο νεαρό δόκιμο των Καταδρομών;

Είδε που έγινα παπαρούνα κι έβαλε τα γέλια.

—Είναι απίστευτο πόσο συνεσταλμένος είσαι! είπε. Κοκκινίζεις σαν κορίτσι, με το παραμικρό!

—Ε, τώρα... το να σε κλέψω δεν είναι ακριβώς και «παραμικρό», προσπάθησα ν' αστείευτώ.

Συνέχισε να γελάει.

—Κοίτα να δεις πού φτάσαμε, είπε. Μέχρι χθες μιλούσαμε στον πληθυντικό... «τι κάνετε, κύριε δόκιμε;»... «καλημέρα σας, κυρία Διοικητού»... και σήμερα κλεβόμαστε!

Δεν μπόρεσα να μη χαμογελάσω.

—Εσύ μπορείς να λες ότι δεν μου χρειάζεται μια φίλη, είπα. Εγώ όμως θα σου πω ότι θεωρώ τον εαυτό μου πολύ τυχερό που σε βρήκα.

* * *

Όπως κάθε φορά η επιστροφή στη στρατώνα ήταν επώδυνη. Σήμερα, με τις κουβέντες που ειπώθηκαν, ήταν ακόμα πιο δύσκολο να προσαρμοστώ στη δική μου, ερήμην μου επιβληθείσα, πραγματικότητα. Στην ουσία με την Εύη δεν ξανοιχτήκαμε πέρα από τα αποδεκτά όρια, αλλά ακόμα κι εγώ, στην αφοπλιστική μου αφέλεια της εποχής εκείνης, ήξερα πως οι γυναίκες σπάνια αναφέρονται σε κάτι χάριν αστεϊσμού. Ακόμα –και ιδίως– αν ο λόγος τους εκφέρεται υπό μορφή αστείου. Το έχουν δουλέψει πριν στο μυαλό τους, έστω σαν παιχνίδι, σαν γύμνασμα. Που θα πει ότι η Εύη είχε παίξει κι αυτή –αθώα και ανώδυνα φυσικά– με τη σκέψη της σχέσης με τον «ωραίο δόκιμο». Κι αυτό, για κάποιο λόγο, μ' έκανε να νιώθω καλά. Ίσως γιατί είχα κουραστεί να είμαι τόσο καιρό φτυσμένος από την άπιαστη αγαπημένη των Αθηνών.

Βρήκα τη «συμμορία», όπως είχε ονομάσει ο Διακοφτός την ομάδα μας, να καταπιάνεται με το καθάρισμα των FAL που μας είχαν έρθει πακεταρισμένα. Το υπόγειο μύριζε γράσο, λάδι και πετρέλαιο. Η ζοφερή πραγματικότητα!

—Τι λέει ο έξω κόσμος; με ρώτησε ο Κεράτσας που έβαζε σφαίρες στις γεμιστήρες.

—Χιονίζει, είπα. Το 'στρωσε και συνεχίζει.

—Πάλι καλά που δεν είμαστε στη Ρεντίνα, είπε ένας από τους νεοφερμένους. Θα μας έβγαζαν έξω γυμνόστηθους για γυμναστική.

—Μη μου δίνεις ιδέες, είπα γελώντας.

Ήταν από καλή πάστα όλοι τους και ήμουν σίγουρος πως θα δέναμε πολύ σύντομα. Δεν γκρίνιαζαν, δεν παραπονιόντουσαν, πανευτυχείς που είχαν αφήσει πίσω τους τη σκληρή εκπαίδευση της Σχολής Ανορθόδοξου Πολέμου. Για την ώρα η ησυχία και η ερημιά της Κοντινίτσας τους φάνταζε σαν θεόσταλτο δώρο. Κάτι σαν θέρετρο διακοπών. Όταν ερχόταν η ώρα να βγούμε έξω, στα βουνά, αυτό θα ήταν μια άλλη ιστορία. Αλλά κι εκεί θα προσαρμόζονταν μια χαρά, ήμουν σίγουρος.

Το χειρότερο στον στρατό δεν είναι η ανία, η απραξία, η αίσθηση του χαμένου χρόνου για το τίποτα, η ερημιά και η απομόνωση, αλλά ο κάθε κομπλεξικός που έχει πάνω από το κεφάλι σου να σου κάνει τη ζωή ποδήλατο. Στην περίπτωση μας αυτοί δεν είχαν τέτοιο πρόβλημα, τους κομπλεξικούς τους είχα αναλάβει εγώ για λογαριασμό τους.

Ο Διακοφτός ήρθε να καθίσει δίπλα στην κουκέτα μου ανάβοντας τσιγάρο. (Με τα πυρομαχικά και το πετρέλαιο ήταν ότι έπρεπε).

—Έχει κάνει εντύπωση στους ψάρακλες που ο δόκιμος μένει μαζί μας, μου λέει.

—Και τι τους είπες;

—Τι να τους πω; Ότι είσαι βαρεμένος τους είπα. Τι, ψέματα;

* * *

Όταν κλείνεις στο σπίτι σου εξαιτίας της κακοκαιρίας πάντα κάτι βρίσκεις να κάνεις. Διάβασμα, συμμαζέμα, μαγείρεμα, τακτοποίηση των συρταριών του γραφείου... κάτι τέλος πάντων. Όταν όμως βρίσκεσαι σε στρατόνα, νοσοκομείο, φυλακή, όπου εκτός από τη δική σου κακή διάθεση έχεις να υπομείνεις κι αυτή των άλλων –που δεν βρίσκονται εκεί από δική τους επιλογή– τότε είναι αλλιώς.

Ο καιρός στην Κοντινίτσα ήταν άθλιος για μέρες στη σειρά. Χιόνι, αέρας, χιονόνερο, πάλι αέρας, και πάλι χιόνι. Είχε ανασταλεί να φανταστείς κι αυτή η παρωδία της πρωινής αναφοράς. Οι διοικητές λόχων έπαιρναν τους παρόντες από τους επιλοχίες, ενέκριναν άδειες και φυλακές και πήγαιναν να κωθούν στα γραφεία τους, ενώ τα φαντάρια έβγαζαν τη μέρα αραχτά στις κουκέτες, να βλαστημάνε την τύχη τους και να περιμένουν πότε θα 'ρθει τ' απόγευμα να κατεβούν στην πόλη, όπου θα χώνονταν εκεί στα καφενεία σκοτώνοντας την ώρα τους με μια παρτίδα τάβλι ή ξερής και βλαστημώντας την τύχη τους την άτιμη που τους έριξε εδώ πάνω, με τους λύκους και τις αρκούδες.

Μερικοί ωστόσο ήταν πιο τυχεροί –ή πιο επιδέξιοι– από τους άλλους. Ο Κεράτσας για παράδειγμα... Που, από τη μέρα που πατήσαμε στην Κοντινίτσα, είχε το μάτι του στραμένο πάνω στη Σμαρούλα, την κόρη της καφειζούς, ένα ζωηρό και ζουμπουρλούδικο φυντανάκι που ήταν ο στόχος και η ομολογημένη επιθυμία όλων των στρατευμένων κατάδικων του 843, με ποσοστό επιτυχίας της λυσσαλέας πολιορκίας που ποίκιλλε και που πάντως είχε σε όλες τις περιπτώσεις μικρή διάρκεια. Ε, ο Κεράτσας, θέλεις ο πράσινος μπερές, θες η τσαχπινιά και η επιμονή του, τα κατάφερε να εκπορθήσει το οχυρό. Και με τρόπο που δεν επιδεχόταν αμφισβήτηση. Δυο-τρεις υποψήφιοι γαμπροί, που δεν έλαβαν το μήνυμα εγκαίρως, εισέπραξαν ένα λοκατζήδικο μπερντάχι και μαζεύτηκαν. Μαζί μ' αυτούς και οι υπόλοιποι.

—Το αμάξι, το κορίτσι κι ο πονόδοντος δεν μοιράζονται, ήταν το ξεκάθαρο σλόγκαν του αφύ δεκανέα.

Και ποιος να του το αμφισβητήσει;

Οι αλήθεια είναι ότι οι γυναίκες δεν περίσσευαν σ' αυτήν εδώ τη συμφορά του τέλους του κόσμου. Όπως σ' όλα τα μέρη που υπάρχει στρατός οι πατεράδες κρατούσαν τις κόρες τους μαντρωμένες «μην τους βρει κανένα κακό», ενώ οι σύζυγοι είχαν το νου τους, γιατί ο διάολος μπορεί να έχει πολλά ποδάρια, αλλά έχει και κέρατα.

Όμως, όπως λέει και η σοφή παροιμία, όσο και να την κλειδώσεις τη γυναίκα, άμα θέλει, δεν υπάρχει περίπτωση να μην στην κάνει. Και, δόξα τω θεώ, αρκετές ήταν οι κυρίες

που «ήθελαν». Οπότε, τα ρομαντικά δούναι και λαβείν βρίσκονταν στην ημερησία διάταξη –για τους λίγους τυχερούς εννοείται. Μια ζωή λαθραία, κάτω από τη ζωή τη φανερή, τη νόμιμη.

Η περίπτωση της παπαδιάς ήταν χαρακτηριστική.

Είχα προσέξει τη μαυροφορεμένη μεσόκοπη που συχνάζε στην κουζίνα του Κουνέλλου, του άρχοντα της Λέσχης. Ήταν μια γεμάτη γυναίκα, όμορφη ίσως ακόμα, μ' αυτή τη γρέντζα ομορφιά των γυναικών της υπαίθρου, πριν τις πάρει οριστικά ο κατήφορος. Υποτίθεται ότι προμήθευε τη Λέσχη με χόρτα του βουνού που μάζευε η ίδια, αλλά και με ζαρζαβατικά που καλλιεργούσε στον μπαχτσέ της. Φρόσω την έλεγαν και ήταν σύζυγος του παπά-Γιάννη, του υπέργηρου –και λίγο φευγάτου– τοπικού εφημέριου.

Ήταν κοινό μυστικό ότι εκείνη και ο «Κούνελος» κάποια εργολαβία είχαν σκαρώσει, αλλά όπως ήταν αμφότεροι εξαιρετικά προσεκτικοί δικαίωμα δεν είχαν δώσει –ακόμα.

Μέρες τώρα έβλεπα τον λοχία της Λέσχης προβληματισμένο. Ούτε πολλές κουβέντες είχε, ούτε όρεξη γι' αστεία, ούτε καν για τις περίφημες εμπορικές αρπαχτές του.

Τελικά, ένα απομεσήμερο, μου το έσκασε το μυστικό.

Ετοιμαζόμουν να επιστρέψω στο τάγμα μετά το φαγητό όταν με πήρε ιδιαιτέρως στην πίσω αυλή.

—Ρε σειρά, μου λέει. Έχω ένα πρόβλημα και μόνο εσύ μπορείς να με καταλάβεις απ' όλους αυτούς εδώ τους κάφρους.

—Πού το ξέρεις; τον πείραξα.

—Σ' έχω ψυχολογήσει εγώ, μου κάνει. Δεν είσαι σαν τους άλλους κλιμιτζουρες, έχεις ποιότητα.

—Για πε...

Ο Κουνέλλος ξεροκατάπιε. Ήταν φανερό ότι βρισκόταν σε σύγχυση.

—Να, μωρέ... Πρόκειται για τη Σούλα...

«Σούλα» υπέθεσα θα έπρεπε να ήταν το υποκοριστικό της

Φρόσως... Φροσούλας... Σούλας. Πήρα έκφραση απορημένη.
Δεν θα του το έκανα εύκολο.

—Σούλα;...

—Έλα τώρα, ρε σειρά... Μη με πιλατεύεις κι εσύ... Την ξέρεις... Που μας φέρνει τα χόρτα;...

—Αααα!... *αυτή* τη Σούλα.

—Αυτή.

Ξεροκατάπιε πάλι.

—Μπορεί να μην το ξέρεις... και πού να το ξέρεις αφού είσαι κλεισμένος μερονυχτίς στο κάτεργο... αλλά με την εν λόγω Σούλα υπάρχει ένα δούναι-λαβείν, να 'σύμ'...

—Με τα χόρτα και τα ζαρζαβατικά;

Με κοίταξε μ' ένα ύφος γεμάτο παράπονο.

—Τώρα, ρε σειρά, γιατί μου τη γαμείς την κουβέντα; Για άλλο δούναι-λαβείν μιλάμε.

—Αααα... μάλιστα. Και λοιπόν;

—Τι λοιπόν; Υπάρχει πρόβλημα, δεν είπαμε;

—Σε σχόλασε δηλαδή;

Αγανάκτησε ο Κουνέλλος.

—Τι με σχόλασε, ρε σειρά, φώναξε. Ποιον να σχολάσει, που το κορίτσι πίνει νερό στ' όνομά μας, που λέει ο λόγος... Εδώ μιλάμε για αίσθημα βαρβάτο... Άσε, θα στα πω καμιά άλλη φορά... Να σου σηκωθεί η τρίχα μιλάμε!

—Τότε;

Άφησε το βλέμμα του να πλανηθεί στο χιονισμένο τοπίο.

—Τυχάνει σε... ενδιαφέρουσα, είπε με φωνή που μόλις ακουγόταν.

Για μια στιγμή νόμισα πως δεν άκουσα καλά, όμως η έκφραση του Κουνέλλου δεν άφηνε περιθώρια για αμφιβολίες. Έκανα μια τιάνια προσπάθεια και κατάφερα να κρατήσω τη σοβαρότητα που απαιτούσε η περίπτωση.

—Είμαστε σίγουροι γι' αυτό; τον ρώτησα.

—Πιο σίγουρος πεθαίνεις, απάντησε ο άτυχος ερωτιδέας. Πήγε στα Γιάννενα, στο γιατρό, και της δώσανε τα συχαρίκια.

Η Φρόσω-Σούλα παπαδιά ακολουθούσε το παράδειγμα της βιβλικής Σάρας.

—Πόσων χρονών είναι, ρε σειρά; τον ρώτησα, περισσότερο για να κερδίσω χρόνο μπας και πνίξω το γέλιο που ανέβαινε απειλητικά.

Ο Κούνελος πήρε μια μισοκακόμοιρη έκφραση.

—Ε, δεν θα είναι;..., μουρμούρισε. ΄Νταξ'... μπορεί και πενήντα... μπορεί και πενηνταμία...

Στα πενηνταδύο καίγεσαι.

—Άλλα παιδιά έχει;

—Μπαααα. Απ' ότι μου 'χει πει ο παπάς «δεν»... Δηλαδή όχι τώρα που είναι κούφταλο... εξαπανέκαθεν.

—Ε, εντάξει, του λέω. Ο θεός...

Με κοίταξε απορημένος.

—Δηλαδή;

—Δηλαδή... παπάς είναι ο άνθρωπος, αν δεν πιστεύει αυτός στα θαύματα ποιος θα πιστέψει;

Ο Κουνέλλος άλλαξε δέκα χρώματα.

—Δηλαδή, ρε σειρά, τι μου λες τώρα; είπε. Να του πούμε του ανθρώπου ότι το παιδί είναι δικό του... από το θεό;

Ήταν η σειρά μου να ξαφνιαστώ.

—Αυτό κατάλαβα, μουρμούρισα.

—Λάθος κατάλαβες, ήρθε η απάντηση. Το παιδί είναι δικό μου... και της Σούλας, εντάξει... Κανενού άλλου δεν του πέφτει λόγος.

Μπερδεύτηκα.

—Ούτε του άντρα της; απόρησα.

—Ούτε του θεού του ίδιου, φώναξε ο μέλλον πατέρας.

Άλλοι κάνουν πώς και πώς ν' αποκτήσουν παιδιά και μεις που... Τι μου λες τώρα και με συγκύζεις;

—Να σου θυμίσω ότι υπάρχει μια μικρή λεπτομέρεια; του λέω διστακτικά.

—Τι λεπτομέρεια; Ότι τάχαμου η Σούλα τυγχάνει παντρεμένη; Ε, και;

Τον κοίταξα αμήχανος. Χαμήλωσε το βλέμμα του ντροπαλά.

—Λέω να πάω να τη ζητήσω από τον παπά, μου πετάει και μ' αφήνει άναυδο.

—Ρε σειρά;!...

—Ε, ναι... Και πολύ που τράβηξε έτσι αυτή η ιστορία. Ήρθε η ώρα να μπουν τα πράγματα στη θέση τους.

—Θα πας να ζητήσεις από τον παπά τη... γυναίκα του;!!!

—Αμέ! Παστρικές δουλειές, ξεκάθαρες. Κύριε πάτερ, θα του πω, μια γυναίκα μας πέφτει στη ζωή, που λέει ο λόγος, εμένα μου έπεσε η Σούλα. Θα μου τη δώσεις;

—Και θα στη δώσει, λες, ρε Κούνελε;

—Γιατί να μη μου τη δώσει; Αφού την αγαπάω και μ' αγαπάει.

—Μήπως επειδή την παντρεύτηκε εκείνος πρώτος; Μήπως λέω...

Σήκωσε τους ώμους του.

—Ε, και; Ο πρώτος θα είναι ή ο τελευταίος; Άλλωστε με τέτοια διαφορά ηλικίας τι να περιμένει κανείς;

Δεν ήξερα πια αν έπρεπε να γελάσω ή να τον θαυμάσω αυτόν τον μυστήριο άνθρωπο.

—Και η μεταξύ σας διαφορά, ρε Κούνελε; του θυμίζω.

Στραβομουτσούνιασε.

—Ε, τι; μου κάνει. Υπάρχει, δεν λέω... μια μικρή διαφορά. Αλλά άπαξες και υπάρχει έρωτας όλες οι διαφορές μηδενίζονται. Μιλάω σωστά;

—Το ευαγγέλιο, ψιθύρισα.
—Οπόταν.... εντάξει; Θα πάμε;
—Ποιοι να πάμε;!...
—Εσύ κι εγώ, ντε... Στον παπά. Να τη ζητήσουμε.
—Εγώ;!!! αναφώνησα έντρομος. Με ποιο σκεπτικό;
—Ε, πώς... Τι, σαν ορφανό θα πάω; Να έχω κι ένα στήριγμα μαζί.
—Σαν πατέρα σου με θες δηλαδή;
—Σαν πατέρα, σαν αδερφό... σαν φίλο... Πες το όπως θες... Μόνο μη μ' αφήσεις μόνο μου.

Με είχε αγγίξει αυτή η αλλοπρόσαλλη ιστορία. Δεν ήθελα να το παραδεχτώ, αλλά με είχε αγγίξει σε πολύ ευαίσθητο σημείο. Ένας άξεστος, αμόρφωτος άνθρωπος μου έδινε μαθήματα ευαισθησίας, ήθους και συνέπειας. Δεν ήταν κάτι που συναντάς κάθε μέρα.

—Και η... Σούλα τι λέει; ρώτησα.

—Τι να πει; 'Ντάξ'... φοβάται την κακιά γλώσσα του κόσμου, αλλά... είναι κι ο έρωτας, ρε γαμώτο, δεν είπαμε; Κι άνευ ο έρωτας τι διάολο είναι η ζωή, ρε σειρά; Μια στρατιωτική θητεία, άνευ λόγου και αιτίας.

Άλλο μάθημα.

—Καλά, θα το σκεφτώ, είπα.

—Να το σκεφτείς, αλλά γρήγορα. Μην εκτεθούμε.

Είναι κι αυτό! Μην εκτεθούμε.

* * *

Την επομένη πήγα με την Εύη μια βόλτα στην παλιά τοξοτή γέφυρα, λίγο πιο έξω από το χωριό. Κατάλαβε πως κάτι μ' απασχολούσε.

—Εσύ κάτι έχεις, μου λέει σε μια στιγμή.

—Ναι... Και δεν ξέρω πώς να το χειριστώ.

—Πες.

Και της είπα. Με κοίταξε με τα όμορφα μάτια της ορθάνοιχτα από έκπληξη.

—Δεν είναι δυνατόν! αναφώνησε.

—Αυτό είπα κι ο ίδιος, συμφώνησα. Έλα όμως που είναι.

—Μα... την παπαδιά;!!!

—Εμ ναι.

—Ο... Κούνελος!!! Ποιος θα το 'λεγε!

—Συχνά τα μαθήματα μας έρχονται από κει που δεν τα περιμένουμε, είπα σκεφτικός.

Με κοίταξε απορημένη.

—Μαθήματα;

—Πώς αλλιώς να το χαρακτηρίσω; Ένα παιδί είκοσι χρόνων, χωρίς ζωή, χωρίς προοπτικές και μπλοκαρισμένος σ' ένα σύστημα που δεν δίνει δεκάρα τσακιστή για τον άνθρωπο, ερωτεύεται μια γυναίκα που θα μπορούσε να ήταν μάνα του. Και την ερωτεύεται τόσο που να είναι έτοιμος να τα βάλει με τον κόσμο ολόκληρο –που θα τον βρει φυσικά απέναντί του– προκειμένου να ζήσει το όνειρό του. Ο Κουνέλλος μας διδάσκει την παληκαριά. Μια παληκαριά που λίγοι διαθέτουν κι ακόμα λιγότεροι καταλαβαίνουν. Δεν κρύβεται, δεν υπεκφεύγει. Επιλέγει να σταθεί όρθιος και να παλέψει, να διεκδικήσει. Θα τσακιστεί φυσικά, θα εκμηδενιστεί –και ίσως να το ξέρει κιόλας– αλλά θα κάνει αυτό που του λέει η καρδιά του. Πώς να μην το σεβαστεί κανείς αυτό;

Περπατήσαμε για λίγο σιωπηλοί.

—Σ' έχει επηρεάσει αυτή η ιστορία, ε; είπε σε μια στιγμή.

—Πολύ, παραδέχτηκα. Μ' έβαλε σε σκέψεις. Αν εγώ ήμουν στη θέση του Κουνέλλου θα είχα το κουράγιο, τα κότσια, να κάνω αυτό που κάνει εκείνος;

Ένωσα κατάπληκτος το χέρι της να γλιστράει στο δικό μου και τα δάχτυλά της να πλέκονται στα δικά μου. Ανατρίχιασα σαν να μου άδειασαν στην πλάτη έναν κουβά παγωμένο νερό. Καταλάβαινα πως η κίνησή της αυτή δεν είχε τίποτα το ερωτικό, φιλία και τρυφεράδα ήταν, αλλά και πάλι η αίσθηση ήταν ξεχωριστή.

—Νομίζω πως θα το έκανες, είπε μαλακά. Εσύ θα το έκανες.

Περπατήσαμε χέρι-χέρι. Ήταν η πρώτη φορά που αγγιζόμασταν έτσι και η αίσθηση ήταν απεριγράπτη.

—Θα τον βοηθήσεις όπως σου ζήτησε; ρώτησε ξαφνικά.

—Το λιγότερο που θα μπορούσα να κάνω, μουρμούρισα.

—Ενδέχεται να μπλέξεις ξέρεις...

—Το ξέρω. Και το χειρότερο... δεν πιστεύω ότι θα βγει κάτι απ' αυτό το τρελό σχέδιο. Αλλά...

Γέλασε.

—Να ζητάς το χέρι της γυναίκας που αγαπάς από τον... άντρα της!!! είπε.

—Πιο έντιμο πάντως από να την κλέψει, είπα.

Αναστέναξε.

—Μα την έχει κλέψει ήδη, καλέ μου, είπε. Της έκλεψε την καρδιά. Πώς να μείνει το κορμί πίσω;

* * *

Ο παπά-Γιάννης ήταν ένα κακοζωϊσμένο γερόντιο στα εβδομηνταφεύγα του. Λίγο αφηρημένος, λίγο σκεπτικός, λίγο φευγάτος... δεν φάνηκε να παραξενεύεται από την απροσδόκητη επίσκεψή μας.

Μας έμπασε σ' ένα μικρό, κακόγουστο σαλόνι και χτύπησε παλαμάκια, όπως οι πασάδες του παλιού καιρού.

—Φτιάξε καφέδες, διέταξε την αλλοπαρμένη Φρόσω όταν αυτή έσπευσε να εμφανιστεί. Και σβέλτα, μη χαζεύεις.

Και γυρίζοντας σε μας...

—Λοιπόν, τι χαμπέρια; μας ρώτησε.

—Ησυχία, απάντησε μαγκωμένος ο Κουνέλλος.

—Παλιόκαιρος! σχολίασε ο παπάς. Ένα γόνα κιόνι έριξε. Και θα ρίξει κι άλλο. Βέβαια παλιά έριχνε πιο πολύ, αλλά τι τα θες... άλλαξε το κλίμα... άλλαξαν όλα.

—Παλιόκαιρος, μουρμούρισε κι ο Κουνέλλος.

Η Φρόσω έφερε τους καφέδες –ρεκόρ ταχύτητας, εκτός κι αν τους είχε έτοιμους από πριν– κι ετοιμάστηκε ν' αποχωρήσει.

—Κάτσε κι εσύ, της λέει θαρρετά ο Κούνελος.

Ο παπάς παραξενεύτηκε.

—Να κάτσει η γ'ναίκα; απόρησε. Τι να κάνει να κάτσει;

—Ν' ακούσει τι έχω να σου πω, απάντησε ο δικός μου κοκκινίζοντας.

—Και τι καταλαβαίνουν οι γ'ναίκες από αντρικές κουβέντες; ξανα-απόρησε ο παπάς.

Και στη Φρόσω, χωρίς να την κοιτάξει...

—Άντε εσύ, πήγαινε μέσα, της κάνει.

—Κάτσε, επέμεινε ο Κουνέλλος ενώ η Φρόσω τα 'χε παίξει εντελώς, μην ξέροντας ποιον από τους δυο αφέντες της να πρωτοϋπακούσει.

Ο παπάς διαολίστηκε.

—Α, να σου πω, λοξία..., του κάνει. Διαταγές στους φαντάρους σου, όχι στο σπίτι μου. Εδώ κάνω κουμάντο εγώ.

—Αυτά που θα σου πω ενδιαφέρουν και κείνη, είπε ξερά ο Κουνέλλος.

Ο παπάς ρούφηξε θορυβωδώς μια γουλιά καφέ.

—Α, μπα; είπε. Για πε, να σ' ακούσουμε...

Ο Κουνέλλος μου 'ριξε μια ματιά για να πάρει κουράγιο κι έσιαξε τη γραβάτα του που τον έπνιγε.

—Εγώ, παπά μου, όπως ξέρεις υπερετώ τη θητεία μου, ξεκίνησε να λέει. Παναπεί έχω ακόμα δρόμο μέχρι το απολυτήριο... για την ακρίβεια 270 και μία μείνανε...

—Καλός πολίτης, είπε ο παπάς ρουφώντας άλλη μια γουλιά καφέ.

—Με το που θ' απολυθώ θα πάω να δουλέψω στο εστιατόριο του μπάρμπα μου στην Αθήνα, συνέχισε ο Κουνέλλος. Πολλά λεφτά δεν είναι, πλην όμως κάθε αρχή και δύσκολη. Νέοι είμαστε, θα παλέψουμε και θα τη βολέψουμε.

—Με το καλό, ευχήθηκε αδιάφορα ο παπάς.

—Το οποίον στον πάσα ένα μια γυναίκα του πέφτει. Κι εγώ αυτή τη μία που πέφτει στον πάσα ένα τη βρήκα εδώ.

—Άντε, καλά στέφανα, ευχήθηκε ο παπάς ακόμα πιο αδιάφορα. Για πότε με το καλό υπολογίζεις;

—Από σένα εξαρτάται, παπά μου.

Ο παπάς κούνησε το κεφάλι του.

—Μπα, είπε. Δεν γίνονται πια τόσοι γάμοι... περισσότερες είναι οι κηδείας. Πού κείνα τα χρόνια!... Πε μου εσύ το περίπου και θα δω πώς θα σε βολέψω.

Ο Κουνέλλος ξεροκατάπιε. Εδώ αρχίζαν τα δύσκολα.

—Εξαρτάται πότε θα βγει το διαζύγιο, είπε.

—Α, γιατί ήσανε ξαναπαντρεμένοι;

—Όχι εγώ... αυτή.

—Α! Κι είναι από 'δώ; Δική μας;

—Ναι. Η Σούλα.

Απορία στο πρόσωπο του ιερωμένου.

—Ποια Σούλα, βρε παιδάκι μου; ρωτάει.

—Η δικιά σου, παπά-Γιάννη.

—Η... Ευφροσύνη;!!!;

—Ναι.

Έπεσε μια σιωπή απ' αυτές που οι λογοτέχνες της δεκάρας κόβουν με το μαχαίρι. Μετά ο παπά-Γιάννης έβαλε τα γέλια.

—Χαχαχαχα! κάγχασε. Αχ, βρε ταλαίπωρε, την έπαθες κι ελόου σου. Η Ευφροσύνη, βρε, δεν είναι κόρη μου, γ'ναι-κα μου είναι.

—Το ξέρω, απάντησε ατάραχος ο Κουνέλος, ενώ η Φρόσω-Σούλα ν' ανοίξει η γη να την καταπιεί -και μένα μαζί.

—Το ξέρεις;

—Το ξέρω.

Βηξ απορία παπά.

—Εμ τότε;

—Ήρθα να σου ζητήσω το χέρι της.

—Της γ'ναίκας μου;!!!

—Μάλιστα.

Ο παπάς προσπαθούσε να ξεδιαλύνει τι είχε μόλις ακούσει. Για πρώτη φορά στράφηκε προς την πέτρα του σκανδάλου.

—Ακούς τι λέει τούτος εδώ, Φρόσω; τη ρώτησε.

—Ακούω...

—Και δεν μιλάς;

Η Φρόσω-Σούλα-Ευφροσύνη έστρωσε τη φούστα της με την παλάμη αμήχανα.

—Ε, τι να πω κι εγώ..., έκανε.

Ο Κούνελος ανέλαβε να εξηγήσει (τα ανεξήγητα).

—Υπάρχει αίσθημα, παπά μου, είπε.

—Τι αίσθημα;

Ήταν φανερό ότι ο άνθρωπος του θεού αδυνατούσε να βάλει δυο και δυο στη σειρά. Είχε κομπλάρει.

—Ε, να... Αίσθημα...

—Εσύ και η Ευφροσύνη;

—Μάλιστα.

Στράφηκε στη γυναίκα του πάλι.

—Ακούς εσύ τι λέει αυτούνος; τη ρώτησε αυστηρά.

—Ακούω, πώς δεν ακούω...

—Και δεν λες τίποτα;

—Ε, τι να πω;...

—Πες ότι δεν είναι αλήθεια. Έτσι κάνουν οι σωστές γ'ναίκες.

—Έλα όμως που είναι αλήθεια! επενέβη ο Ρωμαίος.

—Αλήθεια είναι, Ευφροσύνη;

—Ε, ναι... αλήθεια, παπά μου... Τι να κάνουμε;...

Ο παπάς κανονικά έπρεπε να γίνει Τούρκος. Αντιθέτως τούτος εδώ έπεσε σε περιουλλογή. Ρούφηξε τον υπόλοιπο καφέ του κι έστριψε τσιγάρο –λαθραίο.

—Εδώ έχουμε αμαρτία, ανακοίνωσε μετά φουσώντας τον καπνό ψηλά.

Οι δυο ένοχοι κατέβασαν τα μάτια συντετριμμένοι.

—Σοβαρή αμαρτία, συνέχισε ο παπάς.

Κι όλως απροσδόκητα...

—Όμως οι αμαρτίες για τους ανθρώπους είναι, είπε τέλος. Κι ο θεός τους αμαρτωλούς τους συγχωρεί. Αρκεί βεβαίως να δείξουν ειλικρινή μεταμέλεια.

—Μα, είμαι έτοιμος να επανορθώσω! αναφώνησε ο Κούνελος.

—Να επανορθώσεις; Πώς να επανορθώσεις, τέκνον μου;

—Να τη στεφανωθώ.

Ο παπάς σήκωσε τα φρύδια ψηλά.

—Να τη στεφανωθείς; είπε. Και πώς να τη στεφανωθείς, αφού είναι ήδη στεφανωμένη;

Ο Κουνέλλος είχε αρχίσει να τα παίζει –και δεν ήταν ο μόνος. Άλλη αντίδραση περιμέναμε από τον προδομένο σύζυγο κι άλλη μας έβγαινε.

—Αυτό λέμε τόση ώρα, ανέκραξε ο υποψήφιος γαμπρός έτοιμος να σκάσει. Να χωρίσει.

—Και πώς να χωρίσει;

—Να τη χωρίσεις εσύ, παπά μου! Τι θα πει πώς; φώναξε εκτός εαυτού ο Κούνελος.

Ο παπάς κούνησε το κεφάλι του.

—Δεν είμαστε καλά, είπε αυστηρά. Να τη χωρίσω; Και μετά εμένα ποιος θα μου μαγειρεύει, ποιος θα με πλένει,

ποιος θα με σιδερώνει, ποιος θα μου μπαλώνει τα ράσα και τα σώβρακα;

Σωστά. Το δίκιο να λέγεται!

—Θα βρεθεί καμιά καλόγρια, συνεισέφερα κι εγώ τη σκέψη μου.

—Μπάααα! Πού να βρεθεί; Ακαμάτρες είναι ούλες τους. Έχουν μάθει στο καθιστό κι άγιος ο θεός. Δεν είναι όπως παλιά. Πού κείνα τα χρόνια!...

Ο Κούνελος πήρε ανάποδες.

—Άκου εδώ να δεις, παπά μου, του κάνει. Εγώ τη Σούλα θα την πάρω θες δεν θες. Βάλτο καλά στο μυαλό σου.

—Αλλά δεν είπαμε ότι είναι στεφανωμένη; Πάλι θα τα λέμε;

—Να την ξεστεφανώσεις. Αλλιώς θα σε χωρίσει αυτή. Ε, Σούλα; Πες κι εσύ...

Η Σούλα στριφογύρισε την άκρη της ποδιάς στα δάχτυλά της.

—Ε, τι να πω κι εγώ;..., μουρμούρισε. Ότι συμφωνήσετε οι άντρηδοι...

Στράφηκα στον παπά.

—Καλύτερα να προσπαθήσουμε ν' αποφύγουμε το σκάνδαλο, του λέω. Γι' αυτό λέμε να ζητήσετε εσείς, πάτερ, το διαζύγιο.

—Και τι θα πω του Δεσπότη; Ότι με κεράτωνα;

—Όχι. Θα του πείτε ότι αποφασίσατε ν' αφιερωθείτε ολοψύχως κι απερίσπαστος στα ιερατικά σας καθήκοντα. Αυτό θα το δεχτεί και θα του κάνει και καλή εντύπωση.

Ο παπάς φάνηκε να το σκέφτεται.

—Ολοψύχως, ε;

—Ακριβώς. Κι απερίσπαστος.

—Και ποιος θα μου μαγειρεύει;

—Θα σου φέρνουμε φαγητό από τη Λέσχη, προσφέρθηκε ο Κουνέλλος.

—Και ποιος θα με πλένει;
—Στο πλυντήριο του τάγματος.
—Και ποιος θα με μπαλώνει;
—Θα βρούμε μια γειτόνισσα.
Άλλη βαθιά περισυλλογή.
—Κι ο Δεσπότης θα δεχτεί; αναρωτήθηκε μετά.
—Θα δεχτεί και θα σου πει και μπράβο.
Ξαφνικά τα ματάκια του παπά στένεψαν.
—Κι εγώ τι θα κερδίσω; είπε τέλος.
Ο Κούνελος έσκυψε και του ψιθύρισε κάτι στο αυτί.
—Με την ευχή μου, με την ευχή μου! αναφώνησε ο παπάς.

Όταν βγήκαμε στον καθαρό αέρα ρώτησα τον γαμπρό τι του έταξε.

—Του είπα ότι αν δεν κάνει αυτό που του λέμε θα του σπάσω χέρια, πόδια και παιδιά απάντησε αυτός μ' ένα ευτυχισμένο χαμόγελο.

* * *

Η Εύη κατάλαβε από την έκφρασή μου ότι το προξενικό είχε αίσια έκβαση.

—Τα καταφέρατε, είπε χαμογελώντας.

—Εντελώς, απάντησα.

—Ούτε για σένα δεν θα καιρόσουν τόσο, παρατήρησε.

—Ήθελα να πάει καλά αυτή η τρελή ιστορία, ομολόγησα. Ήταν ότι καλύτερο μου έχει συμβεί εδώ και πάρα πολύ καιρό.

—Γιατί διασώζει την εμπιστοσύνη σου στους ανθρώπους;

—Και στα ευγενή τους αισθήματα, πρόσθεσα χαμογελώντας.

—Άντε... και στα δικά σου.

Δεν θέλησα να της πω ότι αυτό δεν το έβλεπα, ούτε στο άμεσο ούτε στο απώτερο μέλλον. Της χάιδεψα μόνο το χέρι φευγαλέα και τραβήχτηκα πριν το βλέμμα της συναντήσει το δικό μου.

Περίπουλο στο Τίποτις

Όπου το επίλεκτο περίπουλο κάνει την παρθενική του έξοδο στην παραμεθόριο ύπαιθρο και για μια ακόμη φορά διαπιστώνεται το φιλότιμο και η αίσθηση φιλοξενίας που διέπουν τον αγροτικό πληθυσμό της περιοχής.

Το γράμμα ήταν ολιγόλογο και αρκούντως ασαφές, όπως οφείλουν να είναι αυτού του είδους τα γράμματα.

«Καταλαβαίνω ότι τον τελευταίο καιρό υπάρχει μια κάποια απόσταση ανάμεσά μας, που δεν είναι μόνο χιλιομετρική. Ίσως οι αιτίες της να προϋπήρχαν, ίσως πάλι να δημιουργήθηκαν από τις παρούσες συνθήκες. Η ουσία είναι πως μου χρειάζεται χρόνος για να σκεφτώ, πού βρίσκομαι εγώ και πού βρίσκεται η σχέση μας. Είμαι σίγουρη πως θα το καταλάβεις. Μη βιαστείς να βγάλεις συμπεράσματα –δεν συμβαίνει τίποτα.

Καλή Χροιά

Άννα»

Όταν μια γυναίκα σου λέει πως της χρειάζεται χρόνος να σκεφτεί κι ότι δεν συμβαίνει τίποτα μπορείς να είσαι σίγουρος ότι βρίσκεσαι στον προθάλαμο της εξόδου.

Δεν είναι ότι δεν το περίμενα, είναι όμως αλλιώς να το βλέπεις γραμμένο στο χαρτί.

Στενοχωρήθηκα; Ναι. Και η χειρότερη σχέση να τελειώνει στενοχωριέσαι, γιατί πάντα μένει μια γεύση από τις καλές μέρες που χάθηκαν. Όμως ήμουν προετοιμασμένος. Εδώ και καιρό έβλεπα πού πηγαίναμε ή μάλλον πού δεν πηγαίναμε.

Ήταν ζήτημα χρόνου. Κι όχι του χρόνου που χρειαζόταν η Άννα «για να σκεφτεί». Αυτό είχε γίνει ήδη, το ένιωθα. Όμως – και να τι είναι μυστήριο στην ανθρώπινη φύση– μέχρι την τελευταία στιγμή ήλπιζα σ’ ένα θαύμα. Κάτι που θα μας έφερνε πάλι εκεί που ήμασταν τον πρώτο καιρό. Τότε που ανακαλύπταμε στον άλλο μόνο προτερήματα και σημεία σύγκλισης. Τότε που το φως της μέρας χρυσίζει και που οι νύχτες ήταν μαγικές.

Ήξερα ότι δεν θα συνέβαινε. Αλλά ήλπιζα. Ως τη στιγμή που έφτασε το γράμμα.

Η πρώτη μου σκέψη ήταν να ζητήσω άδεια. Να κατέβω στην Αθήνα... να ξεκαθαρίσω τα πράγματα... Αμέσως κατάλαβα πόσο ανώφελο θα ήταν αυτό και πόσο πιο τραυματική θα γινόταν η εμπειρία.

Απάντησα μονολεκτικά: «Καλά». Τίποτ’ άλλο. Τι άλλο θα μπορούσα να πω άλλωστε; Το κορίτσι είχε ήδη φύγει.

Δεν είπα τίποτα της Εύης, αλλά, με την απίστευτη διαίσθηση που χαρακτηρίζει μερικές γυναίκες, το έπιασε στον αέρα. Δηλαδή κατάλαβε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά.

—Μαντάτα από Αθήνα; με ρώτησε καθώς πίναμε καφέ στης χήρας.

Προσπάθησα να κρύψω την έκπληξή μου.

—Τα συνηθισμένα..., μουρμούρισα.

—Α, τόσο καλά!

Απέφυγα το βλέμμα της. Στιγμές μ’ έκανε να νιώθω περιεργα, σαν να διάβαζε την ψυχή μου κατευθείαν μέσα από τα μάτια μου.

—Χρειάζεται χρόνο για να σκεφτεί, είπα.

—Να σκεφτεί τι πράγμα;

—Για τη σχέση... τον εαυτό της...

Κούνησε το κεφάλι της αλλά δεν είπε τίποτα. Ήξερα τι σκεφτόταν άλλωστε. Τι θα σκεφτόταν ο οποιοσδήποτε.

—Δεν είμαι βλάκας, είπα. Καταλαβαίνω ότι είναι «αντίο».

Με κοίταξε για λίγο συλλογισμένη.

—Στενοχωρήθηκες; ρώτησε μετά.

—Το περίμενα. Ήταν ζήτημα χρόνου.

—Είναι αλλιώς όταν συμβαίνει.

—Θα περάσει.

Κατένευσε.

—Θα περάσει, συμφώνησε. Μόνο μην το αφήσεις να σε δηλητηριάσει. Θα είναι κρίμα.

—Θα μου πεις υποθέτω πως θα υπάρξουν κι άλλες απογοητεύσεις στη ζωή μου..., είπα.

—Όπως θα υπάρξουν και καλές στιγμές. Είσαι θυμωμένος αυτή τη στιγμή και πληγωμένος απ' αυτό που συνέβη, όμως να σε ρωτήσω κάτι κι αν θες μου απαντάς. Πόσο σημαντική ήταν η σχέση αυτή για σένα; Δεν μιλάω για τον ενθουσιασμό που φέρνει ο έρωτας, αλλά για το άλλο, εκείνο το ακαθόριστο που σημαδεύει τη ζωή μας, θετικά ή αρνητικά, ανάλογα με την τύχη του καθενός.

Είχε δίκιο. Βλέποντας την όλη ιστορία μέσα απ' αυτό το πρίσμα η εικόνα έβγαινε αλλιώς.

—Είναι ο τρόπος που διάλεξε για να φύγει που με ενόχλησε, είπα. Θα μπορούσε να συμπεριφερθεί πιο παληκαρίσια, αντί να επικαλείται «χρόνο για σκέψη» και τέτοιες αηδίες. Αυτό από μόνο του υποβαθμίζει τη σχέση.

—Πιστεύεις πως υπάρχει κάποιος άλλος;

—Σίγουρα.

—Πώς μπορείς να είσαι τόσο σίγουρος;

—Γιατί ξέρω την Άννα. Είναι φιλάρεσκη σε υπερθετικό βαθμό. Της είναι απαραίτητο να τη θαυμάζουν και να τη διεκδικούν. Πάντα έσουρνε ζωπίσω της μια αυλή από επίδοξους μνηστήρες. Δεν είναι μια γυναίκα που θα έμενε πιστή σε μια ιδέα, σ' ένα συναίσθημα, σε μια σχέση αν αυτή έπαυε να τροφοδοτείται σε καθημερινή βάση.

—Κι εσύ βρέθηκες μακριά.

—Πολύ μακριά. Μια γυναίκα σαν την Άννα θα δινόταν ίσως ολόψυχα σ' έναν άντρα μόνο αν αυτός ανταποκρινόταν

επακριβώς στο ιδανικό που έχει η ίδια στο μυαλό της. Εγώ δεν πληρούσα τις προδιαγραφές –και το ήξερα.

—Και κείνη; Ήταν εκείνη το ιδανικό της γυναίκας για σένα;

—Όχι, είπα χωρίς δισταγμό. Πάντα πίστευα πως όταν συναντούσα τη γυναίκα αυτή δεν θα χρειαζόμουν κανένα να μου επισημάνει πως είναι η μοναδική.

Χαμογέλασε.

—Υπάρχουν σήμερα άντρες που πιστεύουν πως υπάρχει η μυθική μοναδική γυναίκα; είπε.

Ένιωσα να κοκκινίζω.

—Πάντα το πίστευα αυτό, απάντησα. Και ίσως να είναι αυτός ο λόγος που δεν μπορώ να στεριώσω σε μια σχέση.

—Μακάρι να τη βρεις, είπε.

—Μακάρι. Και μακάρι να μην είναι πολύ αργά, αναστέναξα.

* * *

Το ξεκαθάρισμα της κατάστασης με την Άννα έθεσε σε κίνηση έναν σωρό άλλους δαίμονες που πάσχιζα καιρό τώρα να κατακωνιάσω. Έκπληκτος διαπίστωσα πως είχα αρχίσει να εξαρτώμαι συναισθηματικά όλο και περισσότερο από την Εύη. Η συντροφιά της μου είχε γίνει απαραίτητη. Δεν ήταν ακόμη κάτι το ανησυχητικό, αλλά καταλάβαινα πως απείχα ελάχιστα από να ερωτευθώ αυτή την υπέροχη γυναίκα, την τόσο διαφορετική απ' όσες είχαν βρεθεί στο δρόμο μου ως τώρα. Τη γυναίκα ενός άλλου, τη βολεμένη σε μια οικογένεια και που επιπλέον ήταν τόσο μεγαλύτερή μου και τόσο πιο ώριμη από μένα, ώστε στιγμές μ' έπιανε απελπισία. Αν συνέβαινε αυτό ήμουν χαμένος –και το ήξερα. Κι αν τύχαινε – μια στο εκατομμύριο– να ανταποκριθεί και η ίδια τότε θα μπορούσαμε να μιλάμε για Πρόβλημα με πι κεφαλαίο. Όχι πως το έβρισκα πιθανό, αλλά δεν ξέρει κανείς ποτέ.

Ναι, η σχέση μας ήταν ζεστά φιλική, οικεία. Όμως ένας προσεκτικός παρατηρητής θα έβλεπε ότι όλο και πιο πολύ αγγιζόμασταν, όλο και πιο έντονα κοιταζόμασταν, όλο και πιο συχνά αποζητούσε ο ένας τη συντροφιά του άλλου.

Δεν χρειαζόταν να έχω μεγάλη εμπειρία σ' αυτά τα πράγματα για να καταλάβω πως η κατάσταση ήταν επικίνδυνη –κι ο κίνδυνος αυτός δεν ήταν από κείνους που σου μαθαίνουν ν' αντιμετωπίζεις στα ΛΟΚ.

Έπρεπε ν' αντιδράσω κι έπρεπε ν' αντιδράσω αμέσως. Τη δικαιολογία την είχα. Η ομάδα χτυπούσε μύγες στο τάγμα και η απραξία δεν είναι καλός σύντροφος, ούτε στο στρατό, ούτε πουθενά. Εντωμεταξύ ο καιρός έφτιαχνε, δεν χρειαζόταν να περιμένουμε την άνοιξη για να βγούμε στο κλαρί.

Πήγα να δω τον Δάγκα, τον καθ' ύλην προϊστάμενό μας.

—Πρέπει να βγούμε, του λέω. Σκουριάσαμε εδώ πέρα. Λίγο ακόμα και θα είμαστε άχρηστοι για οτιδήποτε.

—Μ' αυτόν τον παλιόκαιρο; απόρησε ο Αλφαδύς.

—Είμαστε εκπαιδευμένοι σε χειρότερες συνθήκες, επέμεινα. Ο καιρός δεν είναι πρόβλημα. Άλλωστε φτιάχνει.

—Και πού θα πάτε;

—Οπουδήποτε. Μια βόλτα στα παραμεθόρια. Για ν' αναγνωρίσουμε το έδαφος, μην πάθουμε ότι την προηγούμενη φορά.

Ο Δάγκας έξυσε το κεφάλι του.

—Τι να σου πω..., μου κάνει. Εσύ ξέρεις, εσύ έχεις και την ευθύνη. Για πότε λες;

—Μόλις ετοιμαστούμε. Μεθαύριο πρωί-πρωί.

—Να κανονίσω για μεταφορά με τον Κεφάλα;

—Μόνο για την επιστροφή. Θα επικοινωνήσουμε με τον ασύρματο.

—Αν δουλεύει...

—Ο δικός μας δουλεύει.

—Δεν λέω για τον δικό σας...

Η συμμορία δεν ενθουσιάστηκε με τα μαντάτα. Είχαν αρχίσει βλέπεις να καλομαθαίνουν στο κουζούρι και την ξάπλα.

—Τι σ' έπιακε, ρε σειρά, μέσα στο καταχείμωνο; γκρίνιαξε ο Διακοφτός. Δεν αφήνεις να μπει πρώτα η άνοιξη με το καλό;

—Για να μαζέψουμε πούλουδα του αγρού;

—Ε, τι; Σάματι υπάρχει καμιά βία; Τζάμπα θα ταλαιπωρηθούμε. Δεν θυμάσαι την άλλη φορά;

—Τζάμπα, ξειτζάμπα, φεύγουμε Τρίτη πρωί. Ετοιμάστε τα συμπράγκαλά σας.

—Πυρομαχικά;

—Τέσσερις γεμιστήρες έκαστος.

—Ξηρά τροφή;

—Για πέντε μέρες. Θα κανονίσω με τον Εφοδιασμό.

—Ρουχισμό;

—Χειμερινής διαβίωσης. Ισοθερμικά εσώρουχα μην ξεχάσουμε.

—Χειροβομβίδες;

—Πεντέξι να υπάρχουν. Δεν θα χρειαστούν.

—Εξόν κι αν βρούμε τίποτις πέστροφες, είπε ο Κεράτσας.

—Α, ναι... Και τον ασύρματο.

—Ωχ! βόγκηξε ο διαβιβαστής, ένας Λάζαρος Κασέλος από το Δομοκό. Θα κουβαλάμε!...

—Όλοι με τη σειρά, είπα. Θα πάρουμε και τα walkies-talkies, να τα δοκιμάσουμε. Ελέγξτε τις μπαταρίες, μην έχουμε άλλα στη μέση του πουθενά.

—Πέντε μέρες! μονολόγησε ο Κεράτσας. Και τι θα πω εγώ της Σμαρούλας, που θα μείνει ζωντοχήρα, προσωρινώς βέβαια, το έρμο;

—Να τη πεις ότι είσαι φαντάρος και κωλύεσαι, μάτια, του πέταξε γελώντας ο Κοντοβράκης, που ήταν από την Κέρκυρα και τα 'λεγε τραγουδιστά, προς μεγάλη αγαλλίαση των πειραχτήριων.

—Φαντάρος να τη πω, μάτια; τον μιμήθηκε ο Κεράτσας.

Και τούτο εδώ (χτύπησε το γαλόνι στο μανίκι του) τι το φοράμε;

—Πες της φαντάρως με σαρδέλα, τον πείραξε ο Αγλέουρας, ένας από τους δυο Πειραιώτες.

—Τι, ψέματα; σιγοντάρησε ο Καραβασίλης. Έτσι δεν μας βλέπουν οι μονιμάδες εμάς τους έφεδρους βαθμοφόρους;

—Κι εσύ, σειρά, φαντάρως με σειρήτια είσαι, μου λέει γελώντας ο Διακοφτός. Γι' αυτό μη μας κουνιέσαι.

—Ναι, δεν βλέπεις; είπα. Σας έχω κάνει τη ζωή ποδήλατο. Άλλο πράγμα τι υποφέρετε μαζί μου!

—'Ντάξ' δε λέω... ξηγιέσαι καλά, παραδέχτηκε ο Διακοφτός. Αλλά να μας βγάνεις στα όρη, στα άγρια βουνά χειμωνιάτικα, να μας φάνε οι αρκούδες;... Κάνει; Δεν κάνει.

Κι εδώ που τα λέμε είχε δίκιο, αλλά τι να τους εξηγούσα; Ότι δραπέτευα από τον εαυτό μου;

Ξεκινήσαμε από το τάγμα με λιακάδα στις οχτώ το πρωί της Τρίτης κι από τα πρώτα χιλιόμετρα κιόλας φάνηκε ότι ετούτο εδώ το «περίπουλο» δεν είχε τίποτα κοινό με κείνο το αλήστου μνήμης προηγούμενο. Τα παιδιά ξέραν ακριβώς τι έπρεπε να κάνουν και πώς να εξοικονομούν δυνάμεις. Επιπλέον τη φορά αυτή είχαμε καινούργιους χάρτες, που μας έστειλαν μαζί με τον εξοπλισμό, οπότε οι πιθανότητες να χαθούμε ήταν μικρές. Όχι μηδαμινές, μικρές –όποιος έχει χρησιμοποιήσει στρατιωτικό χάρτη καταλαβαίνει γιατί το λέω.

Κατά τις έντεκα αφήσαμε τη (χωμάτινη) «δημοσιά» και μπήκαμε στα μονοπάτια. Είχε συννεφιάσει στο μεταξύ κι όσο ανεβαίναμε τόσο ο αέρας γινόταν υγρός. Τη βροχή ή το χιονόνερο δεν θα τα γλυτώναμε. Ήλπιζα μέχρι να συμβεί αυτό να έχουμε φτάσει στον πρώτο σταθμό, ένα χωριουδάκι ονόματι Πουρναριά, πάνω στη νοτιοδυτική πλαγιά του Σμόλικα.

Γύρω μας όλα χιονισμένα ακόμα κι αυτό ήταν πρόβλημα γιατί τα μονοπάτια ήταν σκεπασμένα. Πυξίδα και χάρτης ήταν η βοήθεια και το ένστικτο του Διακοφτού, που ήξερε από βουνά.

Χιονόνερο έβαλε τελικά, που το γύρισε σε χιόνι, μια ώρα μακριά από το χωριό. Αν ήταν βροχή θα μας είχε κάνει σφουγγαρίστρες.

Όταν φτάσαμε στην Πουρναριά είχε σκοτεινιάσει. Στα σπίτια είχαν ανάψει λάμπες πετρελαίου, γιατί για ηλεκτρικό θα έπρεπε να περιμένουν χρόνια ακόμα. Καπνός ανέβαινε από τις καμινάδες και η εικόνα ήταν εξαιρετικά ειδυλλιακή, αν ήσουν ζωγράφος, όχι φαντάρος (και θα το τεκμηριώσω).

—Έδωκε ο Άη Σπυρίδωνας, ο θαυματουργός! αναφώνησε ο Κερκυραίος. Σωθήκαμε!

Ο Διακοφτός γέλασε.

—Μη βιάζεσαι να χαρείς, μάτια, του λέει. Μη βιάζεσαι, γιατί μπορεί ν' απογοητευθείς.

Θυμόταν κι αυτός, όπως ο Κεράτσας κι εγώ, τι θερμής υποδοχής είχε τύχει το πρώτο μας «περίπουλο», πάλαι ποτέ.

Βρήκαμε το καφενείο, με κάποια δυσκολία γιατί ήταν κωμένο στην πίσω μεριά του χωριού, ανάμεσα σε κάτι αποθήκες και στάβλους. Καμιά δεκαριά νοματαίοι βρίσκονταν την ώρα αυτή εκεί, όλοι άντρες εννοείται, που έπιναν τσίπουρο κι έπαιζαν χαρτιά. Δραστηριότητες που σταμάτησαν με το που μπήκαμε μέσα.

—Έϊ, έϊ! εβαλε τις φωνές ένας κακομούτσουνος, αξούρηγος στραβοσουγιάς –ο ιδιοκτήτης. Πού πααίν'τι ισείς; Θα μι λασπώσ'τι του πάτουμα με τ'ς αρβύλις.

Το πάτωμα ήταν ήδη τίγκα στη λάσπη κι όχι μόνο από σήμερα. Αλλά είχα μάθει το μάθημά μου από την προηγούμενη εκστρατεία. Τον αγνόησα και είπα στους άλλους να βολευτούν στα άδεια τραπέζια, που ευτυχώς αφθονούσαν.

—Τ' στρατού είσασι σεις; φώναξε ένας με τραγιάσκα από τα τραπέζια των ιθαγενών.

—Ναι.

—Κι πώς απού ιδώ, μι τουν σκατόκιρου;

—Το καθήκον, μπάρμπα, του φώναξε ο Κεράτσας. Να σας προστατεύσουμε.

—Απού ποιον; απόρησε ο μπάρμπα.

—Από τους επίβουλους, του πετάει ο Τσίτας (το έτερο Πειραιωτάκι) και τον κουφαίνει.

—Απ' τ'ς ποιοι;!!!...

Γυρίζω στον κάπελα.

—Τσίπρο, του λέω. Κι ότι έχει για φαγητό.

—Λ'κάν'κα κι τ'ρί.

—Και ψωμί;

—Κι ψουμί.

Φέρε.

Ο κακομούτσουνος στραβομουτσούνιασε.

—Κι ποιος θα πλερώσει; μου κάνει.

Είχα προϋπηρεσία σ' αυτά, είπαμε.

—Εμείς, του λέω.

—Κι πού του ξιέρου ιγώ;

—Θα το μάθεις την ώρα του λογαριασμού, του λέω χαμογελώντας. Εκτός κι αν προτιμάς να επιτάξουμε το μαγαζί.

—Να 'πιτάξ'τι του μαγαζί;...

—Ε, ναι. Στρατός είμαστε, ότι θέλουμε κάνουμε. Κι άντε μετά εσύ να βρεις το δίκιο σου!

Ο κάπελας έφυγε μουρμουρίζοντας.

—Απού πού εισάστ'νι, πιδιά; ρωτάει ένας από τους ντόπιους.

—Από το 843, του λέω.

—Τι μι λιές;!!! Κι ήρθατι ούλουν τον δρόμου πουδαράτα;

—Ούλον.

—Μπραβούουου! Κι πού πααίν'τι, αν ιπιτρέπιτι;

—Εδώ παρακάτω, αλλά μ' αυτό τον καιρό μας βλέπω να μένουμε εδώ γι' απόψε.

Δεν ενθουσιάστηκαν οι καλοί άνθρωποι.

—Μπάαα;...

—Κι πού θα μείν'τι; Όξου;

—Τόσα σπίτια έχετε, δεν θα βρεθεί ένα να μας φιλοξενή-
σει;

Ως δια μαγείας οι χωριάτες επέστρεψαν στα τσίπουρα και
το παιχνίδι τους.

—Καλά, μιλάμε και γαμώ τις φιλοξενίες! είπε ο Καραβα-
σίλης.

—Κι ακόμα δεν έχεις δει τίποτα, γέλασε ο Διακοφτός.

—Και τούτοι εδώ μας μιλάνε τουλάχιστον..., σιγοντάρησε
ο Κεράτσας.

Οι καινούργιοι μας κοίταζαν απορημένοι.

Τους εξηγήσαμε πώς είχαν τα πράγματα.

—Και δεν έχουν συνέλθει ακόμα από την εποχή του Εμ-
φύλιου; απόρησε ο Καραπιπέρης, ο μοναδικός Αθηναίος
πλην εμού.

—Δεν έχει εκλείψει ακόμα εκείνη η γενιά, του εξήγησα.
Κάποιοι απ' αυτούς εδώ ήταν στα βουνά με τον Δημοκρατικό
Στρατό, κάποιοι άλλοι με τους Κυβερνητικούς. Όλοι τους
έχουν φοβερά πράγματα να θυμηθούν. Χρειάζεται χρόνος.
Δεν βοηθά κι αυτή η απομόνωση...

—Απομόνωση! είπε ο Κεράτσας. Δεν λες καλύτερα τιμω-
ρία;

—Που δεν αποκλείεται και να 'ναι, μουρμούρισε ο Τσί-
τας, ο Πειραιώτης.

—Τιμωρία; απόρησε ο Κεράτσας. Για ποιο πράγμα;

Ο Τσίτας μου 'ριξε μια λοξή ματιά. Με το που είδε ότι χα-
μογελούσα πήρε θάρρος.

—Ανταρτοχώρια, είπε χαμηλώνοντας ασυναίσθητα τη
φωνή του.

—Αααα!...

Ο κάπελας έφερε τα τσίπουρα κι ακούμπησε το δίσκο στο τραπέζι, να σερβιριστούμε μόνοι μας.

—Έχει κι αυγά, ανακοίνωσε σκουντούφλικά.

—Φτιάξε.

—Μαζί κι λ'κάν'κα;

—Και τυρί και ψωμί. Φέρε ότι έχεις.

—Καλάααα...

Ο Διακοφτός βγήκε να δει τον καιρό. Επέστρεψε χιονισμένος.

—Ρίχνει του σκοτωμού, ανακοίνωσε. Δεν το κουνάμε από 'δώ μακάρι και τι. Ε, σειρά;

—Όπως διατάξετε, γέλασα. Έτσι κι αλλιώς δεν μας κυνηγάει κανείς.

—Το πρόβλημα είναι πού κοιμόμαστε, είπε ο Κεράτσας.

—Γιατί για φιλοξενία δεν το βλέπω, συμπλήρωσε ο Κερκυραίος.

Στράφηκα προς την παρέα των ντόπιων.

—Πρόεδρο κοινότητας έχετε; ρώτησα.

Αλληλοκοιτάχτηκαν.

—Έχ'μι, πώς δεν έχ'μι, είπε ένας.

—Μπορούμε να τον φωνάξουμε;

—Τι να τουν κάν'ς; ρώτησε ένας άλλος.

—Κάτι θέλω να τον ρωτήσω, είπα.

Έπεσε μια μουγγαμάρα.

—Για τι πράμα; ενδιαφέρθηκε ένας με μουστακάκι χιτλερικό, πολύ συνηθισμένο τότε στα χωριά, και τραγιάσκα.

—Να στείλουμε κάποιον να τον φωνάξει, είπα αγνοώντας την ερώτηση.

—Μπάαα... δεν είν' ανάγκ'η..., ήρθε η απροσδόκητη απάντηση.

—Πώς αυτό;

—Γιατί είναι ιδώ... Μίλα, ρε Μήτρου...

Ένας κοντός, στρογγυλός ανθρωπάκος με αζούριστο μούτρο και ματάκια που δεν στέκονταν σ' ένα μέρος σήκωσε το κεφάλι από τα χαρτιά.

—Ιγώ, είπε.

—Ο πρόεδρος;

—Ναι, γεια σ'.

Οι δικοί μου είχαν λυθεί στα γέλια. Θα πνίγονταν όπως καταβρόχθιζαν το φαγητό που έφερε ο κάπελας.

—Γραφείο κοινότητας έχετε; ρώτησα.

—Έχ'μι, πώς δεν έχ'μι.

—Ωραία. Απόψε θα κοιμηθούμε εκεί, ανακοίνωσα. Να μας δώσεις τα κλειδιά.

Έπεσε μια άβολη σιωπή.

—Δεν έχ'ει κριβάτια, δεν έχ'ει τίπουτας, πού θα κοιμ'θείτι; είπε τέλος ο πρόεδρος επικροτούμενος από την παρέα του.

—Δεν έχ'ει...

—Τίπουτας δεν έχ'ει...

—Όπους τα λιέει η πρόιδρους.

—Δεν χρειαζόμαστε κρεβάτια, λέω. Στο πάτωμα θα 'μαστε μια χαρά. Έχουμε σάκους.

—Τι σάκ'οι;

—Θα κοιμ'θείτι στ'ς σάκ'οι;

Πού να εξηγείς!...

—Μη χολοσκάτε, τους λέω. Είμαστε μαθημένοι.

—Έχ'ει τσιμέντου καταή. Θα ξιπαγιάσ'τι.

—Δεν πειράζει.

Έπεσε μια ακόμα πιο βαριά σιωπή.

—Έχ'μι βάλ'ει σανά μέσα, λέει ο πρόεδρος.

—Δεν μας πειράζει.
—Μην ανάψ'τι κάνα τσιγάρου λιέου...
—Θα γίν'μι μπουρλότου!
—Παρανάλουμα!
—Δεν θα καπνίσουμε, έννοια σας.
Οι κωριάτες ξανακοιτάχτηκαν.
—Μήπους κι δεν χουράτι..., είπε ένας.
—Μην είσασι στινάκουρα...
—Μι τα σανά...
Ήταν η σειρά μας ν' αλληλοκοιταχτούμε.
—Αυτοί κάτι κρύβουν, είπε ο Διακοφτός στα βλάχικα.
—Θα μάθουμε, του απάντησα στα ρουμάνικα.
—Τι μιλάτε; απόρησε ο Κερκυραίος.
—Βλάχικα, είπε ο Διακοφτός.
—Ρουμάνικα, είπα εγώ.
—Η γιαγιά μου ήταν βλάχα, δήλωσε ο Τσίτος.
Φάγαμε, ήπιαμε, καπνίσαμε και ζήτησα του κάπελα το λογαριασμό. Τον είδα να κοντοστέκεται.
—Τι; του κάνω.
—Αν δεν έχ'τι, δεν π'ράζει, άλλ'η φουρά, μου λέει σκυθρωπά.
Αλληλοκοιταχτήκαμε ξαφνιασμένοι. Μόνο αυτό δεν περιμέναμε.
—Έχουμε, του λέω. Σ' ευχαριστούμε για τη διευκόλυνση αλλά πρέπει να πληρωθείς. Πόσο κάνει;
Έκανε μια κίνηση με το χέρι.
—Δώσ' ότ'ι να 'νι, λέει. Ένα κατουσάρ'κου...
Του έδωσα εκατόν πενήντα, που ήταν πιο κοντά στο σωστό λογαριασμό και με είδε που τον κοίταζα παραξενεμένος.

—Έχου κι ιγώ ένα γιο που 'πιρετά'ει στ'ν Καλαμάτα, δικαιολογήθηκε για την απαράδεκτη γενναιοδωρία του.

Το κοινοτικό γραφείο ήταν κοντά. Ένα χαμόσπιτο μ' ένα μοναδικό παράθυρο κι αρχαία σανιδένια πόρτα.

Ο πρόεδρος, αφού έκανε μια τελευταία απόπειρα να μας μεταπεισει, μας έμπασε μέσα, μας έδωσε το κλειδί κι αφού μας υπενθύμισε να μην καπνίσουμε «λόγω τα σανά» εξαφανίστηκε χωρίς μια καληνύχτα.

Ανάψαμε φακό και κοιτάξαμε γύρω. Το δωμάτιο ήταν τίγκα στα δεμάτια και η μυρωδιά άλλο πράγμα! Μόνο που δεν μύριζε σανό.

Ο Διακοφτός έριξε τη δέσμη του φακού του πάνω στα δεμάτια.

—Α, τους πούστηδες! αναφώνησε. Αυτό ήταν λοιπόν το μυστικό! Καπνός.

Και πράγματι, τα δεμάτια ήταν φύλλα καπνού τακτικά πακεταρισμένα σε στοίβες πάνω σε ξύλινες παλέτες, για να μην έρχονται σ' επαφή με το υγραμένο τσιμέντο και σαπίσουν.

—Πού βρέθηκε ο καπνός εδώ; απόρησα. Καπνοπαραγωγοί εδώ πάνω;

—Δεν είναι από 'δώ, είπε ο Διακοφτός. Το φέρνουν από απέναντι, τους γείτονες, λαθραία. Έχουν στήσει φαίνεται μεγάλη εργολαβία. Αγοράζουν πάμφθηνα και βγάζουν τα κέρατά τους πουλώντας το στους δικούς μας τους εμπόρους. Γι' αυτό δεν θέλαν να μας αφήσουν να κοιμηθούμε εδώ.

Αθάναιη Ελληνική ύπαιθρος, με το προαιώνιο ένστικτο αυτοσυντήρησης που σε διακρίνει!

Δεν ήταν ακριβώς το «Χίλτον», αλλά τουλάχιστον είχαμε μια σκεπή από πάνω μας. Και συγκρόνως θα εξοικονομούσαμε και καπνιστική προμήθεια για τους επόμενους κάμποσους μήνες και είμαι σίγουρος πως οι καλοί και φιλόξενοι άνθρωποι της Πουρναριάς δεν θα στενοχωριόνταν για μερικά φύλλα «σανό» που θα έλειπαν —ούτε που θα το πρόσεχαν.

Τα δέματα έγιναν ιδανικές κουκέτες για όλους και με τους υπνόσακους ούτε που θα καταλαβαίναμε το κρύο.

—Σκοπιά ανά ώρα, ανήγγειλα και τους το χάλασα.

—Σκοπιά, ρε σειρά; διαμαρτυρήθηκε ο Διακοφτός. Τι, θα μας φάνε τα τοιμπούρια;

—Για να έχουμε το κεφάλι μας ήσυχο, είπα. Παίρνω το πρώτο νούμερο εγώ.

Ήταν η σειρά των νεοφερμένων να εκπλαγούν.

—Τι, θα φυλάξεις κι εσύ, κύριε δόκιμε; ρώτησε ο Καραβασίλης.

—Φαντάρος με σειρήτια, είπα γελώντας. Δεν είπαμε;

Ακούμπησα το FAL στον τοίχο και κάθισα στο πεζούλι του παραθύρου. Το χιόνι έπεφτε πιο αραιό τώρα. Ως το πρωί θα σταματούσε.

Κοίταξα το ρολοί μου. Δέκα και πέντε. Τέτοια ώρα στον έξω κόσμο οι άνθρωποι έβγαιναν για τη βραδινή τους διασκέδαση. Στις φυλακές έσβηναν τα φώτα. Όπως εδώ.

Η επομένη πέρασε χωρίς σοβαρά προβλήματα. Το χιόνι δεν βοηθούσε βέβαια, αλλά ήμασταν επαρκώς εξοπλισμένοι για τέτοιο καιρό και τα αδιάβροχα άρβυλα (courtesy of the US Army) έκαναν όλη τη διαφορά. Περάσαμε από δυο χωριά, ένα στις δώδεκα το μεσημέρι και το άλλο νωρίς το απόγευμα και διανυκτερεύσαμε σε μια εγκαταλελειμμένη σtάνη, απ' όπου καταφέραμε να πιάσουμε επαφή με το τάγμα στον ασύρματο –όχι πως ανησυχούσε κανείς για μας. Τη νύχτα ακούσαμε λύκους, στην απέναντι πλαγιά. Ούτε εμείς είχαμε όρεξη να τους πειράξουμε, ούτε εκείνοι εμάς.

Τρίτη μέρα παρόμοια με τη δεύτερη. Αυτή τη φορά περάσαμε τη νύχτα στο ανοιχτό ύπαιθρο, σ' ένα απάγκιο που μπορέσαμε να βρούμε. Ανάψαμε φωτιά και τιμώντας την ξηρά τροφή και τον καπνό –τη ευγενή χορηγία των Πουρναριωτών– ήμασταν βασιλιάδες.

—Μα το θεό, αν δεν ήταν το χιόνι και το ψωφόκρυσ, ποτέ να μη γύριζα στο τάγμα, είπε σε μια στιγμή ο Διακοφτός.

—Εσύ μπορείς να λες ότι θες, αλλά για ρώτα κι εμάς, τον

άρπαξε από τα μούτρα ο κολλητός του Κεράτσας. Καθόσον ελόου σου τι ανάγκη έχεις; Μπακούρι μια ζωή. Εμείς όμως;

—Το... πρόσωπο, ε;

—Εμ!...

Ο Διακοφτός αναστέναξε.

—Κάποιοι από μας είναι τυχεροί, είπε. Κάποιοι άλλοι πρέπει να περιμένουν να γίνει το θαύμα.

Γυρίσαμε και τον κοιτάξαμε ξαφνιασμένοι, γιατί τόσον καιρό δεν είχε κάνει ποτέ νύξη για σχέση.

—Υπάρχει πρόσωπο, ρε;

Κούνησε το κεφάλι του.

—Υπάρχει και δεν υπάρχει, είπε με μισή φωνή. Λενιώ τη λένε...

—Και;...

Πέταξε το τσιγάρο του στη φωτιά με μια κίνηση όλο θυμό.

—Χέστα, είπε. Άσε... Τι να σου λέω τώρα... Γαμώ την τρέλα μου!...

Δεν τον είχα ξαναδει έτσι.

—Πες, του κάνω. Μην το κρατάς μέσα σου να σε τρώει.

Έβγαλε το πορτοφόλι του και πήρε από μέσα μια φωτογραφία. Μας την έδωσε.

Μια όμορφη μελαχρινή κοπέλα μ' ένα μωρό στην αγκαλιά μας χαμογελούσε πρόσχαρα.

—Η Λενιώ;

—Ναι.

Κοιταχτήκαμε με τον Κεράτσα.

—Το... μωρό; ρώτησε αυτός διστακτικά.

—Του άντρα της, είπε ο Διακοφτός σκοτεινιάζοντας.

Βουβαθήκαμε.

Πήρε τη φωτογραφία, τη φίλησε, σαν να 'ταν εικόνισμα και την έβαλε πίσω στο πορτοφόλι.

—Γι' αυτό σου λέω..., μουρμούρισε. Είναι και δεν είναι.

Έστριψε ένα ακόμα τσιγάρο και το άναψε μ' ένα ξυλαράκι από τη φωτιά.

—Κανείς από τους δυο μας δεν πήγε γυρεύοντας, είπε. Κανείς, να πω ότι... Συνέβη... Έγινε... Πώς γίνονται αυτά; Εκεί που δεν το περιμένεις. Βλέπεις έναν άνθρωπο και ξέρεις αμέσως ότι αυτός είναι και κανένας άλλος... Ε, αυτό.

Τράβηξε μια βαθιά ρουφηξιά και φύσηξε τον καπνό με μανία.

—Όταν την πρωτοείδα, είπα... ρε πούστη μου... αυτή η γυναίκα είναι. Αυτή και καμιά άλλη. Το ήξερα εκείνη τη στιγμή. Αυτή ή τίποτα.

Είχαμε παγώσει και δεν ήταν απ' το κρύο.

—Κι εκείνη; ρώτησε μαλακά ο Κεράτσας.

—Κι εκείνη. Τουλάχιστον έτσι λέει... έλεγε... Δεν ξέρω... Τι να πω;... Ένα κομμάτι του εαυτού μου θέλει να το πιστέψει και το άλλο... Δεν ξέρετε, ρε, τι είναι να ξέρεις ότι η γυναίκα που αγαπάς κοιμάται κάθε νύχτα στην αγκαλιά ενός άλλου... Δεν υπάρχει χειρότερος θάνατος... Πιο αργός... πιο τυραγνικός... Νιώθεις το μυαλό σου να γίνεται κομμάτια. Δεν αντέχεται.

—Αν σ' αγαπάει..., ξεκίνησε να λέει ο Κεράτσας και κώλωσε.

—Αν μ' αγαπάει γιατί δεν τον αφήνει;... Λες να μην τη ρώτησα; Ξέρεις τι μου απάντησε; «Αν τον αφήσω θα διαλυθεί» μου είπε. «Δεν είναι δυνατός σαν εσένα. Τον μάζεψα από κάτω και τον έστησα στα πόδια του. Δεν γίνεται να τον αφήσω. Ποτέ.» Ακούς; «Ποτέ». Ξέρεις τι είναι αυτό το ποτέ; Μια σφαίρα στην κοιλιά είναι. Σε σκοτώνει σιγά-σιγά, αφού ο πόνος σου αλλοιώνει την ψυχή. Ποτέ. Αυτό είναι που μπορώ να περιμένω από κείνη. Ποτέ.

—Βλεπόσαστε; Γράφει ο ένας στον άλλο; ρώτησα μουδιασμένος.

—Είναι κι αυτός ο πούστης ο στρατός! ξέσπασε ο Διακοφτός. Με πήρε να υπηρετήσω τη μαμά πατρίδα τη χειρότερη

στιγμή. Ναι, στην αρχή μου έγραφε κάθε μέρα... κι εγώ της έγραφα... μέσω μιας ξαδέρφης μου που ήξερε την περίπτωση και της πήγαινε τα γράμματα. Μετά... αραιώσαν και τέλος σταμάτησαν εντελώς. Κατάλαβα... γι' αυτό πήρα την άδεια τα Χριστούγεννα. Την είδα... «Έχω φύγει» μου είπε. Αυτό που είχαμε δεν πάει άλλο... Δεν μπορώ ν' αγγίζω δυο άντρες... να μοιράζω την καρδιά μου στα δυο. Όσο ήμασταν μαζί με τον άντρα μου δεν κοιμήθηκα. Το κατάλαβε. Του είπα... Με ρώτησε τι θέλω να κάνω... Έχουμε ένα παιδί, του είπα. Κι ότι χτίσαμε μαζί αυτά τα χρόνια. Θέλω να προσπαθήσουμε να το περισώσουμε». Αυτά μου είπε κι έφυγε η γη κάτω από τα πόδια μου. «Κι εγώ;» τη ρώτησα. «Εσένα θα σ' αγαπώ πάντα, αλλά δεν μπορούμε να είμαστε ποτέ μαζί» μου είπε. Αυτό είναι.

Έπεσε μια σιωπή βαριά σαν τη χιονισμένη νύχτα που μας τύλιγε. Από μακριά ήρθε το ουρλιαχτό ενός λύκου που αναζητούσε το ταίρι του.

Ξαφνικά ο Διακοφτός στράφηκε προς το μέρος μου.

—Επειδή είσαι ο πιο εντάξει μάγκας που γνώρισα σ' αυτό το κωλοχανείο που λέγεται στρατός, είπε. Κι επειδή είδα σε σένα σημάδια που έμαθα να ξεχωρίζω, από τη δικιά μου ιστορία... Πρόσεχε. Στο θεό που πιστεύεις... πρόσεχε. Είσαι ο επόμενος.

Ανατρίχιασα. Κι αναρωτήθηκα αν ήξερε καλύτερα από μένα τι μου συμβαίνει ο διαλυμένος συναισθηματικά λοχίας μιας άσκοπης περιπόλου στις βουνοπλαγιές του Σμόλικα.

Η τέταρτη μέρα ήταν πιο εύκολη. Ο καιρός είχε πέσει, κατά διαστήματα είχαμε ήλιο και η θερμοκρασία ανέβηκε κάπως. Επιπλέον η πορεία μας ήταν τώρα καθοδική, οπότε ασύγκριτα λιγότερο κουραστική, και η προοπτική ότι πριν νυχτώσει θα φτάναμε στην Κερασιά, το τέρμα της ταλαιπωρίας μας, απ' όπου θα μας παραλάβαινε το Ρέο (αν το είχαν φτιάξει), μας έδινε κουράγιο.

Σε μια στάση για ξεκούραση και κολατσιό που κάναμε πήρα τον Διακοφτό παράμερα. Οι τελευταίες του κουβέντες την περασμένη νύχτα με είχαν προβληματίσει.

—Αυτό που μου είπες χθες..., του λέω. Να προσέχω... Κάτι είχες στο νου σου.

Απέφυγε το βλέμμα μου.

—Τίποτα μωρέ..., μου κάνει. Κουβέντες του αέρα... της νύχτας... 'Ντάξ'... Ήμανε φορτισμένος.

—Πες, επέμεινα.

Μου πρόσφερε τσιγάρο, άναψε κι ο ίδιος ένα.

—Σε θεωρώ φίλο, ξεκίνησε να λέει. Αμέσως σε ξεχώρισα από τ' άλλα τσογλάνια που τους κοτσάρεις ένα σειρήτι κι ένα καπέλο και νομίζουν ότι πιάκαν τον Πάπα από τα... ούμπα-λα. Εσύ δεν είσαι τέτοιος. Έχεις μπέσα. Και μου στάθηκες. Τόσο στο Μεγάλο Πεύκο όσο και στη Ρεντίνα. Δεν το ξεχνάω.

—Στο δια ταύτα, του λέω. Άσε τις περικοκλάδες.

Μου έριξε μια ματιά ανεξιχνίαστη.

—Δεν είναι δικιά μου δουλειά να σου κάνω κήρυγμα, είπε. Μεγάλο παιδί είσαι, έχεις επίγνωση. Όμως, ρε Σταμάτη... θα στο πω και φτύσε με αν θες... Πας να μπλέξεις, ρε γαμώτη μου. Πας να μπλέξεις χειρότερα από μένα και είναι αμαρτία.

—Δηλαδή;

—Σε βλέπω με τη διοικητίνα, είπε χαμηλώνοντας τη φωνή του. Δεν ξέρω τι συμβαίνει, εσύ θα μου πεις –ή δεν θα μου πεις– όμως... δεν χρειάζεται φιλοσοφία για να καταλάβει κανείς πού πάει το πράγμα.

—Μην ακούω παλαβά, αναφώνησα. Η σχέση μας είναι εντελώς φιλική.

Κούνησε το κεφάλι του.

—'Ντάξ'..., είπε. Σε πιστεύω. Φιλική. Για πόσο όμως; Σε βλέπω πώς την κοιτάς και βλέπω πώς σε κοιτάει. Είναι όμορφη γυναίκα... κι έξυπνη... και με καλό χαρακτήρα, φαίνεται αυτό αμέσως. Δεν θέλει πολύ ο διάλογος... Και... άκου με και μένα... έτσι και γίνει η στραβή μετά άντε να τα συμμαζέψεις... Δεν συμμαζώνεται.

—Μην ακούω βλακείες, μουρμούρισα.

—Δεν είναι βλακείες, είπε ο Διακοφτός μαλακά. Ξέρω τι σου λέω... έχω καεί. Να ήσουν ο τύπος που έχει στο νου του ένα κρεβάτι κι έξω από την πόρτα δεν θα σου 'λεγα τίποτα, με γεια σου με χαρά σου. Δεν είσαι όμως. Όπως δεν είμαι κι εγώ. Κι αν μπλέξεις, θα μπλέξεις για τα καλά. Και μετά πώς διάολο θα ξεμπλέξεις, το σκέφτηκες;

—Δεν ξέρεις τι σου γίνεται, διαμαρτυρήθηκα. Πρώτα-πρώτα η διαφορά ηλικίας.

Ο Διακοφτός γέλασε.

—Άσε μας κάτω, ρε Σταμάτη, είπε. Πότε η ηλικία στάθηκε εμπόδιο στον έρωτα; Είναι να μη στη δώσει στο δοξαπατρί, έτσι και στη δώσει δεν υπολογίζεις τίποτα.

—Δεν υπάρχει τέτοιο θέμα.

Με κοίταξε εξεταστικά.

—Εντάξει, είπε. Σε πιστεύω. Αλλά... πρόσεχε.

—Θα προσέχω.

Με χτύπησε με το χέρι στον ώμο και σηκώθηκε.

—Πάμε, είπε. Πάμε να τελειώσουμε μ' αυτή τη χαζομάρα που σου κάθισε. Να τρέχουμε στα βουνά χειμώνα καιρό!... Γαμώ την τρέλα μου!

* * *

Φτάσαμε στην Κερασιά λίγο πριν σκοτεινιάσει και πήγαμε γραμμή στο καφενείο του Νέμπουλα, ο οποίος μας θυμόταν – τους τρεις μας, τους «παλιούς» δηλαδή– από την προηγούμενη παράσταση.

—Βρε καλώς τα στρατά! μας προσφώνησε. Πώς από 'δώ χειμωνιάτικα;

—Σας πεθυμήσαμε, του λέω. Αξέχαστη μας έμεινε η υποδοχή που μας κάνατε την άλλη φορά.

Ο Νέμπουλας γέλασε.

—Μην κοιτάς τότε, είπε. Δεν ξέραμε ακόμα τι καπνό φουμάρετε. Ακρίτες ειμάστενε, εκτεθειμένοι... Φυλάμε Θερμοπύλες εδώ. Τώρα που σας γνωρίσαμε θα σας περιποιηθούμε.

—Μέχρι και φαγητό δηλαδή, αν τύχει;

—Μέχρι τα πάντα όλα. Έχω φτιάξει πρασόπιτα χωριάτικη, όπως τη φτιάχνουμε εμείς εδώ. Θα βάνουμε και κάνα λουκάνικο... θα πορευτείτε.

—Κανόνισε ότι νομίζεις, είπα. Για ύπνο δεν ρωτάω... Θ' ανοίξετε τα σπίτια σας διάπλατα.

Ο Νέμπουλας έβαλε τα γέλια.

—Είσαι όμως ένας χωρατατζής, ρε καπετάνιο! είπε. Σε θυμάμαι από τα πριν. Ποιος χριστιανός θα βάνει το διάολο σπίτι του;... Σε ρωτάω. Έχουμε και κορίτσια. Να μας βρει κάνα κακό και να τρέχουμε;

Σωστά.

—Οπότε; Τι κάνουμε;

Έξυσε το αζούριστα σαγόνι του.

—Δεν κοιτάς για το σχολείο; μου κάνει. Δεν είναι «Χίλτον», αλλά μαθημένοι εισάστενε, θα βολευτείτε. Άμα πετύχετε τη δασκάλα να σας δώσει το κλειδί δηλαδή...

—Έχετε και σχολείο, βρε Νέμπουλα; του λέω. Μεγαλεία!

—Αμήμηρη! Μόνο πανεπιστήμιο δεν έχουμε, αλλά πού θα πάει, θα μας το φτιάξει κι αυτό η Εθνική μας Κυβέρνηση.

Υπήρχε μια σπιθίτσα ειρωνείας στα πονηρά ματάκια του καφετζή ή μου φάνηκε;

—Και κατά πού πέφτει το περίφημο σχολείο; τον ρωτάω.

—Να, εδώ παρακάτ'... Όπως πααίν'ς... Καρσί. Θα το δεις.

Άφησα τη συμμορία να βολευτεί στο καφενείο και κίνησα για το σχολείο, που όντως βρισκόταν «καρσί όπως πάαινα».

Την είδα τη στιγμή που έβγαине από την καγκελόπορτα.

Την είδα και μου κόπηκε η ανάσα.

Ένα ψηλό κορίτσι, ελάχιστα πιο κάτω από εμένα, με μακριά μαύρα μαλλιά και σκούρα μάτια, με δέρμα σταρένιο και κίνηση αρχόντισσας. Φορούσε ένα μακρύ παλτό που δεν κατάφερε ωστόσο να καταστρέψει τις γραμμές της σιλουέτας της.

Πόσον καιρό είχα ν' αντικρίσω ένα τέτοιο πλάσμα;
—Καλησπέρα, κατάφερα να πω χαιρετώντας αδέξια.
—Καλησπέρα, απάντησε με μια φωνή ίδιο βελούδο.
—Είμαστε μία στρατιωτική περίπολος..., ξεκίνησα να λέω.
Έσμιξε τα υπέροχα φρύδια της.
—Συνέβη τίποτα; ρώτησε.
—Όχι... όχι... περίπολος ρουτίνας...
Κούνησε το κεφάλι της.
—Και θέλετε να κοιμηθείτε στο σχολείο, είπε.
—Αν είναι δυνατόν...
—Γιατί να μην είναι; χαμογέλασε. Μόνο που θα είσατε άβολα.
—Είμαστε συνηθισμένοι..., μουρμούρισα.
Έβγαλε μια αρμαθιά κλειδιά και μου τα έδωσε.
—Μια νύχτα είναι, θα περάσει, είπε. Μου επιστρέψετε τα κλειδιά το πρωί. Τα παιδιά έρχονται στις οκτώ.
—Θα είμαστε έτοιμοι πολύ πιο πριν, έννοια σας, είπα.
—Ευχαριστώ. Θα σας δω το πρωί λοιπόν. Καληνύχτα.
—Καλή σας νύχτα, κατάφερα να ψελλίσω. Εμείς ευχαριστούμε.
Την κοίταξα ν' απομακρύνεται ακόμα παραζαλισμένος. «Αν στραφεί σημαίνει ότι νοιάζεται» πέρασε από το μυαλό μου αναπάντεχα η ατάκα μιας παλιάς ταινίας.
Λίγο πριν φτάσει στη γωνία μισογύρισε. Και χαμογέλασε! Μια κίνηση αποχαιρετισμού με το χέρι και κάθηκε στη νύχτα που έπεφτε αφήνοντάς με άναυδο, μπερδεμένο όσο ποτέ άλλοτε.
Δεν ήμουν ιδιαίτερα ομιλητικός εκείνο το βράδυ. Σαν να είχα μπλοκαριστεί από το αναπάντεχο. Η γνωριμία της δασκάλας με είχε αποσυντονίσει. Δεν ήταν η ομορφιά, το χαμόγελο, το βλέμμα, η κίνηση... Ήταν κάτι που αδυνατούσα

να προσδιορίσω. Χωρίς να το καταλάβω μελαγχόλησα. Να μου θύμιζε άθελά του αυτό το κορίτσι τον πρώτο καιρό με την Άννα; Τότε που όλα φαινονταν λαμπερά και υπέροχα; Να μου υπενθύμιζε, ακόμα πιο άθελά της, πόσο μόνος ήμουν στην πραγματικότητα; Δεν ξέρω τι μου έκανε. Αλλά σίγουρα κάτι μου έκανε. Κι αυτό ήταν πολύ ανησυχητικό.

Και ο Κεράτσας και ο Διακοφτός πήραν είδηση αμέσως ότι κάτι δεν στεκόταν καλά με μένα.

—Τι γίνηκε, σειρά; ρώτησε ο πρώτος. Σε σκέψεις πέσαμε;

—Μπα... Κούραση νομίζω..., απάντησα. Μου βγαίνει η ταλαιπωρία αυτών των ημερών φαίνεται. Γεράματα...

—Εμ, λύσσαξες να πάρουμε τα όρη, τα άγρια βουνά!

—Είχα ξεχάσει τι ωραία που είναι, χαμογέλασα.

—Αυτό να σου γίνει μάθημα. Την αράζουμε στο τάγμα και δεν ξεκουνιόμαστε μέχρι να βγουν οι παπαρούνες.

—Inshallah...

Ο Διακοφτός στράφηκε στον Κεράτσα.

—Τι είπε τώρα αυτός, μ' έβρισε; τον ρώτησε.

—Αν θέλει ο Αλλάχ σου είπε, αγράμματα!

—Μπα; Επιστρατεύσαμε και ξένους θεούς τώρα; Οι δικοί μας δεν φτάνουν;

—Για καλό και για κακό, είπα.

Σε μια στιγμή που δεν άκουγαν οι άλλοι ο Διακοφτός έσκυψε προς το μέρος μου.

—Δεν φαντάζομαι να παρεξηγήθηκες γι' αυτά που είπαμε πριν;..., ψιθύρισε.

—Καθόλου. Είσαι εντελώς λάθος βέβαια, αλλά καλά έκανες να μου μιλήσεις. Μου άνοιξες τα μάτια.

—Μακάρι.

Η νύχτα πέρασε δύσκολα, όπως το περίμενα. Το μυαλό αδύνατον να ησυχάσει. Φύλαξα δυο νούμερα σκοπιά και πάλι τρόμαξε να με πάρει ο ύπνος.

Στις έξι ήμουν στο πόδι και ξύπναγα τους άλλους.

Μαζέψαμε, σουλουπωθήκαμε και τους έστειλα στον Νέμπουλα για καφέ και τσαϊ.

—Εσύ; ρώτησε ο Διακοφτός.

—Παράγγειλε μου τσαϊ κι έρχομαι, του λέω. Να δώσω το κλειδί...

—Καλώς.

Δεν άργησε να φανεί. Και στο φως της μέρας ήταν ακόμα πιο όμορφη και λαμπερή. Το σφίξιμο το μυστήριο, το προδοτικό, στο στομάχι...

—Καλημέρα, είπε χαμογελώντας. Κοιμηθήκατε καλά;

Της έδωσα τα κλειδιά. Προσπάθησα ν' αστείευτώ...

—Υπέροχα, είπα. Το πάτωμά σας είναι ανώτερο κι από στρωματέξ.

Γέλασε.

—Μεγάλα παιδιά είσαστε, είπε. Πολεμιστές ατρόμητοι! Δεν έχετε ανάγκη.

—Ναι, φυλάμε Θερμοπύλες.

Έβαλε τα γέλια.

—Σας κόλλησε και σας; είπε. Γιατί εδώ άλλη δουλειά δεν κάνουν, όπως θα 'χετε παρατηρήσει.

Να της έλεγα ότι κάνουν κι άλλες δουλειές, με το αζημίωτο; Όπως τα καπνά στην Πουρναριά;

—Και πάλι ευχαριστούμε για τη φιλοξενία, είπα.

—Θα μας ξανάρθετε;

—Το συντομότερο δυνατόν, απάντησα αποφεύγοντας το βλέμμα της.

Κούνησε τα κλειδιά της στον αέρα.

—Ο ξενώνας μας στη διάθεσή σας, είπε χαμογελώντας.

Χαιρετηθήκαμε δια χειραψίας.

—Χάρηκα πολύ, μουρμούρισα.

Με κοίταξε και χαμογέλασε.

—Είσαστε πάντα τόσο τυπικός; ρώτησε.

Κοκκίνισα.

—Μόνο όταν τα 'χω χαμένα, ομολόγησα.

Χαμογέλασε και γύρισε να μπει στο σχολείο. Λίγο πριν περάσει την καγκελόπορτα στράφηκε... Πάλι!

—Καλό δρόμο, είπε.

* * *

Τις επόμενες μέρες απέφευγα να βγαίνω. Μια-δυο φορές κατέβηκα μεσημέρι στη Λέσχη, ξέροντας πως η Εύη προτιμούσε τη βραδινή έξοδο. Δείπνο και φιλικό κουμκάν με τις άλλες κυρίες των αξιωματικών. Γιατί το έκανα αυτό; Δεν ξέρω. Υποθέτω πως κάτι θα είχε να κάνει η απόφαση που πήρα να την προφυλάξω από την κακογλωσσιά. Ίσως πάλι να ήταν και κάτι άλλο, που δεν είχα το κουράγιο να διερευνήσω τη στιγμή αυτή.

Ωστόσο ήθελα να τη δω. Ήταν ο μόνος άνθρωπος που θα καταλάβαινε αν μιλούσα για το μπέρδεμα στο μυαλό μου –ειδικά μετά την Κερασιά. Ήθελα να μιλήσω, αλλά συγχρόνως δεν ήθελα. Φοβόμουν να βάλω σε λέξεις αισθήματα πρωτόγνωρα, να τους δώσω υφή και σχήμα. Από την άλλη ντρεπόμουν. Τι να της έλεγα; Ότι δεν μπορώ να βγάλω από το μυαλό μου ένα κορίτσι που είδα, στα εντελώς πεταχτά, μια φορά;

Ο τρόπος που συναντιόμασταν ήταν απλός κι εμπεριείχε το στοιχείο του τυχαίου. Μετά το μεσημεριανό φαγητό ο κύριος Διοικητής, απαραιτήτως, έπαιρνε έναν υπνάκο για κάνα-δυο ώρες. Η Εύη τότε έβγαινε για καφέ, στις χήρας, με καμιά φίλη ή μόνη της. Περνούσα λοιπόν κι εγώ από εκεί και... ω! τι έκπληξη!

Το ίδιο έκανα κι αυτή τη φορά. Και μάλιστα πήγα πρώτος στο καφενείο και την περίμενα, παρακαλώντας όποιον άγιο εφημέρευε να κάνει να έρθει μόνη της. Η παράκλησή μου εισακούστηκε.

Ήρθε να καθίσει στο συνηθισμένο μας τραπέζακι, στην άκρη της τζαμαρίας, μ' ένα πλατύ, φωτεινό χαμόγελο.

—Μαύρα μάτια κάναμε να σας δούμε, κύριε δόκιμε, είπε.

—Ε, ξέρετε..., δοκίμασα ν' αστείευτώ. Φυλάμε Θερμοπούλες εμείς εδώ...

Γέλασε.

—Ξέρω, ξέρω..., είπε. Λοιπόν; πώς πήγε η... εκδρομή;

—Ανέλπιστα καλά. Έμαθα πράγματα από κει που δεν το περίμενα.

—Αυτά σκεφτόσουν τις τελευταίες μέρες που είχες τις κλειστές σου; ρώτησε περιπαιχτικά, χωρίς να φαντάζεται ότι πέτυχε διάνα.

—Προσπαθούσα να μαζέψω το μυαλό μου, μουρμούρισα κοιτάζοντας αλλού.

—Έχει να κάνει με το κορίτσι στην Αθήνα;

—Όχι. Κάτι άλλο... Δεν θα σου πω...

Γέλασε.

—Στρατιωτικά μυστικά; είπε. Από μένα;

—Από σένα, αλλά δεν έχει να κάνει με τον στρατό.

Με κοίταξε εξεταστικά.

—Πες μου για την... «εκδρομή», είπε αλλάζοντας την κουβέντα με τη συνηθισμένη της δεξιότητα.

Της είπα. Γελάσαμε με το επεισόδιο της Πουρναριάς, την υποδοχή και τα... «σανά», της διηγήθηκα την ταλαιπωρία στο χιόνι και τέλος την κατάληξη στην Κερασιά.

—Όπου συνάντησα ένα καταπληκτικό κορίτσι, είπα γρήγορα-γρήγορα χωρίς να την κοιτάζω. Είναι δασκάλα στο εκεί σχολείο.

—Η Φανή, είπε και μ' άφησε σύζυλο.

—Την ξέρεις; απόρησα.

—Ήταν δασκάλα εδώ, μου εξήγησε. Πριν ζητήσει να τη μεταθέσουν στην Κερασιά.

—Ζήτησε η ίδια μετάθεση στην Κερασιά; απόρησα.

—Ναι, για να βρίσκεται όσο το δυνατόν πιο κοντά στον άντρα της.

Η σουβλιά στο στομάχι ήταν μαχαιριά. Χλώμιασα.

—Τον... ποιον;...

—Τον άντρα της. Είναι τεχνικός της ΔΕΗ κι έχει αναλάβει την επέκταση και συντήρηση του δικτύου στην περιοχή αυτή. Παντρεύτηκε μικρή κι εκείνη, σαν εμένα καλή ώρα. Πρόλαβε να κάνει και δυο παιδιά... δυο κοριτσάκια, όμορφα σαν εκείνη... πέντε και έξι χρονών αντίστοιχα νομίζω.

Μάλιστα. Προσπάθησα να κάνω τον αδιάφορο.

—Ολόκληρη οικογένεια λοιπόν, μурμουρία.

—Ναι. Παρ' ολίγον να μην τελείωνε την Παιδαγωγική Ακαδημία. Ο άντρας της δεν ήθελε... αλλά εκείνη επέμεινε. Και να που στο τέλος τα κατάφερε.

—Δεν καταλαβαίνω τι μυαλό κουβαλάνε μερικοί, μурμουρία φουρκισμένος. Ν' αποφασίζεις για τη ζωή ενός άλλου; Με ποιο δικαίωμα; Το χαρτί του παπά;

Κούνησε το κεφάλι της.

—Δεν είναι κακός ο Τάσος, είπε. Να τη βοηθήσει ήθελε, να μην κουράζεται. Ήταν ήδη έγκυος στο πρώτο παιδί... Οικογένεια και σπουδές... και μετά καριέρα... Ε, δεν είναι και ότι πιο εύκολο.

—Κλασική νοοτροπία του Έλληνα συζύγου, απάντησα θυμωμένος. Η γυναίκα στο σπίτι, να μεγαλώνει παιδιά και να υπηρετεί τον αφέντη. Άσε με κάτω!...

Κούνησε πάλι το κεφάλι της.

—Όχι, βρε Σταμάτη μου, είπε. Δεν είναι έτσι ο άνθρωπος. Αντίθετα, πρόκειται για προοδευτικό και πολύ καλά διαβασμένο παιδί. Κλειστός χαρακτήρας... Εγώ πιστεύω πως έχει ψυχολογικά προβλήματα... αλλά τη Φανή την αγαπάει. Με τον τρόπο του βέβαια...

—Δηλαδή;

—Όσο ήταν εδώ είχα την εντύπωση πως είχαν απομακρυνθεί ο ένας από τον άλλο. Δεν ξέρω πάλι... Όμως ποιο ζευγάρι δεν έχει προβλήματα;

Κοίτα να δεις που η ιστορία του Διακοφτού έβγαινε ξανά και ξανά! Τι διάολο, κατάρα είναι;

Με κοίταξε χαμογελώντας.

—Σου έκανε εντύπωση η Φανή, ε; είπε και σαν να μου φάνηκε πως η φωνή της είχε κάποιο μάγκωμα.

—Ξαφνιαστήκα, είπα. Γιατί δεν περίμενα ποτέ πως θα έβρισκα εδώ πάνω ανθρώπους σαν τη Φανή κι εσένα.

—Εμένα!!!

—Ε, ναι. Πόσες φορές δεν σου έχω πει ότι είσαι εντελώς ξεχωριστή;

Χαμογέλασε.

—Και ξέρω ότι το πιστεύεις, είπε μαλακά. Αλλά δεν είμαι. Ένα κορίτσι που ακολούθησε τον δρόμο που άλλοι χάραξαν για εκείνο ήμουν. Και που όταν κατάλαβε πως ήταν λάθος είδε πως ο χρόνος δεν επέτρεπε πια διορθωτικές κινήσεις.

Την κοίταξα ξαφνιασμένος. Πρώτη φορά την άκουγα να μιλάει έτσι.

—Γιατί το λες αυτό; ρώτησα.

—Όταν με ζήτησε ο Πάσχος είχα ήδη μπει στη Φιλοσοφική, είπε. Ο ίδιος –προς τιμή του– μ' ενθάρρυνε να συνεχίσω. Αλλά προς τι; Θα έπαιρνα το πτυχίο μου και μετά θα διοριζόμουν ποιος ξέρει πού αλλού. Τι σού οικογένεια θα ήταν αυτή; Ήθελα και παιδιά... Άσε...

—Ως πού το πάλεψες; ρώτησα.

—Ένα χρόνο πριν από το πτυχίο, είπε. Ήμουν κι εγώ, όπως η Φανή, έγκυος στη μεγάλη. Ο Πάσχος πήρε μετάθεση για Ορεσιτιάδα. Δεν παλευόταν το πράγμα απ' όπου και να το κοίταζες... Γι' αυτό σου λέω... Δεν φταίνε πάντα οι άντρες.

Ναι, οι άντρες δεν φταίνε πάντα, όμως εκείνος που είχα εγώ στο μυαλό μου ήθελα να φταίει. Και το ήθελα όσο τίποτα στον κόσμο.

Καρδιά και Λογική

Όπου τα «κομάντα» αποτίουν φόρο τιμής εις τους πεσόντες, ακολουθούν παρατράγουδα, κι ο ευαίσθητος δόκιμος διαπιστώνει με απελπίσια ότι το μέλλον του είναι ήδη προδιαγεγραμμένο.

Τελικά αναρωτιέται κανείς καμιά φορά αν δεν υπάρχει κάποιος εκεί πάνω, με συζητήσιμη αίσθηση του χιούμορ, που άλλη δουλειά δεν έχει από το να σκαρώνει ιστορίες εις βάρος των αθώων (και των λιγότερο αθώων) προσωρινών ενοίκων του κόσμου ετούτου.

Μια βδομάδα μετά την επιστροφή μας στο τάγμα από την περιπολία στο πουθενά με φωνάζουν, κατεπειγόντως, λέει, στο γραφείο του κυρίου Διοικητού.

Όπου, όπως το περίμενα, βρήκα τον θίασο σε πλήρη απαρτία.

Ο κύριος Διοικητής, ανήσυχος, ως συνήθως, ο Παρκουρέας του Α3 τσαντισμένος, όπως πάντα, ο Δάγκας του Α2 ψευτονηφάλιος, ως επιτάσσει ο σκοτεινός του ρόλος κι ο υπασπιστής Πιτσιλός, γλύφτης και γλιτσερός, όπως το είχε η φτιαξιά του.

—Φούντα, παιδί μου, έχω να σου ζητήσω μια χάρη, μπαίνει στο θέμα αμέσως ο άγιος Καρδαρίτσας.

Για να επισύρει τη δικαία οργή του Παρκουρέα.

—Σιγά μην του ζητήσουμε και χάρη, του φαντάρου με τα σειρήνια, βάζει τις φωνές. Τον διατάσσουμε.

Ο Διοικητής πήρε μια δυστυχισμένη έκφραση.
—Βρε, Παρμενίων...
—Καλά, εσύ παρακάλα τον. Εγώ τον διατάσσω!
—Διατάξτε, λέω κι εγώ –πάντα τύπος και υπογραμμός.
—Σε διατάσσω, επαναλαμβάνει ο Αλφατρίας με στόμφο.
Κάτι που δεν κάθισε καλά του Αλφαδύο.
—Δυο λεπτά, ρε παιδιά, λέει. Το περίπουλο υπάγεται διοικητικώς και οργανικώς στο Δεύτερο Γραφείο. Σωστά;
—Σωστά, βιάστηκε να επικροτήσει ο Διοικητής.
Ο Αλφατρίας μούγκρισε.
—Οπόταν, συνεχίζει ο Δάγκας, αν κάποιος εδώ μέσα είναι αρμόδιος να διατάξει τον δόκιμο, αυτός είμαι εγώ. Ο τύποις και φύση προϊστάμενός του.
—Σπύρο, του λέει μαλακά ο Διοικητής. Σου επισημαίνω ότι, για μια ακόμη φορά, παίζουμε την κολοκυθιά.
—Δια την τάξιν, κύριε Διοικητά...
—Ωραία. Αφήστε με τώρα να πω εγώ του ανθρώπου τι τον θέλουμε και μετά εσείς τον διατάξτε όσο θέλετε.
Προσπάθησα να μην χαμογελάσω, αλλά δεν ήταν εύκολο.
Ο Διοικητής στράφηκε προς το μέρος μου.
—Αντιλαμβάνομαι, μου λέει, ότι μόλις προ ολίγου επιστρέψατε από την αποστολή σας στην παραμεθόριο και δεν είχατε τον χρόνο να ξεκουραστείτε...
—Τι να ξεκουραστούν; φώναξε ο Παρκουρέας. Βόλτα πήγαν στον καθαρό αέρα. Σιγά την κούραση!
—Βρε Παρμενίων... Ολόκληρο Σμόλικα ανεβοκατέβηκαν τα παιδιά. Δεν είναι βόλτα...
—Μήπως να του δώσουμε ακόμα ένα μετάλλιο να κρεμάσει μαζί με τα άλλα; σάρκασε ο Αλφατρίας, που δεν έλεγε να κωνέψει την ιστορία με τα παράσημα μου.
—Τέλος πάντων..., είπε συμβιβαστικά ο Διοικητής. Λοιπόν, παιδί μου Φούντα...

—Να μαζώξεις τους άχρηστους και να πάτε άγημα απόδοσης τιμών, πετάγεται ο ασυγκράτητος Παρκουρέας.

—Τι άγημα; απορώ εγώ.

—Κάτι οστά πεσόντων κατά τον πόλεμο στην Αλβανία, που μας επέστρεψαν οι γείτονες, εξηγεί ο Διοικητής. Να τα πάμε έχουμε εντολή να θαφτούν στο ηρώο της γενέτειράς τους «με τας προσήκουσας στρατιωτικάς τιμάς».

—Άγημα δηλαδή που θα ρίξει ντουφεκιές, λέει ο Παρκουρέας.

—Εμείς; ξανα-απορώ εγώ. Γιατί δεν στέλνετε φαντάρους από το τάγμα;

Οι τρεις τους αλληλοκοιτάχτηκαν ενώ ο Πιτσιλός κούναγε το κεφάλι με κατανόηση.

Πάλι ο Διοικητής ανέλαβε να εξηγήσει.

—Μια κουβέντα είναι αυτή, μου λέει. Γιατί μέχρι να τους σουλουπώσουμε, να τους μάθουμε τις κινήσεις και να πετύχουμε ένα αποδεκτό αποτέλεσμα θα μας πάρει το καλοκαίρι. Ενώ εσείς, όσο να 'ναι, ξέρετε από κάτι τέτοια. Είναι και η εμφάνιση... ΛΟΚ βλέπεις! Θα κάνουμε άλλη εντύπωση.

—Να που χρειάζονται και τα φιγουρίνια, ρίχνει ύπουλα τη σπόντα του ο Αλφαδύος για να τσαντίσει τον συνάδελφο.

—Για πότε λέτε; ρωτάω.

—Αύριο το πρωί, με το καλό. Θα σας πάρει ένα Ρέο, μαζί με τα οστά –μην τα ξεχάσουμε, ε; Το μεσημέρι ή το απόγευμα θα γίνει η τελετή... μάλλον θα παραστεί κι ο υπασπιστής του Διοικητού της Στρατιάς... σίγουρα ο Νομάρχης... διανυκτερεύετε εκεί κι επιστρέφετε την επομένη. Μια ωραία εκδρομή θα είναι για σας. Ν' αλλάξετε και παραστάσεις... όλο τα ίδια και τα ίδια... Ε;

—Πολύ ευχαρίστως, κύριε Διοικητά, του λέω. Και πού θα γίνει η τελετή;

—Στην Κερασιά.

—Πού;;;!!!

—Στην Κερασιά, παιδί μου. Εκεί είναι το ηρώον των πεσόντων.

Αν ήμουν σε γήπεδο θα έκανα μια τούμπα ανάποδη. Αλλά δεν ήμουν.

Προσπάθησα να κάνω τον δύσκολο.

—Θα χρειαστεί να ρίξουμε άσφαιρα, είπα.

—Εμ ναι, μην πάρουμε στο λαιμό μας και κανέναν...

—Έχουμε άσφαιρα;

Οι τρεις ξανακοιτάχτηκαν.

—Έχουμε; ρωτάει ο Διοικητής τον Αλφατρία.

—Σιγά μην έχουμε και στρακαστρούκες! τον αποπήρε αυτός. Εδώ είναι στρατός, δεν είναι λουναπάρκ. Δεν θα φυλάμε εμείς Θερμοπύλες με... άσφαιρα!

—Και τι θα κάνουμε;

—Μπορούμε εμείς να φτιάξουμε άσφαιρα, καθησυχάζω τον Διοικητή. Αλλά θέλει δουλειά. Ξέρω κι εγώ;... Θα προλάβουν τα παιδιά; Είναι και κουρασμένα από την πορεία...

—Να τους εξηγήσεις ότι είναι ανάγκη, με προτρέπει ο Διοικητής.

—Ναι, αλλά, κύριε Διοικητά, ξέρετε τώρα πώς είναι αυτά... Αν δεν έχει ο φαντάρος κίνητρο...

—Τι κίνητρο; απορεί ο αθώος άνθρωπος.

—Ξέρω κι εγώ;... Ίσως καμιά τετραήμερη τιμητική...

—Σιγά μην τους δώσουμε και δεκαπενθήμερη! βρυχάται ο Παρκουρέας.

Αλλά δεν ήταν δική του δικαιοδοσία εδώ.

—Γι' αυτό στενοχωριέσαι; μου λέει γελώντας ο άγιος Καρδαρίτσας. Δώστους πέντε. Εδώ θα κολλήσουμε; Αρκεί να γίνει η δουλειά μας.

Τους βρήκα αραχτούς στις κουκέτες να διαβάζουν Μικυμάους και Τιραμόλα, ν' ακούν ραδιόφωνο και να φουμάρουν τον καπνό από την Πουρναριά. Η μεγάλη ζωή!

—Μάγκες, 'τοιμαστείτε, τους λέω. Φεύγουμε.

Αν τα μάτια ήταν όπλα ήμουν ήδη νεκρός –σαν τους πε-
σόντες του Αλβανικού έπους.

—Φεύγουμε;... Τι φεύγουμε;...

—Για πού με το καλό; ρωτάει ο Διακοφτός.

—Άγημα απόδοσης τιμών σε οστά πεσόντων.

—Γαμώ την τύχη μου, γαμώ!

—Για δεν στέλνουν τα φαντάρια από το τάγμα; ρωτάει ο
Κεράτσας.

—Θέλουν εμάς, για φιγούρα.

—Την τρέλα μου μέσα!...

Έσκασα χαμόγελο.

—Προβλέπεται και άδεια, λέω.

Το κλίμα άλλαξε, ως δια μαγείας.

—Έλα, ρε σειρά!...

—Αλήθεια, ρε; Πόσο;

—Πενθήμερη.

—Και τι καθόμαστε; φώναξε ο Καραπιπέρης. Σίδερο...
τρεις πιέτες αλφάδι... μπράσο... οι ζωστήρες καθρέφτης... τα
πάντα όλα!

—Πότε φεύγουμε με το καλό;

—Αύριο το πρωί. Θα διανυκτερεύσουμε εκεί, οπότε μην
ξεχάσετε να πακετάρετε υπνόσακους, και θα επιστρέψουμε
την επομένη, οπότε ανεβαίνετε στο λεωφορείο και πάτε στα
σπιτάκια σας.

—Φίνα!

—Χρειαζόμαστε και άσφαιρα, τους σκάω το μυστικό.

—Αμ το φαντάστηκα ότι έχει φάκα το τυρί, είπε ο Διακο-
φτός. Μια γεμιστήρα είναι καλά;

—Υπεραρκετή. Δεν πάμε σε Κρητικό γάμο.

Ο Κεράτσας με κοίταξε εξεταστικά.

—Εσύ είσαι μέσα στην τρελή χαρά ή μου φαίνεται; είπε.

—Επειδή σας τοίμπησα τις άδειες, ρε κοροΐδο.

—Και πού πάμε, αν επιτρέπεται; ρώτησε ο Διακοφτός.

—Στην Κερασιά.

—Α!

Ξαμολήθηκαν όλοι να σιδερώνουν, να γυαλίζουν ζωστήρες και άρβυλα και να αφαιρούν το μολύβι από τις σφαίρες στυπώνοντας το άνοιγμα με χαρτί.

Ο Διακοφτός ήρθε να καθίσει δίπλα μου. Μου πρόσφερε τσιγάρο, πήρε κι αυτός ένα και μας τα άναψε μ' ένα αρχαίο τσακμάκι.

—Εντάξει, μου λέει φουσώντας τον καπνό αδιάφορα. Εγκρίνω.

—Τι πράμα;

Μου 'ριξε μια λοξή ματιά και χαμογέλασε.

—Σε είδα που έδινες τα κλειδιά, είπε.

Δεν χρειάζονταν περαιτέρω εξηγήσεις.

—Ωχ! αναστέναξα.

—'Ντάξ'. Εγκρίνω είπαμε. Δηλαδή... έτσι και δεν είχα τον σεβντά της Λενιώς, μην σου πω ότι κι εγώ ακόμα θα 'πεφτα στα γόνατα.

Κούνησα το κεφάλι μου.

—Δεν είναι έτσι απλά τα πράγματα, ρε Φώτη, είπα. Δεν είναι.

—Δηλαδή;

—Η δική σου ιστορία κι εδώ, αναστέναξα. Πανομοιότυπη. Το σκηνικό δηλαδή, γιατί δεν έγινε και δεν ειπώθηκε τίποτα ακόμη.

—Ωχ!

—Ακριβώς. «Ωχ!».

Σηκώθηκε και πέταξε το τσιγάρο κάτω πατώντας το με το άρβυλο.

—Θα σου πω ότι σου είπα και στο βουνό, για την άλλη περίπτωση, είπε. Μακριά! Όσο μπορείς πιο μακριά. Είναι θάνατος. Άκουσέ με. Ξέρω.

Εγώ δεν ήξερα, αλλά μπορούσα να το φανταστώ.

* * *

Φτάσαμε στην Κερασιά λίγο μετά τις έντεκα και μας υποδέχτηκε ο πρόεδρος κουστουμαρισμένος και γραβατωμένος και –ω, του θαύματος!– ξουρισμένος!

—Θα έρθει ο Ταξίαρχος, ήταν οι πρώτες του κουβέντες. Και ο κύριος Νομάρχης!

—Καλώς να τους δεχτείτε. Τι ώρα η τελετή;

—Κατά τις δύο μου είπαν...

Οπότε έστειλα τη συμμορία στου Νέμπουλα για καφέ και με την καρδιά να χτυπάει σαν παλαβή πήρα το δρόμο για το σχολείο.

Τη βρήκα ακουμπισμένη στην πόρτα, σαν να με περίμενε.

—Ήρθα πάλι, είπα αμήχανα.

Χαμογέλασε.

—Αμ δεν το βλέπω; είπε. Και σωστό φιγουρίνι τη φορά αυτή! (Τι διάολο, είχε συγγένεια με τον Παρκουρέα;).

—Είναι ειδική περίπτωση, μουρμούρισα δικαιολογούμενος.

—Εντάξει, σου πάει, είπε. Αλλά θα μου πεις και σε ποιον δεν πάει η στολή;

—Σωστά.

—Θα μείνετε το βράδυ;

—Ναι, και...

—Ξέρω. Τα κλειδιά του ξενώνα μας.

—Όχι τώρα, αργότερα...

Κοίταξα γύρω μου παραξενεμένος.

—Δεν έχει μάθημα σήμερα; ρώτησα.

—Όπως είπες κι εσύ είναι ειδική περίπτωση. Τα σκόλασα νωρίς, να πάνε να φάνε, να ντυθούν και να 'ρθουν στην εκδήλωση. Να σου φτιάξω καφέ;

—Θα τον πιούμε μαζί;

—Φυσικά.

Κάθισα στα σκαλοπάτια της πόρτας και κοίταξα γύρω μου, την άδεια αυλή, παραζαλισμένος, μην ξέροντας αν ήταν χαρά αυτό που ένιωθα ή κακό προαίσθημα. Επέστρεψε μετά από λίγο με δυο χοντρά φλυτζάνια και δυο ποτήρια νερό.

—Δεν ήξερα πώς τον πίνεις και τον έφτιαξα σαν τον δικό μου, είπε.

—Έτσι τον πίνω.

Γέλασε.

—Καλά, θα δούμε, είπε και πήρε μια γουλιά από τον δικό της.

Βαρύς με λίγη ζάχαρη. Όπως ακριβώς μου άρεσε! Ο πλακατζής εκεί πάνω σίγουρα ξεκαρδιζόταν.

—Λοιπόν;

—Σου είπα. Έτσι τον πίνω.

Χαμογέλασε.

—Μπορώ να καπνίσω; τη ρώτησα.

—Αν μου δώσεις και μένα ένα...

Της πρόσφερα, της το άναψα και άναψα το δικό μου.

—Ξέρεις πόσον καιρό έχω ν' ακούσω άντρα να μου ζητάει την άδεια για να καπνίσει; είπε ξαφνικά. Άσε πια να μου ανάψει το τσιγάρο. Έτσι είσαι πάντα ή λόγω της «ειδικής περίπτωσης»;

Υπήρχε μια ανεπαισθητη επιθετική νότα στη φωνή της;

—Φοβάμαι πως είμαι της παλιάς σχολής, απάντησα.

Γέλασε.

—Και κοκκινίζεις, είπε. Αυτό πια κι αν το 'χω ξεχάσει!

—Κακή κυκλοφορία του αίματος μάλλον, μουρμούρισα.

Ξέκλεψα μια ματιά προς το μέρος της. Θεέ μου πόσο όμορφο ήταν αυτό το κορίτσι! Θυμήθηκα τη συμβουλή του Διακοφτού. «Μακριά». Εύκολο ήταν;

—Είμαι παντρεμένη, είπε ξαφνικά. Έχω δυο παιδιά. Δυο κοριτσάκια.

—Το ξέρω, είπα σιγανά χωρίς να την κοιτάζω.

Ξαφνιάστηκε.

—Πώς το ξέρεις;

—Μου το είπε η Εύη... εεε... η κυρία Καρδαρίτσα..., είπα γρήγορα αντιλαμβανόμενος τη γκάφα μου.

—Η Εύη! Η γλυκιά μου!... Τι κάνει;

Με κοίταξε ξαφνικά συνοφρυωμένη.

—Μίλησες στην Εύη για μένα; έκανε.

—Όχι... όχι... δηλαδή... μεταξύ άλλων... Με ρώταγε για το περίπολο και... Δεν...

Το πρόσωπό της μαλάκωσε.

—Καλά, μην αναστατώνεσαι, με πείραξε. Της είπες για τη δασκάλα που σας φιλοξένησε... Ναι;

—Ακριβώς. Στη ρύμη του λόγου...

—Κι ότι σου έκανε εντύπωση. Τα λέω καλά;

—Δηλαδή...

—Τα λέω. Κι εκείνη σου είπε: «Βγάλτο από το μυαλό σου, το κορίτσι είναι παντρεμένο». Πόσο έξω έχω πέσει;

Δεν μπόρεσα να μην χαμογελάσω. Με είχε μαγέψει. Σε πέντε λεφτά μέσα με είχε πάρει αιχμάλωτο!

—Για την ακριβή φρασεολογία δεν μπορώ να είμαι σίγουρος, απάντησα. Αλλά το νόημα σε γενικές γραμμές...

—Σε «γενικές γραμμές»;...

—Το νόημα είναι ακριβώς αυτό, είπα.

Γέλασε.

—Είδες; είπε. Δεν ήταν δύσκολο. Ήταν;

—Περισσότερο απ' όσο φαντάζεσαι, αλλά ας μην το συζητήσουμε.

Σηκώθηκε και μάζεψε τα φλυτζάνια και τα ποτήρια. Τη βοήθησα.

—Αν μου πεις ότι βοηθάς και στις δουλειές του σπιτιού θα πεθάνω, είπε.

—Αν τις μοιραζόμαστε γιατί όχι;

—Πλύσιμο πιάτων ή σιδέρωμα;

—Πιάτα, απάντησα. Μισώ το σιδέρωμα. Τα πιάτα πολύ ευχαρίστως.

Έσκασε στα γέλια.

—Κι εγώ το ίδιο, είπε. Σκούπισμα ή σφουγγάρισμα;

—Σκούπισμα θα έλεγα, αλλά υποψιάζομαι πως αυτό θα διάλεγες κι εσύ, οπότε θα θυσιάσω για χάρη σου.

—Ο ιδανικός σύντροφος! είπε γελώντας.

Αλλά δεν είχα όρεξη να γελάσω.

—Άργησα για κάτι τέτοιο μου φαίνεται, είπα.

Ξαφνικά σοβάρησε. Μου πήρε τα ποτήρια από τα χέρια και τα έβαλε στο νεροχύτη της μικρής κουζίνας του σχολείου.

—Θα 'ρθουν τα παιδιά όπου να 'ναι, είπε. Θα σε δω στην τελετή.

—Ναι, φυσικά... Ευχαριστώ για τον καφέ.

—Ευχαρίστησή μου.

Γύρισα να φύγω έχοντας την αίσθηση ότι τα είχα κάνει θάλασσα. Στην πόρτα με φώναξε. Με τ' όνομά μου. Στράφηκα παραξενεμένος.

—Θα το βάλεις στα πόδια; ρώτησε αναπάντεχα και ήξερα ακριβώς τι με ρώταγε.

Κούνησα το κεφάλι μου πέρα-δώθε.

—Όχι, είπα χαμηλώνοντας τη φωνή μου ασυναίσθητα. Είναι πια πολύ αργά γι' αυτό.

Ένα πλατύ χαμόγελο φώτισε το όμορφο πρόσωπό της.

—Έτσι μπράβο, είπε.

* * *

Οι «επίσημοι» κατέφθασαν στη μιάμιση σε θριαμβευτική πομπή. Προηγούνταν δυο μοτοσυκλετιστές της ΕΣΑ, ακολουθούσε η μαύρη λιμουζίνα που μετέφερε τον ταξίαρχο υπασπιστή της Στρατιάς και τον Νομάρχη, μια άλλη «κούρσα», πιο ταπεινή, με τους σφουγγοκωλάριους που δεν λείπουν ποτέ από τέτοιες εκδηλώσεις και τέλος ένα τζηπ της ΕΣΑ γεμάτο καρακόλια.

Όπως προέβλεπε το τυπικό το άγημα παρατάχθηκε στην πλατεία, όπου σταμάτησε η μηχανοκίνητη πομπή και παρουσίασε όπλα στους επιφανείς νεοφερμένους.

Ο πρόεδρος, όλο κουρμπέτες και τσακίσματα, τους προσφώνησε, δυο παιδάκια του σχολείου της Φανής προσέφεραν ανθοδέσμες σε Νομάρχη και ταξίαρχο και μετά, όλοι μαζί «μετέβημεν» εν τάξει στο ηρώο, όπου ανέλαβαν οι παπάδες τις ψαλμουδιές και τα θυμιατίσματα ενώ οι νεκροθάφτες περίμεναν πότε θα τους πουν να χαμηλώσουν το κιβώτιο με τα οστά, τυλιγμένο ευπρεπώς στην ελληνική σημαία, στην τρύπα που είχαν σκάψει μπροστά στο μαρμάρινο εξάμβλωμα.

Άρχισαν οι πατριωτικοί δεκάρικοι... πρώτα από τον πρόεδρο, που δεν παρέλειψε να εξάρει το έργο και το ήθος «της επανάστασεως της 21ης Απριλίου, ήτις έσωσε την χώρα από τον όλεθρο του παλαιοκομματισμού και την διαφύλαξε από τας επιβουλάς των κομμουνιστών και των συνοδοιπόρων τους».

Ακολούθησαν, στο ίδιο εμπνευσμένο μοτίβο, ο ταξίαρχος και μετά ο Νομάρχης. Ξανά ψαλμουδιές οι παπάδες... οι Εσατζήδες κόμισαν στεφάνους που κατέθεσαν οι επίσημοι και οι νεκροθάφτες κατέβασαν το κιβώτιο (ένα σιδερένιο από πυρομαχικά) στον λάκκο, εμείς ρίξαμε τρεις ομοβροντίες άσφαιρα, τα παιδάκια της Φανής τραγούδησαν, εντελώς παράφωνα τον εθνικό ύμνο κι όλα τελείωσαν μέσα στην καλή χαρά. Κανείς δεν θυμόταν τους πεσόντες φυσικά, που αμφιβάλλω κι αν κατάγονταν από εδώ, οπότε δεν είχαμε σκηνές μοιρολογιού του τύπου «Μήτσο μουσουσου, παληκάρι μ',

που έδωκες τη ζωή σου για την πατρίδα και μας άφηκες εμάς μόνους κι έρμους εδωπάααα...».

Οι επίσημοι θα δεξιώνονταν στο σπίτι του προέδρου κι εμείς στου Νέμπουλα, όπως το 'θελε το έθιμο, και ήλπιζα οι Εσατζήδες να επέλεγαν διαφορετικό στέκι για να μην έχουμε άλλα. Μίλαγα με τον Διακοφτό όταν το αεικίνητο μάτι μου έπιασε τον τσιλιβίθρα τον Νομάρχη να κάνει κυκλωτικές κινήσεις προς τη μεριά της Φανής. Τον είχα γνωρίσει στη δεξίωση της Εύης στην Κοντινίτσα –ούτε που με θυμόταν φυσικά, γιατί για δαύτους οι κατώτεροι αξιωματικοί δεν υπάρχουν– και είχα διαπιστώσει, από τη σύντομη εκείνη συνάντηση, ότι επρόκειτο για ένα χυδαίο, λιγδερό υποκείμενο, έναν ξεδιάντροπο πέφτουλα, που το βράδυ εκείνο είχε γλυτώσει ως εκ θαύματος από την μήνη του Παρκουρέα (την είχε πέσει και στην κυρία Παρκουρέα, ο αθεόφοβος).

Χωρίς δεύτερη σκέψη άφησα το άγημα και πλησίασα. Τη στιγμή ακριβώς που ο άθλιος καλούσε την εμβρόντητη κι ενοχλημένη δασκάλα στο τσιμπούσι των επισήμων.

Με το πιο φυσικό ύφος του κόσμου την πήρα αγκαζέ και στράφηκα στον ξαφνιασμένο από την απρόσμενη –για να μην πω θρασεία– παρέμβασή μου Νομάρχη.

—Η κυρία δυστυχώς για σας κωλύεται, κύριε Νομάρχα, του λέω. Υποσχέθηκε να ξαναγήσει το άγημα στα αξιοθέατα του τόπου.

Ο λίγδας άλλαξε εκατό χρώματα.

—Τι... πώς..., κατάφερε να τραυλίσει.

—Μια άλλη φορά ίσως, του λέω.

Και παρέσυρα την έκπληκτη Φανή μακριά.

—Τι ήταν αυτό πάλι; μου είπε όταν συνήλθε από το σοκ.

—Α, μα το κάθαγμα!...

—Ναι, αλλά τώρα έμπλεξες.

—Θα ξεμπλέξω, μη σε νοιάζει. Όχι, θα σ' άφηνα έκθετη στον κάθε λιγδιάρη!...

Γέλασε και με κοίταξε καλά-καλά.

—Δεν είμαι σίγουρη ότι υπάρχουν, είπε. Μάλλον είσαι γέννημα της φαντασίας μου. Δεν το πιστεύω αυτό που έγινε!...

—Ναι, είπα γελώντας. Δως μου εμένα χήρα κι ορφανό να προστατεύσω και πάρε μου την ψυχή.

—Εγώ δεν είμαι ούτε χήρα, ούτε ορφανό.

—Είσαι όμως damsel in distress. Το ίδιο κάνει.

Κούνησε το κεφάλι της.

—Δεν θα τ' αφήσει έτσι αυτό, να είσαι σίγουρος, είπε. Είναι μεγάλα καθήκια κάτι τέτοιοι.

—Και τι θα μου κάνει; Θα με βάλει φυλακή; Είμαι ήδη μέσα. Χειρότερο κάτεργο από τον στρατό δεν υπάρχει.

Με κοίταξε σκεπτική.

—Έχεις το ακαταλόγιστο, είπε. Όπως τα παιδιά. Μ' αρέσει αυτό.

—Πάλι καλά. Πού να σε πάω;

—Μην και μου την πέσει κανένας άλλος;

—Εμ ναι. Τι, μισές δουλειές θα κάνουμε;

Γέλασε και το γέλιο της ήταν μεταδοτικό.

—Ζηλεύεις! Αναφώνησε. Δεν το πιστεύω!... Ζηλεύεις!

Ένιωσα να γίνομαι παπαρούνα. Αυτό το προδοτικό κοκκίνισμα!

—Αστειευόμουν, είπε απολογητικά.

—Το ξέρω. Πού να σε πάω;

—Σπίτι μου, είπε. Πού αλλού;

Μάλιστα. Σπίτι της. Στον άντρα της... στα παιδιά της... Στον δικό της κόσμο. Κι εγώ... στον δικό μου.

Της άφησα το μπράτσο. Στράφηκε και με κοίταξε παραξενεμένη.

—Τι; έκανε.

—Τίποτα, μουρμούρισα.

Περπατήσαμε για λίγο χωρίς να μιλάμε. Το σπίτι βρισκόταν κοντά στο σχολείο. Μου το έδειξε.

—Εδώ είμαστε, είπε.

Προσπάθησα να χαμογελάσω. Ανεπιτυχήστατα. Ήδη το πράγμα είχε γίνει δύσκολο. Όπως με είχαν προειδοποιήσει ο Διακοφτός και η Εύη.

—Θα σε καλούσα μέσα..., είπε. Αλλά...

—Καταλαβαίνω.

—Η αδερφή του άντρα μου μένει μαζί μας, συνέχισε. Βοηθάει με τα παιδιά. Δεν θέλω να δίνω δικαιώματα.

—Είπαμε, καταλαβαίνω.

—Έχασες το κέφι σου, παρατήρησε. Θεωρείς αυτές τις κοινωνικές συμβατικότητες ξεπερασμένες κι απαράδεκτες...

—Καθόλου.

Χαμογέλασε.

—Δεν ξέρεις να λες ψέματα, είπε. Ούτε τον εαυτό σου δεν πείθεις. Τέλος πάντων... Θες να περιμένεις να σου δώσω τα κλειδιά του σχολείου τώρα ή...

Άφησε τη φράση της ατελείωτη. Κοιταχτήκαμε.

—Το άλλο μάλλον θα έλεγα, είπα. Τι λες κι εσύ;

Μου χάρισε ένα πλατύ χαμόγελο.

—Το άλλο καλύτερα, συμφώνησε. Λοιπόν... στο σχολείο κατά τις πεντέμισι; Να σας δείξω και πού μπορείτε να φτιάξετε καφέ αν θελήσετε;

—Πέντε και μισή λοιπόν.

—Κι ευχαριστώ, είπε γελώντας. Που... μ' έσωσες.

Στράφηκε και πήρε να βαδίζει προς το σπίτι της. Λίγο πριν φτάσει στην εξώπορτα, μισογύρισε. Μου χαμογέλασε.

«Αν στραφεί όταν φεύγει θα πει ότι νοιάζεται».

Βρήκα τη συμμορία στο καφενείο του Νέμπουλα να έχει σχεδόν αποφάει. Πήγα να σωριαστώ δίπλα στον Διακοφτό.

—Σου κρατήσαμε φαγητό, μου λέει. Τσίπρο ή κρασί;

—Ότι να 'ναι, μурμουύρισα. Δεν πεινάω.

Μου έδωσε ένα ποτηράκι τσίπουρο και το άδειασα με τη μια.

—Μιλήσατε;

Κούνησα το κεφάλι μου και σερβιρίστηκα ξανά. Αυτή τη φορά με ρέγουλα.

—Και;...

Αναστέναξα.

—Δεν ξέρω, ρε Φώτη, ομολόγησα. Μα το θεό δεν ξέρω. Δεν ξέρω τι να σκεφτώ...

—Είπαμε, είναι δύσκολα πράγματα αυτά.

—Παραείναι.

Τη στιγμή εκείνη άνοιξε η πόρτα και μπήκαν μέσα δυο από τα καρακόλια της συνοδείας. Το περίμενα και ήλπιζα να μη συμβεί, γιατί από την τελετή ακόμα είχα αναγνωρίσει ανάμεσα στους καμαρωτούς στρατονόμους τους δυο παλιούς μας γνώριμους από τα Γιάννενα.

Και το σκηνικό επανελήφθη.

Ο λοχίας προχώρησε προς το τραπέζι μας, ακολουθούμενος από τον δεκανέα, ενώ έξω από την πόρτα διέκρινα να έχουν στηθεί και οι υπόλοιποι τέσσερις της σπείρας.

Ο τύπος ήρθε να στηθεί μπροστά μας, με τα χέρια στη ζωστήρα και ύφος χιλίων (ζόρικων) πιθήκων.

—Εσάς εγώ κάπου σας ξέρω, λέει ο καουμπόης σέρνοντας το βλέμμα του από μένα στον Διακοφτό και τον Κεράτσα.

—Και μένα, τώρα που το λες, μου φαίνεσαι γνωστή φυσιογνωμία, του απαντάει ο τελευταίος.

—Τα χαρτιά σας, γαβγίζει ο Εσατζής.

—Δεν πάτε, ρε παιδιά, να πιείτε κάνα τσίπουρο αλλού, μέρα που είναι; του λέω. Μην μπλέξουμε πάλι σε ιστορίες και ψαχνόμαστε...

—Χαρτιά.

Ο Διακοφτός γυρίζει σε μένα.

—Αφεντικό, μου λέει. Μου δίνεις το ελεύθερο να διαπραγματευτώ διπλωματικώς με τον εκπρόσωπο της Αρχής;

—Άμα είναι για διπλωματία σ' εμπιστεύομαι τυφλά, του απαντάω χαμογελώντας.

Ο Διακοφτός στρέφεται στη ντουλάπα της ΕΣΑ.

—Πόσα παληκαράκια εισάστενε συνολικώς, κύριε πόλι-σμαν; τον ρωτάει.

—Έξι, απαντάει ο τύπος σασισμένος.

—Εμείς ειμάστενε υπεράριθμοι και δεν κάνει, λέει ο Διακοφτός. Κεράτσας, Καραβασίλης, Αγλέουρας, Κοντοβράκης και Τσίτας... μαζί μου.

Σηκώθηκαν και βγήκαν μαζί με τους Εσατζήδες έξω.

—Εμείς γιατί, κύριε δόκιμε, να 'ούμ'; διαμαρτυρήθηκε ο Κασέλος.

—Ναι, γιατί δηλαδή; σιγοντάρησε ο Καραπιπέρης.

—Είσαστε υπεράριθμοι, τους εξηγώ. Δεν ακούσατε τι είπε ο λοχίας;

Ξαφνικά απέξω ακούστηκε μια φασαρία, ένα κακό, φωνές... οι χωριάτες να τρέχουν προς μια κατεύθυνση... Το γλέντι είχε αρχίσει. Δεν κράτησε πολύ.

Πέντε λεπτά αργότερα οι συμμορίτες επέστρεψαν, αταλάκωτοι, σαν να είχαν κάνει παρέλαση και μόνο ο Κερκυραίος είχε μια γρατζουνιά πάνω από το δεξι φρύδι.

Ο Κεράτσας ήρθε κι ακούμπησε ένα μαντήλι φουσκωμένο πάνω στο τραπέζι. Οι σφαίρες από τα 38άρια των Εσατζήδων!

—Έτσι, για το καλό, είπε.

Ο Διακοφτός έπεσε στην καρέκλα που μόλις πριν λίγο είχε αφήσει κι άναψε τσιγάρο.

—Εντάξει, μου λέει. Σ' ενημερώνω ότι τελικά συνεννοηθή-

καμε μια χαρά. Τα παιδιά κατάλαβαν το λάθος τους και ζήτησαν ευγενικά συγγνώμη. Συχωρεμένοι να 'ναι.

Μια ώρα αργότερα η πομπή των επισήμων εγκατέλειπε το χωριό. Είναι θαύμα πώς οι Εσατζήδες, με το στραπάτσο που είχαν πάθει, μπορούσαν να στέκονται στα πόδια τους. Η εκπαίδευση μάλλον. Τελικά η εκπαίδευση είναι το παν, σε σκληραγωγεί, σε κάνει ανθεκτικό στις κακουχίες.

Λίγο πριν τις πεντέμισι πήγαμε να περιμένουμε τη δασκάλα έξω από το σχολείο. Μόλις φάνηκε οι συμμορίτες σηκώθηκαν ευγενικά. Έμεινα άναυδος βλέποντάς τους να μεταμορφώνονται, ως δια μαγείας, σε κυρίους! Αρσακειάδες κανονικές!

Η Φανή ήρθε κοντά μας γελώντας.

—Βρε αθεόφοβοι! αναφώνησε. Τι κάνατε στους Εσατζήδες; Όλο το χωριό γι' αυτό μιλάει.

—Ο λοχίας από εδώ, της λέω δείχνοντας τον Διακοφτό, ανέλαβε διπλωματικές διαπραγματεύσεις οι οποίες, όπως με πληροφόρησε, είχαν αίσια κατάληξη.

Η Φανή ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

—Κάπως έντονη η διπλωματική συνεδρία, είπε.

—Μαντάμ, απάντησε με σοβαρότητα ο Διακοφτός. Πιστεύω ακραδάντως –σωστά το λέω;– ότι δια της συζήτησης όλα τα προβλήματα βρίσκουν τη λύση τους, να 'ούμ'.

—Κι αλίμονο σ' έποιον δεν ξέρει να συζητάει καλά, είπε η Φανή γελώντας.

—Το κατά δύναμιν, μαντάμ, απάντησε ο Διακοφτός μετριόφρονα.

Γελώντας ακόμα μας έμπασε στο σχολείο και μας έδειξε πού ν' ακουμπήσουμε τα σακίδια.

—Δυστυχώς μόνο μια ξυλόσομπα υπάρχει, είπε. Ανάψτε την να κόψει λίγο την υγρασία. Πάλι καλά που γλύκανε ο καιρός.

—Μηδέν πρόβλημα, είμαστε συνηθισμένοι, τη διαβεβαίωσε ο Κεράτσας.

—Ανάψτε την από τώρα, είπε η Φανή. Και μη λυπόσαστε τα ξύλα, υπάρχουν άφθονα.

Εντολή που έσπευσαν δυο-τρεις να εκτελέσουν. Άλλοι άνθρωποι!

—Ποιος θέλει καφέ και ποιος τσάϊ; ρώτησε η Φανή κάνοντάς τους ν' αλληλοκοιταχτούν, γιατί δεν είχαν συνηθίσει σε τέτοια φιλοξενία εδώ πάνω.

—Μα σας παρακαλώ, μαντάμ, δεν υπάρχει λόγος..., είπε ο Διακοφτός που εξελισσόταν σε κανονικό τζέντλεμαν.

—Κανένας κόπος. Μόνο που δεν έχω αρκετά φλυτζάνια.

—Έχουμε τα κύπελλα, είπε ο Κεράτσας, αλλά μη μας κακομαθαίνετε γιατί μετά θα βγαίνουμε περίπουλο στα χωριά και θα μας κακοφαινεται.

—Θα φτιάξω τσάϊ για όλους λοιπόν, είπε γελώντας η Φανή. Θα βάλω μια κατσαρόλα κι έτσι θα μείνει για να ζεστάνετε αργότερα, το βράδυ, αν θελήσετε στο πετρογκάζ ή στη σόμπα.

Ήταν σαν να 'μασταν πίσω στα σπίτια μας για λίγο και το κατάλαβα κοιτάζοντας τις φάτσες γύρω μου. Ο στρατός, η ασκήμια, η ταλαιπωρίες βρίσκονταν μίλια μακριά. Μια κοπέλα έκανε το μαγικό. Έκανε όλη τη διαφορά.

Αργότερα τη συνόδευσα ως την αυλόπορτα.

—Καθόμαστε για λίγο; μου λέει δείχνοντάς μου το πεζούλι του φράχτη.

Καθίσαμε.

—Τους μάγεψες, είπα. Αγνώριστους τους έκανες! Αν τους έλεγες να πηδήσουν από τον γκρεμό θα πηδούσαν, χωρίς δεύτερη κουβέντα.

Χαμογέλασε.

—Σε όλους μας χρειάζεται να νιώθουμε κάποτε σπίτι μας, είπε.

—Εσύ; Νιώθεις σπίτι σου εδώ; ρώτησα.

—Για την ώρα ναι. Εδώ είναι η δουλειά μου, ο άντρας

μου, τα παιδιά μου, η οικογένειά μου... Καμιά φορά με πιάνουν οι μαύρες μου... αλλά περνάει.

—Βιάστηκε να κάνεις οικογένεια, είπα.

—Ίσως. Αλλά έτσι είναι αυτά, απάντησε. Δεν μπορείς να τα υπολογίσεις. Γνώρισα τον Τάσο, ερωτευθήκαμε...

Κι άρχισε να μου μιλάει για τον άντρα της. Πόσο δυνατό υπήρξε το αίσθημα τους, πώς ένιωσε ότι αυτός ήταν ο σωστός άνθρωπος για κείνη, πόσο εκείνος την αγάπησε...

Και δεν μπορούσε να φανταστεί ότι τη στιγμή εκείνη με σκότωνε.

—Μετά... απομακρυνθήκαμε, είπε ξαφνικά. Δεν ξέρω πώς έγινε αυτό. Η καθημερινότητα ίσως, με τις έγνοιες της, οι διαφορετικοί χαρακτήρες... οι σιωπές... η απουσία... Μακάρι να είναι μια φάση μόνο. Μακάρι να ξαναβρούμε τον εαυτό μας.

—Σου το εύχομαι, κατάφερα να ψελλίσω.

—Θα δούμε, είπε κοιτάζοντας μακριά. Θα δούμε.

Σηκώθηκε και τίναξε μηχανικά τη φούστα της.

—Χάρηκα στ' αλήθεια που σε ξαναείδα, είπε χαμογελώντας.

—Κι εγώ.

Με κοίταξε εξεταστικά.

—Κλείστηκες πάλι, είπε. Πρόσεξα ότι το κάνεις αυτό κάθε που κάτι σ' ενοχλεί. Τι σε πείραξε τώρα;

Τι να της έλεγα;

—Δεν με πείραξε κάτι, είπα με κόπο. Είναι αυτή η αίσθηση του «αργά». Είναι κάποιες στιγμές στη ζωή μας που νιώθουμε έτσι. Φτάσαμε εκεί που θέλαμε να φτάσουμε, αλλά πολύ αργά. Το τραίνο είχε φύγει και δεν υπάρχει άλλο.

—Πάντα υπάρχει κάποιο τραίνο, είπε.

—Όχι σ' αυτόν τον σταθμό.

Με κοίταξε σκεφτική.

—Νιώθεις έτσι τώρα; ρώτησε.

—Ναι, και δεν μπορώ να κάνω τίποτα γι' αυτό.

Χαμογέλασε.

—Μπορείς να ξανάρθεις, είπε.

—Σε σένα;

Έπεσε μια σιωπή. Μείναμε να κοιταζόμαστε. Δεν χρειάζονταν λόγια.

—Θα σε δω αύριο το πρωί, είπε σπάζοντας τη μαγεία.

Με φίλησε πεταχτά στο μάγουλο κι έφυγε.

Για το σπίτι της. Να πάει σε κείνον που είχε επιλέξει.

Πήρα τον Διακοφτό παράμερα.

—Φώτη έχω να σου ζητήσω μια χάρη, είπα.

Του έδωσα τα κλειδιά του σχολείου.

—Θα παραδώσεις εσύ τα κλειδιά στη Φανή αύριο, είπα. Και θ' αναλάβεις να φέρεις τη συμμορία στο τάγμα. Κανονίστε τι ώρα θα έρθει να σας παραλάβει το Ρέο.

—Κι ελόου σου;

—Θα φύγω με το λεωφορείο του ΚΤΕΛ απόψε, είπα.

—Για Κοντινίτσα;

—Ναι.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Τόσο ζόρι! μουρμούρισε.

—Καρμπόν η δική σου ιστορία, αναστέναξα. Πιστό αντίγραφο! Και χωρίς τις καλές στιγμές.

Έφτασα στο τάγμα λίγο πριν από τις έντεκα κι έπεσα για ύπνο όπως ήμουν, με τα ρούχα.

Δεν ήμουν καλά. Και για πρώτη φορά εδώ και καιρό δεν εμπιστευόμουν τον εαυτό μου.

* * *

Ο ταγματάρχης Θεόδουλος Κουρκουβίνος ήταν προερχόμενος εκ των υπαξιωματικών. Είχε ξεκινήσει την καριέρα του σαν δεκανέας, δήλωσε ανακατάταξη, γιατί είχε αρκετό μυαλό ώστε να αντιληφθεί πως «εκεί έξω», στην κανονική ζωή, με τα ανύπαρκτα προσόντα του, δεν είχε καμιά τύχη. Προήχθη, με το ζόρι, σε λοχία, κόλλησε στο βαθμό αυτό για κάμποσα χρόνια και με τα πολλά, κούτσα-κούτσα κι ασθμαίνοντας κι εκμεταλλευόμενος κάποιες συγκυρίες και την εύνοια της τύχης, κατάφερε επιτέλους να βρεθεί στις τάξεις των αξιωματικών. Όταν γίνεσαι ανθυπολοχαγός στα σαράντα σου δεν περιμένεις φυσικά να βρεθείς Αρχηγός του Στρατού μια μέρα κι ο Κουρκουβίνος θα έπρεπε να είναι ευχαριστημένος που λίγο πριν από τη σύνταξη κατάφερε να φτάσει ταγματάρχης –βοηθούσης και της «εθνοσωτηρίου» βέβαια. Μέχρι εκεί. Λόγω αρχαιότητας εκτελούσε χρέη υποδιοικητή στο 843.

Ήταν ένα μίζερο ανθρωπάριο, χολερικό κι αγέλαστο, κομπλεξικός μέχρι εκεί που δεν έπαιρνε κι εκδικητικός σαν λυσσασμένο κουνάβι. Ταλαιπωρούσε τους φαντάρους σε κάθε ευκαιρία και οι υπόλοιποι αξιωματικοί του τάγματος, οι μονιμάδες εννοώ, τον απέφευγαν σαν να είχε πανούκλα. Μια άθλια περίπτωση ανθρώπου στο σωστό επάγγελμα, στη σωστή θέση.

Όταν ο υπασπιστής Πιτσιλός μου ανακοίνωσε πως «ο κύριος υποδιοικητής με ζητά επειγόντως» ήξερα πως σίγουρα δεν ήταν για καλό. Και με τον άγιο Καρδαρίτσα φευγάτο στα Γιάννενα για υποθέσεις του τάγματος ήταν παραπάνω από βέβαιο ότι δεν θα την έβγαζα καθαρή. Σε σύγκριση με τούτον εδώ, που με μισούσε απροκάλυπτα, η αντιπάθεια που μου είχε ο Παρκουρέας φάνταζε σαν ζεστή, συναδελφική αγάπη.

Μπήκα στο μίζερο, σαν τον ίδιο, γραφείο του και καιρέτησα χαλαρά. Δεν του άρεσε.

—Για δεν χτυπάς το πόδι, Φούντα; μου έβαλε τις φωνές (ο υπαξιωματικός που δεν κατάφερε να ξεφορτωθεί ποτέ). Μάγκεψάμεν; Ε;

—Μόνον οι οπλίτες και οι Πρώσοι της παλαιάς σχολής οφείλουν να χτυπούν τα τακούνια στο πάτωμα, κύριε υπο-

διοικητά, του λέω ατάραχος. Για τους αξιωματικούς δεν το προβλέπει ο κανονισμός.

Ο караβανάς έγινε κατακόκκινος.

—Ο κανονισμός! φώναξε. Θα μου πεις εσύ εμένα τι λέει ο κανονισμός; Ξέρεις εσύ τον κανονισμό, Φούντα;

—Φυσικά, κύριε υποδιοικητά. Ως κάθε αξιωματικός οφείλει.

—Τον έχω χεσμένο εγώ τον κανονισμό, ούρλιαξε ο Κουρκουβίνος. Αλλά σας ξέρω καλά κάτι σαν ελόου σου. Ξέρω τι κουμάσια είσατε. Όμως εδώ δεν περνάνε αυτά. Ακούς; Εγώ δεν είμαι Καρδαρίτσας, να σας έχω μη μου άπτου. Με μένα θα στεκόσαστε κλαρίνο!

—Μάλιστα, κύριε υποδιοικητά.

—Και κόφτο το «κύριε υποδιοικητά». Όταν απουσιάζει ο διοικητής, διοικητής είμαι εγώ.

—Μάλιστα, κύριε διοικητά.

Ξαφνικά το μούτρο του άθλιου άλλαξε. Ένα χαμόγελο από αυτί σε αυτί ήρθε να παραμορφώσει τα οστεώδη χαρακτηριστικά του.

—Ξέρεις γιατί σε κάλεσα εδώ, Φούντα; μου κάνει.

—Όχι, κύριε διοικητά.

Σήκωσε τα φρύδια του θεατρικά.

—Ούτε που το φαντάζεσαι δηλαδή; είπε. Δεν σου περνάει τίποτα από το μυαλό;

—Ομολογώ πως με βρίσκετε μάλλον απροετοίμαστο...

—Μάλλον, ε; Απροετοίμαστο! Έννοια σου και θα σε προετοιμάσω εγώ μια χαρά.

Πήρε ένα χαρτί από μπροστά του και διάβασε —με φανερό ευχαρίστηση.

—«Αυθάδεια... απρεπής συμπεριφορά... αντίστασις κατά της αρχής... απείθεια... διαγωγή μη προσήκουσα εις αξιωματικόν των ενδόξων μας ενόπλων δυνάμεων...». Σου λέει τίποτα αυτό, Φούντα;

—Αν με βοηθήσετε λίγο, κύριε διοικητά;...

—Να σε βοηθήσω ευχαρίστως. Αυτό το σήμα ήρθε σήμερα το πρωί από τη Στρατιά και είναι επικυρωμένο από τον ίδιο τον στρατηγό. Συνετάχθη τη αιτήσεί του κυρίου Νομάρχου. Βοήθησα;

Ο λίγδας! Έκανε αναφορά, το καθήκι!

—Σαν κάτι να ενθυμούμαι –αμυδρώς, είπα.

—Θα τα ενθυμηθείς όλα όταν σου πω ότι το εν λόγω ντοκουμέντο εμπεριέχει τρεις μήνες φυλακή, κύριε Φούντα μας, είπε με χαρά που δεν μπορούσε να κρύψει. Και το ωραίο είναι πως η ποινή αυτή δεν σβήνει με τίποτα, διότι έρχεται κατευθείαν από τη Στρατιά, με υπογραφή του ίδιου του στρατηγού.

—Θα κάνουμε υπομονή, κύριε διοικητά, απάντησα. Τι άλλο να κάνουμε;

Το χαμόγελο πλάτυνε.

—Στάσου, ντε... μη βιάζεσαι..., είπε. Έχει και καλύτερο. Εκτός των ενενήντα ημερών που προστίθενται στη θητεία σου υπάρχει και αυστηρός περιορισμός τριάκοντα ημερών. Που θα πει ότι πας τσιφ στο Πειθαρχείο.

Ήταν η σειρά μου να χαμογελάσω.

—Αν μου επιτρέπετε, κύριε διοικητά..., του λέω. Ο κανονισμός δεν προβλέπει πειθαρχείο για τους αξιωματικούς. Μόνο περιορισμό «εις το αυτών κατάλυμα».

Σκοτεινίασε, σαν να του πήρε κάποιος το παγωτό από το χέρι.

—Ποιος το λέει αυτό; γρύλισε.

—Ο κανονισμός.

Κατέβασε τα μούτρα.

—Έτσι, ε;

—Μάλιστα.

Έμεινε για λίγο σκεφτικός.

—Καλά, είπε τέλος αναστενάζοντας. Δεν μπορούμε να τα έχουμε όλα. Μην είμαστε και πλεονέκτες.

Ξαφνικά το πεθαμενατζήδικο χαμόγελο φώτισε και πάλι τη μίζερη μούρη του. Πήρε ένα άλλο φύλλο καρτί και το ανέμισε θριαμβευτικά.

—Τι άλλο σου 'χω εδώ; είπε όλος χαρά. Τι άλλο;

—Τιμητική άδεια το αποκλείω, είπα.

—Και πολύ σωστά το αποκλείεις, γέλασε ο караβανάς. Τι θα 'λεγες όμως για άλλους δυο μήνους αυστηρά;

—Τη ευγενή σας χορηγία να καταλάβω;

—Όχι, δυστυχώς. Με πρόκανε πάλι ο στρατηγός.

—Το σκεπτικό; ρώτησα ευγενικά.

—Μπα, ψιλοπράγματα... «Πρόκλησις συμπλοκής μετά οργάνων της Στρατιωτικής Αστυνομίας»... οπότε έχουμε πάλι αντίσταση κατά της Αρχής και δεν συμμαζεύεται... Δεν σε βλέπω να απολύεσαι όπως το πας, Φούντα. Παρέα με τον Σουλάτσο θα πορευτείς μου φαίνεται.

—Όλα για την πατρίδα, κύριε διοικητά, αναστέναξα.

Με κοίταξε για λίγο χαμογελώντας κακά.

—Σου κράτησα το καλύτερο για το τέλος, μου λέει καρωπά.

—Τυφεκισμό, κύριε διοικητά;

—Σχεδόν... Έγινε ερώτημα με σκεπτικό την καθαίρεσή σου από τον βαθμό σου και την επανένταξή σου στις τάξεις των οπλιτών. Όπως έγινε με τον Σουλάτσο. Γι' αυτό σου λέω... στο τέλος θα κάνετε παρέα. Μαζί θα σας συνταξιοδοτήσουμε.

—Αυτό λόγω της απείθειας, της συμπλοκής κλπ; ρώτησα.

—Αυτό λόγω του ότι είσαι υπότροπος, ανακοίνωσε με ευχαρίστηση ο μίζερος. Αν ο στρατηγός διατάξει ΕΔΕ την έβασες, Φούντα. Δεν σε σώζει ούτε ο θεός ο ίδιος.

—Είμαι σίγουρος πως εσείς θα πείτε έναν καλό λόγο για μένα, κύριε διοικητά, είπα.

Ξέσπασε σε γέλια.

—Να είσαι σίγουρος ότι το πρώτο καρφί στην κάσα σου εγώ θα το βάλω, υποσχέθηκε.

—Να 'στε καλά, κύριε διοικητά.

—Και τώρα δρόμο. Έχουμε και δουλειές. Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς εδώ, δεν παίζουμε.

* * *

—Λοιπόν; Είδες τη Φανή; με ρώτησε.

Καθόμασταν στο συνηθισμένο μας τραπεζάκι, στης χήρας.

Κούνησα το κεφάλι μου καταφατικά κι άναψα τσιγάρο.

—Μιλήσατε;

—Μου είπε για τον άντρα της, μουρμούρισα. Για το πόσο μοναδικός, πόσο ξεχωριστός, πόσο δυνατός ήταν ο έρωτάς τους.

Με κοίταξε εξεταστικά.

—Στενοχωρήθηκες; ρώτησε.

Ήξερα πως είμαι άθλιος ψεύτης.

—Όχι, γιατί; είπα. Τι λόγος μου πέφτει εμένα;

Έμεινε για λίγο σιωπηλή.

—Ξορκίζει το κακό, είπε μετά. Θέλει να προφυλάξει τον εαυτό της από το στραβοπάτημα. Κι εσένα από την απογοήτευση.

—Μα δεν...

—Αχ, βρε Σταμάτη! έκανε. Οι γυναίκες αυτά τα πιάνουν στον αέρα. Πριν συμβεί κάτι ξέρουν ότι θα συμβεί.

—Δεν πρόκειται να συμβεί τίποτα, Εύη, είπα. Δεν λέω ότι αυτό το κορίτσι δεν μου έκανε εντύπωση. Καταλαβαίνω όμως ότι δεν υπάρχει αύριο σε μια τέτοια σχέση. Από την αρχή θα ήταν καταδικασμένη. Όλα συνηγορούν ενάντια...

—Όλα, εκτός από την καρδιά.

—Χρειάζονται δυο για μια σχέση, Εύη.

—Κι εκείνη δεν είναι διαθέσιμη. Αυτό μου λες;
—Ναι.
—Πού το ξέρεις;
Την κοίταξα ξαφνιασμένος.
—Το φέρεσιμό της αυτό δεν δείχνει; έκανα.
—Μα δεν ξέρει πώς νιώθεις εσύ.
Κούνησα το κεφάλι μου.
—Δεν έχει σημασία έτσι κι αλλιώς, είπα. Δεν πρόκειται να ξαναπάω εκεί πάνω.
—Γιατί;
Της διηγήθηκα γελώντας το περιστατικό με τον Κουρκουβίνο. Έμεινε κατάπληκτη.
—Πέντε μήνες! αναφώνησε. Και περιορισμό! Α, τον άθλιο κομπλεξικό! Το ξέρει αυτό ο Πάσχος;
—Δεν νομίζω, αλλά μην ανακατευτείς σε παρακαλώ.
—Μα...
—Δεν θέλω να εκτεθείς.
Με κοίταξε χαμογελώντας.
—Όλους τους σκέφτεσαι, είπε. Όλους, εκτός από τον εαυτό σου.
—Δεν έχω ανάγκη εγώ, αντέχω, είπα γελώντας.
Κούνησε το κεφάλι της.
—Ναι, είπε μαλακά. Αλλά για πόσο;

Έχω μια αδερφή, κουκλίτσα αληθινή...

Όπου το «περίπουλο» εισχωρεί λάθρα για πρώτη φορά στο εχθρικό έδαφος κι ένας ερωτοχτυπημένος δεκανέας γλυτώνει ως εκ θαύματος το στρατοδικείο.

Η πρώτη μας black op, όπως θα χαρακτηριζόταν από τους πέραν του Ατλαντικού φίλους και συμμάχους, παρ' ολίγον να ήταν θνησιγενής.

Με καλεί στο γραφείο του ο Αλφαδύος. Οι έτεροι δύο Καππαδόκες, ο Παρκουρέας κι ο Διοικητής τη φορά αυτή απουσίαζαν. Μόνο ένας δεκανέας γραφιάς κάτι μουτζούρωνε στο τραπέζι που βρισκόταν κοντά στο παράθυρο, φορτωμένο με κατάστιχα και φακέλους.

—Φούντα, τελείωσαν τα ψέματα, μου λέει ο Δάγκας όλος χαρά. Πιάνουμε δουλειά.

—Παναπεί, κύριε ταγματάρχα;

—Παναπεί μπαίνουμε μέσα. Στους γείτονες.

—Νύκτωρ και νυχοποδητί να υποθέσω.

—Να υποθέσεις. Θέλω να μπάσετε μέσα και να συνοδεύσετε έως ένα σημείο ασφαλείας ένα δικό μας παιδί, καλό πατριώτη, ομογενή από εκεί πάνω, που... χμμ... δουλεύει για μας. Δεν φαντάζομαι να είναι πρόβλημα αυτό για τη «συμμορία»; Έχετε ειδικά εκπαιδευτεί... τι διάολο!

—Και όμως είναι, κύριε ταγματάρχα.

Με κοίταξε ξαφνιασμένος.

—Είναι;...

—Μάλιστα, κύριε ταγματάρχα. Καθόσον εγώ κωλύομαι.

—Κωλύεσαι;!!!

—Μάλιστα.

Και του έσκασα το μυστικό της φυλάκισης και του περιορισμού που μου ανηγγέλθη ενθουσιωδώς από τον μίζερο υποδιοικητή.

—Α, τον ξεφτίλα! Α, το καθήκι! Αναφώνησε αγανακτισμένος ο Δάγκας. Σε σένα βρήκε να βγάλει το κόμπλεξ της η χλεμπόνα; Την Παναγία μου... το Χριστό μου μέσα!... Το ξέρει ο κύριος Διοικητής;

—Αμφιβάλω.

—Περίμενέ με εδώ.

Και βγήκε φουριόζος κοπανώντας την πόρτα ξωπίσω του. Σε πέντε λεπτά επέστρεψε συνοδευόμενος από έναν ανήσυχο και προβληματισμένο, όπως πάντα, Διοικητή.

—Παιδί μου, Φούντα, τι μου λέει εδώ ο κύριος ταγματάρχης; με ρωτάει. Τι πράγματα είναι αυτά;

—Δυστυχώς, κύριε Διοικητά, ατυχήσαμε, του λέω.

—Τι θα πει ατυχήσαμε; Γιατί εγώ δεν ενημερώθηκα;

—Λείπατε όταν έφτασε το σήμα και...

—Έλειπα, αλλά επέστρεψα, αναφώνησε φουρκισμένος ο καλός άνθρωπος. Ποιος κάνει κουμάντο εδώ πέρα θα 'θελα να ξέρω!...

—Το πρόβλημα είναι ότι μας έχουν τυλίξει σε μια κόλλα χαρτί, του λέει ο Αλφαδύος φρουμάζοντας.

—Και ποιος υπέγραψε, βρε Σπύρο;

—Ο Κουρκουβίνος υποθέτω.

—Μη σου πω τι τον έχω εγώ τον Κουρκουβίνο, φώναξε ο Διοικητής. Ακούς εκεί... «αυστηρό περιορισμό»!... Πού ακούστηκε αυτό; Ούτε λιποτάκτης να ήταν το παιδί!

—Και πέντε μήνες φυλακή, υπενθύμισα εγώ επιδέξια.

—Πέντε μήνες!!!... Ούτε ο Σουλάτσος να ήσουν!

Με τον οποίο, κατά τον υποδιοικητή, θα γερνάγαμε μαζί εδώ πέρα.

—Τουλάχιστον να άρουμε τον περιορισμό..., πρότεινε ο Αλφαδύος.

—Εξυπακούεται, συμφώνησε ολοπρόθυμα ο Καρδαρίτσας.

Και γυρίζοντας σε μένα.

—Γιατί, βρε παιδάκι μου, δεν μου είπες τίποτα; μου κάνει.

—Ε, πώς, κύριε Διοικητά... Να σας απασχολήσω τώρα με τα προσωπικά μου; Ντροπή.

—Προσωπικά; Τι προσωπικά; Εδώ δεν μπορούμε να κάνουμε τη δουλειά μας, μας έχουν δέσει τα χέρια!... Και καλά σε μένα... στην κυρία Εύη χάθηκε να το πεις; Αφού ξέρεις τι αδυναμία σου έχει.

Έγινα παπαρούνα.

—Ε, νιράπηκα...

—Κακώς! Κάκιστα!... Καλά, όσο για τον περιορισμό δεν τίθεται ζήτημα. Να δούμε όμως τι θα κάνουμε με τη φυλακή... Άκου εκεί... πέντε μήνες! Μα κι εσύ, βρε παιδάκι μου, τι έκανες;

Τους είπα και οι δυο τους ξεράθηκαν στα γέλια.

—Μπράβο σου, βρε παληκάρι μου, να συχωρεθούν τ' αποθαμένα σου! φώναξε ο Διοικητής. Α, μα... του χρειαζόταν του λιγδιάρη! Όταν ήρθε εδώ την έπεσε σ' όλες τις γυναίκες.

—Ακόμα και στη δική μου, σιγοντάρησε ο Αλφαδύος. Φευ ανεπιτυχώς.

—Σώπα, Σπύρο μου, κι ο Σταμάτης πήρε το αίμα μας πίσω, είπε γελώντας ο Διοικητής, που πρώτη φορά αναφερόταν σε μένα με το μικρό μου όνομα. Άσε... θα μιλήσω εγώ με τα δικά μας παιδιά στη Στρατιά, να δούμε τι θα κάνουμε. Αμαρτία!

Δεν είπα τίποτα για το ενδεχόμενο διενέργειας ΕΔΕ και καθαίρεσης, γιατί αυτό για μένα ήταν το λιγότερο. Στο κάτω-κάτω «φαντάρος με σειρήνια» ήμουν. Κι άλλωστε, όταν ο Διοικητής μιλούσε με τη Στρατιά, θα το 'βρισκε μπροστά του.

Ο Καρδαρίτσας έφυγε, αφού με συμβούλεψε να μη στενοχωριέμαι κι έμεινα και πάλι μόνος με τον Δάγκα και τον γραφιά.

—Πού είχαμε μείνει; με ρωτάει ο Αλφαδύος.

—Στο παιδί το δικό μας που θα βάζαμε μέσα, του θύμισα.

—Α, ναι... Θα τον πάτε το λοιπόν συνοδεία μέχρι το σημείο που θα σου σημειώσω στον χάρτη και θα γυρίσετε πίσω. Ούτε γάτα, ούτε ζημιά. Θα μου πεις γιατί η συνοδεία; Δεν τα ξέρει αυτός τα μέρη; Σαν την τσέπη του τα ξέρει. Οπότεν;...

—Οπότεν, κύριε ταγματάρχα;

—Κι αν γίνει καμιά στραβή και πέσει πάνω σε κάνα περίπουλο του εκθρού;

—Να υποθέσω ότι θα είναι εφοδιασμένος με τα κατάλληλα χαρτιά;

—Σωστά το υποθέτεις και σε συγχαίρω για την οξυδέρκειά σου. Αλλά ξέρει κανείς καμιά φορά;... Γίνονται και λάθη. Ο διάολος έχει πολλά ποδάρια. Κι εκεί, Φούντα, δεν είναι αστεία, είναι το Παραπέτασμα. Κι έτσι και σε περιλάβουν οι ειδικοί... δεν γένεται, θα το πεις το ποίημα. Ε, αυτό ακριβώς έχετε εσείς ως αποστολή. Θα φροντίσετε να μη συμβεί η στραβή. Καταλαβαίνομαστε;

—Κανόνες εμπλοκής, κύριε ταγματάρχα;

Με κοίταξε ξαφνιασμένος.

—Τι είναι αυτό πάλι; απόρησε.

—Αν πέσουμε σε εκθρική περίπολο τι κάνουμε; Πυροβολούμε;

—Εμ τι, θα πιάκετε κουβέντα;

—Λέω μήπως δημιουργηθεί κανένα διπλωματικό πρόβλημα...

Ο Αλφαδύος γέλασε.

—Άσε μας, ρε Φούντα, που θα δημιουργηθεί διπλωματικό πρόβλημα, είπε. Εδώ είναι μπάτε σκύλοι αλέστε.

—Να υποθέσω ότι αυτές τις διαταγές δεν θα τις λάβω γραπτώς, είπα.

Χαμογέλασε.

—Α, γειάσου, είπε. Τώρα μπήκες στο νόημα.

Έβγαλε τα τσιγάρα του και μου πρόσφερε. Ανάψαμε.

—Α, και κάτι άλλο..., μου λέει. Θα μπειτε χωρίς διακριτικά, εθνόσημα και χαρτιά. Η αποστολή αυτή είναι... «μαύρη». Πώς τις λένε οι φίλοι μας οι Αμερικάνοι;...

—Black ops, λέω.

—Μπράβο, απ' αυτό. Οπότεν ετοιμαστείτε.

—Για πότε, κύριε ταγματάρχα, με το καλό;

—Περιμένουμε τον... μουσαφίρη. Αύριο, μεθαύριο το πολύ θα καταφθάσει. Οπότεν φεύγετε αμέσως. Θα σε ενημερώσω για τη διαδρομή και για τα αφύλαχτα περάσματα στα σύνορα.

Αρκεί να μην περάσουμε από Κερασιά, σκέφτηκα.

Λίγο πριν φτάσω στην είσοδο της υπόγας μας ο δεκανέας του Α2 με πρόλαβε.

—Μπορώ να σου πω, μου κάνει κοιτάζοντας γύρω του ανήσυχος.

—Τι πράμα;

Ο τυπάκος ξανάριξε μια κυκλική κατασκοπευτική ματιά γύρω.

—Μη μπειτε άνευ εθνόσημα, διακριτικά και χαρτιά, μου λέει χαμηλώνοντας τη φωνή του.

—Γιατί;

—Γιατί έτσι και σας πιάκουν θα σας ντουφεκίσουν επιτόπου με συνοπτικές διαδικασίες, σαν κατασκόπους, εξηγεί.

Να που μαθαίνει κανείς πράγματα!

—Ενώ αν μπορούμε με τα σέα μας και τα μέα μας;
—Θα σας περάσουν από στρατοδικείο και θα φάτε καμιά πενηνταριά χρόνια στη στενή, μου λέει.
—Οπότε θ' αρχίσουν διαπραγματεύσεις και θα βγούμε σαν κύριοι, ε;
Ο τυπάκος φαινόταν μαγκωμένος.
—Όχι ακριβώς...
—Αλλά πώς;
—Από εδώ, οι δικοί μας, για να μη δημιουργηθεί διπλωματικό επεισόδιο, θα πουν ότι είσαστε λιποτάκτες που διέφυγαν στο Παραπέτασμα «ιδία πρωτοβουλία».
—Οπότε... κάτεργο.
—Εμ...
—Παναπεί... καλύτερα να μη μας πιάσουν.
—Α, γειάσου!
Τον ευχαρίστησα και πήγα να προφτάσω τα ευχάριστα στη «συμμορία».

* * *

Ετοιμαζόμουν να κατέβω στο χωριό, με την ελπίδα να συναντήσω «τυχαία» την Εύη, όταν ένας από τους Αλφαμίτες της Πύλης ήρθε να μου πει ότι με ζητούσαν.
Την είδα να στέκεται έξω από την καγκελόπορτα και η καρδιά μου σταμάτησε.
—Φανή;!...
Ήρθε κοντά μου και μ' αγκάλιασε.
—Μόνο βουνό με βουνό, ε;...
Το μυαλό μου είχε σταματήσει κι αρνιόταν να πάρει μπροστά. Αυτό που συνέβαινε τη στιγμή αυτή ούτε στα πιο παλαβά μου όνειρα!
—Τι κάνεις εδώ; κατάφερα να ψελλίσω.
—Ήρθα να σε δω, είπε γελώντας και παίρνοντάς με από

το χέρι με παρέσυρε στον κατηφορικό δρόμο που οδηγούσε στην Κοντινίτσα.

—Εμένα;!!!...

Γέλασε πάλι κι έσφιξε το χέρι μου. Τα δάχτυλά της είχαν πλεχτεί στα δικά μου.

—Δηλαδή... όχι ακριβώς... Κατέβηκα για δουλειές του σχολείου κι όπως τελείωσα νωρίς είπα να πιω έναν καφέ μαζί σου. Αν θες.

—Αν θέλω;!!!...

—Ναι... Μπορεί να έχεις να κάνεις άλλα πράγματα.

—Τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό από σένα, είπα.

Με κοίταξε χαμογελώντας.

—Αλήθεια;

Κούνησα το κεφάλι μου, να ξεζαλιστώ.

—Είσαι σίγουρη ότι είσαι εδώ; είπα κουτά.

—Θέλεις να είμαι εδώ;

—Απαντάς με ερωτήσεις, Φανή.

—Γιατί, εσύ τι κάνεις;

Βάλαμε τα γέλια. Όπως με μιας ήμασταν μόνοι στον κόσμο. Ούτε στρατός υπήρχε, ούτε αποστολή στο «εχθρικό έδαφος», ούτε οικογένεια, ούτε σύζυγος... Ούτε σύζυγος...

—Πότε πρέπει να επιστρέψεις;

—Έχει λεωφορείο στις πέντε.

Ήταν τρεις και μισή.

Περπατήσαμε πιασμένοι από το χέρι ώσπου φτάσαμε στη βάση του λόφου. Εκεί τραβήχτηκε.

—Ο κόσμος..., μουρμούρισε.

—Ναι...

Πριν από την πλατεία υπήρχε μια μίξερη πρασινάδα μ' ένα παγκάκι έρημο. Σαν από σιωπηρή συμφωνία πήγαμε να καθίσουμε εκεί.

—Έφυγες σαν κυνηγημένος την άλλη φορά, είπε. Γιατί;
—Νομίζω πως ξέρεις, ψιθύρισα.
Έμεινε για λίγο σιωπηλή.
—Κι εγώ φοβήθηκα, είπε μετά. Όλα έμοιαζαν μαγικά.
Ένωσα πως ήμασταν...
—Συμβατοί;
—Ναι. Σαν να είχαμε ζήσει ήδη μαζί σε μια άλλη ζωή.
—Σαν ν' ακροβατούσαμε ανάμεσα σ' ένα σύμπαν δικό
μας και τούτο εδώ.
—Ακριβώς αυτό. Είναι υπέροχο... Και συνάμα φοβιστικό.
—Επειδή νιώθεις πως ο δρόμος αυτός δεν οδηγεί πουθενά;
Κούνησε το κεφάλι καταφατικά.
—Ναι, είπε. Δεν είναι ο δρόμος μου. Δεν μπορεί να είναι
ο δρόμος μου. Δεν μου επιτρέπεται. Εγώ είμαι ήδη κάπου...
Αλλού...
—Αλλά ήρθες.
—Ναι, ήθελα να σε δω.
Κόμπιασε λίγο.
—Δεν θέλω να σε χάσω, είπε με φωνή που μόλις ακου-
γόταν.
Τι μου έλεγε αυτό το κορίτσι; Θεέ μου, τι έλεγε;
—Δεν με έχεις, είπα μαλακά. Ούτε εγώ σε έχω.
Σήκωσε τους ώμους της.
—Το ξέρω. Δεν βγαίνει νόημα. Είναι όλα τόσο παράξενα!
Πήρα το χέρι της στο δικό μου. Με κοίταξε στα μάτια.
—Να, αυτό, είπε σιγανά. Το άγγιγμα σου... Είναι σαν να
μου κρατούσες το χέρι όλη μου τη ζωή.
Φιληθήκαμε κι ο κόσμος άλλαξε. Το άχαρο χωριό του
τέλους αυτού του κόσμου έγινε με μιας παραμυθένια πολι-
τεία.

Μείναμε εκεί ώσπου το κορνάρισμα του λεωφορείου μας έφερε πίσω στην πραγματικότητα.

—Θέλω να σε ξαναδώ, είπα.

Έκανε «ναι» με το κεφάλι.

Την συνόδευσα ως το λεωφορείο που θα την ταξίδευε πίσω, στο «σπίτι της».

—Αυτό που έκανες σήμερα ήταν μεγάλη παληκαριά, είπα. Δεν θα το ξεχάσω ποτέ, ότι κι αν γίνει.

—Δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς, ψιθύρισε.

Χαιρετηθήκαμε με χειραψία. Ο κόσμος... Οι χωριανοί...

Έμεινα να κοιτάζω το λεωφορείο να χάνεται στη στροφή. Μονομιάς συνειδητοποίησα ότι η ζωή μου είχε αλλάξει. Και είχε αλλάξει ανεπιστρεπτί. Ήμουν χαμένος.

Αλλά δεν μ' ένοιαζε.

Στα χείλη μου είχα ακόμα τη γεύση του φιλιού της.

* * *

Δεν είπα τίποτα. Ούτε στον Φώτη, ούτε στην Εύη. Αν κάποιος τους μας είχε δει κράτησε το στόμα του κλειστό.

Κανονικά, κάτω από διαφορετικές συνθήκες, θα έπρεπε να νιώθω πως είμαι ο πιο ευτυχισμένος άνθρωπος του κόσμου. Οι συνθήκες όμως δεν ήταν διαφορετικές, ήταν όπως ήταν. Κι αυτό που είχε τόσο απροσδόκητα προκύψει ούτε να το καταλάβω μπορούσα, ούτε, πολύ περισσότερο, να το αναλύσω. Συνέβη. Τι άλλαξε όμως; Τίποτα, πέρα από την αίσθηση πως κι ο άλλος άνθρωπος στο ίδιο με σένα ταξίδι βρίσκεται. Πώς όμως; Και για πόσο; Πόσος χρόνος θα μεσολαβούσε έως ότου αναλάμβανε η λογική να βάλει τα πράγματα στη θέση τους, παραμερίζοντας τα αισθήματα –τα όποια αισθήματα υπήρχαν; Και τα αισθήματα... Τι ακριβώς ήταν αυτά; Πόσο βαθιά πήγαιναν; Τι αξία είχαν;

Ξέρεις για τον εαυτό σου, όχι όμως, ποτέ, για τον άλλο. Ιδίως όταν σου έχει εξηγήσει ώρα πολλή πως τον έρωτα της ζωής της τον έχει βρει, εδώ και χρόνια –κι αυτός δεν είσαι εσύ.

Εσύ, ο μαγεμένος, τι μπορείς να ελπίζεις να της είσαι πέρα από ένας περαστικός, εφήμερος, ενθουσιασμός, μια προσωρινή αναλαμπή πάθους ίσως; Ένα μόνο. Να έχει κάνει λάθος στην προηγούμενη, την πρώτη της επιλογή.

Κι ας πούμε ότι συμβιβάζομαι με την ιδέα να είμαι ο τρίτος άνθρωπος, ο κρυφός παρονομαστής στη ζωή της, κι ότι ξεπερνούσα το μαρτύριο να ξέρω ότι τη νύχτα, κάθε νύχτα, θα κοιμάται στην αγκαλιά ενός άλλου... Ας πούμε... Πώς όμως και πότε, κάτω από τις παρούσες εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, θα βλεπόμασταν; Και πώς μια σχέση, έστω πλατωνική, θα μπορούσε να διατηρηθεί έτσι;

Ο έρωτας θα έπρεπε να είναι χαρά. Τούτο εδώ περισσότερο με συμφορά έμοιαζε.

* * *

Ο σπιούνος κατέφθασε με το ΚΤΕΛ. Ήταν ένας κοντόχο-ντρος ανθρωπάκος, με μικρά ματάκια γουρουνιού, που έπαιζαν συνεχώς και όψη που, εμένα τουλάχιστον, δεν θα μου ενέπνεε εμπιστοσύνη, όχι να τον στείλω να κατασκοπεύσει για λογαριασμό της πατρίδας, αλλά ούτε για να βγάλει τον σκύλο μου βόλτα –θα τον πούλαγε και θα ‘λεγε ότι τον έχασε.

Ο Αλφαδύος μου τον παρουσίασε ως Κίτσο («δεν χρειάζονται άλλα ονόματα») και μου έδωσε τις τελευταίες οδηγίες για τη μπούκα.

—Θα μπειτε από εδώ, μου είπε δείχνοντάς μου ένα σημείο στον χάρτη. Είναι μακριά από τις κατοικημένες τους περιοχές κι από στρατιωτικές εγκαταστάσεις, οπότε δεν θα έχετε πρόβλημα. Βγάλτε τα διακριτικά από τις στολές, όπως είπαμε;

—Όχι.

Με κοίταξε εμβρόντητος.

—Όχι;!!!

Του επανέλαβα, με δικά μου λόγια, όσα μου είχε πει ο γραφιάς του. Ο Δάγκας πήρε μια περίλυπη έκφραση.

—Δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στην πατρίδα, ρε Φούντα; μου λέει με παράπονο. Μέχρι εκεί φτάκαμε;

—Καμία απολύτως, κύριε ταγματάρχα, παραδέχτηκα εγώ.

—Κι αν σας πιάκουν;

—Αν μας πιάκουν εσείς θα πείτε ότι είμαστε λιποτάκτες και θα νίψετε τας χείρας σας, είπα χαμογελώντας. Τα λέω καλά; Αλλά τουλάχιστον θα γλυτώσουμε το ντουφέκισμα.

—Κι αν είναι έτσι όπου τα λες... γιατί πας τότε, ρε Φούντα;

—Γιατί αν δεν πάω θα με στείλετε τσιφ στρατοδικείο για ανυπακοή, είπα. Η μία η άλλη είναι.

—Καμιά φιλοπατρία! μουρμούρισε ο Αλφαδύος.

—Δεν είμαστε όλοι ανιδιοτελείς σαν τον Κίτσο, είπα.

Ο Αλφαδύος χτύπησε το μέτωπο με την παλάμη του.

—Καλά που μου το θύμισες, είπε. Παραλίγο να το ξεχάσω.

Μ' έπιασε από το μπράτσο και με πήρε παράμερα. Από συνήθεια, γιατί δεν ήταν κανείς άλλος στο γραφείο.

—Κοίτα..., μου κάνει χαμηλώνοντας τη φωνή. Αν... ο μη γένοιτο... Ο μη γένοιτο λέμε... τύχει και πέσετε πάνω σε κανένα απόσπασμα... Πρώτο σου μέλημα, ανεξαρτήτως του αν κρίνεις ότι θα τα βγάλετε πέρα... θα είναι να εξουδετερωθεί ο πολίτης.

—Μπαμ και κάτω δηλαδή, κύριε ταγματάρχα;

—Πρώτη σου προτεραιότητα.

—Μα... τον ανιδιοτελή, ένθερμο πατριώτη, κύριε ταγματάρχα;

—Έννοια σου και θα κάνει γερή μπάζα αυτός. Κάτι κρυφά κονδύλια πού νομίζεις ότι πάνε;... Για κάτι τέτοιες δουλειές... Και... πού 'σαι;... πες το και στον υπαρχηγό σου... ποιος είναι;

—Ο λοχίας Διακοφτός.

—Αυτόν. Σε κανέναν άλλο. Εσείς οι δυο είσατε υπεύθυνοι αν... ο μη γένοιτο...

—Δεν θα έχει ιδέα ο ίδιος ο Κίτσος φαντάζομαι, είπα.

Ο Δάγκας μου έριξε ένα στραβό βλέμμα.

—Πλάκα μου κάνεις; Αν ήξερε θα πήγαινε;

Αυτό να μου πεις!

* * *

Φύγαμε το ίδιο απόγευμα. Ένα παλιό GMC μας μετέφερε κοντά στο σημείο της «εισόδου» και θα περίμενε εκεί να μας παραλάβει και πάλι.

Η περιοχή ήταν ορεινή και κατάφυτη βέβαια και τα μονοπάτια ανύπαρκτα, ότι δρόμο είχαν ανοίξει τα κατσίκια. Η νύχτα είχε πέσει, το κρύο ήταν υποφερτό και δεν ακούγονταν παρά οι συνηθισμένοι θόρυβοι του δάσους.

Τα σύνορα δεν είναι στην πραγματικότητα όπως στον χάρτη, που ορίζονται με διακεκομμένες γραμμές, ούτε όπως στα έργα, όπου υπάρχουν συρματοπλέγματα και φυλάκια. Εδώ έκανες ένα βήμα στο δικό μας έδαφος και στο επόμενο βρισκόσουν στο... «εξωτερικό».

Ο Κίτσος γνώριζε καλά, ευτυχώς, την περιοχή, είχε ξαναμπεί από εκεί μας είπε.

—Είμαστε μέσα, μας πληροφόρησε κάποια στιγμή.

—Φτου γαμώτο και ξέχασα το διαβατήριό στο σπίτι! γέλασε ο Κεράτσας.

—Εγώ πάντως έχω τα χαρτιά όλα εντάξει, δήλωσε ο Κίτσος, που από χιούμορ, όπως οι περισσότεροι εδώ πάνω, δεν σκάμπαζε και πολλά.

—Έτσι, από περιέργεια..., τον ρωτάει ο Διακοφτός. Αληθινά είναι ή μαϊμού;

—Αν είναι τα δικά μου δηλαδή; Από εκεί;

—Ναι για...

Γέλασε ο Κίτσος.

—Αν ήτουνε τα δικά μου και με πιάνανε δεν μ' έσωζε ούτε ο Χριστός ο ίδιος, είπε. Καθόσον με έχουν χαρακτηρισμένο ως φυγά... οπότε... καταλαβαίνετε.

Με τον Διακοφτό ανταλλάξαμε μια ματιά συνεννόησης. Αν καταλαβαίναμε λέει!

—Και δεν φοβάσαι, μάτια; τον ρώτησε ο Κερκυραίος.

—Φοβάμαι, πώς δεν φοβάμαι, αποκρίθηκε ο ηρωϊκός Κίτσος. Πλην όμως... όλα για την πατρίδα! Τι να κάνουμε;

Είχαμε κατέβει απ' το βουνό στην πεδιάδα και βαδίζαμε με προσοχή φροντίζοντας να πηγαίνουμε από εκεί που υπήρχε βλάστηση. Ερημιά. Αν έβγαίνε καμιά περίπολος των γειτόνων θα τη βλέπαμε από μακριά, πριν μας δουν εκείνοι, γιατί είχαμε κάλυψη το βουνό πίσω μας ενώ εκείνοι ανοικτό ορίζοντα και οι σιλουέτες τους θα διαγράφονταν όπως στο πανί του Καραγκιόζη.

Φτάσαμε στο σημείο αποχωρισμού, έξω από ένα κατασκότεινο χωριό, χωρίς να το καταλάβουμε. Περίπατος!

—Εδώ χωρίζουμε, είπε ο Κίτσος. Καλό δρόμο να έχουμε κι εσείς κι εγώ. Θα σας πει ο κύριος ταγματάρχης πότε κι από πού θα με παραλάβετε.

—Καλή επιτυχία, του λέω.

Ο Κίτσος με πήρε παράμερα.

—Όταν ξαναβγώ με το καλό..., μου λέει. Θέτε να φέρω τίποτις;

—Σαν τι δηλαδή, ρε μάστορη; απορώ εγώ.

—'Ντάξ'..., μου κάνει χαμογελώντας πονηρά. Και μαύρο καλό μπορώ να βρω... και χόρτο... Σε καλή τιμή μιλάμε.

Όλα για την πατρίδα, ρε γαμώτο!

Επιστρέψαμε από την ίδια διαδρομή. Πριν φτάσουμε στο GMC καθίσαμε να πιούμε καφέ, που είχαμε φροντίσει να φέρουμε μαζί, και να κάνουμε τσιγάρο.

—Δηλαδή τώρα εμείς εισβάλαμε σε ξένη χώρα; λέει σε μια στιγμή ο Τσίτας.

—Πλην αναιμάκτα, του απαντάει ο Κεράτσας. Κρίμα που δεν μπορούμε να το γυρίσουμε έργο, να 'κονομήσουμε.

—Ότι και να κάνουμε εμείς, σειρά, το μόνο που θα 'κονομήσουμε είναι καμιά άδεια κι αυτή τσουρούτικη, του λέει ο Καραβασίλης. Άλλοι τα 'κονομάνε. Όπως ο ζουμπάς, που βάλαμε μέσα, καλή ώρα.

—Μπα; Δεν το κάνει για την πατρίδα; δήθεν εξεπλάγη ο Διακοφτός.

—Ποια πατρίδα, μωρέ; Ξέρουν αυτά τα ζα από πατρίδα; Οι πατεράδες τους, όταν μπήκαν οι Ιταλοί, δωσίλογοι ήτουνε, γρύλισε ο Αγλέουρας, που σαν Πειραιώτης ενδέχεται να εμφερόταν από φρονήματα όχι και τόσο «εθνικώς άψογα».

Ο Διακοφτός με σκούνηξε.

—Εσύ δεν ακούγεσαι, μου λέει. Τι τρέχει;

—Τι να τρέχει, ρε Φώτη; αναστέναξα. Αλλού πατάω κι αλλού βρίσκομαι.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Μην τ' αφήκεις να σε πάρει από κάτω γιατί χάθηκες, είπε. Άκου και μένα.

—Εσύ; Τι γίνεται;

Φύσηξε τον καπνό του τσιγάρου του ψηλά.

—Τίποτα, είπε. Ούτε φωνή, ούτε ακρόαση.

—Στην τελευταία άδεια...

—Δεν πήγα στη Σαμαρίνα, είπε σκυθρωπάζοντας. Πήγα σε μια θειά μου στα Γιάννενα. Δεν είχα τα κότσια...

—Ούτε γράμμα;...

—Τίποτα. Είναι σαν να μην υπάρχω.

Σώπασε για λίγο.

—Καλά να είναι, είπε μετά σιγανά. Καλά να είναι και δεν πειράζει για μένα.

* * *

Επιστρέψαμε στο τάγμα μετά τις δύο το πρωί. Ο Αλφαδύ-
ος με περίμενε στο γραφείο του να δώσω αναφορά.

—Εντάξει; μου κάνει όπως μπήκα.

—Εντάξει, τον αφήσαμε και φύγαμε.

—Δεν σας είδε κανείς;

—Δεν υπήρχε ψυχή.

—Ωραία. Για να ξέρεις μελλοντικά... αν παραστεί ανάγκη πάλι να εισχωρήσουμε λάθρα επί εχθρικού εδάφους... αν λέω... τα «δικά μας» χωριά τα αποφεύγουμε όπως ο διάολος το θυμιάμα.

—Γιατί; απόρησα. Αφού είναι «δικά μας».

Ο Δάγκας χαμογέλασε.

—Αμ δε..., μου κάνει. Καθόσον αυτή η γάτα, ο Χότζας, τους «ομογενείς» τους έχει μαζώσει από τα σύνορα και τους έχει εγκαταστήσει στο εσωτερικό. Αυτούς που άφηκε ειτόπου τους άφηκε γιατί αποδεδειγμένα είναι αφοσιωμένοι στο καθεστώς. Δικοί του άνθρωποι.

—Παρ' όλο που το αίμα νερό δεν γίνεται, σχολίασα.

—Μωρέ και νερό γένεται και τσίπρο κι απ' όλα, είπε. Πάρτο χαμπάρι, Φούντα. Όλα αγοράζονται κι όλα πουλιούνται, αν υπάρχει η κατάλληλη τιμή. Ο ζουμπάς που συνοδεύσατε απόψε βγάζει σ' ένα μήνα όσα δεν βγάζω εγώ σ' ένα χρόνο.

—Θα είναι πιο χρήσιμος για την πατρίδα φαίνεται...

Με κοίταξε λοξά.

—Μα το θεό, ρε Φούντα, μου λέει. Τόσον καιρό τώρα και δεν μπορώ ν' αποφασίσω αν μ' αρέσεις ή αν σε απεχθάνομαι. Και να δεις που φημίζομαι για να ψυχολογώ ανθρώπους.

—Εξ' ου και το αντικείμενο της εργασίας σας, κύριε ταγματάρχα, του λέω.

Χαμογέλασε.

—Μη με ζορίζεις, μου λέει μισοσοβαρά μισοαστεία, γιατί σε τυλίγω σε μια κόλλα χαρτί και σε κάνω να τρέχεις και να μη φτάνεις.

—Μήπως δεν είμαι ήδη τυλιγμένος, κύριε ταγματάρχα;

Με κοίταξε παραξενεμένος.

—Δηλαδή;

—Εμ, για καλό θα μ' έστελναν εδώ, στην εξορία; του λέω. Δεν μπορεί... κάτι θα υπάρχει.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Κι εγώ αναρωτιέμαι, παραδέχτηκε. Δεν μπορεί... κάτι θα υπάρχει. Αλλά τι;

—Αν υπήρχε όμως θα με ρίχναν στα ΛΟΚ; επιχειρηματολόγησα. Και θα με κάναν κι αξιωματικό;

—Εμ, εδώ είναι το αίνιγμα! Στα λόγια μου έρχεσαι. Κι εδώ είναι που η επιστήμη σηκώνει τα χέρια ψηλά.

—Οπότε... μάλλον δεν πρόκειται για τιμωρία.

—Αλλά;...

—Ψάχναν για κοροΐδο και με βρήκαν ιδανικό, του λέω χαμογελώντας.

Έβαλε τα γέλια.

—Αυτό μάλιστα! φώναξε. Αυτό ξαναπέστο!

* * *

Φαίνεται τελικά πως δεν ήμουν ο μόνος που προβληματιζόταν για τα συναισθηματικά του σ' αυτή την ελεεινή και τρισάθλια γειτονιά της κόλασης.

Εδώ και κάμποσο καιρό είχα προσέξει πως ο Κουνέλλος δεν ήταν ακριβώς ο εαυτός του. Αφηρημένος, ολιγόλογος, χωρίς τα συνηθισμένα αποτυχημένα του κωρατά, τις εξυπνάδες και τις λοβιτούρες, έδειχνε να 'χει γεράσει πρόωρα. Κι όμως, αυτός τουλάχιστον –θεωρητικά βεβαίως– απ' όλους μας θα είχε κάθε λόγο να είναι, αν όχι ευτυχισμένος, οπωσδήποτε ευχαριστημένος. Είχε τη γυναίκα που αγαπούσε, προσεχώς και νομίμως, θα γινόταν πατέρας, η ημερομηνία για το πολυπόθητο απολυτήριο πλησίαζε, δουλειά για μετά είχε εξασφαλισμένη... τι παραπάνω να ζητήσει ένας άνθρωπος;

Τον πέτυχα μια μέρα μόνο του στη Λέσχη κι αποφάσισα να τον ρωτήσω.

—Τι τρέχει, ρε; του κάνω. Τι μούτρα είναι αυτά;

Ο Κουνέλλος ξεφύσηξε σαν φάλαινα που κατάπιε πολύ νερό.

—Άσε με, ρε κουμπάρε, και πάω να σκάσω, μου λέει.

Το «κουμπάρε» επειδή με είχε βάλει να υποσχεθώ ότι, όταν με το καλό έβγαινε το διαζύγιο της παπαδιάς, θα τους πάντρευα –δόξη και τιμή.

—Το βλέπω, του λέω. Γι' αυτό ρωτάω.

Κατέβασε τα μούτρα.

—Η Σούλα...

—Τι; Τρέχει τίποτα με την εγκυμοσύνη; ανησύχησα.

Γιατί στην ηλικία της βιβλικής Σάρας όταν μένεις έγκυος δεν είναι και τόσο απλή υπόθεση. Κι αυτό είναι το πρώτο που έρχεται στο μυαλό.

—Όχι, μωρέ... Δόξα τω θεώ, αυτό πάει μια χαρά... Άλλα δεν πάνε.

Ώρες ήταν να μου πει ότι η Σούλα είχε ξεμπουρίσει και κοίταζε δεξιά κι αριστερά!

—Δηλαδή;...

Άναψε τσιγάρο από τη γόπα του προηγούμενου.

—Κάνει νερά, μου λέει.

Προσπάθησα να παραμείνω σοβαρός.

—Όταν λέμε κάνει νερά τι ακριβώς εννοούμε; ρώτησα προσεκτικά.

—Πού τη βρίσκεις, πού τη χάνεις, όλο στου παπά είναι, είπε σκυθρωπά.

—Μα... μέχρι να βγει το διαζύγιο έτσι δεν πρέπει; έκανα. Δεν είναι Αθήνα εδώ... Η κοινωνία σκέφτεται και λειτουργεί διαφορετικά.

—Τρίχες, μου λέει ο Κουνέλλος. Τρίχες κατσαρές. Της είπα «έλα, ρε παιδάκι μου, εδώ, να μείνουμε μαζί, μην έχω κι εγώ την έγνοια σου»... «Απαπά!» μου λέει. «Και τι θα πει ο

κόσμος; Εγώ τούτο εδώ (χτύπησε το μέτωπό του) το 'χω καθαρό». Τώρα πόσο καθαρό το έχει, ρε κουμπάρε, με την κοιλιά στο στόμα είναι μια άλλη κουβέντα, αλλά τέλος πάντων... Όσο για έναν ύπνο –χωριστά από τον τράγο, να 'μαστε ξηγημένοι– πάει στο διάολο... να το καταλάβω... Αλλά δεν είναι μόνο αυτό.

—Αλλά;...

—Του μαγειρεύει, του πλένει, του σιδερώνει... «Ρε μανίτσα» της λέω «δεν είπαμε να στέλνουμε φαΐ από τη Λέσχη;». «Α, δεν γένεται» μου απαντάει. «Τον πειράζει στο στομάχι. Ενώ εγώ ξέρω πώς να τα μαγερέψω». «Και καλά» της λέω. «Πάει στο διάολο το φαΐ... Εμ τα άλλα; Για πλύστρα και μανταρίστρα του τραγόπαπα σ' έχω εγώ;». «Ε πώς» μου λέει. «Να τον αφήκω να βρωμίσει; Και τι θα πει ο κόσμος;». Μην σου πω τώρα, ρε κουμπάρε, τι τον έχω εγώ τον κόσμο!

—Σε καταλαβαίνω, του λέω.

—Αμ το άλλο;... «Τι γένεται, μωρή, με το διαζύγιο;» τη ρωτάω. «Τι να γένει;» μου λέει. «Περιμένουμε να πει το ναι ο Δεσπότης... Αργούν αυτά, δεν είναι εύκολα πράγματα...». «Αργούν, αλλά το παιδί μας μούλικο θα γεννηθεί;» της λέω. Και τι γυρνάει και μου λέει, ρε κουμπάρε; «Ε, το πολύ-πολύ να το αναγνωρίσει ο παπάς και μετά... βλέπουμε» μου λέει. Και την κάνω εγώ τώρα λαχείο. Το παιδί το δικό μου, ρε, στα ξένα χέρια; Τι λες, κυρία μου!

—Οπότε;

—Οπότε της λέω «Αυτό να το βγάνεις από το μυαλό σου» της κάνω. «Το παιδί έχει πατέρα». «Ναι» μου λέει «αλλά ξέρουμε ποιος είναι, στα σίγουρα;». Και μένω κάγκελο, κουμπάρε.

Ωχ!

—«Τι λες, μωρή;» βάνω τις φωνές. «Παναπεί ότι το κάνεις και με τον τράγο αν τύχει;». «Ε πώς...» μου λέει. «Αντρας μου είναι... τι, να του 'λεγα όχι;». Κατάλαβες, κουμπάρε; Κατάλαβα να λες.

—Μπλέξιμο, ρε κουμπάρε!

—Άσε με... Πάω να σκάσω...

—Ναι, αλλά... σ' αγαπάει.

Γύρισε και με κοίταξε μ' ένα ύφος που δεν θα το ξεχάσω ποτέ.

—Στα λόγια όλες οι γυναίκες αγαπάνε, είπε. Όταν πρόκειται για πράξεις όμως είναι μια εντελώς άλλη ιστορία.

Δεν ήταν μόνο ο «κουμπάρος» που προβληματιζόταν με τα αισθηματικά του όμως. Είχαμε και τον Κεράτσα. Επιδημία κανονική είχε ενσκήψει στο έμπυχο δυναμικό του 843 φαίνεται.

Η Σμάρω, η κόρη της χήρας, της καφετζούς, ήταν όπως έχουμε πει το κατοχυρωμένο αμόρε του Σερραίου δεκανέα. Ήταν επίσης κι από κείνα τα θηλυκά που θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς ως «ζωηρά». Όχι εύκολη, κάθε άλλο, της άρεσε όμως ν' αρέσει και η φιλαρέσκειά της αυτή συχνά παρεξηγιόταν και δημιουργούσε προβλήματα.

Λέγαν ότι παλιά ήταν το κορίτσι του Σουλάτσου και η αιτία να σακατευτούν κάμποσοι αθώοι από το βαρύ χέρι του «συνταξιούχου» φαντάρου, που δεν σήκωνε πολλά-πολλά στο θέμα αυτό –ούτε και σε κανένα άλλο.

Τελικά ο άνθρωπος είδε κι απόειδε, κατάλαβε ότι έτσι δεν γινόταν προκοπή, της έδωσε ένα φάσκελο (άλλοι λένε μαζί μ' έναν αποκαιρειτιστήριο φούσκο) και λέγοντάς της «Άει πάαινε, ρε τσουλί, που θα με βάνεις να σακατέψω όλον τον αντρικό πληθυσμό Κοντινίτσας και περικώρων», επέλεξε ν' αγκυροβολήσει σε πιο ήρεμα και σίγουρα νερά και την έπεσε στη μάνα της, τη Λεμονιά, με την οποία εξακολουθούσε να διατηρεί τις καλύτερες και πλέον ανέφελες σχέσεις.

Ο Κεράτσας τα ήξερε αυτά κι έβραζε. Μια δυο φορές δημιουργήθηκαν επεισόδια στο καφενείο που όμως, με την επέμβαση της παρέας του, δεν πήραν έκταση. Ήταν όμως ζήτημα χρόνου να γίνει η ζημιά. Και έγινε.

Έτυχε να έχουμε βγει όλη η συμμορία, απαρτία, κείνο το βράδυ για ένα κρασί και μεζέ, λίγες μέρες μετά την μπούκα στη γείτονα, και το ηθικό ήταν ακμαίο, γιατί, όπως υποσχέθηκε ο Αλφαδύος, μετά το περιμάζεμα του Κίτσου, προσεχώς, προβλέπονταν άδειες για όλους.

Ο λοχίας Τσιλιμπής Απόστολος, από την Ελασσόνα, ήταν ο αρχιφύλακας των Αλφαμιτών. Καλό παιδί και συνεννοήσιμο, καθόλου σαν τα καθήκια αυτού του φυράματος. Ήταν κι ωραίος άντρας. Ψηλός, δεμένος, με το μουστακάκι του το σεναρισμένο, τη χωρίστρα του αλφάδι, με τα πάντα του. Φαίνεται τώρα ότι αυτά του τα προσόντα εκτιμούσε ιδιαιτέρως η Σμάρω, η οποία κείνο το βράδυ, με την πρόφαση του σερβιρίσματος, όλο και περιτριγύριζε το τραπέζι της παρέας του Αλφαμίτη.

Στην αρχή ο Κεράτσας προσποιούταν ότι δεν έδινε σημασία. Όσο πέρναγε η ώρα όμως –έκανε και το κρασί τη δουλειά του– η κατανόηση κι ο πολιτισμός του άρχισαν να κάνουν νερά.

Κάποια στιγμή κάνει νόημα της Σμάρως «σου πω...».

Έρχεται αυτή, όλο νάζι και τσακίσματα.

—Τι θες; του κάνει. Έχουμε και δουλειά.

—Σεμνά, της λέει ο δικός μου. Σεμνά, μη σου πάρει ο διάολος τη μάνα και τρέχουμε μετά.

Η Σμαρούλα έκανε ένα μορφασμό.

—Καλέ τι μας λες; του κάνει. Θα σε φοβηθούμε;

—Το καλό που σου θέλω... Μη με στεναχωρείς...

—Α, μπα;... Και τι θα κάνεις; Θα μας δείρεις;

Ο Κεράτσας φόρτωνε.

—Μωρή, άκουσες τι σου είπα;

—Άκουσα, λέει αυτή και του γυρίζει την πλάτη να φύγει.

Λάθος. Λάθος τεράστιο! Καθόσον, πού πας, κερία μου, όταν σου μιλεί ο άντρας; Σου έδωκε εκείνος το «ζυγούς λύσατε»; Σε περικαλώ.

Πετάγεται πάνω ο Κεράτσας και την αρπάζει από τον καρπό του χεριού της. Ξαφνιασμένο το κορίτσι αφήνει μια τσιριξιά, της πέφτει κι ο δίσκος με όλα τα πιατοπότηρα πάνω... Ανάσταση!

Εκεί έγινε το δεύτερο λάθος. Σηκώθηκε ο Τσιλιμπής από δίπλα, να επέμβει.

—Δεκανέα! λέει με αυστηρό, υπηρεσιακό ύφος, του Κεράτσα.

Είδαμε το ελεύθερο χέρι του εν λόγω δεκανέα να φεύγει σε μια πλατιά τροχιά, σαν από μόνο του, και να βρίσκει τον Αλφαμίτη με όλη τη φόρα στην καρωτίδα.

Σέκος ο υπερασπιστής των φτωχών κι αδυνάτων.

Έπεσε εκεί που βρισκόταν, σαν δέντρο που το κόβεις σύριζα.

Είδαμε και πάθαμε να τον συνεφέρουμε. Για μια στιγμή ακούσαμε τις φτερούγες του αγγέλου «φλαπ, φλαπ» εκεί κοντά.

Τον βάλουμε να καθίσει, του δώσαμε νερό, του κάναμε αέρα... Συνήλθε με τα πολλά ο άχαρος.

—Τι... τι έγινε; κατάφερε να κροακίσει με φωνή καπνιστή εφτά πακέτων ημερησίως, ενώ τα μάτια του ακόμα δεν φαινόταν να εστιάζουν.

Τι να 'γινε; Ατύχημα έγινε. Έπεσες πάνω στο χέρι του ερωτύλου και θιγμένου λοκατζή.

Βιαιοπραγία κατά ανωτέρου δεν είναι μικρό πράγμα στον στρατό. Ρωτήστε και τον Σουλάτσο. Και μάλιστα μπροστά σε τόσους μάρτυρες.

—Κατά λάθος..., μουρμούρισε ο Κεράτσας που μόλις είχε αρχίσει να συνειδητοποιεί το μέγεθος της κουταμάρας του.

—Τι κατά λάθος, ρε βλήμα, του πέταξε θυμωμένα ένας Αλφαμίτης από την παρέα του θύματος. Τι κατά λάθος; Τον σκότωσες τον άνθρωπο!

Δεν ήταν αυτή ώρα για κουβέντες και διαπραγματεύσεις όταν ο άτυχος Τσιλιμπής είδε την καγκελόπορτα του άλλου κόσμου μισάνοικτη κι ακόμα φαινόταν να βρίσκεται κάτω από την επήρεια αυτού του οράματος.

Ευτυχώς δεν υπήρχε άλλος αξιωματικός τη στιγμή εκείνη στο καφενείο, να έχουμε άλλα, οπότε, ως ανώτερος κι επομένως υπεύθυνος, έστειλα τον Τσιλιμπή, με τους Αλφαμίτες να τον υποβαστάζουν, στο τάγμα κι εντολή να τον πάνε κατευθείαν στο ιατρείο.

Απόμενε ο Κεράτσας, που έδειχνε σχεδόν το ίδιο σακαρισμένος με το θύμα του.

—Τώρα εγώ πάει, ε; κατάφερε να ψελλίσει βλέποντάς με να επιστρέφω στο τραπέζι έχοντας ξεπροβοδίσει το άγημα με τον ασθενή –τον στουμπηγμένο, για να τα λέμε σωστά.

—Τώρα εσύ, μόνο αν ξέρεις κανέναν δυνατό στα θαύματα άγιο σώζεσαι, του λέω ξερά –γιατί έχοντας περάσει ο τρόμος ένιωθα να έρχεται ο θυμός.

—Δεν το ‘θελα, ρε παιδιά, απολογήθηκε ο φταιχτής. Μα το θεό δεν το ‘θελα. Μου ‘φυγε το χέρι... Θόλωσα!...

—Θα ξεθολώσεις στο Γεντί-Κουλέ, του λέει ο Διακοφτός, κάργα τσαντισμένος κι αυτός. Μαλάκα. Ε, μαλάκα!

—Θόλωσα..., επανέλαβε σαν αυτόματο ο Κεράτσας.

—Αν κάνει αναφορά ο Τσιλιμπής την έβαψες, του λέω. Βιαιοπραγία κατά ανωτέρου είναι η χαρά του στρατοδίκη. Ρώτα και τον Σουλάτσο.

—Μα... μου πείραξε το κορίτσι! Δεν το είδες;

Ο Διακοφτός τα πήρε στο κρανίο. Έβαλε τις φωνές.

—Ρε πούστη, τον σκότωσες τον άνθρωπο κι έχεις το θράσος να μου λες ότι σου πείραξε την γκόμενα; Τον Χριστό μου μέσα!...

Ήταν η στιγμή που κατέπλευσε η χήρα από την κουζίνα της με ύφος που δεν προμήνυε τίποτα ευχάριστο.

—Μαζώχτε τα κι αδειάστε μου τη γωνιά τώρα αμέσως, μας φωνάζει. Κι αν ξαναδώ κάποιον από σας εδώ πέρα, να, μα το θεό, θα του κόψω και τα δυο ποδάρια σύριζα.

—Κυρία Λεμονιά...

—Βρε ουσι!

Και γυρίζοντας στον Κεράτσα.

—Όσο για σένα, που κάνεις τον μάγκα και τον νιαή στις γυναίκες, αν σε ξαναδώ να πλησιάζεις στα δέκα μέτρα τη Σμάρω μου στο λέω να το ξέρεις... θα ‘χεις να κάνεις με τον Σουλάτσο. Μπρος, δρόμο... θρασίμια του κιαρατά.

Ευτυχώς που ο Σουλάτσος βρισκόταν με άδεια να λέμε.

Στο τάγμα βρήκαμε τον Τσιλιμπή ακόμα στο ιατρείο.

—Λίγο πιο δυνατά να του 'ρχόταν και θα είχαμε θάνατο από πνιγμό... ασφυξία, μου εξήγησε ο δόκτορας ανάβοντας τσιγάρο. Άγιο είχε!

Πήγα στον Τσιλιμπή.

—Τι γίνεται; τον ρωτάω.

—Μια χαρά, μου λέει με φωνή πνιγμένη στη βραχνάδα. Έτοιμος να τραγουδήσω όπερα είμαι.

—Δεν υπήρχε πρόθεση..., του λέω.

—Σκέψου και να υπήρχε. Θα κάνατε κατάθεση στεφάνου.

Ξερόβηξα. Πώς πείθεις τον άλλο να μην αναφέρει τον παρ' ολίγον φονιά του;

—Θα κάνεις αναφορά; τον ρωτάω.

—Με μεγάλα, στρογγυλά, κεφαλαία γράμματα.

—Τον καις τον άνθρωπο, του λέω.

—...που πήγε να με σκοτώσει.

Κείνη τη στιγμή πλησίασε ο Κεράτσας.

—Κοίτα, λέει του Τσιλιμπή. Αν θες το πιστεύεις, αν θες δεν το πιστεύεις... Ήμανε τελείως θολωμένος και δεν ήξερα τι έκανα. Το χέρι έφυγε από μόνο του. Δεν με νοιάζει αν κάνεις αναφορά. Κάνε ότι θες, δίκιο θα 'χεις. Εγώ απλά ήρθα να σου ζητήσω συγγνώμη.

Ο Αλφαμίτης τον κοίταξε έκπληκτος. Στον στρατό, όπως και στη γειτονιά, το «συγγνώμη» δεν είναι κάτι που ακούγεται συχνά.

—Συγγνώμη, αλλά παραλίγο να με στείλεις, είπε.

—Γι' αυτό ζητάω συγγνώμη, απάντησε ο Κεράτσας. Να βγάλω το βάρος από πάνω μου. Τώρα κάνε όσες αναφορές θες.

Είπαμε, ο Τσιλιμπής δεν ήταν σαν τα άλλα καθήκια τους

Αλφαμίτες. Ήταν παιδί με μπέσα. Αναφορά δεν έκανε ποτέ. Και να δεις που με τον Κεράτσα έγιναν πρώτοι φίλοι!

Συνηθισμένες ιστορίες συνηθισμένων ανθρώπων, με θυμικό πρωτόγονο κι αισθήματα, ως επί το πλείστον, επιφανειακά κι ακαλλιέργητα. Τόσο μπορούσαν να νιώσουν, ως εκεί μπορούσαν να πάνε. Το παραπέρα δεν ήταν γι' αυτούς. Όπως δεν ήταν και για τις γυναίκες που εμπλέκονταν.

Το δικό μου πρόβλημα ήταν βέβαια σαφώς διαφορετικό, σε ποιότητα, βάθος κι ένταση. Αυτό που ένιωθα για τη Φανή –ναι, θα ήταν άσκοπο και ηλίθιο να εξακολουθώ να προσποιούμαι τον αδιάφορο– δεν είχε καμιά σχέση με τα αισθήματα του Κούνελου και του Κεράτσα και ίσως μόνο μ' αυτά του Διακοφτού, λόγω και των παρόμοιων περιστάσεων, θα μπορούσαν ίσως να συγκριθούν. Καταλάβαινα πως αυτό που μου συνέβαινε ήταν σκάλες παραπάνω από το τετριμμένο και το καθημερινό.

Κι αν κι εκείνη ένιωθε κάτι για μένα –που είχα πια λόγους να πιστεύω πως έτσι ήταν– τότε και τα δικά της αισθήματα θα πάλλονταν σε μια υψηλότερη κλίμακα. Υπήρχε άλλου είδους αισθητική στη δική μας σχέση.

Σχέση;... Τέλος πάντων... αυτό που ήταν. Ότι κι αν ήταν.

Ποτέ εμείς δεν θα πέφταμε τόσο χαμηλά. Ότι κι αν γινόταν. Όποια εξέλιξη κι αν είχε το πράγμα.

Μόνο που σ' αυτό δεν ήμασταν μόνοι μας.

Υπήρχε κι άλλος.

Κι αυτός ο άλλος ήταν εκείνος που η ίδια είχε επιλέξει αρχικά. Αυτός ήταν η επιλογή της, όχι εγώ.

Αλλά τότε... Τι χώρο έπιανα στη ζωή της;

Και γιατί ήρθε σε μένα;

P. Coliopoulos
19

Για Πάντα

Όπου ο αισθαντικός δόκιμος αντιλαμβάνεται πως βιώνει τον έρωτα της ζωής του και όλα γίνονται μπερδεμένα και προβληματικά.

Το γράμμα μου το έφερε ο Διακοφτός στην υπόγα το βράδυ που οι συμμορίες επέστρεψαν από την έξοδο στο χωριό (δεν μπορώ να πω την Κοντινίτσα «κωμόπολη», μου κάθεσαι στον λαιμό).

—Μου το έδωσε ο εισπράκτορας του ΚΤΕΛ, είπε. «Για τον δικό σας τον δόκιμο» μου λέει. Μάλλον εσένα εννοεί, γιατί δεν γράφει όνομα πάνω.

Πήρα τον φάκελο, απ' αυτούς που βρίσκουμε στα ψιλικάτζιδικα, και τον στριφογύρισα αμήχανος στα δάχτυλά μου.

—Δεν θα με ρωτήσεις από πού ερχόταν το λεωφορείο; είπε ο Διακοφτός μ' ένα μισοχαμόγελο.

—Από τα Γιάννενα;

Το χαμόγελο του λοξία πλάτυνε.

—Από την Κερασιά, είπε.

Κι αφήνοντάς με σύξυλο πήγε στην κουκέτα του να ξεντυθεί.

Το γράμμα ήταν ολιγόλογο και δεν είχε ούτε προσφώνηση, ούτε εισαγωγή, ούτε καν υπογραφή –δεν χρειαζόταν.

«Το Σάββατο θα κατέβω στα Γιάννενα. Θα μείνω στο πατρικό μου. Οι γονείς έχουν μεταναστεύσει στην Αθή-

να κι επομένως θα είμαι μόνη μου. Θα μείνω ως τη Δευτέρα, μιας και τα σχολεία έχουν αργία.

Μπορείς να πάρεις τρεις μέρες άδεια; Αν μπορέσεις αυτό εδώ είναι το τηλέφωνο του σπιτιού. Πάρε μόλις φτάσεις.»

Κι ακολουθούσε ένας αριθμός τηλεφώνου.

Το διάβασα και το ξαναδιάβασα προσπαθώντας να εμπεδώσω το νόημα.

Τι μου έλεγε; Και τι έπρεπε να καταλάβω;

Τρεις μέρες μαζί της! Στο... σπίτι της;!!!

Τι γινόταν εδώ;

Πρωί-πρωί πήγα να δω τον Αλφαδύο.

—Πότε πρέπει να παραλάβουμε τον αγνό και άδολο πατριώτη; τον ρώτησα.

Στραβομουτσούνιασε.

—Αυτό δεν είναι δική σου δουλειά, είπε κοφτά. Θα σου πω εγώ πότε.

—Θέλω τρεις μέρες άδεια, είπα.

Με κοίταξε ξαφνιασμένος.

—Μπα; Πώς αυτό;

—Προσωπικοί λόγοι.

—Μάλιστα. Και για πότε λες;

—Από το Σάββατο.

—Μεθαύριο δηλαδή.

—Ναι.

Έκανε ένα μορφασμό.

—Κανονικά θα 'πρεπε να σου πω όχι, είπε. Αν όμως μου υποσχεθείς ότι ο κόσμος να χαλάσει εσύ Δευτέρα βράδυ θα είσαι εδώ...

—Εντάξει. Ο κόσμος να χαλάσει.

—Τότε έχει καλώς.

Στην πόρτα με σταμάτησε.

—Καλή είναι, ρε; είπε γελώντας πονηρά.

—Οικογενειακή υπόθεση, κύριε ταγματάρχα.

—Α, εντάξει τότε.

Και κατά κάποιον τρόπο αλήθεια έλεγα. Οικογενειακή υπόθεση ήταν αυτό το ξαφνικό, αλλά όχι δική μου.

Έφτασα στα Γιάννενα πριν το μεσημέρι. Ακόμα δεν είχα απολύτως συνειδητοποιήσει αυτό που συνέβαινε. Δεν ήξερα πού πήγαινα και βέβαια δεν είχα ιδέα για το τι θ' αντιμετώπιζα. Ήταν αυτό που οι Αγγλοσάξονες χαρακτηρίζουν touch and go,

Τα μάτια μου την είδαν να στέκεται χαμογελαστή στην έμπυση του υπόστεγου του ΚΤΕΛ, αλλά το μυαλό μου αρνιόταν πεισματικά να κατανοήσει την εικόνα.

—Ήρθες; είπε φιλώντας με πεταχτά στο μάγουλο.

—Μα... πώς;..., κατάφερα να ψελλίσω.

—Έφτασα χθες βράδυ, εξήγησε. Και δεν μπορούσα να περιμένω δίπλα στο τηλέφωνο... θα πάρει... δεν θα πάρει... και πότε... Έτσι ξεπόρτισα και... να 'μαι!

Με πήρε από το μπράτσο και με παρέσυρε στα δρομάκια της παλιάς πόλης.

—Πάμε να σου φτιάξω καφέ, είπε. Δεν είναι μακριά.

Πήγαμε από τη λίμνη που ήταν μισοχαμένη μέσα σε μια πάχνη που έβγαινε λες κατευθείαν από τις σελίδες του Πόε.

Το σπίτι ήταν ένα παλιό διώροφο, με έντονο τον τοπικό χαρακτήρα. Μόλις η πόρτα έκλεισε πίσω μας μ' αγκάλιασε και φιληθήκαμε ώσπου μας κόπηκε η ανάσα.

—Καλωσόρισες, είπε χαμογελώντας πλατιά.

Με πήρε από το χέρι και με οδήγησε στην κουζίνα.

—Καφέ όπως τον πίνουμε; ρώτησε.

—Ναι.

Καταπαύστηκε με τα μπρίκια και τα φλυτζάνια ενώ στεκόμουν κοντά στο παράθυρο του κήπου και την κοιτάζα παραζαλισμένος. Δεν ήμουν σίγουρος ότι το ζούσα αυτό.

—Δεν είσαι πολύ ομιλητικός, παρατήρησε.

—Είμαι μαγεμένος, απάντησα. Και... ξαφνιασμένος.

—Επειδή σου είπα να έρθεις;

—Δεν το περίμενα, ομολόγησα.

—Ούτε εγώ... Αλλά...

Ήρθε και πάλι κοντά μου και με μια αυθόρμητη κίνηση χώθηκε στην αγκαλιά μου.

—Μ' αρέσει που είσαι εδώ, ψιθύρισε φιλώντας με. Είναι παράξενο, αλλά μου φαίνεται απολύτως φυσιολογικό.

Τίποτα δεν ήταν φυσιολογικό σ' αυτή την ιστορία. Τουλάχιστον από εδώ που στεκόμουν εγώ. Γιατί δεν είχα αυταπάτες. Αυτή η ευφορία –δεν τολμώ να πω ευτυχία– δεν θα μπορούσε παρά να είναι στιγμιαία. Δεν βρισκόμουν εδώ μ' ένα κορίτσι που ήταν ελεύθερο ν' αποφασίσει για τον δρόμο που η καρδιά της έλεγε ν' ακολουθήσει. Κάποια στιγμή θα έπρεπε να επιστρέψει εκεί που ανήκε.

Μόλις είχε σερβίρει τους καφέδες όταν χτύπησε το τηλέφωνο στο κωλ. Έσπευσε να απαντήσει.

Την άκουσα που μιλούσε.

—Ναι, Τάσο μου... Βγήκα μια στιγμή για ψώνια... Το σπίτι;... Μια χαρά... Όχι, δεν μπήκαν νερά από το πρόβλημα στη σκεπή... όμως...

Μια συνηθισμένη συνομιλία με τον σύντροφο που νοιαζόταν και (ίσως) ήλεγχε. Και να το πάλι εκείνο το προδοτικό σφίξιμο στο στομάχι!...

Επέστρεψε σε λίγο χαμογελώντας. Για κείνη δεν είχε συμβεί τίποτα.

—Ήταν ο... Τάσος. Πήρε να δει αν όλα είναι καλά.

—Ναι.

Πρόσεξε την έκφρασή μου; Διαισθάνθηκε κάτι;
—Τι έπαθες; ρώτησε παραξενεμένη.
—Τίποτα...
—Πώς τίποτα, εσύ είσαι κατάσπρος.
—Μάλλον με πείραξε το λεωφορείο.
Γέλασε.
—Λοκατζής και να ζαλίζεται στο λεωφορείο πρώτη φορά τ' ακούω, είπε.
—Φαίνεται θα είμαι γιαλαντζί λοκατζής, προσπάθησα ν' αστειευτώ.
Με κοίταξε συνοφρυωμένη.
—Δεν φαντάζομαι να σε πείραξε που... Εννοώ... πριν... το τηλεφώνημα.
—Όχι βέβαια. Με ποιο δικαίωμα να με πειράξει;
Κούνησε το κεφάλι της.
—Σταμάτη, είπε. Είμαι παντρεμένη. Το ξέρεις. Αυτά θα συμβαίνουν.
Αυτά και άλλα πολλά.
—Οι καφέδες θα κρυώσουν, είπα αλλάζοντας την κουβέντα.
—Να μην τους αφήσουμε λοιπόν να κρυώσουν, γέλασε. Έχεις τσιγάρα;
—Έχω τον καπνό από την Πουρναριά. Να 'ναι καλά οι άνθρωποι.
—Να 'ναι καλά. Στρίψε μου ένα.
Της έστριψα, έστριψα κι ένα για μένα και τα άναψα.
—Μπαρούτι είναι, είπε η Φανή μορφάζοντας. Αλλά μαζί σου έχουν γεύση καλύτερη κι από εγγλέζικα.
Πίναμε τους καφέδες μας καπνίζοντας τα μπαρούτια που μας φαινόταν για εγγλέζικα και κρατιόμασταν από το χέρι. «Σαν νιόπαντροι» σκέφτηκα. Σιγά-σιγά τα σύννεφα σκόρπι-

σαν, οι γλώσσες λύθηκαν και βρεθήκαμε να κουβεντιάσουμε και να γελάμε για χίλια δυο πράγματα που ήδη είχαμε βιώσει μαζί, όπως το αποτυχημένο κόρτε του κυρίου Νομάρχη και τις συνέπειές του.

—Ξέρεις τι μ' αρέσει περισσότερο σε σένα; είπε ξαφνικά. Το γέλιο σου. Που είναι κολλητικό, γιατί είσαι άνθρωπος φωτεινός –λάμπεις. Στο σπίτι δεν είναι έτσι. Ο Τάσος είναι καλός άνθρωπος και μ' αγαπάει, αλλά είναι βουτηγμένος στη σκοτεινιά. Δεν γελάμε σχεδόν ποτέ πια.

Πάλι ο Τάσος ανάμεσά μας!

Και σαν να το έκανε επίτηδες ο καλαμπουριτζής εκεί πάνω το τηλέφωνο χτύπησε ξανά.

Κοιταχτήκαμε. Δεν έκανε καμιά κίνηση.

—Πήγαινε, είπα μαλακά.

—Δεν πειράζει...

—Μπορεί να είναι κάτι..., είπα προσφέροντάς της τη δικαιολογία που χρειαζόταν.

Ναι, ήταν ο Τάσος πάλι. Να ρωτήσει πού ήταν κάτι που δεν μπορούσε να βρει.

Επιστρέφοντας με βρήκε όρθιο με το σακίδιο στον ώμο.

—Πού πας; ρώτησε ξαφνιασμένη.

—Στο ξενοδοχείο, είπα. Ν' αλλάξω... Δεν θα γυρίζω με τη στολή, να δίνω στόχο... Να σουλουπωθώ κιόλας και μετά... αν θες... πάμε να φάμε;

—Δεν θα μείνεις εδώ;

Ήταν η σειρά μου να ξαφνιαστώ.

—Εδώ;!!!

—Ναι... Έτσι το είχα στο μυαλό μου...

Έδειχνε απογοητευμένη. Πώς να της έλεγα ότι εδώ δεν με χωρούσε ο τόπος;

—Μα...

—Νόμιζα ότι θα ήθελες, είπε με παράπονο παιδιού.

—Είσαι σίγουρη ότι δεν υπάρχει πρόβλημα; ρώτησα διστακτικά.

—Τι πρόβλημα να υπάρχει; Στη γειτονιά δεν μένει πια κανείς που να μας ξέρει. Οι παλιοί έφυγαν... στη Γερμανία και στην Αθήνα...

«Να μας ξέρει», Φανή; Ποιούς «μας» ακριβώς; Εσένα κι εμένα ή εσένα και...

Ακούμπησα το σακίδιο σε μια καρέκλα και την αγκάλιασα.

—Καλά, είπα. Θα μείνω τότε.

Και ήξερα πως ήταν λάθος τη στιγμή που το ξεστόμισα.

—Έτσι μπράβο! χαμογέλασε και με φίλησε.

Μετά μ' έστειλε πάνω ν' αλλάξω όσο εκείνη ξεδιάλεγε τετζερέδια. Θα μαγειρεύαμε εδώ.

—Θα σου φτιάξω και ψωμί, είπε.

—Όταν μια γυναίκα φτιάχνει ψωμί για έναν άντρα δεσμεύεται, είπα. Είναι συμβολική η κίνηση. Βαριά!

Μου έριξε ένα πλάγιο βλέμμα και χαμογέλασε.

—Το ξέρω, είπε.

Ανέβηκα ν' αλλάξω.

Υπήρχαν τρία δωμάτια στον πάνω όροφο. Μπήκα σε κείνο που είχε ανοιχτή την πόρτα. Master bedroom, που θα λέγαν κι οι Αμερικάνοι. Ένα διπλό κρεβάτι με κεντητή κουβέρτα για σκέπασμα, μια ντουλάπα, ένα έπιπλο με συρτάρια και καθρέφτη... Το μάτι μου έπεσε πάνω σε μια φωτογραφία γάμου. Ένα όμορφο νεαρό ζευγάρι χαμογελούσε ευτυχισμένο στο φακό. Η νύφη ήταν η Φανή.

Έμεινα να την κοιτάζω ώρα. Τα πόδια μου δεν με κρατούσαν πια. Κάθισα στο κρεβάτι κι απόμεινα εκεί σαν χαμένος ώσπου η φωνή της Φανής από κάτω να με φέρει πίσω από τον πολύ άσχημο τόπο όπου βρισκόμουν.

Μάζεψα ότι κουράγιο μου απόμεινε και κατέβηκα.

—Δεν άλλαξες; απόρησε. Καλά, τι έκανες τόση ώρα;

—Με πήρε ο ύπνος νομίζω, απάντησα μουδιασμένος.

—Νομίζεις;... Εσύ είσαι κίτρινος σαν το φλουρί! Έχεις πυρετό;

Ακούμπησε την παλάμη της στο μέτωπό μου.

—Τι πυρετό... εσύ είσαι παγωμένος, είπε.

—Τίποτα δεν έχω... Πες μου πώς μπορώ να βοηθήσω.

—Κόψε τα κρεμμυδάκια και τρίψε το τυρί. Θα σου φτιάξω ένα κοκκινιστό δικής μου έμπνευσης που θα γλύφεις τα δάχτυλά σου. Του Τάσου δεν του αρέσει. Λέει ότι είναι μια εξεζητημένη αηδία, αλλά τα κορίτσια τρελαινόνται.

Ο Τάσος πάλι εδώ!... η οικογένεια παρούσα... η φωτογραφία του γάμου να θυμίζει ποια ακριβώς είναι η σωστή τάξη των πραγμάτων...

Προσπάθησα και νομίζω πως τα κατάφερα να μη δείξω τι καταιγίδα λυσομανούσε μέσα μου. Μαγειρέψαμε, έφτιαξε ψωμί και καθίσαμε να φάμε.

—Υπέροχο! είπα δοκιμάζοντας.

—Είδες; γέλασε. Δεν σου το είπα; Του Τάσου να τα πεις αυτά και της αδερφής του, που δεν με κωνεύει. Δηλαδή... κανείς από την οικογένειά του δεν με κωνεύει εδώ που τα λέμε...

Κι άρχισε, με αφοπλιστική αφέλεια να μου μιλάει για πεθερό και πεθερά και κουνιάδα, που δεν είδαν ποτέ με καλό μάτι «αυτή τη γραμματιζόμενη», που είναι επιπλέον –θε μου σχώρα με!– ανεξάρτητη και χειραφετημένη και κάνει πάντα του κεφαλιού της, χωρίς κανένα σέβας για τους αρχαιότερους κι επομένως πιο σοφούς.

—Αλλά ο Τάσος είναι πολύ δεμένος μαζί τους, κατέληξε. Επομένως πρέπει να κάνω υπομονή.

—Γιατί;

Με κοίταξε ξαφνιασμένη.

—Τι γιατί; έκανε.

—Γιατί πρέπει ν' ανέχεσαι ανθρώπους που δεν σ' αρέσουν και δεν εκτιμάς και που σε αντιπαθούν εμφανέστατα;

Συνοφρυώθηκε.

—Γιατί για να κρατηθεί μια οικογένεια χρειάζονται υποχωρήσεις, είπε.

Κούνησα το κεφάλι μου αλλά δεν μίλησα.

Δεν το άφησε.

—Δεν συμφωνείς, έτσι δεν είναι; είπε εκνευρισμένη.

—Έτσι είναι, απάντησα. Γιατί στο δικό μου κατάστιχο κανείς δεν είναι δεδομένος. Μάνα, πατέρας, αδερφός, μπατζανάκης και δεν συμμαζεύεται αν δεν ανταποκρίνεται στις δικές μου προδιαγραφές για το πώς θέλω να είναι οι άνθρωποι – που μπορεί να είναι λάθος, αλλά είναι δικές μου– διαγράφεται και πάει τελείωσε. Τους ανθρώπους μας τους διαλέγουμε, δεν είναι δοτοί. Δεν μας κάνουν; Έξω!

Χαμογέλασε.

—Τι ωραία που τα λες όταν θυμώνεις! είπε. Μιλάς όμως έτσι γιατί είσαι ελεύθερος.

—Ναι, είμαι, είπα ξερά. Και η ελευθερία, Φανή, είναι ένα δικαίωμα αδιαπραγμάτευτο.

—Τι περίεργα λόγια αυτά από έναν αξιωματικό της «εθνοσωτηρίου»! είπε.

—Λες και είχα την επιλογή...

—Είδες λοιπόν; Αναγκάζεσαι, από τις συνθήκες, να συμβιβαστείς.

—Μέχρι ένα σημείο, είπα. Υπάρχει ένα όριο, που δεν είναι ίδιο για όλους. Αυτό το όριο δεν το ξεπερνάς. Να σου πω για μια τέτοια περίπτωση στο τάγμα;

Της είπα για τον Σουλάτσο. Με άκουσε χωρίς να με διακόψει και στο τέλος κούνησε το κεφάλι της.

—Έχεις δίκιο για τα όρια, είπε. Ο καθένας μας έχει κι άλλα. Τα δικά σου ποια είναι;

Την κοίταξα και μόνο τη στιγμή εκείνη κατάλαβα τι πραγματικά μου συνέβαινε. Θα έπρεπε να τρομάξω, αλλά δεν συνέβη.

—Μαζί σου και μόνο δεν υπάρχει κανένα, κατάφερα να ψιθυρίσω. Αλλιώς δεν θα ήμουν εδώ τώρα.

Άπλωσε το χέρι της και τ' ακούμπησε στο δικό μου.

—Θα ήθελα να μπορούσα να σου πω το ίδιο, είπε. Αλλά δεν μπορώ. Το καταλαβαίνεις αυτό;

—Ναι, απάντησα. Αλλά είναι πια πολύ αργά για να κάνει τη διαφορά σ' αυτό που νιώθω για σένα.

Βγήκαμε για έναν μεγάλο περίπατο στη λίμνη πιασμένοι χέρι-χέρι, σαν να ήμασταν μόνοι στον κόσμο. Μετά επιστρέψαμε, ανάψαμε το τζάκι και καθίσαμε αγκαλιασμένοι στον χαμηλό σοφά.

—Αν στο σπίτι μου όλα ήταν καλά δεν θα ήμασταν τώρα μαζί, είπε σε μια στιγμή.

Αυτό που ήδη γνώριζα.

—Δεν ψάχνω για εραστή, συνέχισε. Είμαι χορτασμένη από αγάπη. Υπήρξα τυχερή. Είμαι από τους ανθρώπους που έχουν αγαπηθεί πολύ. Και σαν παιδί και σαν γυναίκα.

Ήταν η ώρα του Τάσου πάλι να εισβάλει ανάμεσά μας;

—Πριν γνωρίσω τον Τάσο είχα ελάχιστες εμπειρίες, είπε. Μια όμως υπήρξε καθοριστική.

Ήπιε μια γουλιά κονιάκ από το ποτήρι μου.

—Ήταν καθηγητής μου στην Ακαδημία. Πολύ μεγαλύτερος μου... κοντά στην ηλικία του πατέρα μου να φανταστείς. Υπέροχο μυαλό, όμορφος άνθρωπος... λαμπερός... σαν εσένα. Τον ερωτεύθηκα τρελά και μ' αγάπησε με όλη του την ψυχή. Εντωμεταξύ όμως είχα γνωρίσει τον Τάσο... ο οποίος σιγά-σιγά κατάφερε να με πείσει πως ήταν σ' αλήθεια εκείνος που αποζητούσα, ο ένας άντρας στη ζωή μου... Ήξερε για τον καθηγητή –και ήταν ο λόγος που ήθελε να σταματήσω τις σπουδές μου. Δυο άντρες δεν μου ταίριαζε να αγαπώ συγχρόνως... Ο ένας περίσσευε.

Έμεινε για λίγο σιωπηλή, χαμένη στις σκέψεις της.

—Δεν είχε καλό τέλος αυτή η ιστορία, είπε μετά. Αλλά γιατί μιλάμε για τα περασμένα; Είμαστε αυτή τη στιγμή μαζί κι αυτό είναι που έχει σημασία... Ε;

—Τι ακριβώς είμαι για σένα, Φανή; ρώτησα.

Με κοίταξε μ' έναν τρόπο που δεν θα ξεχάσω ποτέ.

—Νομίζω πως σ' ερωτεύομαι, είπε.

Η βραδιά δεν κύλησε βέβαια χωρίς τα αναπόφευκτα τηλεφωνήματα. Το πρώτο ήταν από τους γονείς στην Αθήνα – μου είχε πει πως τον πατέρα της ειδικά τον λάτρευε. Αυτός ήταν που την παραμονή του γάμου της της είχε πει το ανεκδιήγητο: «Να έχεις υπόψη σου πως αυτό που κάνεις είναι μη αναστρέψιμο».

Μου το ανέφερε σαν επιχείρημα; Σαν δικαιολογία;

Την είχα κοιτάξει εμβρόντητος.

—Μα είναι φοβερό να λες κάτι τέτοιο σ' ένα παιδί που ετοιμάζεται να κάνει μια βλακεία! μου ξέφυγε.

Έδειξε αμήχανη.

—Είναι αντίληψη μιας διαφορετικής νοοτροπίας, είπε. Όμως οι άνθρωποι αυτής της γενιάς ζούσαν με διαφορετικούς ηθικούς κανόνες απ' ότι εμείς.

—Ναι, είπα. Μια στρατιά δυστυχομένων. Παγιδευμένοι όλοι τους σε δοξασίες και τοιπάτα που δεν εξέταζαν καν αν ήταν σωστά –έτσι τους ήρθαν, έτσι τα δέχτηκαν.

Το δεύτερο τηλεφώνημα ήταν βέβαια από την Κερασιά. Για πολλοστή φορά τη μέρα αυτή με τύλιξε ένα κύμα μελαγχολίας. Δεν χρειαζόταν να είναι κανείς ειδικός ή εξαιρετικά έμπειρος για να καταλάβει ότι τούτη εδώ η ιστορία είχε προδιαγεγραμμένο τέλος –και δεν θα ήταν καλό.

Έγειρα στον σοφά όσο μιλούσε κι έκλεισα τα μάτια μου αποκαρδιωμένος. Δεν έπρεπε να είχα έρθει. Κι ακόμα η μέρα δεν είχε τελειώσει. Το δυσκολότερο, το πιο επικίνδυνο, βρισκόταν μπροστά μας.

—Κουράστηκες; ψιθύρισε κουρνιαζοντας δίπλα μου κι αγκαλιάζοντάς με.

—Είναι ήσυχα εδώ, είπα. Ξεσυνήθισα.

Με φίλησε.

—Πάμε για ύπνο; είπε.

Τα δύσκολα που λέγαμε.

Την κοίταξα ερωτηματικά. Χαμογέλασε.

—Να κοιμηθούμε μόνο, διευκρίνισε. Θέλω να κοιμηθούμε αγκαλιά όμως...

Δίστασε για μια στιγμή.

—Έρωτα δεν θα κάνουμε, συμπλήρωσε. Σου είπα κι άλλη φορά πως δεν μπορώ να «ανήκω» σε δυο άντρες συγχρόνως. Το καταλαβαίνεις αυτό, έτσι δεν είναι;

Δεν απάντησα. Τι να 'λεγα;

—Δεν έχω ξαναβρεθεί ποτέ σ' αυτή την κατάσταση, συνέχισε. Είναι για μένα κάτι εντελώς άγνωστο. Όμως είχα πει του Τάσου πως, αν ποτέ συνέβαινε κάτι, δεν θα τον πρόσβαλα ποτέ. Θα ήταν ο πρώτος που θα το μάθαινε.

—Το έμαθε λοιπόν; ρώτησα αποκαμωμένος.

—Δεν ήταν να μάθει κάτι γιατί δεν συνέβη τίποτα, απάντησε με αφοπλιστική αφέλεια. Ούτε πρόκειται να συμβεί.

Θα έπρεπε να είχα φύγει τότε. Όταν μια γυναίκα σου λέει τόσο ξεκάθαρα να μην υπολογίζεις σε κανενός είδους μέλλον μαζί της τι άλλο σου χρειάζεται για να καταλάβεις πως στη ζωή της δεν υπάρχει χώρος για σένα; Ναι, θα έπρεπε να είχα φύγει. Δεν γινόταν όμως. Ήμουν μαγεμένος.

—Τι ακριβώς είμαι για σένα, Φανή; τη ρώτησα για δεύτερη φορά αυτή τη μέρα μπερδεμένος ως εκεί που δεν παίρνει.

Σφίχτηκε στην αγκαλιά μου.

—Είσαι το χαμόγελό μου, η χαρά μου, είπε. Με κάνεις ευτυχισμένη όταν βρίσκομαι μαζί σου. Τα ξεχνάω όλα.

—Για πόσο; ρώτησα σιγανά.

—Για όσο, απάντησε. Αν αυτό που έχουμε αρχίσει να ενοχλεί... θα φύγω.

Ως τότε λοιπόν. Που μπορεί να είναι αύριο, μεθαύριο, σε πέντε μέρες, σ' ένα μήνα... Να ξυπνάς κάθε πρωί και ν' αναρωτιέσαι αν αυτή θα είναι η τελευταία μέρα.

Ήταν μια δύσκολη νύχτα. Να έχεις τη γυναίκα που αγαπάς στην αγκαλιά σου και να σε κοιτάζει από το έπιπλο απέναντι η φωτογραφία του γάμου της με έναν άλλο... Η ίδια ωστόσο αποκοιμήθηκε αμέσως. Σαν να μην είχε την παραμικρή έγνοια στη ζωή της. Σαν αυτό το αποψινό να ήταν μέρος της ρουτίνας μας.

Την ώρα που πίναμε τον πρώτο πρωινό καφέ χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν όμως κάτι που τώρα πια περίμενα. «Τασούλη καλημέρα» την άκουσα να λέει πρόσχαρα. Και θυμήθηκα αυτό που μου είχε πει χθες. Δεν γινόταν να έχει δυο άντρες στη ζωή της. Ο ένας περίσσευε. Δεν χρειαζόταν να μαντέψω ποιος.

Ωστόσο η μέρα ήταν ονειρεμένη. Ανεξάρτητα από το ποιος την περίμενε να επιστρέψει σπίτι της, στην Κερασιά, τώρα ήμασταν μαζί. Κι αυτό για μένα ήταν το μόνο που είχε σημασία. Οι δαίμονες θα έρχονταν μετά. Τους περίμενα.

Περπατήσαμε αγκαλιασμένοι στους παλιούς μαχαλάδες της πόλης, χαζέψαμε κάτι τετράκωπες λέμβους που είχαν βγει για προπόνηση στη λίμνη, φάγαμε γιαννιώτικο μουςακά σ' ένα αρχαίο μαγέρικο και μετά καφέ και κονιάκ σ' ένα μικρό καφενείο που ανακαλύψαμε. Της διηγήθηκα τραγελαφικά περιστατικά από τον στρατό, μου μίλησε για τους γονείς της, για τα παιδικά της χρόνια, γελάσαμε, φιληθήκαμε, ήμασταν ανέμελοι σαν σχολιαρόπαιδα.

—Έτσι θα ήταν; με ρώτησε ξαφνικά μια στιγμή.

Και ήξερα ακριβώς τι εννοούσε.

—Έτσι ακριβώς, είπα.

Σφίχτηκε πάνω μου αλλά δεν είπε τίποτα.

Λίγο πριν επιστρέψουμε στο σπίτι άρχισε να ψιχαλίζει.

—Λατρεύω τη βροχή! είπε γελώντας.

—Κι εγώ.

Την πήρα στην αγκαλιά μου και την κοίταξα βαθιά στα απύθμενα μάτια της.

—Έχω να σου ζητήσω μια χάρη, ψιθύρισα. Μια χάρη μόνο. Δεν θα σου ζητήσω ποτέ τίποτα άλλο.

—Πες μου...

—Άσε με να σ' αγαπώ, είπα. Αυτό μόνο. Να σ' αγαπώ.

Τα μάτια της έγιναν θάλασσα. Χιλιάδες εικόνες, χιλιάδες αισθήματα πέρασαν από κει μέσα σε μια στιγμή.

—Να μ' αγαπάς; ψιθύρισε και η φωνή της είχε μια παράξενη αστάθεια.

—Να σ' αγαπώ, είπα.

—Για πάντα;

—Για πάντα, ναι.

Φιληθήκαμε καθώς η βροχή δυνάμωνε.

Παραλαβή - Παράδοση

Όπου το «περίπουλο» επαναπατρίζει ασφαλώς τον αγνό και άδολο πατριώτη κι ένας καθαιρεμένος κομάντο επανέρχεται εκτάκτως παρελαύνων επ' ευκαιρία εθνικής εορτής.

—Φ εύγουμε απόψε, ενημέρωσα τον Διακοφτό ριχνοντας το σακίδιο στην κουκέτα μου και ξεκουμπώνοντας το χιτώνιο της στολής εξόδου.

—Μπαίνουμε μέσα; ρώτησε αυτός.

—Ναι, θα παραλάβουμε τον Κιτσάρα.

—Τον αγνό αυτόν πατριώτη, γέλασε ο λοχίας.

Φώναξε στους άλλους να ετοιμάζονται και κάθισε στην κουκέτα μου να με κοιτάζει που άλλαζα για την αποστολή.

—Τι; του κάνω.

—Έχεις δει τα μούτρα σου; μου λέει.

—Τι έχουν τα μούτρα μου; Μια χαρά μούτρα είναι.

—Και δυο τρομάρες... Τι δεν πήγε καλά;

—Τίποτα. Όλα καλά πήγαν.

—Πλην όμως;...

—Πλην όμως... έπρεπε να το βάλω στα πόδια όταν μου είπες, μουρμούρισα. Τώρα είναι πολύ αργά.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Αυτά τα πράγματα δεν τα προλαβαίνεις, είπε. Είναι ήδη αργά από την αρχή.

Το σημείο απ' όπου θα παραλαβαίναμε τον σπιούνο ήταν διαφορετικό από κείνο της «εισόδου». Η μορφολογία του εδάφους ήταν σχεδόν η ίδια, με τη διαφορά πως απόψε είχαμε ένα σχεδόν ολόγιομο φεγγάρι που έκανε τη νύχτα μέρα κι επομένως την κάλυψη προβληματική.

Προχωρήσαμε με προφυλάξεις ως το σημείο συνάντησης, μια μισογκρεμισμένη γέφυρα σ' ένα ρηκό ρυάκι, που άλλοτε θα ήταν χείμαρρος, κάπου τρία χιλιόμετρα μέσα στο ξένο έδαφος και περιμέναμε ξαπλωμένοι στα ψηλά χόρτα να φανεί ο άνθρωπός μας. Αν περνούσε κάποιος από εκεί θα έπρεπε να μας πατήσει για να μας δει.

Κατά τις δύο το πρωί στον ορίζοντα φάνηκε κάποια κίνηση. Πήρα τις διόπτρες κι εστίασα.

—Ο Κίτσος; ρώτησε χαμηλόφωνα ο Διακοφτός από δίπλα.

—Έτσι μου φαίνεται, μουρμούρισα. Αλλά έχει και παρέα.

Του έδωσα τις διόπτρες.

—Είναι τρεις, επιβεβαίωσε αυτός. Ζουμπάδες όλοι τους και δεν φαίνονται οπλισμένοι... Αλλά δεν ξέρεις καμιά φορά...

Ακροβολιστήκαμε, για κάθε ενδεχόμενο, και πάντα κρυμμένοι στα χόρτα περιμέναμε.

Σε λιγότερο από είκοσι λεπτά ο Κίτσος –γιατί ο Κίτσος ήταν τελικά– και η συντροφιά του φτάσαν στη γέφυρα και κάθισαν σε κάτι πεσμένα κοιτρόνια. Δεν μας είδαν.

Περίμενα.

Πιάσαν την κουβέντα. Δεν μιλούσαν ελληνικά.

Μας είδαν να φανερωνόμαστε σαν φαντάσματα από το πουθενά ολόγυρά τους και πετάχτηκαν πάνω ξαφνιασμένοι.

—Εσύ 'σαι, καπετάνιο, και με τρόμαξες, βρε παιδί;! αναφώνησε πρόσχαρα ο Κίτσος.

—Τα χέρια ψηλά, να τα βλέπω, και μην κουνηθεί κανείς, είπα.

Ο Τσίτας κι ο Αγλέουρας τους πλησίασαν από πίσω, τους έψαξαν και μου 'καναν νόημα πως ήταν «καθαροί».

—Τι τρέχει, ρε παιδιά; ψέλλισε ο Κίτσος με ψεύτικη εγκαρδιότητα. Εγώ είμαι, δεν με γνωρίσατε;

—Κι αυτοί εδώ;

—Παιδιά δικά μας... Πατριωτάκια.

—Και γιατί βρίσκονται εδώ;

—Θέλουν να περάσουν σε μας, μου εξήγησε ο Κίτσος. Και με παρακάλεσαν...

—Δεν με ειδοποίησε κανείς για άλλα άτομα, του λέω ξερά.

—Δεν πρόκανα, μωρέ, είπε ανάλαφρα ο Κίτσος. Τι, αν πρόκανα δεν θα ειδοποιούσα;

—Παιδιά δικά μας είπες;

—Πατριωτάκια, εγγυημένα... από την Πρεμετή. Ο Σωτήρης και ο Κώστας.

Γυρίζω στον Σωτήρη και τον Κώστα.

—Χαρτιά έχετε; τους ρωτάω.

Με κοιτάζαν με την απορία ζωγραφισμένη στα κακοπαθιασμένα, αξούρηγα πρόσωπά τους. Δεν κατάλαβαν Χριστό! – φως φανάρι.

Ο Κίτσος κάτι τους είπε στ' αλβανικά κι εκείνοι απάντησαν στην ίδια γλώσσα.

—Πατριωτάκια και δεν μιλάνε ελληνικά; λέω του Κίτσου.

—Μα τώρα, καπετάνιο, τι μου λες; διαμαρτυρήθηκε ο σουπιάς. Τόσα χρόνια εδώ πέρα... τα ξέχασαν.

—Τα ξέχασαν;

—Εμ ναι. Τ' απαγορεύει κι ο Χότζας.

—Κι από χαρτιά; Ταυτότητες;

—Τι ταυτότητες τώρα; Ποιος έχει ταυτότητα εδώ;

—Εσύ.

—Άλλο εγώ.

—Ενώ ο... Σωτήρης κι ο Κώστας, τα πατριωτάκια μας που ξέχασαν τα ελληνικά επειδή τα απαγορεύει ο Χότζας, δεν έχουν.

—Μα δεν είπαμε, πάλι θα τα λέμε; Δεν έχουν τα παιδιά... Πρόσφυγες είναι.

—Που θέλουν να μπουν στο ελληνικό έδαφος.

—Ναι γειάσου!

—Και γιατί δεν το 'καναν μονάχοι τους;

Ο Κίτσος αναστέναξε απελπισμένος με την άγνοιά μου.

—Μα έτσι νομίζεις ότι μπορείς να φύγεις από τα χωριά; είπε. Τους φυλάνε. Μετά... πού να ξέρουν τα περάσματα; Γι' αυτό και με παρακάλεσαν εμένα...

—Και πες ότι τους περνάμε, του λέω. Πού σκοπεύουν να πάνε με το καλό;

—Προς τα κάτω... Γιάννενα... Ξέρω κι εγώ;...

—Και πώς θα περάσουν τον έλεγχο στο Καλπάκι χωρίς χαρτιά;

—Εμ δεν θα πάνε με το λεωφορείο, καπετάνιο μου. Με το λεωφορείο θα πάνε;

—Και πώς θα πάνε.

—Με τα πόδια. Από τα χωράφια...

—Τα πατριωτάκια δηλαδή θα μπουν λαθραία και θα γίνουν άφαντα μετά.

—Και τι μας νοιάζει εμάς; μου λέει ο Κίτσος πρόσχαρα. Κάνε το καλό και ρίξτο στο γιαλό, δεν λέει η παροιμία;

—Και πόσα πήρες για να κάνεις το καλό, ρε Κίτσο; τον ρωτάω.

Ο Κίτσος διέρρηξε τα ιμάτια του.

—Κύριε δόκιμε, με προσβάλεις, να 'ούμ', αναφώνησε. Εγώ από την καλή μου την καρδιά... Να, ρώτα τους αν δεν με πιστεύεις.

—Αφιλοκερδώς λοιπόν. Δηλαδή, αν σε ψάξω δεν θα βρω τίποτα πάνω σου.

Ο Κίτσος τα χρειάστηκε.

—Εντάξει..., λέει μισοκακόμοιρα. Μου έδωκαν τα παιδιά να τους κρατάω τα λεφτά... για σιγουριά δηλαδή... Θα τους τα δώκω από την άλλη μεριά.

—Δώστους τα τώρα, είπα.

—Μα... Γιατί; Έτσι και γένει καμιά στραβή...

—Γιατί τα «πατριωτάκια» δεν θα 'ρθουν μαζί, λέω.

Ο Κίτσος σήκωσε τα χέρια ψηλά απελπισμένος από τόση στενοκεφαλιά πια.

—Δεν θα 'ρθουν;

—Όχι. Θα πάνε πίσω.

Ο Κίτσος κούνησε το κεφάλι του.

—Το ξέρεις ότι εγκληματείς; μου κάνει. Στην κόλαση τους στέλνεις τους ανθρώπους. Τι ψυχή θα παραδώσεις.

—Μέχρι να την παραδώσω έχω καιρό. Δώστους τα λεφτά να φευγουμε.

Οι δυο πατριώτες πήραν τα λεφτά τους κοιτάζοντάς μας αποσβολωμένοι. Άρχισαν να μιλάνε και οι δυο μαζί, κάτι έλεγαν του Κίτσου σε έντονο ύφος, κάτι τους έλεγε εκείνος απολογητικά... Μύλος!

—Πες τους να πάνε πίσω, του λέω.

—Τους σκοτώνεις τους ανθρώπους, καπετάνιο, να 'ούμ'...

—Το κρίμα στο λαιμό μου.

Να τ' ακούσουν αυτό τα ανθρωπάκια πέσαν κάτω και χτυπιόντουσαν.

—Και τώρα τι κάνουμε; ρωτάω τον Διακοφτό.

—Τώρα μπλέξαμε, μου λέει. Να επικοινωνήσουμε με το τάγμα μήπως;

—Από εδώ; Κι αν πιάσουν το σήμα οι γείτονες τι γίνεται; Θα παίξουμε τους καουμπούδες νυχτιάτικα;

—Πάμε πίσω στα σύνορα τότε. Κι αν μας πουν τους διώχνουμε από κει.

—Θα ξαναμπούν μόλις φύγουμε.

—Μπορεί να μας πουν να τους πάρουμε μαζί, επιχειρηματολόγησε ο Διακοφτός. Μπορεί να θέλει να τους ανακρίνει ο Αλφαδύος.

Βάλαμε τους «πατριώτες» και τον Κίτσο στη μέση και πήραμε ταχέως το δρόμο για τα σύνορα. Σταματήσαμε στο Ρέο που μας περίμενε και βάλαμε μπροστά τον ασύρματο.

—Δόξα από Δόξα 1... Μ' ακούς Δόξα;...

Η Δόξα, το συνθηματικό του τάγματος δεν άκουγε. Σίγουρα ο διαβιβαστής κοιμόταν.

Στην πέμπτη προσπάθεια τον ξυπνήσαμε.

—Τι θέτε, ρε μαλάκηδες, μέσα στην άγρια νύχτα; ήρθε η μαχμουρλίδικη φωνή του επί των διαβιβάσεων άρχοντα.

—Φώναξε τον Δάγκα, του λέω. Κατεπειγόντως.

Εξήγησα στον Αλφαδύο την κατάσταση συνοπτικά.

—Φέρτε τους μέσα, μου λέει. Κοιτάξτε μόνο μη σας φύγουν. Ρίξτε στο ψαχνό αν το επιχειρήσουν. Α, τον πούστη τον Κίτσο, σε τι μπελάδες μας έβαλε!

Παραδώσαμε τα κελεπούρια στους Αλφαμίτες και πήγαμε για ύπνο, ξεμπερδεμένοι. Την άλλη μέρα το πρωί ήρθε να τους παραλάβει ένα τζηπ της Χωροφυλακής. Τους δυο «πατριώτες» δηλαδή, γιατί ο Κίτσος έφυγε σαν κύριος με το ΚΤΕΛ.

* * *

Σχεδόν κάθε μέρα είχα γράμμα της. Με το ταχυδρομείο κυρίως (την αλληλογραφία οι αξιωματικοί την παίρναμε στη Λέσχη), αλλά καμιά φορά και με το λεωφορείο του ΚΤΕΛ.

Της απαντούσα στη διεύθυνση του σχολείου, παραλείποντας να βάλω αποστολέα στον φάκελο φυσικά.

Δεν το είχαμε συμφωνήσει, ήρθε από μόνο του, όπως όλα όσα συνέθεταν την περίεργη αυτή σχέση –που δεν ήταν σχέση, αλλά ίσως κάτι παραπάνω.

Σαν σχολιαρόπαιδα που ερωτεύονται για πρώτη φορά.

Δεν είπα τίποτα στην Εύη βέβαια, ούτε σε κανέναν άλλο, μόνο ο Διακοφτός ήξερε ότι κάτι συνέβαινε, αλλά η αλλαγή πάνω μου ήταν παραπάνω από εμφανής. Απέφευγα να βγαίνω, μιλούσα όσο χρειαζόταν και περνούσα τον περισσότερο χρόνο στην υπόγα, προσποιούμενος ότι διάβαζα.

Στην πραγματικότητα το μυαλό μου δεν έλεγε να ξεκολλήσει στιγμή από εκείνη. «Πώς θα ήταν αν...».

Αν δεν ήταν όλα τόσο απελπιστικά μπερδεμένα. Τόσο αδιέξοδα.

Να ξέρεις ότι τρέχεις με χίλια να πέσεις στον γκρεμό, άλλος δρόμος δεν υπάρχει, και να μην μπορείς να κάνεις τίποτα για να το αποφύγεις. Να μην θες να κάνεις τίποτα!

* * *

Ένας γραφιάς του Διοικητήριου ήρθε να μου πει πως με ζητούσαν στο γραφείο του κυρίου Διοικητού «πάραυτα». Έσπευσα και βρήκα όλον τον θίασο σε πλήρη απαρτία. Τον Διοικητή, τους ταγματάρχαιους και τον απαραίτητο υπασπιστή Πιτσιλό, με τα καρτιά του υπό μάλης.

—Παιδί μου Φούντα, έχουμε ένα πρόβλημα, έκανε την εισαγωγή ο πάντα προβληματισμένος Καρδαρίτσας.

—Κανένα πρόβλημα, γρύλισε ο Παρκουρέας. Ότι προκύπτει το λύνουμε.

—Ναι, βρε Παρμενίων, αλλά δεν είπαμε; Σε τούτο εδώ χρειαζόμαστε έξωθεν αρωγή.

—Καμιά αρωγή. Έκαστος εφ' ω ετάχθη.

Ο Διοικητής χαμογέλασε με κατανόηση και στράφηκε προς το μέρος μου.

—Όπως θα ξέρεις, παιδί μου, πλησιάζει η 25η Μαρτίου,

είπε. Η εθνική μας εορτή. Όπου βεβαίως εμείς, ως ένοπλες δυνάμεις και θεματοφύλακες των ιερών και των οσίων της πατρίδος, καλούμεθα να έχουμε μίαν εξαιρετική παρουσίαν. Ακόμα και στις εσχατιάς της επικράτειας, όπως εδώ που ευρισκόμεθα.

—Ακρίτες ακοίμητοι κι αδάμαστοι, πρόσθεσε ο Αλφατρίας.

—Οφείλουμε λοιπόν κατά την παρέλαση που θα λάβει χώρα στην πόλη μας (πόλη!!!) να βάλουμε τα δυνατά μας προκειμένου να παρουσιάσουμε την καλύτερη δυνατή εικόνα.

Έβλεπα πού πήγαινε το πράγμα, αλλά είπα να κάνω το κορόϊδο.

—Πόσο μάλλον που ενδέχεται να μας τιμήσουν δια της παρουσίας των σημαίνοντα μέλη της Εθνικής μας Κυβερνήσεως, πρόσθεσε με στόμφο ο Αλφαδύς. Ίσως και ο ίδιος ο κύριος αντιπρόεδρος αυτοπροσώπως.

Ο «αδελφός Στέλιος» με το μυστρί; Ε, ρε γλέντια!

—Οπότε σκέφτηκα εσένα, έσκασε το μυστικό ο Καρδαρίτσας.

—Να προσφέρω την ανθοδέσμη; έκανα εγώ (δήθεν έκπληκτος).

Ο Διοικητής έβαλε τα γέλια.

—Πάντα χιουμορίστας! είπε. Πάντα χωρατατζής... Όχι, βρε παιδάκι μου... για την παρέλαση λέω. Να μας δώσετε κι εσείς μιαν χείραν βοήθειας... Ε;

Εξακολουθούσα να το παίζω Κινέζος.

—Δηλαδή πώς, κύριε Διοικητά;

—Ε, να... Εσείς ξέρετε από αυτά... Έχετε κι ένα άλφα παράστημα... στολές... οπλισμό... Κάνετε, όπως και να 'ναι, ένα φιγουρατζίδικο εφέ. Εντυπωσιάζουν αυτά τον κόσμο.

—Φιγουρίνια, πέταξε νευριασμένος ο Αλφατρίας.

—Να παρελάσουμε δηλαδή; ρωτάω αθώα.

—Μπροστά-μπροστά. Έτσι, για τις εντυπώσεις.

—Να εντυπωσιάσουμε τους υψηλούς καλεσμένους, εξήγησε ο Δάγκας. Μην νομίσουν ότι είμαστε αραχτοί και λύνουμε σταυρόλεξα όλη μέρα πίνοντας καφέ και φουμάροντας.

Δεν γινόταν να τη γλυτώσω.

—Εντάξει, λέω. Να παρελάσουμε.

—Έτσι μπράβο! ενθουσιάστηκε ο Διοικητής. Θα τους πάρουμε τα σώβρακα! Το 843 θα γράψει ιστορία!

Με προσκωλυόμενους λοκατζήδες.

—Υπάρχει όμως ένα μικρό πρόβλημα, λέω σκεφτικός.

—Τι πρόβλημα; ανησυχεί ο Διοικητής. Πάλι άδειες θέλετε;

—Όχι, τον καθησυχάζω. Πρόβλημα παρατάξεως.

—Δηλαδή;

—Είμαστε συνολικά εννέα, του εξηγώ. Με τον αξιωματικό μπροστά βγαίνουν δυο τριάδες και μια δυάδα. Υπάρχει κενό ενός ατόμου δηλαδή.

—Καλά λες...

—Να βάλουμε έναν δικό μας φαντάρο, λέει ο Παρκουρέας.

—Αυτό ακριβώς σκέφτομαι κι εγώ, λέω. Αλλά μήπως θα 'ναι σαν τη μύγα μεσ' το γάλα; Άσε που δεν προφταίνουμε να του μάθουμε να βαδίζει.

Ο Διοικητής συνοφρυώθηκε.

—Σωστά, μουρμούρισε. Και τι θα κάνουμε, βρε παιδιά;

—Αν αφήναμε την τελευταία τριάδα με δύο; προτείνει ο Αλφαδύς.

—Θα φαίνεται το κενό. Μια αηδία θα είναι, συμφώνησε για μια φορά μαζί μου ο Παρκουρέας.

Έκανα ότι πέφτω σε περισυλλογή.

—Υπάρχει μια λύση..., λέω (δήθεν διστάζοντας). Όμως... ίσως να είναι λίγο αντικοινωνική. Μπα, δεν γίνεται...

—Για πες..., με προτρέπει ο Καρδαρίτσας αναθαρρημένος.

—Αυτό που είπε ο κύριος ταγματάρχης προηγουμένως, λέω. Να προσθέσουμε έναν στρατιώτη από το τάγμα.

—Αλλά εσύ είπες ότι θα 'ναι σαν τη μύγα μεσ' το γάλα!

—Αν όμως ξέρει να βαδίζει λοκατζήδικα επειδή έχει κάνει στις Καταδρομές; λέω.

—Ο Σουλάτσος! αναφώνησε ο Αλφαδύος.

—Αποκλείεται! βρυχήθηκε ο Αλφατριάς. Αυτός ο ντενεκές είναι εντελώς απρόβλεπτος. Θα μας τα τινάζει όλα στον αέρα.

—Όχι αν τον αναλάβω εγώ, λέω.

Ο Διοικητής με κοίταξε με ελπίδα.

—Μπορείς, βρε παιδί μου; μου κάνει. Είσαι σίγουρος;

—Μην σας πω ότι πάω και στοίχημα, γέλασα.

—Τότε το αφήνω πάνω σου.

Έκανα τον σκεφτικό.

—Τι; μου κάνει ο Παρκουρέας που δεν έχανε ούτε παίξιμο των βλεφάρων.

Σκέφτομαι..., λέω. Για να δώσουν τα παιδιά τον καλύτερο εαυτό τους... Λέω... Μήπως... αν είχαν κι ένα κίνητρο;...

Ο Διοικητής σήκωσε τα χέρια ψηλά.

—Πάλι άδειες! Μα αυτοί είναι περισσότερο έξω παρά εδώ.

—Λέω, κύριε Διοικητά... Μήπως... Έτσι, μια σκέψη έκανα.

Έβαλε τα γέλια.

—Εντάξει, λέει. Δωσ μου εμένα την παράσταση που μας χρειάζεται κι εδώ είμαστε.

* * *

Η χήρα η Λεμονιά δεν έκανε χαρές να με δει. Δεν είχε ξεχάσει φαίνεται ακόμα την επεισοδιακή βραδιά με τον Κεράτσα και την απαγόρευση που εξέδωσε (εν βρασμώ) για τη συμμορία.

—Δεν είπαμε;..., μου κάνει στραβομουτσουνιάζοντας.

—Για τους άλλους είπες, που είναι καθάρματα, της λέω. Εγώ είμαι καλό παιδί.

—Κάτι καλά παιδιά, σαν ελόου σου, φοβάμαι περισσότερο, μου λέει προσπαθώντας να μην χαμογελάσει. Τα σιγανά ποτάμια... Οι άλλοι φαίνονται.

—Τον Σουλάτσο ψάχνω, της λέω χαμηλώνοντας ασυναίσθητα τη φωνή μου, λες κι επρόκειτο για επικηρυγμένο.

—Για καλό ή...;

—Για πολύ καλό.

—Τότε κάτσε. Όπου να 'ναι θα φανεί, είναι η ώρα του –αν δεν μπλέξει... Να σου φέρω κονιάκ;

—Φέρε.

Κάθισα στο απόμερο τραπεζάκι που συνήθως καθόμασταν με την Εύη –πόσον καιρό είχα να τη δω;– κι άφησα το βλέμμα μου να πλανηθεί στην έρημη πλατεία. Ο χειμώνας εδώ πάνω αργούσε να φύγει –αν έφευγε ποτέ. Και η Φανή τόσο μακριά! Τόσο απίστευτα μακριά!

Η Λεμονιά ακούμπησε το ποτηράκι μπροστά μου κι έκανε πως σκουπίζει το τραπέζι.

—Ρώταγε για σένα η Διοικητίνα τις προάλλες, είπε. Μαύρα μάτια κάναμε να σε δούμε.

—Δουλειές στο τάγμα, μουρμούρισα. Υπηρεσία...

—Ναι, σας έπιακε η προκοπή, πέταξε η Λεμονιά.

Και μ' άφησε μόνο με τις σκέψεις μου.

Έβγαλα το τελευταίο γράμμα της Φανής να το διαβάσω, για πολλοστή φορά.

«Δεν φανταζόμουν ποτέ πως θα ένιωθα και πάλι έτσι για έναν άνθρωπο. Ξέρω πως δεν σου κάνω καλό, όμως η σκέψη πως μπορείς να φύγεις από μένα μ' αρρωσταίνει. Μου λείπεις όσο δεν μπορείς να φανταστείς. Είναι αδύνατο να σε βγάλω από το μυαλό μου...».

Κάτω από άλλες συνθήκες αυτά θα ήταν λόγια ενός ερω-

τευμένου κοριτσιού. Τώρα όμως... Τώρα τι ήταν; Τι θα έπρεπε να καταλάβω; Και τι θα έπρεπε να κάνω;

«Τον Τάσο δεν θα τον αφήσω ποτέ. Θα διαλυόταν. Θα γινόταν κομμάτια», έγραφε σ' ένα άλλο της σημείωμα.

Τι μου έλεγε; Φύγε; Φύγε να σωθείς εσύ;

Ήρθε να σωριαστεί στην απέναντι καρέκλα. Δεν τον είχα πάρει είδηση να μπαίνει.

—Με ζήτησες λέει η Λεμονιά...

—Ναι..., μουρμούρισα τσεπώνοντας το γράμμα βιαστικά.

Έσκασε χαμόγελο.

—Απέ το πρόσωπο; ρώτησε δείχνοντας με τα φρύδια την τσέπη του αμπέχωνού μου.

—Όχι...

Η Λεμονιά κατέφθασε μ' ένα κονιάκ για κείνον.

—Θα μείνεις το βράδυ να φάμε; τον ρώτησε. Έχω κεφτεδάκια Σμυρναϊκά, που σ' αρέσουν.

—Μπορώ να πω όχι; γέλασε ο Σουλάτσος αγκαλιάζοντάς την από τη μέση. Θα με κάψει ο θεός γι' αχαριστία. Και δεν μιλώ μόνο για το φαΐ, ε...

Η Λεμονιά γέλασε, ελευθερώθηκε με νάζι κι απομακρύνθηκε σινάμενη και κουνάμενη.

—Τέτοια γυναίκα λέω του εαυτού μου δεν σου αξίζει, είπε ο Σουλάτσος πίνοντας μια γουλιά από το κονιάκ του. Αφού, ρε σειρά... να, μα το θεό... ώρες-ώρες λέω... ρε μήπως να νοικοκυρευτώ;

—Γιατί όχι; είπα χαμογελώντας.

—Και τι έχω εγώ να προσφέρω, ρε φιλάρα; Ένα χαμένο κορμί. Κοντεύω να γεράσω κι ακόμα είμαι φαντάρος.

—Δεν πάνε έτσι αυτά. Το μόνο που μετράει είναι πώς νιώθει κανείς με τον άλλον.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Στη θεωρία, είπε. Στην πράξη είναι αλλιώς. Εσύ πρέπει να το ξέρεις καλύτερα από μένα.

Τον κοίταξα έκπληκτος.

—Γιατί το λες αυτό; ρώτησα.

Χαμογέλασε κι άναψε τσιγάρο.

—Βλέπω, είπε. Ακούω... Καταλαβαίνω... Μην κοιτάς που δεν μιλάω... δεν είμαι βλάκας. Περνάς μεγάλο λούκι και το περνάς μόνος σου. Άσε... Τα καρτιά στη ζωή δεν μοιράζονται σωστά, τι να λέμε τώρα;... Πες, τι με θες;

—Τα μεγάλα κεφάλια στο τάγμα με στρίμωξαν να παρελάσουμε, του λέω.

—Η... συμμορία; είπε γελώντας ο Σουλάτσος.

Ήταν όντως πολύ καλά πληροφορημένος αφού γνώριζε το παρατσούκλι μας.

—Περιμένουν επίσημους από την Αθήνα και θέλουν να τους κάνουν εντύπωση, εξήγησα.

Γέλασε.

—Μπροστά τα τσακάλια και παραπίσω οι μπουκέσες, είπε. Πλάκα θα 'χει.

—Μας λείπει ένας, είπα.

Έπεσε μια σιωπή τάφου. Με κοίταζε σαν χαζός. Σαν να μην τολμούσε να καταλάβει τι του έλεγα.

—Για να συμπληρώσουμε τριάδες στο σχηματισμό, εξήγησα.

Κούνησε το κεφάλι του και ήπιε μια γουλιά κονιάκ απ' το ποτήρι του.

—Σκέφτηκα εσένα, είπα.

Έσκυψε το κεφάλι, για να μη δω το βούρκωμα... Μετά άφησε το βλέμμα του να πλανηθεί στην πλατεία μέσα από τη τζαμαρία. Η έκφραση στο κακοπαθιασμένο του πρόσωπο ήταν απεριόραπη.

—Εμένα; ψιθύρισε με φωνή που μόλις ακουγόταν.

—Ξέρεις το βάδισμα, είπα. Δεν θα χρειαστεί να ταλαιπωρηθούμε...

—Δεν μου κάνεις πλάκα, έτσι;

—Όχι.

—Γιατί, αν μου κάνεις πλάκα, θα σε πλακώσω στις μπου-
νιές εδώ, επιτόπου, και δεν θα σε γνωρίζει ούτε η μάνα σου.

—Μιλάω σοβαρά, είπα μαλακά. Ήσουν λοκατζής, οπότε
είσαι έτοιμος.

Με κοίταξε και το βλέμμα του ήταν θαμπό.

—Θα βάλω πάλι τη στολή... και τον μπερέ; είπε.

—Ναι, θα σου δώσουμε...

—Έχω φυλαμένα τα δικά μου, είπε. Δεν τόλμησαν να μου
τα ζητήσουν πίσω.

—Οπότε... είμαστε σύμφωνοι;

Έσβησε το τσιγάρο του κι άναψε άλλο.

—Ποιανού ιδέα ήταν; ρώτησε. Δικιά σου ή του Διοικητή;

—Δικιά μου.

Άπλωσε τη χερούκλα του σε χειραψία.

—Δεν θα το ξεχάσω ποτέ αυτό που έκανες, είπε. Ποτέ.

Άδειασε το ποτήρι του και σηκώθηκε.

—Πότε με θες; ρώτησε. Για τις πρόβες...

—Αύριο το πρωί, αμέσως μετά την αναφορά, είπα.

—Μέσα.

Τον σταμάτησα όπως κινούσε να πάει στη Λεμονιά.

—Έχω να σου ζητήσω μια χάρη, είπα.

Μισογύρισε χαμογελώντας.

—Τι γίνηκε, σειρά; μου κάνει. Δούναι και λαβείν;

—Όχι, είναι, ας πούμε, προσωπικό.

Ξανακάθισε στην καρέκλα του.

—Τι προσωπικό;

—Μάλλον οικογενειακό..., λέω χαμογελώντας. Έτσι όπως γίναμε... Κάτσε να βρω τη συγγένεια... Κουνιάδο όχι... ούτε μπατζανάκη... μάλλον γαμπρό τον έχεις.

Με κοίταξε αποσβολωμένος.

—Ποιον, ρε; Θα με τρελάνεις σήμερα;

—Κείνον τον δεκανέα τον δικό μου, μωρέ... τον Κεράτσα, του λέω. Τον ξέρεις.

Ο Σουλάτσος έβαλε τα γέλια.

—Α, αυτόν τον γαμπρό! λέει. Έτσι πε μου ντε, για να καταλάβω... Αν και έτσι και το ψάξουμε μπορεί να βρούμε και καμιά άλλη συγγένεια.

—Να μην το ψάξουμε.

—'Ντάξ', δεν το ψάχνουμε. Τι έκανε ο... γαμπρός πάλι;

—Τι του κάναν ρώτα καλύτερα, λέω γελώντας. Καλά, αυτός το ξεκίνησε... σαν παιδί, ε;... Έμαθες που παραλίγο ν' αφήσει στον τόπο τον αρχιφύλακα...

—Είμαι ενήμερος, απάντησε χαμογελώντας ο Σουλάτσος. Κι αν με ρωτάς εμένα... και λίγα που έκαμε. Εμένα, έτσι και μου πείραζαν το γκομενάκι...

—Γι' αυτό σε χρειάζομαι, του κάνω. Η δικιά σου... απαγόρευσε στη Σμάρω κάθε επαφή με τον εν λόγω.

Ο Σουλάτσος το γύρισε.

—'Ντάξ', ρε δικέ μου, είπε. Μάνα είναι...

—Ναι, αλλά να χωρίσει τα παιδιά για μια χαζομάρα;...

Κούνησε το κεφάλι του.

—Άσε, μου λέει. Κατάλαβα. Θα το φροντίσω εγώ.

Σηκώθηκε.

—Αυτό ήτουνε; μου λέει.

—Αυτό.

—Πες πως γίνηκε.

* * *

Τους πήγα στην υπόγα ένα μπουκάλι τσίπουρο και μεζέ σε λαδόκολλα από τη Λεμονιά. Με κοίταξαν καλά-καλά, γιατί δεν είχαν συνηθίσει σε τέτοιες κατάφορες καταστρατηγήσεις των κανονισμών, αλλά έφεραν τα κύπελλα και στρωθήκαμε γύρω από τον καυστήρα, με ένα κιβώτιο πυρομαχικών για τραπεζάκι.

—Ποιος θέλει άδεια; πέταξα δήθεν αδιάφορα.

Με ξανακοίταξαν καλά-καλά.

—Τι πρέπει να κάνουμε τώρα, να πάρουμε την Κορυτσά; γκρίνιαξε ο Τσίτας.

—Τσίπρο... άδειες... Πού μας έμπλεξες πάλι; ξεφύσηξε ο Διακοφτός.

—Τι δυσπιστία είναι αυτή; έκανα αγανακτισμένος (δήθεν). Με πληγώνετε. Εγώ για άδειες ρώτησα. Καλά... αν δεν θέλετε...

—Μωρέ θέλουμε και παραθέλουμε, λέει ο Κασέλας. Αλλά αυτό είναι το τυρί. Πες μας τώρα και για τη φάκα.

—Γιατί φάκα υπάρχει, ε, μάτια; μου κάνει ο Κερκυραίος.

—Κολοκύθια... Τίποτα δεν είναι... Μια περατζάδα εκεί, που λέτε κι εσείς στους Κορυφούς, κι όξω από την πόρτα.

—Περατζάδα πού; Στο Αργυρόκαστρο;

—Στην πλατεία, μωρέ... Πώς κάνετε έτσι; Μίζεροι, ε, μίζεροι!

Ο Διακοφτός έβαλε τα γέλια.

—Παρέλαση! είπε. Σε τύλιξαν τελικά να παρελάσουμε!

Τους εξήγησα πώς είχαν τα πράγματα.

—Πρέπει κάποτε να μάθεις να λες και όχι, ρε σειρά, μου λέει ο Κεράτσας. Για παρελάσεις ειμάρστενε τώρα εμείς;

Ο καθένας με τον σεβντά του!

—Άσε, του λέω. Και σε σένα έχω να μιλήσω ιδιαιτέρως. Εσύ κοιμάσαι κι η τύχη σου δουλεύει. Τι να τους πω τώρα, άνωθεν; Δεν τις θέλουμε τις άδειες;

Αλληλοκοιτάχτηκαν.

—'Ντάξ'...

—Για μια φορά...

—Άμα είναι για μια περατζάδα...

—Μόνο που δεν βγαίνουν οι τριάδες, λέει ο Διακοφτός.

—Πώς αυτό, ρε σειρά; Κάνω τον κουτό εγώ.

—Εσύ μπροστά... στρατηλάτης, τρομάρα σου! Μένουμε οχτώ. Δια του τρία;... Λείπει ένα άτομο.

—Το έχουμε, του λέω.

Με κοίταξε ξαφνιασμένος.

—Ποιον;

—Θα τον δείτε αύριο που θα κάνουμε βήμα, λέω.

—Α, γιατί θα κάνουμε και βήμα;!...

—Εμ τι, έτσι θα πάμε; Σαν τζομπαναραίοι; Να ξεφτιλιστούμε; Δεν κάνει.

Τους άφησα να το κωνέψουν, με τη βοήθεια του τσίπουρου, και πήρα τον Κεράτσα παράμερα.

—Τι γίνεται, ρε; του κάνω. Πώς είναι το ηθικό;

Κατέβασε τα μούτρα.

—Μας δουλεύεις, ρε σειρά; μου λέει. Πώς να 'ναι το ηθικό; Σκατά είναι.

—Ένεκα το πρόσωπο;

—Εμ!...

—Εντάξει, του λέω. Αύριο θα το δεις.

Με κοίταξε έκπληκτος.

—Πλάκα μου κάνεις;

—Στα αισθηματικά ποτέ.

—Και η... Λεμονιά; Την άκουσες...

—Κανονίστηκε, του λέω. Άρση της απαγόρευσης. Αρκεί βεβαίως να συμφωνεί και το πρόσωπο.

—Μωρέ το πρόσωπο έχει σαλτάρει, μου λέει. Μπορώ να σου πω και χειρότερα απόμένα.

—Και πού το ξέρεις, ρε;

Ο Κεράτσας καμήλωσε τα μάτια ντροπαλά.

—Μου στέλνει ραβασάκια κάθε μέρα με τον σιτιστή, είπε.

Κι εδώ δι' αλληλογραφίας! Όπως κάτι άλλοι, καλή ώρα.

* * *

Μόλις είχε τελειώσει η αναφορά κι ετοιμαζόμασταν να παραταχθούμε μπροστά στο Διοικητήριο. Με στολές καμουφλέ (που μόνο εμείς φορούσαμε τότε στον Ελληνικό Στρατό), πλήρη εξάρτηση και FAL, όταν είδαμε τον λοχία των Καταδρομών να έρχεται προς το μέρος μας με κείνο το βήμα του το γνώριμο, το λίγο συρτό, το μάγκινο.

Ο Σουλάτσος αγνώριστος! Φρεσκοξυρισμένος, γυαλισμένος, σιδερωμένος, στην πένα και με μια έκφραση απροσδιόριστη... κάτι μεταξύ δέους και υπέρτατης ευτυχίας.

Ο Διακοφτός έμεινε με το στόμα ανοιχτό.

—Αυτός είναι; ρώτησε.

—Λοχίας Σουλάτσος Σωτήριος, 2η Μοίρα Αλεξιπρωτιστών, έκανα εγώ τις συστάσεις.

—Ο Χριστός κι ο Απόστολος!!!

Ο Σουλάτσος ήρθε κοντά.

—Γεια, είπε με φωνή που δεν είχε τίποτα από τη συνηθισμένη του επιθετική σιγουριά.

—Οι δυο λοχίες κι ο δεκανέας Κεράτσας στην πρώτη τριάδα, είπα δίνοντας στον Σουλάτσο το FAL που είχα φέρει γι' αυτόν.

Οι τριάδες σχηματίστηκαν αστραπιαία.

—Διμοιρίααα! Προσ'χή!

* * *

Τελικά οι επίσημοι αποδείχτηκαν άνθρακες. Αυτούς που μας έστειλαν τους ανέσυραν από το τρίτο υπόγειο, όπου τους

είχαν για κάτι τέτοιες περιπτώσεις. Ο σπουδαιότερος από δαύτους ήταν ένας τμηματάρχης του Υπουργείου Γεωργίας – ούτε καν Γενικός Γραμματέας.

Ωστόσο οι Καταδρομείς έκλεψαν, όπως ήταν αναμενόμενο, την παράσταση και νομίζω πως το χειροκρότημα το οφείλουμε όχι στην ομορφάδα και τη λεβεντιά, αλλά στην παρουσία του κοσμοαγάπητου Σουλάτσου ανάμεσά μας.

Μετά το τέλος της παρέλασης η συμμορία πήδηξε στο πρώτο λεωφορείο του ΚΤΕΛ και με την εξαήμερη στην τσέπη την έκανε για όπου είχε το σπίτι του ο καθένας. Πλην τριών. Του ευτυχισμένου Κεράτσα, του Διακοφτού, που δεν είχε πού να πάει, κι εμού του ιδίου, που δεν μπορούσα να πάω εκεί που ήθελα.

Η Γκάφα του Στρατηλάτη

Όπου σε επιθεώρηση ευρισκόμενος στρατηγός προσγειώνεται κατά λάθος στο εχθρικό έδαφος, το «περίπουλο» τίθεται σε κατάσταση συναγερμού επέμβασης και η κατάληξη είναι ευτυχής για κάποιους και δυστυχέστατη για κάποιους άλλους.

Κάποια στιγμή ο χειμώνας μας βαρέθηκε. Τα χιόνια στα γύρω βουνά εξαφανίστηκαν, η θερμοκρασία ανέβηκε, οι πλαγιές και τα λιβάδια λουλούδιασαν κι ο ήλιος έγινε τώρα ο καθημερινός μας άνωθεν επιτηρητής κι όχι απλά ένας λαθραίος επισκέπτης. Το «περίπουλο» ήταν τον περισσότερο καιρό έξω πια, όχι ότι είχαμε κάτι να κάνουμε, αλλά γιατί έτσι ξεχνούσαμε το κάτεργο του στρατού και μέναμε με την αίσθηση πως βρισκόμασταν σε μια ατελείωτη εκδρομή.

Μπόρεσα να τη δω δυο φορές μόνο, στα κλεφτά, περνώντας αλλά μη μένοντας στην Κερασιά. Έτρεμα βλέπεις το κακό συναπάντημα, που δεν είχε προκύψει ακόμη, αλλά ήξερα πως ήταν ζήτημα χρόνου.

—Κάποια στιγμή μπορεί να δεις εικόνες που θα σου φανούν «άγριες», με είχε προειδοποιήσει. Θα μας δεις να περπατάμε πιασμένοι από το χέρι ή αγκαλιασμένοι, γιατί μπορεί να έχει μπει ανάμεσά μας μια απόσταση, όμως η αγάπη υπάρχει ακόμη. Είναι εδώ.

—Τότε εγώ;... Γιατί; τη ρώτησα μπερδεμένος όσο δεν παίρνει.

—Εσύ είσαι το φως μου, απάντησε. Ο ήλιος μου! Η χαρά μου!

Αλλά όχι η επιλογή σου σαν σύντροφος.

Έφτιαξα τις διαδρομές έτσι ώστε να μην περνάμε από την Κερασιά. Κανόνισα το Ρέο, ή το GMC, να μας παραλαμβάνει από ένα άλλο κεφαλοχώρι, το Δίλοφο. Η Κερασιά στο σκοτισμένο μου μυαλό έπαιρνε τη χροιά εφιάλητη.

Ο μόνος που καταλάβαινε τι συμβαίνει ήταν ο Διακοφτός, αλλά δεν είπε ποτέ κουβέντα. Από όλους εκείνος ήξερε ακριβώς πώς ένιωθα, πώς ήταν αυτό που βίωνα. Και με πρόσεχε, χωρίς να το δείχνει.

Είχα κι ένα γράμμα από την... Άννα! Πού με θυμήθηκε!

«Συγγνώμη, μωρέ, που δεν επικοινωνήσα τόσο καιρό» έγραφε. «Αλλά μ' αυτά και με κείνα δεν βρήκα τον χρόνο και την ηρεμία να καθίσω να σου γράψω. Έχω κι ένα ευχάριστο. Παντρεύτηκα! Με τον Αντώνη. Σου στέλνει τα χαιρετίσματά του. Είναι τελικά πολύ εντάξει παιδί. Ξέρει βέβαια για μας, αλλά δεν του πειράζει...»

—Στενοχωρήθηκες; ρώτησε η Εύη όταν της το είπα.

—Να στενοχωρηθώ; απόρησα. Γιατί; Αυτή η ιστορία είχε τελειώσει πολύ καιρό πριν λάβω εκείνο το πρώτο γράμμα. Απλά εγώ άργησα να το καταλάβω.

—Και η Φανή;

Τσιτώθηκα.

—Η Φανή τι; μουρμούρισα.

—Τη βλέπεις;

—Αν τύχει... Όταν περνάμε από την Κερασιά...

Με κοίταξε σκεφτική.

—Μην μπλέξεις, αν δεν έχεις ήδη μπλέξει, είπε. Αυτές οι ιστορίες, όπου είσαι ο τρίτος άνθρωπος, δεν βγάζουν ποτέ πουθενά. Μόνο δυστυχία φέρνουν. Σου είπε για τον καθηγητή;

Το σφίξιμο στο στομάχι.

—Κάτι μέσες-άκρες, απάντησα σκυθρωπά.

—Μεγάλος έρωτας! είπε η Εύη χαμηλώνοντας τα μάτια της στο φλυτζάνι του καφέ. Τη λάτρευε και τον λάτρευε. Παρά τη μεγάλη διαφορά ηλικίας... Δεν ξέρω τι δεν πήγε καλά... Γνώρισε τον Τάσο... Σκέφτηκε λογικά υποθέτω. Διάλεξε αυτό που της φάνηκε πιο ταιριαστό. Ο άλλος διαλύθηκε... Έγινε κομμάτια. Παράτησε τη δουλειά του... άρχισε να πίνει... Προσπάθησε να δώσει τέλος στη ζωή του... τον πρόλαβαν μόλις...

Είχα παγώσει.

—Πώς; κατάφερα να ψελλίσω.

—Έκοψε τις φλέβες του, είπε. Άφησε ένα γράμμα... «Δεν φταίει κανείς» έγραφε. «Μόνον εγώ, που τόλμησα να ονειρευτώ κόντρα στη λογική, κόντρα στον χρόνο». Ευτυχώς τον βρήκε η παραδουλεύτρα που πήγε να καθαρίσει το πρωί. Είχε χάσει σχεδόν όλο του το αίμα. Από θαύμα σώθηκε.

—Ζει; ρώτησα.

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

—Ότι δεν κατάφερε εκείνος ανέλαβε να το τελειώσει η Φύση, είπε. Λίγους μήνες αργότερα τον βρήκαν σ' ένα παγκάκι. Έμφραγμα. Πέθανε με το χαμόγελο στα χείλη, σαν να καλωσόριζε τον θάνατο.

—Και η Φανή πώς το πήρε; ρώτησα μαγκωμένος.

—Οι άνθρωποι, για να τα βγάλουμε πέρα, συχνά στις περιπτώσεις αυτές εκλογικεύουμε, είπε η Εύη. Δεν νομίζω πως θεώρησε ποτέ τον εαυτό της υπεύθυνο για ότι συνέβη.

—Αυτό δείχνει μεγάλη σκληρότητα, ψιθύρισα.

—Είναι σκληρός άνθρωπος, είπε η Εύη. Ίσως να χρειάστηκε να γίνει, για να επιβιώσει σ' έναν κόσμο εχθρικό για τις γυναίκες. Ειδικά για κείνες που είναι όμορφες και που διαθέτουν ευφυΐα και προσωπικότητα. Κανείς δεν σου κάνει χάρη και κανείς δεν σου συγχωρεί λάθη.

Με κοίταξε κατάματα.

—Δεν είναι από τις γυναίκες που θα 'βαζαν το συναίσθημα πάνω από τη λογική, είπε. Να το θυμάσαι αυτό.

* * *

Δεν ήμουν όμως –και πάλι– ο μοναδικός με τέτοιου είδους προβλήματα στην κλειστή μας κοινωνία.

Ο «κουμπάρος», ο Κουνέλλος, ανέβαινε το δικό του Γολγοθά.

—Κουμπάρε την πουτσίσαμε, μου είπε ένα μεσημέρι που είχα πάει να φάω στη Λέσχη. Η κουμπάρα μας την έκανε κανονικά.

—Δηλαδή;

—Δεν έχει δηλαδή, αναστέναξε ο κουμπάρος. Γύρισε στον τράγο. Και ξέρεις τι μου είπε; «Δεν θα χαλάσω εγώ το στεφάνι μου» μου είπε «επειδή κι έτυχε να μας γκαστρώσεις –που μπορεί και να μην είναι από σένα στην τελική». Ακούς; Ακούω να λες. Αυτό είναι το ‘φχαριστώ για όλα τα όνειρα, όλες τις θυσίες που έκανα για την πάρτη της. «Αν θες να είμαστε φίλοι» μου είπε η κυρία. Να πίνουμε καφέ και ν’ ανταλλάσσουμε συνταγές μαγειρικής δηλαδή, ρε κουμπάρε; Δεν κατάλαβα!...

—Και το διαζύγιο που θα ενέκρινε ο Δεσπότης;

—Μούφα! Απ’ ότι κατάλαβα δεν το κατέθεσαν ποτέ. Άσε, ρε κουμπάρε... μεγάλο λούκι σου λέω...

—Λυπάμαι, ρε κουμπάρε...

—Μη λυπάσαι καθόλου. Καθόσον υπάρχει θεός, ρε! Κι ο θεός δεν αφήνει τον καλό άνθρωπο να χαθεί... ψέματα; Που λες... στην τελευταία άδεια, στην Αθήνα, γνώρισα την Καιτούλα. Δουλεύει στο εστιατόριο του μπάρμπα μου που σου ‘λεγα... Εκεί που θα πάω να δουλέψω κι εγώ όταν απολυθώ με το καλό... Η Καιτούλα το λοιπόν... ένα κορίτσι άλλο να στο λέω κι άλλο να το βλέπεις, κουμπάρε! Όμορφο, σεμνό, δουλευταρούδικο, ηθικό... Δουλειά-σπίτι και σπίτι-δουλειά. Δεν υπάρχουν τέτοια κορίτσια σήμερα λέμε! Το οποίο της τα ρίχνω, στο έτσι και στο περίπου και στο μη μου άπτου –τάχα μου– και τοιμπάει. «Εγώ για σένα... τα πάντα όλα» της λέω. «Κι εγώ» μου απαντάει εκείνη. «Ότι πεις εσύ, Μήτσο μου». Είπαμε, ο καλός θεός αγαπάει τον κλέφτη, αλλά αγαπάει ακόμα περισσότερο και τον νοικοκύρη.

—Η κατάσταση είναι δηλαδή σοβαρή.

—Πιο σοβαρή δεν γίνεται. Στην άλλη άδεια που θα πάω, με το καλό, ενδέχεται ν' αλλάξουμε κι αρραβώνες. Μου είπε πως στο μεταξύ θα μιλήσει και του Μπάμπη...

—Μπάμπη;;;!...

—Ναι, μωρέ... Μια σχέση που είχε εκεί το κορίτσι... Καλό παιδί, δεν λέω... δουλεύει σε μηχανουργείο... αλλά για την Καίτη δεν κάνει.

Είχα ζαλιστεί.

—Η Καίτη είναι δηλαδή... δεσμευμένη; ρωτάω.

—Δεσμευμένη!... Τι δεσμευμένη; Αφού δεν είπαμε; Θα το ξεκαθαρίσει... σήμερα... αύριο...

Μάλιστα.

Τελευταία έβλεπα τον Κεράτσα πολύ σκεπτικό, πολύ αφηρημένο... και τα δυο αυτά χαρακτηριστικά δεν ήταν στη φτιαξιά του. Ένα βράδυ μου τα είπε.

—Κάτι δεν πάει καλά με τη μικρή, μου λέει. Δεν ξέρω τι, αλλά υποψιάζομαι. Σαν να κάνει νερά μου φαίνεται.

Θυμήθηκα το περιστατικό με τον Αλφαμίτη και τον πρόγκηξα.

—Μάλλον φαντάσματα βλέπεις, του κάνω.

—Μακάρι να ήταν έτσι, αναστέναξε. Αλλά δεν είναι. Και δεν μιλάω για τα σαλιαρίσματα από 'δώ κι από κει... Αυτά, εντάξει... Της αρέσει να παίζει. Να την προσέχουν, να της κάνουν κόρτε. Άσε... αυτά τα συνήθισα, έβαλα μυαλό... Για άλλο λέω.

—Για πες...

Μου είπε. Είναι ένας έμπορος, γυρολόγος, απ' αυτούς που γυρίζουν στα χωριά με υφάσματα και ψιλικά, ο οποίος όλο και πιο συχνά προέκυπτε στην Κοντινίτσα. Και... ω, της σύμπτωσης!... όταν συμβαίνει αυτό η Σμάρω όλο έχει δουλειά, όλο κωλύεται. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά τελευταία και το

«κατάπτυστο» είχε κοπεί. Πότε είναι κουρασμένη, πότε έχει πονοκέφαλο... Δεν είναι καλά σημάδια αυτά.

Όχι, δεν ήταν καλά τα σημάδια. Για κανέναν μας τελικά.

Μια νύχτα πάνω στο βουνό κάθισα να κάνω παρέα του Διακοφτού που φύλαγε σκοπός δίπλα στη φωτιά που είχαμε ανάψει.

—Έχω μπερδευτεί, Φώτη, του λέω. Όσους γνωρίζω –και δεν εξαιρώ ούτε εμάς τους δυο– έχουν μπλέξει με γυναίκες που βρίσκονται σε άλλη σχέση. Τι διάολο, δεν υπάρχουν πια γυναίκες ελεύθερες;

—Υπάρχουν, μου απάντησε γελώντας. Στα αζήτητα.

Του είπα για τον Κούνελο –την ήξερε την περίπτωση, όπως όλοι μας.

—Για μια στιγμή πίστεψα πως είχαμε εδώ μια περίπτωση αληθινού έρωτα, είπα. Δυο άνθρωποι αιτιασιστοι μεν, αλλά συμβατοί, βρίσκονται μαζί κι αποφασίζουν να τα βάλουν με θεούς και δαίμονες προκειμένου να χαρούν αυτό που έχουν. Τι πιο όμορφο και τι πιο εξιδανικευμένο; Λες... αυτό ακριβώς είναι ο μεγάλος έρωτας! Υπάρχει και δεν καταλαβαίνει από λογικές και κοινωνικές συμβατικότητες.

—Και ξαφνικά... μπαμ!... κι όλα πίσω στην κανονικότητα.

—Απογοήτευση.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Ο Κούνελος ήταν ο τρίτος άνθρωπος, μου εξήγησε υπομονετικά. Σε μια ήδη εδραιωμένη σχέση η διάρκεια του τρίτου ανθρώπου είναι προκαθορισμένη. Θα έρθει η στιγμή που δεν θα υπάρχει χώρος γι' αυτόν. Όπως ήρθε. Η παπαδιά σκέφτηκε λογικά. Κάθισε και τα 'βαλε όλα κάτω και η σούμα της βγήκε όπως της βγήκε. Ο Κούνελος δεν ήταν παρά ένα στιγμιότυπο, μια στιγμιαία παρέκκλιση από την ευθεία οδό. Ήρθε η στιγμή να διορθωθεί αυτό το λάθος –και διορθώθηκε. Όπως έγινε και με μένα, όπως θα γίνει και με σένα.

—Η λογική πάνω από το συναίσθημα, ρε Φώτη;

—Στο μυαλό των γυναικών πάντα, αναστέναξε ο Διακοφτός. Αν το ξεχάσεις αυτό χάθηκες.

* * *

Μόλις είχαμε τσακίσει κάτι πέστροφες στα κάρβουνα που είχαμε ψαρέψει από το ποτάμι δοκιμάζοντας (για να δούμε αν λειτουργούν, όχι τίποτα άλλο) με χειροβομβίδες, συνοδεία ενός εξαιρετού σπιτικού κρασιού απ' το γειτονικό χωριό και είχαμε αράξει κάτω από τα πεύκα για έναν κωνευτικό υπνάκο πριν συνεχίσουμε την πορεία μας στο τίποτα. Ήμασταν «έξω» τρεις μέρες τώρα και κανείς δεν βιαζόταν να επιστρέψει. Μια χαρά ήμασταν εδώ, με κανέναν αυτόκλητο κηδεμόνα πάνω από το κεφάλι μας, να μας ορίζει πώς έπρεπε να ζήσουμε τη ζωή μας, λες και δεν ξέραμε, είκοσι χρονών παιδιά.

Ξαφνικά ο ασύρματος ζωντάνεψε. Μέσα από τον στατικό θόρυβο και τα παράσιτα η εκνευριστική «φωνή του καθήκοντος» επιχειρούσε να μας επαναφέρει βιαίως στη ζοφερή πραγματικότητα.

—Δόξα-1 από Δόξα,.. Δόξα-1 από Δόξα... Έλα Δόξα-1... ακούει;...

—Ακούει, την τρέλα μου μέσα! γρύλισε ο Κασέλος, ο επί των διαβιβάσεων αρμόδιος. Ακούει που να μην άκουγε!...

Φόρεσε τ' ακουστικά κι έπιασε το μικρόφωνο.

—Δόξα από Δόξα-1... Διαβίβασε...

—Φώναξε το δόκιμο, ακούστηκε η φωνή του διαβιβαστή από το τάγμα. Θέλει να του μιλήσει ο κύριος ταγματάρχης... Κατεπειγόντως λέμε...

Ο Κασέλος μου 'κανε νόημα. Σηκώθηκα από το ωραίο μου στρώμα από πευκοβελόνες και πήρα τ' ακουστικά.

—Φούντας, λέω ανόρεχτα. Ακούω.

Η φωνή που απάντησε ήταν του Αλφαδύο. Και σαν να μου φάνηκε κομμάτι ανήσυχη.

—Πού βρισκόσαστε; με ρωτάει.

Του είπα. Στο περίπου, γιατί βαρυσόμουν να κοιτάξω τον χάρτη για συντεταγμένες.

—Σε πόση ώρα μπορείτε να βρισκόσαστε στο σημείο 236-B; ρώτησε.

Δεν τον απέφυγα τον χάρτη τελικά. Ήμασταν κοντά στο σημείο που έλεγε. Με το πάσο μας κι αποθαυμάζοντας τις ομορφιές της φύσης θα μας έπαιρνε καμιά ώρα... μιάμιση... Μισή ώρα υπόθεση ήταν δηλαδή, αλλά αυτό δεν χρειαζόταν να το ξέρει ο «προϊστάμενος».

—Σε κάνα-δυο ώρες και να δούμε, του λέω, ενώ ο Κασέλος έγνεφε επιδοκιμαστικά χαμογελώντας πλατιά.

—Σπεύσατε ολοταχώς, έρχεται η στρεσαρισμένη φωνή του Δάγκα. Άκουσες; Ολοταχώς! Και... εστέ έτοιμοι δια πιθανήν επέμβασιν επί εχθρικού εδάφους. Επαναλαμβάνω... πιθανήν επέμβασιν.

—Δια των όπλων; κύριε ταγματάρχα; ρωτάω εγώ.

—Όχι, δια των λόγων! ξεσπάει ο άνθρωπος. Μας δουλεύεις, ρε Φούντα; Εδώ κανόμαστε κι εσύ χιουμορίζεις;

—Με όλο το θάρρος της φιλίας μας, να ρωτήσω, κύριε ταγματάρχα, τι συμβαίνει; Για να ξέρουμε κι εμείς, του λέω.

—Α, ρε Φούντα! Αν δεν ήταν έτσι τα πράγματα θα σου 'λεγα εγώ, αλλά... έχε χάρη... Η πόρνη η ανάγκη βλέπεις...

Και με ενημέρωσε.

Ο αγαπημένος μας στρατηλάτης, ο διοικητής της Στρατιάς από τα Γιάννενα, αποφάσισε λέει να επιθεωρήσει τις παραμεθόριες μονάδες της δικαιοδοσίας του –ναι, και τη δική μας μεταξύ των άλλων. Οπότε επέβη ελικοπτέρου της πολεμικής μας αεροπορίας κι αμολήθηκε. Πλην όμως ο πιλότος έκανε ένα λαθάκι κι αντί να τον προσγειώσει στο δικό μας έδαφος πήγε και τον κάθισε στην πλατεία ενός από τα λίγα κατοικημένα συνοριακά χωριά των γειτόνων. Βλέπεις η μορφολογία του εδάφους είναι πανομοιότυπη και δεν υπάρχουν φράχτες και κάγκελα να ορίζουν που τελειώνει το δικό μου και πού αρχίζει το δικό σου. Να λέμε και του στραβού το δικιο.

Κατά συνέπεια η τοπική Χωροφυλακή επενέβη ακαριαία και συνέλαβε πάραυτα τους απρόσκλητους –και έκθαμβους– επισκέπτες, οι οποίοι και κρατούνται. Να υποθέσουμε δε ότι

έστειλαν και σήμα για ενισχύσεις στην πλησιέστερη στρατιωτική μονάδα.

Ναι, διεξάγονται συνομιλίες σε διπλωματικό επίπεδο μεταξύ των δύο χωρών, με τη διαμεσολάβηση τρίτων, ένεκα που υφίσταται ακόμη το εμπόλεμο και κατευθείαν δεν μιλάμε, πλην όμως ζήτησε Μάη μου να φας τριφύλλι! Και δεν είναι μόνο το πολιτικό πρόβλημα που αναπόφευκτα προκύπτει, είναι που θα γίνουμε και ρεζίλι διεθνώς. Άσε που θα μας κατάρσχουν το ελικόπτερο αυτά τα κομμουνιστικά ληγούρια και δεν μας περισσεύουν.

—Κι εμείς τι θα κάνουμε; ρωτάω. Τον ΟΗΕ;

—Εσείς θα είσαστε έτοιμοι να μπουκάρετε, μου βάζει τις φωνές ο Αλφαδύος. Μην τύχει και τους μεταφέρουν στο εσωτερικό, οπότεν χαιρέτα μου τον πλάτανο!

—Εντάξει, του λέω. Να μπουκάρουμε.

—Μόνο αν σας δοθεί η διαταγή! ωρύεται ο Δάγκας. Δεν θα δημιουργήσουμε **και** θερμό επεισόδιο, να τρέχουμε μετά και να μην φτάνουμε. Θα είσαστε έτοιμοι, απίκο... Εάν όλες οι άλλες προσπάθειες ναυαγήσουν...

—Καλώς, του λέω. Σπεύδουμε.

—Πάραυτα.

Εξήγησα στους ξαπλωτούς την κατάσταση. Δεν συγκινήθηκαν.

—Έλα μωρέ, θα τα βρουν στο κουβεντιαστό, είπε ο Κεράτσας.

—Κι αν δεν τα βρουν... να ζήσουμε να τον θυμόμαστε.

—Αυτός δεν είναι που σου ενέκρινε τους κάμποσους μήνες αυστηρά, ρε σειρά; ρώτησε ο Διακοφτός.

—Ο ένας και μοναδικός!

—Ε, τότενες δεν υπάρχει βία. Με το πάσο μας, έτσι;

—Εξυπακούεται, του λέω. Μετά το φαγητό η έντονη άσκηση απαγορεύεται ιατρικώς.

—Η υγεία πάνω απ' όλα.

Κι έτσι ξεκινήσαμε, σε ρυθμό περιπάτου, για το σημείο όπου θα αναμέναμε διαταγάς.

Όπου φτάσαμε δυο ώρες παρά τέταρτο αργότερα.

Το χωριό όπου είχε προσγειωθεί ο φωστήρας μας ήταν καθαρότατα ορατό από εκεί που στεκόμασταν. Μερικές μεγάλες αποθήκες –για σιτηρά υποθέτω– και μια σειρά από τσίγκινα τωλ και παράγκες γύρω-γύρω. Έμοιαζε με στρατόπεδο κι αυτό ήταν που πρέπει να ξεγέλασε το τσακάλι τον πιλότο, αλλά με στρατόπεδο διαφορετικής μορφής και χρήσης από τα δικά μας.

Ξέραμε ότι ο Χότζας είχε μεταφέρει τους κατοίκους από τους συνοριακούς οικισμούς και χωριά στο εσωτερικό της χώρας, για τον φόβο των αυτομολήσεων στον ποταπό καπιταλιστικό κόσμο. Αυτό που είχε απομείνει ήταν ένα είδος αγροτικών φυλακών, για τους παραβάτες ή τους αντιφρονούντες (αν υπήρχαν ακόμα τέτοιοι). Αυτοί δούλευαν, υπό ένοπλη επιτήρηση, όλη τη μέρα στα χωράφια και το βράδυ επέστρεφαν, συνοδεία πάντα εννοείται, να μαντρωθούν στα καταλύματα που τους στέγαζαν.

Με τις διόπτρες μπορούσαμε να διακρίνουμε καθαρά το ελικόπτερο προσγειωμένο στο ξέφωτο που δημιουργούσαν παράγκες κι αποθήκες, κάτω από τη φρούρηση καμιάς ντουζίνας ένοπλων χωροφυλάκων ή στρατιωτών.

Η απόσταση που μας χώριζε ήταν κάπου ενάμιση χιλιόμετρο και το έδαφος εντελώς αποψιλωμένο. Αν κάναμε κανένα αστείο να μπουκάρουμε θα ήμασταν εντελώς ακάλυπτοι και οι απέναντι θα μας είχαν στο σκόπευτρο σαν πάπιες στο λουναπάρκ.

—Ε, ρε γλέντα! μουρμούρισε ο Διακοφτός διπλα μου. Έτσι και γίνει κána αστείο μας βλέπω «ευδοκίμως περατώσαντες τας στρατιωτικές υποχρεώσεις».

—Και όλες τις άλλες υποχρεώσεις, απάντησα γελώντας.

—Κι αν μας πουν τι θα κάνουμε; ρώτησε ο Κεράτσας.

—Θα δούμε, λέω.

Και ζήτησα από τον Κασέλο να πιάσει επαφή με το τάγμα.

—Πώς είναι η κατάσταση; ενδιαφέρθηκε ο Αλφαδύς από την άλλη άκρη του σύμπαντος, με φωνή που πρόδιδε αγωνία.

Του είπα και τον άκουσα να βλαστημάει Χριστούς και Παναγίες κι Άγιους κι ότι έβρισκε.

—Ο στρατηγός πού είναι; με ρωτάει στο τέλος.

—Δεν τον βλέπω, του λέω. Μάλλον θα τον ανακρίνουν σε κάποιο από τα οικήματα.

—Καλά. Εσείς σε διαρκή ετοιμότητα. Βρίσκομαι σε συνεχή επαφή με το ΓΕΕΘΑ, που βρίσκεται σε επαφή με το Υπουργείο Αμύνης. Ότι μας πουν αυτοί. Αν δεν έρθει διαταγή δεν κάνουμε τίποτις.

—Να μην μπουκάρουμε δηλαδή, κύριε ταγματάρχα; του κάνω κλείνοντας το μάτι στους άλλους.

—Ρε Φούντα!... Μας δουλεύεις κι εσύ;... την Παναγία μου... τον Χριστό μου...

Και μου το 'κλεισε.

—Οπότε αναμένουμε διαταγάς, λέω της συμμορίας.

—Δεν χαλάμε καλύτερα τον ασύρματο; πρότεινε ο Κασέλος. Ας στείλουν περισσότερα αν θέλουν.

Δεν ήταν κακή ιδέα και τη σημείωσα γι' αργότερα. Αν κάποιος μικρονοϊκός στην Αθήνα αποφάσιζε να το παίξει Μέγας Ναπολέον.

Σε μισή ώρα ο Αλφαδύς ξαναπήρε.

—Τι γίνεται; με ρωτάει. Έχουμε καμιά εξέλιξη εκεί;

—Μπα, ησυχία, του λέω.

—Κι εδώ τα ίδια. Συσκέπτονται λέει τα μεγάλα κεφάλια. Μου είπαν μόνο ότι «αι διαβουλεύσεις και διαπραγματεύσεις μετά του εχθρού συνεχίζονται αδιαλείπτως». Ακούς, Φούντα; Αδιαλείπτως.

—Καλώς.

—Ρε συ, Φούντα... ξέρεις τι σκέφτηκα;

—Πείτε μου, κύριε ταγματάρχα.

—Άμα και δεν βρούνε άκρη εκεί πάνω... Θα νυχτώσει κάποια στιγμή, δεν θα νυχτώσει;

—Κάθε μέρα νυχτώνει, κύριε ταγματάρχα. Είναι αναπόφευκτο.

Αγνόησε το χιούμορ.

—Εσείς δεν έχετε μάθει, σαν κομάντα που εισάστενε δηλαδή, να κάνετε κόλπα στο σκοτάδι; με ρωτάει.

—Το κατά δύναμιν, κύριε ταγματάρχα.

—Ε, δεν θα μπορούσαμε;... αν λέμε... αν δεν έχουμε αποτέλεσμα... Υπό την κάλυψιν του σκότους... Ε;

—Θεωρητικά θα μπορούσαμε, κύριε ταγματάρχα. Αλλά αυτό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες.

—Όπως;

—Όπως να τους κόψει, των απέναντι, να καλύψουν την περιοχή με προβολείς... Να βγάλουν μηχανοκίνητες περιπόλους... Να ρίχνουν κατά τακτά χρονικά διαστήματα φωτοβολίδες... Να στήσουν προκεχωρημένες φωλιές πολυβόλων...

—Καλά, καλά... Με φώτισες!... Εστέ έτοιμοι εσείς...

—Φυλάμε Θερμοπύλες, κύριε ταγματάρχα, του λέω.

—Να σου πω τώρα για την αδερφή σου;...

Ο Κεράσας πέταξε το τσιγάρο του κάτω και το πάτησε με την αρβύλα του διαλύοντας το.

—Πάλι καλά που δεν σου είπε να κάνουμε επέλαση σαν την Ελαφρά Ταξιαρχία, γρύλισε.

—Την ποια; ρώτησε ο Διακοφτός απορημένος.

—Καλά, άσε... Πού να σου εξηγώ τώρα... Αν είχατε στη Σαμαρίνα κενηματογράφο θα ήξερες.

Ο Διακοφτός κούνησε το κεφάλι του.

—Δεν ξέρω τι μου λες εσύ για έργα και Ταξιαρχίες, είπε. Κείνο που φοβάμαι εγώ είναι μην και θελήσουν οι караβανάδες να μαζέψουν κανένα παράσημο τη ευγενή μας χορηγία.

—Η οποία θα είναι υποχρεωτικώς μεταθανάτια, είπα γελώντας.

—Το χειρότερο που με στενοχωράει εμένα είναι που δεν θα μας γράψουν τα βιβλία σαν φωτεινό παράδειγμα ηρωισμού κι αυτοθυσίας, σχολίασε ο Τσίτας.

—Γιατί δεν θα μας γράψουν, ρε πατρίδα; απόρησε ο Αγλέουρας.

—Καθόσον το περιστατικό θα θεωρηθεί ως μη γενόμενο, εξήγησε ο Καραπιτέρης για λογαριασμό του άλλου Πειραιώτη. Οπότε η δική μας θυσία θα χαρακτηριστεί απλώς ατύχημα.

—Ούτε κάζο πενσάτο, ούτε κάζο ατσιντέντε, φιλοσόφησε ο Κερκυραίος. Εμείς κανονικά δεν υπάρχουμε καν.

—Αλλά, ρε παιδιά..., είπε ο Καραβασίλης. Δεν είναι και τόσο απίθανο να μας καθίσει το κόλπο. Πόσες τέτοιες ασκήσεις δεν έχουμε κάνει επιτυχώς;

Όλοι, σαν ένας άνθρωπος, γυρίσαμε και τον αγριοκοιτάξαμε.

—Στις ασκήσεις όλα βγαίνουν αλφάδι, τον αποπήρε ο Διακοφτός. Αλλά εκεί δεν έχεις τα παληκαράκια απέναντι να σ' έχουν βάλει σημάδι και να μην υπάρχει ούτε πετραδάκι να καλυφθείς από πίσω.

Ο Κεράτσας που παρατηρούσε το χωριό μέσα από τις διόπτρες έβγαλε ένα επιφώνημα.

—Κάτι γίνεται εκεί πέρα, μας λέει. Υπάρχει κινητικότητα. Νομίζω ότι τους φέρνουν πίσω στο ελικόπτερο.

Πήρα τις διόπτρες και κοίταξα.

Πράγματι, μια ομάδα χωροφυλάκων —ή ότι διάολος ήταν οι ένστολοι— έσπρωχνε μπροστά τρεις ατσούμπαλους, ξέσκεπους και κακομοιριασμένους που έμοιαζαν να είναι οι δικοί μας. Ο στρατηγός, ο πιλότος κι ένας συνοδός αξιωματικός.

Σε λίγο η έλικα του ελικοπτέρου πήρε να γυρίζει. Κι ενώ ο ήλιος έγερνε στη δύση του το «σιδερένιο πουλί» πήρε ύψος και με μια ανοιχτή στροφή έβαλε ρότα νοτιοδυτικά, όπου σε λίγο κανόταν μέσα στα σύννεφα.

Ο Διακοφτός ξεφύσηξε με ανακούφιση.

—Δεν θα γενούμε ήρωες απόψε, είπε. Φτου, γαμώτο, κι ότι είχα αρχίσει να το συνηθίζω.

Ο ασύρματος ζωντάνεψε και πάλι. Πάνω στην ώρα!... «Δόξα-1 από Δόξα... Δόξα-1 από Δόξα...».

Η φωνή του Δάγκα είχε έναν τόνο πένθιμα επίσημο.

—Παιδί μου, Φούντα, μου λέει. Είσαστε έτοιμοι;

—Πανέτοιμοι, κύριε ταγματάρχα.

—Κοίτα... Νομίζω πως ήρθε η ώρα ν' αποδείξουμε για μιαν ακόμη φορά στην Υφήλιο την αξία του Έλληνας στρατιώτου.

—Πώς αυτό, κύριε ταγματάρχα;

—Από στιγμή σε στιγμή περιμένω τη διαταγή για επέμβαση, μου λέει. Λυπάμαι που στο λέω, αλλά οι συνομιλίες ναυάγησαν. Οι κομμουνιστάι είναι ανένδοτοι.

—Θα μπουκάρουμε δηλαδή;

—Και με εφ' όπλου λόγχη, αν χρειαστεί.

Οι άλλοι που άκουγαν είχαν πέσει κάτω και χτυπιόντουσαν.

—Να μπουκάρουμε, λέω. Όλα για την πατρίδα, δεν είπαμε; Όμως ποιος ακριβώς είναι ο σκοπός της επέμβασής μας;

—Με δουλεύεις, ρε Φούντα; αγρίεψε ο Αλφαδύς. Να πάρετε τον στρατηγό, δεν είπαμε;

—Αυτόν που έφυγε;

—Έφυγε;!!! ούρλιαξε ο άλλος. Τι έφυγε;... Πώς έφυγε;

—Με το ελικόπτερο, του λέω. Μόλις προ ολίγου πέρασε πάνω από τα κεφάλια μας.

—Είσαι σίγουρος;

—Ε, όσο για ένα ελικόπτερο, μπορούμε να το αναγνωρίσουμε, κύριε ταγματάρχα.

—Α, τους πούστηδες! βλαστήμησε ο Αλφαδύς. Και δεν μου είπαν τίποτα από κει πάνω, τα καθήκια.

—Σάματι θα ξέρουν κι αυτοί, κύριε ταγματάρχα;

Έπεσε μια μικρή σιωπή.

—Φούντα..., ήρθε μετά η φωνή του Αλφαδύο. Σου 'χω πει κι άλλη φορά... Αυτό το... «χιούμορ» δεν θα σου βγει σε καλό. Άκου με που σου λέω... Με όλο το θάρρος της φιλίας μας δηλαδή...

Ο Διακοφτός άναψε τσιγάρο.

—Οπότε; με ρωτάει.

—Ρίξτε μια ομοβροντία, λέω. Να ξέρουν εκεί απέναντι ότι ήμασταν εδώ.

Όπως κι έγινε.

Για να έρθει σε λίγο η ίδια απάντηση από το χωριό.

—Έχει πλάκα, είπε ο Κεράτσας που κοίταζε με τις διόπτρες. Μας κουνάνε τα χέρια. Μας χαιρετάνε.

—Η συναδέλφωση των λαών που λέγαμε, γέλασε ο Τοίτας.

* * *

Κοιμηθήκαμε στο ύπαιθρο –είχε ξανοίξει πια ο καιρός για τα καλά– κι επιστρέψαμε στο τάγμα τη μεθεπόμενη, με το πάσο μας. Για να το βρούμε άνω-κάτω.

Τι είχε συμβεί; Η «αιφνιδιαστική επίσκεψη» του στρατηγού, με τα γνωστά τραγελαφικά της, είχε οριστεί (ως μη αιφνιδιαστική) για την επομένη. Τα φαντάρια να τρέχουν σαν τρελά, να καθαρίσουν τους χώρους, ν' ασβεστώσουν ως και τα δέντρα, να συμμαζέψουν τα ασυμμάζευτα, ενώ ο δόκιμος Τσουράπας, αυτό το υπόδειγμα ευσυνειδησίας, είχε μαζέψει τους «μη έχονες εργασία» και πολεμούσε να τους συντονίσει τα «επ' ώμου», «παρά πόδα», «παρουσιάστε» με συζητήσιμη επιτυχία.

Στην Πύλη ο αρχιφύλακας Τσιλιμπής με υποδέχτηκε σαν τον θείο από την Αμερική της δεκαετίας του '50.

—Αμάν, επιτέλους! αναφώνησε. Ο Διοικητής έχει καλάσει τον κόσμο! Να παρουσιαστείς πάραυτα μόλις φτάκεις λέει...

—Ξέρεις τι θέλει;

—Τι να θέλει, ρε σειρά; Δεν βλέπεις; Καιγόμαστε.
Κι εγώ θα έσβηνα τη φωτιά; Πώς;
Ο άγιος Καρδαρίτσας μόνο που δεν μ' αγκάλιασε!
—Έλα, βρε παιδάκι μου, μου λέει. Τι γίνετε; Για πικνίκ είμαστε τέτοιες ώρες;
—Σώζαμε στρατηγούς, κύριε Διοικητά, του λέω. Δεν χαζεύαμε.
Με κοίταξε αποσβολωμένος.
—Δηλαδή;
Και κατάλαβα ότι δεν ήταν ενήμερος ο άνθρωπος του δράματος στο οποίο λίγο έλειψε να είμαστε οι πρωταγωνιστές και πιθανώς τα ηρωικά θύματα. Δεν θέλησα να τον στενοχωρήσω.
—Τρόπος του λέγειν, του λέω. Ένα αστείο δικό μας...
—Μα, βρε παιδάκι μου, για αστεία είμαστε τώρα; Εδώ καιγόμαστε, δεν βλέπεις;
—Βλέπω, κύριε Διοικητά μου, κι απορώ, του λέω.
—Έρχεται ο στρατηγός, μου λέει και είχε απελπισία η φωνή του. Αύριο το μεσημέρι... Και... καταλαβαίνεις...
—Πρέπει να τα βρει όλα στην εντέλεια, λέω γεμάτος κατανόηση.
—Εμ... Τρέχουμε και δεν φτάνουμε. Όλα την τελευταία στιγμή! Γιατί, εδώ που τα λέμε, τούτο εδώ το τάγμα έχει τα χάλια του.
Πήγε στο παράθυρο.
—Αλλά δεν γίνεται κι αλλιώς, συνέχισε με ένα τόνο μελαγχολίας στη φωνή του. Στέλνουν τα παιδιά εδώ, στο τέλος του κόσμου, που δεν υπάρχει ούτε κινηματογράφος, και για να πάνε σπίτια τους με άδεια ξοδεύουν δυο μέρες στο δρόμο. «Ψηλώνει ο νους του ανθρώπου», που θα 'λεγε κι ο Κρητικός. Τι να κάνεις, να τους πιέσεις κι από πάνω; Δεν θα προφταίναμε να στέλνουμε κόσμο στο Ψυχιατρικό, για να μην πω τίποτα χειρότερο... Άδικο έχω;

—Δεν το λέω για να σας κάνω το κατήρι, αλλά συμφωνώ απόλυτα, είπε. Έτσι κι αλλιώς η θητεία φυλακή είναι, εδώ πάνω όμως φαντάζει κάτεργο. Νιώθει κανείς ότι τιμωρείται.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Πες το ψέματα, μουρμούρισε. Κι όχι μόνο οι φαντάροι και οι έφεδροι... Και οι μόνιμοι δεν πάνε πίσω.

Στράφηκε προς το μέρος μου.

—Δως μου ένα τσιγάρο, είπε.

Του πρόσφερα και του το άναψα.

—Εσύ δεν θα καπνίσεις; μου κάνει.

—Ούτε μπροστά στον πατέρα μου καπνίζω, απάντησα.

Γέλασε και με χτύπησε στον ώμο.

—Να γιατί σε ξεχώρισα αμέσως ανάμεσα σ' όλους αυτούς, είπε κάνοντας μια αόριστη κίνηση με το χέρι προς το παράθυρο. Τέλος πάντων... Θέλω μια χάρη.

—Ότι θέλετε, κύριε Διοικητά.

—Θέλω να βάλετε ένα κεράκι κι εσείς, είπε. Η... «συμμορία».

—Τι, να πιάσουμε από μια μπατανόβουρτσα και ν' ασπρίσουμε, κύριε Διοικητά;

Έβαλε τα γέλια.

—Το άλλο που μ' αρέσει σε σένα είναι που δεν παίρνεις τίποτα στα σοβαρά, είπε. Όχι, δεν θέλω ν' ασπρίσετε. Θέλω να παραστείτε αύριο στην επιθεώρηση. Η παρουσία σας, όπως έγινε και με την παρέλαση, θα ανεβάσει αναπόφευκτα το επίπεδο. Ας ελπίσουμε ότι ο στρατηγός θα εντυπωσιαστεί.

—Θα είμαστε παρόντες, κύριε Διοικητά, υποσχέθηκα.

Με κοίταξε χαμογελώντας.

—Τι, δεν θα μου πεις για... «κίνητρο»; μου κάνει.

Του ανταπέδωσα το χαμόγελο.

—Αυτό εδώ το κερνάει το κατάστημα, κύριε Διοικητά, είπα. Για σας και μόνο. Όχι για την παρέα σας.

* * *

Ο στρατηλάτης κατέφθασε σε μεγαλόπρεπη πομπή. Με λιμουζίνες, Εσαιζήδες μοτοσυκλειστές, παρατρεχάμενους σφουγγοκωλάριους κι όλο τον θίασο. Το κάζο του ελικόπτερου τον έκανε φαίνεται να υπομείνει την ταλαιπωρία της οδικής διαδρομής αντί να ρισκάρει άλλες περιπέτειες.

Κοντός και παχουλός, με χοντρή μύτη και χοντρά γυαλιά, σφιγμένος μέσα σε μια στολή που την ταλαιπωρούσε και τον ταλαιπωρούσε, έμοιαζε περισσότερο με υποδιευθυντή επαρχιακού υποκαταστήματος τραπέζης παρά με τον ατρόμητο πολεμιστή που υπονοούσε η τετραπλή σειρά διεμβολών παρασήμων πάνω από την αριστερή τσέπη του αμπέχονου.

Με ύφος ξινισμένο και ακολουθούμενος κατά πόδας από τον Διοικητή μας, τον υπασπιστή του (ευτυχώς όχι τον ταξίαρχο της Κερασιάς) και κάτι άλλους ένστολους κορδωμένους, άρχισε να επιθεωρεί το παρατεταγμένο τάγμα.

Δεν του άρεσε. Έκανε μια παρατήρηση σ' έναν υπαξιωματικό που δεν ήταν «ευπρεπώς γυαλισμένος», σ' έναν φαντάρο που του 'χε φύγει το κουμπί από την επωμίδα και την είχε πιάσει με μια παραμάνα, στον δόκιμο Τσουράπα, γιατί η γραβάτα του ήταν στραβή... και τέλος έφτασε σε μας, που είχαμε και πάλι επιστρατεύσει για την περίπτωση αυτή τον πανευτυχή Σουλάτσο.

Μας κοιτάζει... κάνει ένα μορφασμό... στρέφεται στον Καρδαρίτσα (που στεκόταν βεβαίως σε αναμμένα κάρβουνα)...

—Τι 'ναι τούτοι εδώ πάλι; τον ρωτάει.

—Η συμ... εεε... το ΕΤΑΣ, στρατηγέ μου, του απαντάει εκείνος με καμάρι.

—Δηλαδή; Τι ΕΤΑΣ;

—Περίπολος συνόρων, στρατηγέ μου.

—Και ποιο το αντικείμενο αυτού του περίπουλου, κύριε διοικητά;

Ο Καρδαρίτσας σάστισε.

—Να περιπολεί στα σύνορα, στρατηγέ μου, ψέλλισε.

—Και τούτοι εδώ (μας έδειξε με μια περιφρονητική κίνηση) περιπολούν στα σύνορα;

—Μάλιστα, στρατηγέ μου. Ανελλιπώς.

Στο οποίο ο στρατηλάτης δεν βρήκε απάντηση να δώσει, οπότε ήρθε να στηθεί μπροστά μου κόβοντάς με από πάνω ως κάτω, ενώ χαιρετούσα –ως επιβάλλεται– κλαρίνο.

Η αλήθεια είναι πως ναι μεν είχαμε βάλει τα δυνατά μας και από πλευράς ένδυσης, εξάρτησης κλπ ήμασταν άψογοι, με μικρές υπερβολές, όπως τα φουλάρια από αλεξιπτώτα και το καλάμι του κρατούσα υπό μάλης, όπως είθισται στον βρετανικό στρατό, αλλά λόγω της μακρόχρονης παραμονής μας στην ύπαιθρο τα μαλλιά μας και οι καραμουστάκες δεν πληρούσαν επακριβώς τις εκ του κανονισμού οριζόμενες στρατιωτικές προδιαγραφές. Λίγο προς το γυφτουλέ-χιπιτικο φέραμε όλοι.

—Τ' είσαι συ πάλι; μου πετάει συνοφρυωμένος ο επιθεωρών.

—Δόκιμος Καταδρομών Φούντας Σταμάτιος, αναφέρω εγώ «στεντορία τη φωνή» –ως επιβάλλεται.

Στρέφεται στον Διοικητή.

—Τ' είναι τούτος 'δώ; επαναλαμβάνει την (ίσως δικαιολογημένη) απορία.

—Ο επικεφαλής της περιπόλου, στρατηγέ μου.

—Κι από πού τον φέρατε; Από το Χόλλυγουντ;

Κάνει μια πλατιά κίνηση με το χέρι που περιέλαβε όλη τη συμμορία.

—Και τούτοι εδώ είναι Έλληνες στρατιώται, κύριε Διοικητά; Γιατί εμένα περισσότερο για κατσαπλιάδες μου κάνουν.

Χωρίς να περιμένει απάντηση στρέφεται πάλι σε μένα.

—Είκοσι μέρες φυλακή για σένα κι από δέκα για τους καραγκιόζηδες εκεί πίσω, βρυχάται.

Και πήγε στα κομμάτια.

—Α, ρε πούστη! ακούω τον Διακοφτό πίσω μου. Έπρεπε να σ' αφήσουμε να σαπίσεις στις φυλακές του Χότζα!

—Γιατί, εμείς τον βγάλαμε; απορεί ο Κεράτσας.

—'Ντάξ'..., αλλά αν μας έλεγαν; Δεν θα μπαίναμε;

Θα μπαίναμε και θα πηγαίναμε άκλαυτοι για ένα χαμένο κορμί, για έναν κομπλεξικό που βρέθηκε σε μια δουλειά που δεν του ταίριαζε και σε μια θέση που δεν του άξιζε.

Τούμπα Όλα

Όπου στο τάγμα ενσκήπτει καταστροφική θύελλα αλλαγών, ο αισθαντικός δόκιμος καταλαβαίνει τι σημαίνει να είναι κανείς το «τρίτο πρόσωπο» σε μια σχέση και η συμμορία γνωρίζει την πρώτη μεγάλη της επιτυχία.

Η επιθεώρηση του στρατηγού αποδείχτηκε καταστροφή τελικά, όχι μόνο για μας, τους «κατσαπλιάδες», αλλά και για το τάγμα ολόκληρο.

Δεν φταίγαμε εμείς, τα «φιγουρίνια», που θα 'λεγε κι ο Παρκουρέας, που εξοργίστηκε ο μέγας στρατηλάτης. Η όλη εικόνα ήταν τέτοια που δεν γινόταν να μαζευτεί μέσα σε εικοσιτέσσερις ώρες. Τι να πρωτομαζέψεις; Καμιά μονάδα προκάλυψης δεν παίρνει άριστα στο νοικοκυριό, στην πειθαρχία, στον συγχρονισμό, στη μόστρα. Δεν είναι όπως οι εκπαιδευτικές μονάδες όπου όλα πρέπει να δουλεύουν ρολοί. Εδώ, στου διαόλου τη μάνα, δεν μπορείς να πιέσεις τους φαντάρους, θα λαλήσουν. Όποιος το επιχειρήσει αυτό είχε αποτελέσματα φρικιαστικά.

Τα «μεγάλα κεφάλια» το ξέρουν και κάνουν τα στραβά μάτια. Η δουλειά να γίνεται κι ας μην είναι όλα τζιτζί. Καλύτερα ένα κάποιο λάσκο παρά ν' αρχίσουμε να έχουμε απώλειες. Γιατί όταν συμβεί αυτό ξεκινάνε ΕΔΕ και τότε κανείς δεν ξέρει ποιον θα πάρει η μπάλα. Άσε λίγο λάσκο.

Ο στρατηλάτης προφανώς δεν ήταν αυτής της γνώμης. Άσχετος εντελώς με το αντικείμενό του τα ήθελε όλα αλφαιδιασμένα. Και βεβαίως η έκθεσή του μας έκαιγε. Τον κύριο υπεύθυνο κυρίως, τον Άγιο Καρδαρίτσα.

Έμαθα τα θλιβερά μαντάτα από την Εύη.

—Πήρε φύσημα για το Σουφλί, μου είπε. Για μια μονάδα εφοδιασμού, κάπου σ' ένα χωριό που δεν το 'χει ούτε ο χάρτης. Αποθηκάριος δηλαδή. Όχι πως εδώ ήταν καλύτερα, αλλά να... περίμενε προαγωγή και δικαίωση ο καφερός. Τώρα...

—Όλοι οι αξιωματικοί του τάγματος έλαβαν επίπληξη, είπα. Πλην αυτού του ακώνευτου του Κουρκουβίνου, που του δώσαν... προαγωγή!

—Επειδή θα αναλάβει τη διοίκηση στη θέση του Πάσχου, εξήγησε η φίλη μου μ' ένα πικρό χαμόγελο. Υποπτεύομαι πως έβαλε κι αυτός το κεράκι του ρουφιανεύοντας και διαβάλλοντας. Είναι στο χαρακτήρα του.

—Πότε φεύγετε; ρώτησα.

—Σε τρεις μέρες. Ίσα που προφταίνω να μαζέψω.

Χαμήλωσα τα μάτια στο φλυτζάνι του καφέ.

—Θα μου λείψεις, είπα.

—Κι εσύ. Ήσουν ο μόνος άνθρωπος εδώ πέρα στον οποίο μπορούσα ν' ανοίξω την καρδιά μου.

—Θα μου γράφεις τουλάχιστον;

Γέλασε.

—Δεν νομίζεις ότι ήδη λαβαίνεις αρκετά γράμματα; είπε.

Ξαφνιασθηκα. Πώς ήξερε για τα γράμματα της Φανής;

—Είναι μικρό το μέρος και τίποτα δεν μπορεί να μείνει κρυφό για πολύ, είπε διαβάζοντας τη σκέψη μου. Πώς πάει αυτή η ιστορία;

Δεν της είχα πει τίποτα για τη Φανή. Δεν χρειαζόταν. Είχε καταλάβει.

Κούνησα το κεφάλι μου.

—Όχι καλά, μουρμούρισα.

—Είναι επόμενο. Αυτά τα πράγματα δεν έχουν ποτέ καλό τέλος. Εκτός κι αν...

—Εκτός κι αν;...

—Τα συναισθήματα έχουν την ίδια ένταση, ποιότητα και βάθος κι από τις δυο μεριές, είτε μαλακά. Αλλιώς έρχεται η στιγμή που ο ένας από τους δυο απομακρύνεται. Συνήθως αυτός είναι εκείνος που βρίσκεται στην πιο δύσκολη θέση.

—Για μια στιγμή νόμισα...

Με κοίταξε συμπονετικά.

—Δεν σημαίνει ότι δεν σ' αγάπησε, είπε. Απλά δεν σ' αγάπησε με τον τρόπο που έχεις ανάγκη εσύ να σ' αγαπήσει.

«Τόσο μπορώ» δεν μου είχε πει και η ίδια;

Και το «τόσο» κάθε μέρα μικραίνει. Δεν χρειαζόταν να μου το υποδείξει κανείς, το ένιωθα.

Τα γράμματά της είχαν αραιώσει πολύ. Από καθημερινά έγιναν κάθε δυο-τρεις μέρες... μετά μια φορά τη βδομάδα... κάθε δεκαπέντε... Και το περιεχόμενό τους είχε αλλάξει κι αυτό. Ήταν τώρα πιο ουδέτερο, πιο αποστασιοποιημένο... Σαν να προσπαθούσε να πάρει αποστάσεις.

Απέφευγα την Κερασιά. Και πολύ καλά έκανα.

Στο τελευταίο μας πέρασμα από εκεί αντίκρισα και την εικόνα που μου είχε προαναγγείλει, σαν προφητεία. Την «άγρια».

Μόλις είχαμε φτάσει και βολευόμασταν στον καφενέ του Νέμπουλα. Θα τους τακτοποιούσα και μετά θα 'τρεχα στο σχολείο, με την ελπίδα να τη δω, έστω για λίγο...

Την είδα μέσα από τη τζαμαρία του καφενείου. Στην πλατεία. Με τον άντρα της. Κρατιόντουσαν από τη μέση, σαν ερωτευμένα παιδιά και μιλούσαν με τα κεφάλια τους πολύ κοντά. Σε μια στιγμή τη φίλησε.

Δεν με είδε.

Τους μάζεψα και φύγαμε αφού έφαγαν. Ούτε ήξερα πού βρισκόμουν. Δεν ξαναπάτησα το πόδι μου στο καταραμένο χωριό.

* * *

Ήταν σαν να κατέβηκε ένα μαύρο σύννεφο και να τύλιξε σε μια παγωμένη αγκαλιά το τάγμα των ανεπιθύμητων.

Ο Κουρκουβίνος, αντισυνταγματάρχης τώρα και διοικητής, έδειξε αμέσως τον σκατοχαρακτήρα που κουβαλούσε από δεκανέας. Το πρώτο του μέλημα ήταν να κοπούν οι άδειες –πλην των «κανονικών», που κι αυτές για να τις πάρεις χρειαζόταν αγώνας και παρακάλια. Τα φαντάρια βρέθηκαν έτσι παγιδευμένα σε τούτη εδώ την απεριόραπη ερημιά και οι συνέπειες αυτής της κατάστασης δεν άργησαν να φανούν.

Μειριάστηκαν οι έξοδοι στο χωριό. Τώρα μόνο Τρίτη, Πέμπτη και Σάββατο χορηγούνταν «δίωρες» κι αυτές με το ρολόϊ. Οι Αλφαμίτες δεν προλάβαιναν να συμπληρώνουν ονόματα στα μπλοκάκια τους.

Η πρωινή ανάφορά έπαψε να είναι μια χαλαρή διαδικασία. Τώρα οι φαντάρτοι όφειλαν να παρευρίσκονται ανελλιπώς και «εν πλήρει εξαρτήσει, όπλον και κράνος». Μετά δε το πέρας της, όσοι δεν είχαν δουλειά σε γραφεία κι αλλού, υποβάλλονταν σε «σχέδια εκπαιδεύσεως», ενθουσιωδώς εκπονηθέντα υπό του Παρκουρέα.

Επανήλθαν οι βραδυνές περίπολοι «περί το τάγμα». Που έπρεπε να σκαρφαλώνουν στα κατσάβραχα του λόφου όπου στρατωνιζόταν η μονάδα προκειμένου να κάνουν τη γύρα. Αυτό διπλασίασε βεβαίως τον αριθμό των ατόμων που ορίζονταν καθημερινά για υπηρεσία.

Οι φυλακές έπεφταν βροχή, για παραπτώματα που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν από ψύλλου πήδημα μέχρι αστεία. Ο δόκιμος Τσουράπας, ανθυπολοχαγός τώρα που διένυε τους τρεις τελευταίους μήνες της θητείας του, έριξε τρεις μέρες φυλακή σε φαντάρο επειδή... «αργοπόρησε να παρουσιαστεί στην αναφορά του λόχου κατά 45 δευτερόλεπτα»! Ο ίδιος ο Κουρκουβίνος τριγύριζε στο τάγμα αναζητώντας «λουφαδόρους» κι όταν τους ανακάλυπτε... ε, ρε γλέντα!

Για να βγεις «ελεύθερος υπηρεσίας» θα έπρεπε να έχεις από 40 πυρετό και πάνω. Ο οπλίτης-γιατρός είχε λάβει αυστηρές οδηγίες επ' αυτού.

Το κούρεμα των μαλλιών στον ένα πόντο επανήλθε και

τοπ αγυάλιστο ή ξεκούμπωτο της περιβολής επέφερε ποινές τσεκουράτες.

Η βραδινή συσκότιση επανήλθε. Στις εννέα τα φώτα στους θαλάμους έσβηναν κι όποιος συλλαμβανόταν με τρανζιστοράκι έβγαινε στη «σέντρα».

Το πρώτο θύμα της καινούργιας αυτής κατάστασης δεν ήταν, περιέργως, φαντάρος αλλά ένας δόκιμος ονόματι Γαρδικιώτης Ευάγγελος. Ένα καλοσυνάτο παιδί, από την Τρίπολη, δάσκαλος και αρκετά θεούσος. Ο οποίος ένα απόγευμα, που ήταν αξιωματικός υπηρεσίας, στη σύναξη της Φρουράς, άρχισε ν' απαγγέλλει στεντοριώς το «Πάτερ Ημών» υπό μορφή παραγγελμάτων.

Δυο μέρες αργότερα ένας λοχίας από την Αθήνα, του 2ου λόχου, άρπαξε το Τόμσον (άσφαιρο ευτυχώς) και πήρε να τρέχει στον λόφο φωνάζοντας «Στα όπλα! Στα όπλα! Οι Γερμανοί!».

Ακολούθησαν κι άλλα τέτοια συμβάντα, σε σημείο που άρχισαν να απορούν στη Στρατιά με την πληθώρα αποστολών στο Ψυχιατρικό του Στρατιωτικού Νοσοκομείου και διέταξαν ΕΔΕ, να δουν τι συμβαίνει. Η οποία βεβαίως δεν βρήκε τίποτα.

Μέσα στην αναμπουμπούλα ο Αλφαδύος έκανε ένα ψυχικό. Φρόντισε να στείλει τον Σουλάτσο σ' ένα από τα συνοριακά μας φυλάκια, για να τον προφυλάξει από «την ώρα την κακιά».

Ευτυχώς εμάς μας είχαν ξεχάσει –για την ώρα.

Φροντίζαμε βέβαια να βρισκόμαστε στο τάγμα όσο γινόταν λιγότερο, περιδιαβαίνοντας άσκοπα στη φύση, η οποία τώρα που είχε καλοκαιριάσει ήταν απείρως πιο φιλόξενη από την κόλαση του 843.

Και βέβαια, όπως είναι γνωστό, «ενός κακού μύρια έπονται». Είχαμε και τα δικά μας, τα προσωπικά προβλήματα.

Η Σμάρω του Κεράτσα στην τελευταία αναφορά καταγράφόταν ως «απούσα».

—Η μάνα της λέει ότι έχει πάει σε μια θειά της, στο Αγρίνιο, μου είπε ο σκασμένος δεκανέας. Αλλά χωρίς να πει μια κουβέντα; Ένα «γεια»; Το πιστεύεις εσύ;

Δεν το πίστευα, αλλά λέγονται αυτά;

—Καλά, μην φέρνουμε την καταστροφή, του λέω. Άσε να δούμε.

—Τι να δούμε, ρε σειρά; Τι να δούμε; Κι άλλο να δούμε; Λες και δεν φαίνονται αυτά τα πράγματα από μακριά;

Έφτυσε το τσιγάρο του κάτω και το πάτησε με μανία.

—Μια γυναίκα σωστή, ρε γαμώτο, δεν υπάρχει; μουρμούρισε. Μία. Έτσι, για δείγμα!

Η μια, για δείγμα, που εγώ νόμισα πως είχα βρει. Για μια στιγμή. Όσο κρατάει μια ανάσα, ένα φιλί. Η οποία τη στιγμή αυτή που μιλούσαμε θα περπατούσε αγκαλιασμένη μ' έναν άλλο.

«Τόσο μπορώ» δεν μου είχε πει;

Ναι, αλλά τότε, αφού ήξερες... γιατί μ' άφησες να σ' αγαπήσω;

«Γιατί μου το ζήτησες» θα απαντούσε. Και θα 'χε δίκιο.

Δεν ήταν όμως μόνο τα αισθηματικά μας. Υπήρχαν κι άλλου είδους δράματα, ίσως εξίσου σημαντικά.

Ο Τσίτας μου έδειξε ένα γράμμα που μόλις είχε λάβει από το σπίτι του. Η μάνα του νοσηλευόταν στο νοσοκομείο με γαστρορραγία. Υπήρχαν επιπλοκές. Τα πράγματα έδειχναν σκούρα.

Πήγα να πιάσω τον Τσουράπα, που είχε αντικαταστήσει τον Πιτσιλό, που απολύθηκε, σαν υπασπιστής του Διοικητή.

—Χρειάζομαι κατεπειγόντως μια άδεια, του λέω.

—Για την πάρτη σου; Πώς κι αυτό; γέλασε.

—Όχι, για έναν από τους δικούς μου. Είναι η μάνα του σοβαρά.

Έκανε έναν μορφασμό.

—Μην τα πιστεύεις τα φαντάρια, μου λέει. Έτσι κάνουν πάντα. Για να τοιμητήσουν άδεια, να πάνε στα μπουρδέλα.

—Αυτός δεν λέει ψέματα. Υπάρχει όντως πρόβλημα.

—'Ντάξ'... αφού το λες... Αλλά ξέρεις πώς είναι τώρα ο Διοικητής με τις άδειες... Βγάζει σπυριά.

—Το ξέρω, γι' αυτό ήρθα σε σένα.

—Θα το κοιτάξω και θα σου πω.

Το κοίταξε και μου είπε.

—Δεν τρέχει κάστανο λέει ο Μεγάλος. Καμία άδεια. Μου είπε επί λέξει: «Εδώ δεν είναι κέντρο διερχομένων, κύριε υπασπιστά. Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς».

Αμ δεν το ήξερα!

—Δωσ μου ένα έντυπο άδειας, του λέω.

Με κοίταξε ξαφνιασμένος.

—Τι να το κάνεις; μου λέει.

—Φέρτο και θα δεις.

Κάθισα και συμπλήρωσα μια εξαήμερη με δικαιούχο τον οπλίτη Καταδρομών Τσίτα Σταύρο και την υπέγραψα.

Ο Τσουράπας φρίκαρε!

—Ρε συ!...

—Φέρε τώρα και τη σφραγίδα.

—Ούτε που να το συζητάς...

—Αν ήταν η δική σου μάνα ετοιμοθάνατη αυτό θα μου 'λεγες;

Κώλωσε.

—Ρε συ...

—Φέρ' την.

Μου την έδωσε. Με μισή καρδιά, αλλά μου την έδωσε.

—Αυτό που κάνεις έχει στρατοδικείο, μου λέει.

—Αμ δεν το ξέρω;...

—Έτσι και γίνει καμιά στραβή εγώ δεν ξέρω τίποτα, να
μάστε ζηγημένοι.

—Δεν σε είδα, δεν σε άκουσα, δεν σε ξέρω.

Ο Τσίτας έφυγε με το απογευματινό λεωφορείο.

Το ίδιο βράδυ κατέφθασε στο τάγμα κι ο «κουμπάρος», ο
Κουνέλλος, κουβαλώντας τον σάκο του κι έχοντας μια έκφρα-
ση τεθλιμμένης χήρας –πριν από την κηδεία του μακαρίτη.

—Ρε κουμπάρε... τι έγινε; τον ρωτάω.

—Ο χλεμπόνας, μου λέει. Μου 'δωκε φύσημα από τη
Λέοχη. Έβαλε στη θέση μου αυτή τη λουμπίνα, τον Δημουλί-
τσα.

Ο Δημουλίτσας ήταν μόνιμος λοχίας, πρόσφατο απόκτη-
μα του τάγματος.

—Είδε ο γύφτος τη γενιά του..., σχολίασα.

—Ναι, αλλά εμένα μου γαμεί όλη τη φάση, αναφωνεί ο
αγανακτισμένος (κι αδικημένος) Κούνελος. Τώρα πώς θα τη
βλέπω εγώ τη Σούλα μου;

Έμεινα κάγκελο.

—Καλά... δεν είχε τελειώσει αυτή η ιστορία; έκανα.

Πήρε μια μισοκακόμοιρη έκφραση.

—'Ντάξ'..., είπε. Τελείωσε... Αλλά όχι εντελώς... Ε, ίσα για
ένα στα γρήγορα υπάρχει μια άλφα συναίνεση.

—Μα... στην κατάστασή της;!!!

Ο κουμπάρος γέλασε.

—Α, ρε κουμπάρε! μου λέει. Πού ζεις;!... Καλά, δεν ξέρεις
ότι οι γκαστρωμένες κάνουν το καλύτερο κρεβάτι, να 'σύμ';
Είναι οι ορμόνες, ρε, που τις τρελαίνουν... Όρεξη να 'χεις κι
απέ...

—Κι ο παπάς;

—Ε, τι ο παπάς; Χρειαζόμαστε την ευλογία του; Όπως και
πριν και τώρα. Δεν τρέχει κάστανο. Κι όλοι ευχαριστημένοι,
όλοι όμορφα κι ωραία!

Προχωρημένα πράγματα!

—Και η κοπελίτσα στην Αθήνα;

—Η Καιτούλα; Ε, τι; Άσε ν' απολυθούμε με το καλό και βλέπουμε.

Όλοι τελικά έβρισκαν έναν τρόπο να τακτοποιηθούν. Ακόμα κι ο Διακοφτός. Ίσως.

Τον οποίο είχε πάρει το μάτι μου κάτι φορές τελευταία να βολτάρει με την κόρη του διοικητή των ΤΕΑ, ένα νυμφίδιο που πήγαινε ακόμα στο Γυμνάσιο και που, ως φαίνεται, βιαζόταν να μεγαλώσει.

Τον ρώτησα. Διακριτικά εννοείται. Το θάρρος υπήρχε.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Προσπαθώ να ξεφύγω, ρε σειρά, ομολόγησε. Να τραβήξω μια γραμμή και να σβήσω όλα τα περασμένα. Δεν είναι εύκολο. Γιατί, εκεί που το μυαλό ξελασκάρει λίγο, έρχεται ένα τυχαίο γεγονός... μια κουβέντα, μια κίνηση, κάτι... και τα φέρνει όλα πάλι τούμπα. Πιέζω τον εαυτό μου να δείξει ενδιαφέρον, ν' αφοσιωθεί, ρε παιδί μου... και ξαφνικά ακούω αυτή τη φωνούλα μέσα μου που μου λέει: «Δεν είναι η Λενιώ, ρε μαλάκα. Τι κάνεις;».

—Επιβιώνεις.

—Ναι, αλλά αυτό είναι η ζωή, ρε σειρά; Επιβίωση; Και τ' άλλα;

Καταλάβαινα ακριβώς τι μου έλεγε.

—Καμιά δεν πρόκειται να είναι σαν τη Λενιώ, παραδέχτηκα.

—Καμιά, αναστέναξε ο Διακοφτός. Εκατόν πενήντα χρόνια να ζήσω με τον καημό της θα ζω.

Κάτι που, δυστυχώς, περνούσε κι από το δικό μου το μυαλό.

—Την έχεις δει με τον άντρα της ποτέ; ρώτησα.

Σκοτεινίασε.

—Ναι, είπε με φωνή που μόλις ακουγόταν.

Δεν χρειάστηκε να ρωτήσω πώς ένωσε. Το ήξερα από πρώτο χέρι.

* * *

Και μέσα σ' αυτό το χάος και την καταχνιά η συμμορία είχε την πρώτη της μεγάλη επιτυχία!

Λίγο πριν το χάραμα βρεθήκαμε να κατεβαίνουμε από βόρεια κατεύθυνση προς την Πουρναριά, όπου ελπίζαμε να βρούμε τίποτα για φαγητό και ζεστό καφέ στο φιλόξενο καφε-νείο του αγαπημένου αυτού χωριού.

—Λες να 'χουν νέες παραλαβές σε... «σανό»; είπε γελώντας ο Κεράτσας.

—Και παλιές να είναι εμένα δεν με χαλάει, δήλωσε ο Καραπιπέρης.

—Χαλάει όμως την υγεία σου, του πέταξε ο Κασέλος που είχε ξεμπερδευτεί να κουβαλάει τον ασύρματο.

Ξαφνικά ο Διακοφτός που πήγαινε μπροστά σταμάτησε απότομα και τέντωσε τ' αυτιά του.

—Κάτι ακούω, μας λέει χαμηλόφωνα. Σωπάστε.

Σωπάσαμε. Δεν ακούσαμε τίποτα.

Αλλά τα αυτιά του Διακοφτού ήταν φαίνεται απείρως πιο εκπαιδευμένα από τα δικά μας –τα βουνά της Σαμαρίνας βλέπεις.

—Κάτω..., μας λέει ψιθυριστά γονατίζοντας κι ο ίδιος.

Καλυφτήκαμε και περιμέναμε.

Σε λίγο ακούσαμε ξερόκλαδα να σπάζουν κάτω από τις οπλές ζώων. Πώς διάολο το είχε ακούσει ο δαιμόνιος;

Το μονοπάτι στο οποίο βρισκόμασταν ήταν ένα από τα πολλά που ξεφύτρωναν στην περιοχή, άσκοπα θα έλεγε κανείς. Τα περισσότερα απ' αυτά ήταν περάσματα αγριμιών, άνθρωπος σπάνια να τα χρησιμοποιήσει. Εμείς ήμασταν η εξαιρεση. Το ίδιο και οι άγνωστοι που έρχονταν κατά εδώ με τα ζώα.

Δεν χρειάστηκε να περιμένουμε πολύ. Πρώτα εμφανίστηκε ένα μουλάρι φορτωμένο ως τα μπούνια με τσουβάλια,

μετά ένα δεύτερο κι ένα τρίτο. Οι αγωγιάτες, δύο τον αριθμό, ακολουθούσαν από πίσω ανεμίζοντας κάτι μακριές βίτσες από λυγαριά για να οδηγούν τα ζώα.

Αφήσαμε να περάσουν τα μουλάρια, ο Κεράτσας με τον Καραπιπέρη θα φρόντιζαν να τα μαζέψουν, και οι υπόλοιποι ξεπροβάλαμε σαν φαντάσματα περικυκλώνοντας τους κατάπληκτους χωριάτες.

—Πού πάτε σεις, ρε; τους ρωτάει άγρια ο Διακοφτός.

Οι αγωγιάτες αλληλοκοιτάχτηκαν.

—Εγκώ Έλληνο, λέει ο ένας τους. Έλληνο καλό.

—Α, τα πουλάκια μου! Αναφώνησε περίχαρης ο Διακοφτός. Γείτονες, ε;

Τους πήραμε τις βίτσες, τους ψάξαμε, δεν βρήκαμε τίποτα.

—Τι είσαστε εσείς; ρωτάω εγώ.

—Έλληνο, επιμένει ο γλωσσομαθής. Καλό Έλληνο. Χριστό ορτοντόξ.

—Και πώς σε λένε, ρε πατριώτη Έλληνο; τον ρωτάω.

—Τανάση, απαντάει πρόθυμα εκείνος.

—Κι ο άλλος;

—Άλλος Έλληνος, απαντάει ο Θανάσης. Καλό Έλληνος.

—Όλοι καλοί ειμάστενε, γέλασε ο Κερκυραίος. Κι εσείς, μάτια, μου κάμετε καλύτερα από ούλους.

—Σαν να μυρίζομαι άδεια, είπε ο Αγλέουρας. Τιμητική.

—Και τι γυρεύετε εδώ πάνω αυτή την άγρια ώρα; ρωτάω τους καλούς Έλληнос.

—Ε;

—Τι γυρεύετε εδώ λέω...

—Ααα!... Ντουλειά.

—Δουλειές με φούντες, λέει ο Κεράτσας που είχε ερευνήσει τα φορτώματα των ζώων. Τα δυο μουλάρια κουβαλάνε καπνό. Το τρίτο και καλύτερο... μάντεψε!

—Μη μου πεις μαύρη! αναφωνεί ο Αγλέουρας.

—Δεν είμαι ειδικός, αλλά για κάτι τέτοιο μου κάνει, απάντησε ο Κεράτσας δείχνοντάς μας μια σκούρα πλάκα σαν φέτα ψωμιού Rumprnickel που κρατούσε.

—Για φέρε..., του κάνει ο Πειραιώτης, που ήξερε από κάτι τέτοια.

Το μυρίζει, το βάζει στη γλώσσα του... σκάει χαμόγελο.

—Προυσαλιό δεν είναι, μας λέει. Αλλά όσο για χασισάκι μια χαρά περνάει τις εξετάσεις.

—Όκι χασίς... καπινό! διαμαρτύρεται ο Θανάσης.

—Και πού τον πάτε τον καπινό, πατριώτη; ρωτάω.

Ένα περίεργο πράγμα λοιπόν. Όταν τους ρώταγα εγώ δεν καταλάβαιναν!

—Καπινό, επαναλαμβάνει ο Θανάσης.

—Πού τον πάτε, ρε; του κάνει αγριεμένος ο Διακοφτός.

Αυτόν τον κατάλαβε αμέσως.

—Προύνοβο, του λέει.

—Στην Πουρναριά, μας εξηγεί ο Διακοφτός. Κύριοι, μας έπεσε ο πρώτος αριθμός του λαχείου. Εξαρθρώσαμε το κύκλωμα λαθραίας διακίνησης καπνού κι όχι μόνο, που θα λέγαν και οι εφημερίδες.

Μέχρι να καταλάβουν τι γίνεται οι δυο αγωγιάτες βρέθηκαν με τα χέρια δεμένα στην πλάτη, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες του Θανάση.

—Εγκώ Τανάση, έλεγε και ξανάλεγε.

—Βρε ποιος Θανάσης! του κάνει γελώντας ο Κεράτσας, αλλά το αστείο μάλλον θα πήγε χαμένο στα... πατριωτάκια.

Μαζέψαμε τα ζώα, που βοσκούσαν αδιάφορα για το δράμα που εκτυλισσόταν γύρω τους, βάλουμε τους καλούς Έλληνας στη μέση και συνεχίσαμε για το ηρωικό Προύνοβο, την καθ' ημάς Πουρναριά.

—Και τώρα τι κάνουμε; με ρώτησε ο Διακοφτός.

—Μα ξέρω; του λέω. Βλέποντας και κάνοντας.

—Μήπως αν ρωτάγαμε στο τάγμα;...

—Και ποιον θα βρούμε εκεί αυτή την ώρα; Ο Αλφαδύος πριν από τις εννιά δεν πάει στο γραφείο του.

—Οπότε... Πουρναριά για μπρέκφαστ;

—Κι ας ελπίσουμε ότι δεν θα μας υποδεχτούν με τίποτα δίκαννα, που τους καλάσαμε τη δουλειά.

—Μακάρι, λέει ο Διακοφτός μέσα από τα δόντια του χαϊδεύοντας το FAL του. Μακάρι.

Η Πουρναριά όταν φτάσαμε κοιμόταν ακόμα τον ύπνο του αδικού. Το καφενείο όμως –παραδόξως– ήταν ανοιχτό κι εκτός του καφειτζή υπήρχαν ακόμα τέσσερις πρωινοί θαμώνες, εκ των οποίων ο πρόεδρος. Ο οποίος βλέποντάς μας να μπαίνουμε με τους καλούς Έλληνας αγωγιάτες έχασε το χρώμα του.

Να τον δει ο Θανάσης αναθάρρησε.

—President, του φωνάζει. Tregoni atyre se çfarë është e mirë greqishtja Thanas.⁸

—Πες ντε, τον προτρέπω κι εγώ. Πες μια καλή κουβέντα για τον άνθρωπο που πάει να βρει τον μπελά του.

—Ιγώ δεν ξέρου τίποτας, λέει ο πρόεδρος. Μη μ' ανακατώνιτι.

—Ούτι κι ιγώ..., πετάγεται ο διπλανός του.

—Αμ ιγώ;... Ντιπ καταντίπ.

—Besa, kryetare, dhe ata do të na burgosin, κλαψούρισε ο Θανάσης.⁹

—Hesht¹⁰, του λέει κοφτά ο πρόεδρος.

Γυρίζω στον καφειτζή, που κι αυτός δεν είχε καλύτερη όψη από τους υπόλοιπους.

8 Αλβανιστί: «Πρόεδρε, πες τους τι καλός Έλληνας είναι ο Θανάσης».

9 Αλβανιστί: «Μπέσα, πρόεδρε, και θα μας βάλουν φυλακή».

10 Αλβανιστί: «Σκάσε».

—Για μας τα γνωστά, του λέω. Τίποτα λουκάνικα, τίποτα αυγά, ένα καζάνι καφέ... ότι σου βρίσκεται.

—Και γι' αυτούς; μου κάνει δείχνοντας τους αγωγιάτες.

—Και γι' αυτούς.

—Και ποιος θα πλερώσει;

—Ο πρόεδρος, του λέω. Δικοί του συνεργάτες είναι, οφείλει να τους τρατάρει όπως επιβάλουν οι νόμοι της φιλοξενίας.

—Ιμένα μη μ' ανακατώνι, διαμαρτυρήθηκε ο πρόεδρος. Τ' Κώτσ'ου δ'λειές είνι αυτές.

—Τι λίες, ρε παλιουπούστ'η! εξανίσταται ο Κώτσος —εκ των παρισταμένων. Μαζί δεν τ'ν κάν'μι τη δ'λειά;

—Ιγώ δεν ξιέρου τίπουτας...

Ένας από τους άλλους σηκώθηκε.

—Άειντι, να πααίνου κι ιγώ σιγά-σ'γά, λέει. Έχου να φρουντίσου κι τα ζα...

Αλλά στην πόρτα στεκόταν ο Αγλέουρας μ' ένα χαμόγελο από κείνα που σου παγώνουν το αίμα και τίποτα να μην έχεις κάνει κι έτσι ο καλός χωριανός ξανακάθισε χωρίς κουβέντα.

Ο κάπελας έφερε να φάμε κι όταν τελειώσαμε ξαναδέσαμε τα χέρια των αγωγιάτων.

—Να σας δέσουμε κι εσάς; ρωτάω την παρέα του προέδρου. Ή θα 'ρθείτε με το καλό;

—Ιμάς γιατί; διαμαρτυρήθηκε ο Κώτσος. Τουν πρόϊδρου να πάρ'ς, ιμείς τι ξιέρουμι;

—Μι ποιο δικαίωμα; έβαλε τις φωνές ο πρόεδρος. Δεν ει-σάστ'νι κουρουφυλάκ'οι.

—Είμαστε όμως στρατός, του λέω. Κι όπως έχουμε όπλα — και γεμάτα— κάνουμε ότι θέλουμε.

—Δεν θα πιράσ'ει ιέτ'ο αυτό, να του ξιέρ'ς...

—Οπότε... να σας δέσουμε;

Σηκώθηκαν σαν ένας άνθρωπος.

Φτάσαμε στο τάγμα νύχτα. Οι Αλφαμίτες έμεινα ξεροί βλέποντας τα μουλάρια.

—Πού παν αυτά; ρώτησε αναστατωμένος ο Τσιλιμπής.

—Επιταγμένα, του λέω. Ειδοποίησε τον Δάγκα ν' ανέβει στο τάγμα πάραυτα. Του έχω δουλειές με φούντες πες του – κυριολεκτικά.

Ξεμπερδέψαμε κατά τις δύο το πρωί, οπότε οι «συλληφθέντες» καθώς και τα πειστήρια του εγκλήματος παραδόθηκαν στον τελείως πελαγωμένο ανθυπομοίραρχο της Χωροφυλακής.

Στην υπόγα ο Διακοφτός ήρθε και μου 'δωσε ένα πακέτο τυλιγμένο σε εφημερίδα.

—Βάλτο στον σάκο σου, μου λέει. Θα 'χεις να φουμάρεις μέχρι ν' απολυθείς.

—Δεν θέλω να ξέρω τι άλλο πήρατε, του λέω.

Γέλασε.

—Πώς κάνεις έτσι, μωρέ; μου κάνει. Είναι δυνατόν κάτι που φυτρώνει στη Φύση να 'ναι κακό;

Την επομένη με κάλεσε στο γραφείο του ο Κουρκουβίνος –όχι ότι δεν το περίμενα.

Κατά το συνήθειό του, με το που μπήκα μ' άρπαξε από τα μούτρα.

—Τι βλακείες είναι αυτές που έκανες πάλι, δόκιμε; μου φωνάζει.

—Θα μ' ενημερώσετε, κύριε Διοικητά; του λέω. Γιατί δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι προχείρως.

Με πυροβόλησε με τα μικρά ματάκια του που δεν γνώρισαν ποτέ τη χαρά του χαμόγελου.

—«Προχείρως», ε; γρύλισε. Να σ' ενημερώσω το λοιπόν, κύριε, γιατί να μην σ' ενημερώσω; Τι σ' έπιακε, μπορείς να

μου πεις, να συλλαμβάνεις φιλήσυχους πολίτες, ε; Και με τι αρμοδιότητα;

Έκανα ότι το σκέφτομαι.

—Οι μοναδικοί «φιλήσυχοι πολίτες» που συνέλαβα τελευταίως, κύριε Διοικητά, ήταν κάτι λαθρέμποροι καπνού και ναρκωτικών ουσιών, του λέω. Δεν χρειαζόταν καμιά ιδιαίτερη αρμοδιότητα για να προβώ σ' αυτή την ενέργεια. Αυτή είναι η δουλειά μου. Γι' αυτό και περιπολώ στη συνοριακή περιοχή.

—Γι' αυτό περιπολείς;

—Μεταξύ άλλων... Κάνω λάθος;

—Μεγάλο. Δεν σε στείλαμε να κάνεις τον χωροφύλακα στα χωριά. Δεν είναι αυτή η δουλειά σου. Δική μας δουλειά είναι να διαφυλάττουμε το απαραβίαστο των συνόρων της πατρίδος μας.

—Κι αυτό ακριβώς έκανα, συλλαμβάνοντας τους δύο παρανόμως εισελθόντες.

—Και πού ξέρεις εσύ αν ήταν παρανόμως εισελθόντες;

Εδώ, ομολογώ ότι ο φωστήρας με τάπωσε.

—Ήταν οφθαλμοφανές, κύριε Διοικητά, είπα.

—Οφθαλμοφανές, ε; Τους ζήτησες χαρτιά;

—Γιατί, είχαν;

—Κι αν οι άνθρωποι ήταν ομογενείς; Φυγάδες του στυγνού και απανθρώπου κομμουνιστικού καθεστώτος;

—Με τρία μουλάρια φορτωμένα καπνό και χασίς, κύριε Διοικητά;

Μου έριξε μια φονική ματιά.

—Δεν σου φαίνεται ότι τον έχετε πάρει πολύ ψηλά τον αμανέ σ' αυτό το περιπούλο; μου πετάει ξαφνικά.

—Το καθήκον μας, κύριε Διοικητά.

—Αμ θα σας το κόψω εγώ αυτό το «καθήκον». Θα σας το κόψω μαχαίρι. Εισηγήθηκα στη Στρατιά ν' αντικατασταθεί το ΕΤΑΣ από οπλίτες και υπαξιωματικούς του τάγματος. Εσείς

θα πάρετε φύσημα στον αγύριστο. Πήγαινε τώρα. Χάσου από τα μάτια μου.

* * *

Ο Διακοφτός ήρθε να καθίσει δίπλα μου στο καφενείο της χήρας (όπου σημειωτέον η Σμάρω εξακολουθούσε να θεωρείται αγνοουμένη), ενώ γελούσαν τα μουστάκια του. Μου έδωσε μια εφημερίδα διπλωμένη στην τέταρτη σελίδα. (Η πρώτες τρεις ήταν αφιερωμένες στις θαυμαστές δραστηριότητες της «λαοπρόβλητης επαναστατικής κυβερνήσεως»... φιλοσοφημένες αρλούμπες του Παπαντόκ, εγκαίνια με το μυστήρι του αδελφού Στέλιου, βαρύγδουπες «οικονομικές αναλύσεις» του έτερου αδελφού Νικολάου κλπ.).

Το άρθρο ήταν τετράστηλο και ο τίτλος πηχυαίος.

«Μια εισέτι εκπληκτική επιτυχία της Βασιλικής Χωροφυλακής! Εξηθρώθη δίκτυον λαθρεμπορίας καπνού εις την παραμεθόριον...».

Το κοίταξα κατάπληκτος.

—Η... Βασιλική Χωροφυλακή;!!! είπα.

Γέλασε.

—Αυτό σου ‘κανε εντύπωση; είπε. Γι’ αυτό λέω ότι είσαι αγαθιάρης... Τι λέει παρακάτω; *«Εξηθρώθη δίκτυον λαθρεμπορίας καπνού...»*. Τσιγαράδες έπιακαν, σειρά... Κατάλαβες; Για το άλλο πράμα... τσιμουδιά.

Ξαναέπιασα την εφημερίδα, διάβασα το παρακάτω επί τροχάδην... Πράγματι... για το χασίς δεν έλεγαν κουβέντα!

Τον κοίταξα.

—Λες;

—Αμ, τι; Είναι πολλά τα λεφτά, σειρά... Τι νόμιζες, σαν εμάς είναι όλοι, να πηγαίνουν με τον σταυρό στο χέρι;

—Αυτό να μου πεις.

—Αυτό σου λέω.

Έστριψε τσιγάρο –από τον «κατασχεμένο» καπνό.

—Υπάρχει κι ένα ακόμα νέο, είπε. Που δεν το γράφει η

εφημερίδα. Θυμάσαι εκείνον τον φουκαρά τον δόκιμο τον δικό μας, που άρχισε τα πατερημά και τον στείλαν στο Ψυχιατρικό;

—Τον Γαρδικιώτη.

—Ναι. Να ζήσουμε να τον θυμόμαστε. Σάλταρε από την ταράτσα του Νοσοκομείου.

—Πώς το έμαθες; ρώτησα σοκαρισμένος.

—Μου το είπε ο γιατρός στο τάγμα πριν από λίγο. Του τηλεφώνησαν από τα Γιάννενα ρωτώντας τον το πώς και το γιατί. Απ' ότι κατάλαβε ο ίδιος διατάχθηκε κι άλλη ΕΔΕ.

—Ούτε αυτή θα βρει τίποτα, όπως κι η προηγούμενη, είπα σκυθρωπάζοντας.

—Κόρακας κοράκου μάτι δεν βγάζει, αναστέναξε ο Διακοφτός.

Παραγγείλαμε δυο κονιάκ. Να ευχηθούμε το κατευόδιο στον αδικοχαμένο.

—Είναι στιγμές, ρε σειρά, είπε ο Διακοφτός σκεφτικά, που αναρωτιέμαι αν θα τελειώσουμε ποτέ απ' αυτό το κάτεργο. Κάθε μέρα που περνάει αμφιβάλω και πιο πολύ.

Μια παρέα από κορίτσια του Γυμνασίου πέρασε μπροστά από το καφενείο. Μαζί τους και η υποψήφια του λοχία. Μας είδαν, κάτι σιγομουρμούρισαν μεταξύ τους και κακάρισαν ξεκλέβοντας ματιές γεμάτες σημασία κατά το τραπεζάκι μας. Ο Διακοφτός έκανε πως δεν τις είδε.

—Έγραψα της Λενιώς, είπε ξαφνικά.

Σήκωσα το κεφάλι μου ξαφνιασμένος, ξέροντας πως είχε αποφασίσει, από αξιοπρέπεια, όπως μου είχε πει, να απόσχει από κάθε τέτοια κίνηση.

—Τι; ρώτησα μαγκωμένος.

—Της είπα... αν μ' αγαπάει και με θέλει στ' αλήθεια, να πάω να τη ζητήσω από τον άντρα της, είπε.

Έμεινα άναυδος.

—Ρε Φώτη!..., κατάφερα να ψελλίσω. Είσαι τρελός;

Κούνησε το κεφάλι του.

—Ναι, είπε. Τρελός κι απελπισμένος. Άλλο τίποτα δεν μου μένει. «Όχι» θα μου πει φυσικά, το ξέρω, αλλά έπρεπε να το κάνω. Γιατί, εσύ δεν το σκέφτηκες στη δική σου περίπτωση;

Χαμήλωσα τα μάτια στο ποτήρι του κατευόδιου του Γαρδικιώτη. Δεν είχα το κουράγιο να απαντήσω.

Τέλος Εποχής

**Όπου δίνεται τέλος σε μια από την αρχή καταδικασμένη ιστορία και οι επί-
λεκτοι, για μια ακόμη φορά, βρίσκονται τυλιγμένοι σε μια κόλλα χαρτί.**

Η ατμόσφαιρα στο τάγμα είχε γίνει ανυπόφορη. Όλα έδειχναν έτοιμα να καταρρεύσουν, το σύστημα, τα κτίρια, οι άνθρωποι, αλλά κυρίως το ηθικό, που φαινόταν να έχει πάθει τη μεγαλύτερη ζημιά. Μια αρρωστημένη κατάσταση, μια ίωση που δεν είχε γιατρεία. Γιατί, στην ουσία, κανείς από εκείνους που έφεραν την ευθύνη δεν νοιαζόταν.

Ο κλεμπονιάρης έβγαζε τ' απωθημένα μιας ζωής, κατέχοντας μια θέση που ούτε στα πιο τρελά του όνειρα δεν θα είχε τολμήσει να φανταστεί, ο Παρκουρέας γιατί με τη νέα κατάσταση ένιωθε πως, επιτέλους, έκανε κάτι χρήσιμο, ταλαιπωρώντας αποκαρδιωμένα φαντάρια, ο Δάγκας πάλι μηχανορραφούσε για μια θέση αλλού, που θα επέτρεπε στο ασφαλίτικο ταμπεραμέντο του να ξεδιπλωθεί σε όλο του το μεγαλείο, οι υπόλοιποι μονιμάδες γιατί μετρούσαν μέρες για μετάθεση σε μια πιο ανθρώπινη μονάδα και οι έφεδροι –οι φαντάρτοι δηλαδή με τα σειρήνια και τις σαρδέλες– γιατί δεν έβλεπαν την ώρα να πάνε σπίτι τους και στην κανονική ζωή, που τόσο βάρβαρα τους διέκοψαν.

Μέναν οι φαντάρτοι, οι χωρίς σειρήνια και γαλόνια, έκθετοι, ν' αναρωτιούνται για ποιο ασυγχώρητο παράπτωμα, για ποια απύθμενη αμαρτία έπρεπε να τιμωρούνται μ' αυτόν τον απάνθρωπο τρόπο. Προσφέρεις υπηρεσία στη χώρα σου

όντας φυλακισμένος, αποκομμένος από τον κόσμο, άπραγος και παρίας; Με ποιον τρόπο; Και γιατί αυτό θα έπρεπε οι ίδιοι να το θεωρούν προνόμιο, αν ήθελαν να βρίσκονται ευθυγραμμισμένοι με την πολιτικώς ορθή σκέψη των ελεύθερων ανθρώπων που ζούσαν εκτός των τειχών;

Δεν υπήρχαν απαντήσεις σε όλα αυτά και δεν υπήρχαν βεβαίως ούτε λύσεις. Ίσως μία μόνο: να μην είσαι εκεί, ει δυνατόν.

Αυτό ακριβώς κάναμε κι εμείς, της συμμορίας. Φεύγαμε «έξω» για καμιά βδομάδα, στα βουνά και τα λαγκάδια. Τρεφόμασταν από τα εφόδια που κουβαλούσαμε μαζί ή ότι βρίσκαμε σε χωριά και στάνες, πίνουμε νερό από τις πηγές, χτυπούσαμε κανένα λαγό –μια φορά κι αγριογούρουνο– με τα FAL, ψαρεύαμε πέστροφες με χειροβομβίδες, πλενόμασταν σε χειμάρρους και ποτάμια και κοιμόμασταν κάτω από τ' αστέρια, ανάβοντας φωτιά για να κόψει την ψύχρα τις νύχτες και για να κρατάει τα αγρίμια σε απόσταση.

Συνήθως κινούμασταν βορειοανατολικά, αποφεύγοντας τις διαδρομές μέσα από Πουρναριά –όπου μας είχαν, με το δίκιο τους, άχτι– και Κερασιά, για άλλους λόγους, προσωπικούς.

Επιστρέφαμε στο τάγμα για μια-δυο μέρες, να μαζέψουμε την αλληλογραφία, να πλυθούμε σαν άνθρωποι, να κοιμηθούμε σε στρώμα, και πάλι φεύγαμε. Κανείς δεν ήθελε να μείνει εκεί για πολύ. Μην κολλήσουμε κι εμείς την αρρώστια.

Αλληλογραφία είπα;... Για εκείνους που λάβαιναν βέβαια. Γιατί τρεις από μας, κάθε φορά, φεύγαμε με τα κεφάλια κάτω. Γράμμα από το σπίτι, τη μάνα, τον πατέρα, ναι. Το «άλλο» όμως; Αυτό που είχε σημασία; Αυτό που περιμέναμε, χωρίς όμως να πιστεύουμε πως θα ερχόταν; Είπα τρεις, γιατί στον Διακοφτό και σε μένα είχε προστεθεί κι ο Κεράτσας. Του οποίου, για κάποιον περίεργο λόγο, είχε κολλήσει στο μυαλό ότι η εξαφανισμένη Σμάρω κάποια στιγμή θα του έγραφε, για να του εξηγήσει τα ανεξήγητα ή ακόμα καλύτερα να του προαναγγείλει την επικείμενη επιστροφή της.

—Δεν μπορεί, ρε παιδιά... Θα γράψει στο τέλος, έλεγε και ξανάλεγε. Θα δείτε... Έχω ένα προαίσθημα... Θα γράψει, να μου πει «έρχομαι, έλα να με παραλάβεις».

Ο Διακοφτός κι εγώ κουνούσαμε τα κεφάλια μας, μουρμουρίζοντας ενθαρρυντικές βλακείες, αποφεύγοντας να τον κοιτάξουμε ή να κοιταχτούμε, μην και το βλέμμα μας προδώσει. Γιατί εμείς ξέραμε.

Είχαμε πιάσει τη Λεμονιά και την εξορκίσαμε, στο όνομα της φιλίας μας με τον Σουλάτσο, να μας πει την αλήθεια.

—Τι να σας πω; έκανε η χήρα κατεβάζοντας τα μούτρα. Από πού ν' αρχίσω και πού να τελειώσω, η έρμη;... Τα φάρμακιά που με πότισε αυτό το παλιοκόριτσο... «Μην το πεις του λοκατζή, μάνα, γιατί ντρέπομαι» μου έγγραψε.

—Τι ντρέπεται; απόρησε ο Διακοφτός.

Η Λεμονιά κούνησε το κεφάλι της.

—Παντρεύτηκε, το βλαμμένο, αυτό ντρέπεται, είπε. Στεφανώθηκε χωρίς να ρωτήσει κανέναν... Να μην αξιωθώ εγώ να καμαρώσω τη μοναχοκόρη μου νυφούλα!... Άααα! αν ζούσε η συχωρεμένος... με το δίκαννο θα την ξάπλωνε καταή. Με το δίκαννο.

—Τον έμπορο; ρώτησα διστακτικά.

Έκανε μια κίνηση με το χέρι.

—Τώωωρα ο έμπορας!..., είπε. Ακόμα εκεί είσαι εσύ; Ο έμπορας πήρε πόδι, παιδάκι μου. Έμπλεξε μ' έναν φορτηγατζή από τις Σέρρες... Πάλι καλά να λες που τη στεφανώθηκε... Πάλι καλά.

Δεν είπαμε κουβέντα στον Κεράτσα. Δεν ήταν αυτό από τα πράγματα που θες να πεις σ' έναν φίλο. Ούτε για να τον βοηθήσεις να το ξεπεράσει.

—Εμείς τουλάχιστον για μας ξέρουμε, μου είπε μετά ο Διακοφτός.

—Ότι δεν έχουμε καμιά ελπίδα;

Κούνησε το κεφάλι του.

—Άστον να ονειρεύεται, μουρμούρισε. Μέχρι να του περάσει.

Σε μια ακόμη περίπτωση ο Αλφαδύος μας έστειλε να μπούμε και πάλι μέσα στη γείτονα. Συνοδεύοντας έναν άλλο μυστήριο τύπο, όχι τον Κίτσο.

—Οι διαταγές είναι οι ίδιες, μου είπε. Σε περίπτωση που —ο μη γένοιτο— πέσετε σε κακοτοπιά...

—Μπαμ και κάτω.

Ο Δάγκας κούνησε το κεφάλι του.

—Α, ρε Φούντα! είπε. Δεν θα μάθεις ποτέ σωστή στρατιωτική ορολογία. «Ουδετεροποίηση κρισίμου πληροφοριακού στοιχείου» λέγεται αυτό.

—Αν το εξηγήσω έτσι στον Διακοφτό θα μου τη μπουμπουνήσει εμένα, του λέω.

Γέλασε.

—Ε, καλά, λέει. Σ' αυτό πες το πιο στεγνά, να το καταλάβει το παιδί.

Είχαμε τελικά αποκτήσει μια οικειότητα με τον δολοπλόκο.

—Να ρωτήσω κάτι, κύριε ταγματάρχα; του λέω.

—Για πε...

—Ο... κύριος Διοικητής είναι εν γνώσει όλων αυτών;

Ο Δάγκας μου έριξε μια σκοτεινή ματιά.

—Εσύ τι λες; μου κάνει. Υπάρχει πιθανότητα να καταλάβει ο λοχίας (έτσι τον αποκαλούσε ιδιωτικώς) από λεπτές διπλωματικές επιχειρήσεις σαν αυτές με τις οποίες καταπιανόμαστε εσύ κι εγώ;

—Αν δεν το αναφέρει το βιβλιαράκι του Κανονισμού, μάλλον απίθανο, συμφώνησα.

—Οπότεν;...

Οπότεν business as usual. Βάλαμε «μέσα» τον μυστήριο και μετά από κάτι μέρες τον παραλάβαμε. Ύστερα πήραμε και πάλι τα βουνά, άσκοπα. «Σαν τις άδικες κατάρεις» όπως έλεγε κι ο Διακοφτός.

Η Εύη μου έγραψε από τη νέα τους εξορία.

«Αν η Κουτινίτσα ήταν το τέλος του κόσμου, τούτο εδώ το λασποχώρι είναι το τέλος της Κόλασης. Ο Πάσχος έχει

πάθει κατάθλιψη. Βλέπει τα όνειρά του να πηγαίνουν κατά διαόλου και να μην προφταίνει πια να ορθοποδήσει. Θα αποστρατευθεί με τον βαθμό του ταξίαρχου και θ' αναρωτιέται ως το τέλος της ζωής του τι πήγε στραβά. Τον λυπάμαι, είναι καλός άνθρωπος, το ξέρεις κι εσύ, όμως δεν μπορώ να κάνω τίποτα. Ωρες-ώρες κι εγώ αναρωτιέμαι τι ήταν η ζωή μου. Πόσοι άνθρωποι τελικά γι' αλλού ξεκίνησαν κι αλλού βρέθηκαν!...»

Πόσοι, αλήθεια!

Ας πάρουμε την κυρία Παρκουρέα για παράδειγμα.

Η οποία –ένας μπόγος απεριγραπτος!– ήταν εκείνη που, εντελώς αναπάντεχα, ταρακούνησε τα νερά του βάλτου. Εγκαταλείποντας τον εμβρόντητο ταγματάρχη μας χωρίς να του αφήσει καν το παραδοσιακό «Dear John» σημείωμα.

Πού πήγε; Άγνωστο. Με ποιον; Επίσης άγνωστο.

Ο Αλφατρίας βρισκόταν φυσικά εν εξάλλω!

—Θα τη βρω, την πουτάνα, ωρυόταν στη Λέσχη. Θα τη βρω... κι αυτή και τον γκόμενο... κι όταν τους βρω... έεεχ!... πού σε πονεί και πού σε σφάζει!...

—Ησύχασε, βρε Παρμενίων, προσπαθούσε να τον καλμάρει ο άλλοτε ανταγωνιστής, αλλά τώρα συμπαραστάτης, Δάγκας. Ησύχασε. Μπορεί να πήγε σε καμιά φίλη της...

—Φίλη!... Φίλη ο μουστακαλής!... Θα τους μπιστολίσω, ρε! Θα τους αδειάσω το μπιστόλι στην κοιλιά... Να τους βρω μόνο!... Μόλις τους βρω... Έεεχ!...

—Ούτε ο πρώτος είσαι, ούτε ο τελευταίος...

—Εμένα, ρε Σπύρο; Εμένα; Εμένα δεν γεννήθηκε άνθρωπος που θα μου φορέσει κέρατα. Ακούς; Δεν υπάρχει η κυρία. Έχει σβηστεί από τον κατάλογο των ζωντανών. Είμαι Μανιάτης εγώ!

Ξαφνικά με πήρε το μάτι του στο διπλανό τραπέζι όπου έτρωγα παρέα με τον Τσουράπα.

—Εσύ! μου φωνάζει. Εσύ και τα φιγουρίνια σου... που δήθεν και τάχαμου σας έχουν εκπαιδεύσει... Εσύ δεν πήρες είδηση τίποτις;

Έμεινα με το πηρούνι στον αέρα.

—Εγώ;!!!...

—Ναι, ρε, εσύ. Τι σε πλερώνει η πατρίδα; Για να πάνεις τους παράνομους δεν σε πλερώνει; Ε, ορίστε παρανομία! Πιο παρανομία δεν γίνεται... Κι εσύ;... Πήρες είδηση τίποτις; Μπάααα... λούφα και παραλλαγή και δώθε πάνε οι άλλοι.

Τι να του 'λεγα; Τι θα μπορούσα να του πω του ανθρώπου στην κατάσταση που βρισκόταν; Ο Αλφαδύς μου έκανε νοήματα «μη μιλάς».

Ο Παρκουρέας κατέβασε ένα ποτήρι κρασί μονοκοπαλιάς.

—Θα αυτοκτονήσω, δήλωσε. Θα πάω να πάρω το μπιστόλι και θ' αυτοκτονήσω. Εμένα, ρε; Τον Παρκουρέα; Ποια; Η κυρία Κούλα;... Θα αυτοκτονήσω.

—Παρμενίων... Ηούχασε, βρε παιδί μου... η πίεσή σου...

—Τι της έλειπε, ρε Σπύρο; Όχι, να μου πεις... Τι της έλειπε; Ότι μου ζήτηγε το είχε. Τα φουστάνια της, τα παπούτσια της, τα λούσα της... Μέχρι ηλεκτρική σκούπα της πήρα, για να μην κουράζεται. Κι ορίστε το ευχαριστώ! Ορίστεεεε!...

—Ε, τώρα... μη φέρνεις την καταστροφή καημένε...

—Και με τι μούτρα θα βγω εγώ στην κοινωνία, ρε Σπύρο, μπορείς να μου πεις; Με τι μούτρα; Θα με κοροϊδεύουν τα φαντάρια. Ο κερατάς! Ποιος;... Ο Παρκουρέας!

—Να πούμε του κυρίου Διοικητού να διατάξει ΕΔΕ, πρότεινε ο υποχρεωτικός Τσουράπας.

Ο Αλφαδύς τον φασκέλωσε με τα δυο χέρια.

—Ναι, φώναξε ο Παρκουρέας. Για να γένουμε ακόμα πιο ρεζίλι! ΕΔΕ για τα γκομενικά των συζύγων των αξιωματικών!... Να το μάθουν κι αυτοί που δεν το ξέρουν.

Τον λυπήθηκα τον Αλφατρία. Και με ταρακούνησε. Γιατί το πάθημά του μου έδωσε μια ιδέα για το πώς είναι η άλλη όψη του νομίσματος στις περιπτώσεις αυτές. Αν και στη δική μου δεν ήξερα πια από ποια μεριά βρισκόμουν.

Θα μάθαινα όμως, τάχιστα.

* * *

Τα δυο γράμματα, από μια παραξενιά της μοίρας έφτασαν μαζί. Της Λενιώς για τον Διακοφτό και της Φανής για μένα.

Άνοιξε το δικό του πρώτος, σκίζοντας τον φάκελο άτσαλα. Ήταν πολύ σύντομο. Χωρίς να πει κουβέντα μου το έδωσε.

*«Αν μ' αγαπάς θα σεβαστείς την απόφασή μου» έγραφε.
«Διάλεξα πού θέλω να βρίσκομαι και με ποιον».*

Δεν είχε καν υπογραφή.

Το δικό μου ήταν πιο σύντομο.

«Πρέπει να μιλήσουμε» έγραφε.

Ο Διακοφτός κούνησε το κεφάλι του.

—Περίπουλο στην Κερασιά; είπε.

—Μπορώ να πάω με το ΚΤΕΛ..., μουρμούρισα.

—Όχι. Καλύτερα να 'μαστε όλοι μαζί, είπε χωρίς να με κοιτάζει. Για παρέα...

Φύγαμε την επομένη το πρωί.

Το βράδυ στρατοπεδεύσαμε στο βουνό.

Είχε καλοκαιριάσει πια για τα καλά, αλλά με το πέσιμο του ήλιου εδώ πάνω έβαζε ψύχρα. Ανάψαμε φωτιά, φάγαμε από τις κονοέρβες που φέραμε μαζί και πήρα το πρώτο νούμερο σκοπιάς.

Ο Διακοφτός ήρθε να μου κάνει συντροφιά.

—Τι να θέλει; αναρωτήθηκε, περισσότερο για να με κάνει να μιλήσω παρά γιατί δεν το φανταζόταν.

Έκανα έναν μορφασμό.

—Τι να θέλει; είπα. Μετά από τόσον καιρό σιωπής και απουσίας... Τι μπορεί να θέλει;

—Να σου πει ότι διάλεξε...

Άναψε τσιγάρο. Καπνίζαμε πολύ τελευταία.

—Δεν την κακίζω για την απόφασή της, είπα. Διάλεξε με

τη λογική κι όχι με το συναίσθημα –τουλάχιστον έτσι νομίζω. Αυτό έπρεπε να κάνει κι αυτό έκανε. Δεν είναι αυτό που με πληγώνει, αλλά ο τρόπος που έγινε.

—Η σιωπή;

—Ναι.

—Ίσως να θέλησε να σε προετοιμάσει, είπε. Να σε κάνει να σκεφτείς... Να συνηθίσεις στην ιδέα.

—Σκοτώνοντας με κάθε μέρα;

Στην απέναντι πλαγιά, πάνω στη ράχη το μάτι μου έπιασε μια κίνηση.

—Λύκοι, είπε ο Διακοφτός. Τριγυρίζουν κάμποση ώρα ώρα. Ξέρουν ότι είμαστε εδώ κι έχουν το νου τους.

—Για μεζέ; αστειεύτηκα.

—Δεν είναι βλάκες, μη νομίζεις, απάντησε. Ξέρουν πολύ καλά πόσο επικίνδυνο θηρίο είναι ο άνθρωπος. Και πόσο απρόβλεπτο. Οπότε μας προσέχουν, μην τυχόν και κάνουμε κάτι που θα τους απειλήσει. Έχουν την περιοχή τους. Όσο μένουμε μακριά απ' αυτή δεν υπάρχει φόβος... Κοίτα... κοίτα αυτούς τους δυο.

Ένα ζευγάρι διαγραφόταν πεντακάθαρα στο φόντο του ουρανού. Ο μεγαλύτερος, μάλλον αρσενικός, σήκωσε το κεφάλι του στο φεγγάρι, που βρισκόταν στη γέμιση, κι άφησε ένα μακρόσυρτο, απόκοσμα μελωδικό ουρλιαχτό. Έμειναν για λίγο έτσι και μετά γύρισαν και με βήμα αργό απομακρύνθηκαν πάνω στην κόψη της ράχης, ώσπου χάθηκαν στις πρώτες συστάδες του πυκνού δάσους.

—Παντρεμένο ζευγάρι, είπε ο Διακοφτός.

—Κι εδώ; αναστέναξα.

—Οι λύκοι είναι το μόνο από τα θηλαστικά που παίρνουν έναν και μοναδικό σύντροφο σ' όλη τους τη ζωή, είπε. Αν ο σύντροφος πεθάνει αυτός που μένει μαραζώνει. Δεν ζευγαρώνει ποτέ ξανά.

—Και τα δελφίνια, μουρμούρισα. Το ίδιο και τα δελφίνια.

—Τα δελφίνια είναι ψάρια, ρε...

—Αμ δεν είναι. Ζουν στο νερό αλλά είναι θηλαστικά, σαν εμάς. Πνευμόνια έχουν, όχι βράγχια, γι' αυτό και χρειάζεται ν' ανεβαίνουν συχνά στην επιφάνεια, για ν' αναπνεύσουν. Ξαδέρφια μας. Ίσως πιο έξυπνα από εμάς, αφού διάλεξαν να μη βγουν ποτέ από τη θάλασσα.

—Οι λύκοι... τα δελφίνια... Μια χαρά την έχουν καταλάβει τη ζωή, είπε σκεπτικός. Μόνο εμείς, οι άνθρωποι, τα κάναμε μαντάρα.

—Και μερικοί πιο μαντάρα από άλλους, μουρμούρισα.

—Αυτό ξαναπέστο.

* * *

Φτάσαμε στην Κερασιά μεσημέρι. Τους άφησα στου Νέμπουλα να φάνε και πήγα στο σχολείο. Το βρήκα κλειστό φυσικά, αφού ήταν καλοκαίρι. Κάθισα στο πεζούλι κι έστριψα τσιγάρο. Πώς θα την έβρισκα τώρα;

Κι εδώ που τα λέμε... ήθελα να τη βρω; Ήθελα ν' ακούσω αυτά που είχε να μου πει και που ήξερα από πριν; Γιατί δεν μου τα 'γραψε; Γιατί να το κάνει τόσο δύσκολο; Πώς θα άντεχα ν' ακούσω αυτό το «φεύγω» από τα χείλη της;

Ακούμπησα πίσω στα κάγκελα κι έκλεισα τα μάτια. Είχε κάψα, έβραζε ο τόπος, κι εγώ ήμουν παγωμένος ολόκληρος.

Ήταν λάθος να έρθω. Δεν θα τα 'βγαζα πέρα, το ένιωθα. Δεν είχα τη δύναμη... Μια στιγμή μόνο να ξαποστάσω και μετά... Να τους μαζέψω να φύγουμε. Και να μην πατήσω ποτέ ξανά το πόδι μου σ' αυτό το καταραμένο μέρος.

Να ξαποστάσω...

Δεν ξέρω πόση ώρα πέρασε έτσι. Όταν άνοιξα τα μάτια μου ήταν εκεί. Καθισμένη δίπλα μου... όπως την άλλη φορά.

—Κοιμόσουν σαν μικρό παιδί, είπε χαμογελώντας. Σε χάζευα. Δεν θέλησα να σε ξυπνήσω.

—Φανή!

Κοίταξε αλλού.

—Ήθελα να σε δω, είπε.

—Με ζήτησες, ήρθα.

—Και σ' ευχαριστώ γι' αυτό.
Με κοίταξε συνοφρυωμένη.
—Αδυνάτισες, είπε. Κομμένος είσαι... φευγάτος... Τι έπα-
θες;
Δεν απάντησα. Δεν ήταν ώρα για τέτοιες κουβέντες.
—Κατάλαβες γιατί ζήτησα να σε δω; είπε μαλακά.
Κούνησα το κεφάλι καταφατικά. Ο λαιμός μου είχε κλεί-
σει.
—Έχω φύγει, είπε. Αυτό ήθελα να ξέρεις. Έχω φύγει.
—Μου το έχεις ήδη πει με τη σιωπή και την απουσία
σου, είπα με φωνή που δεν αναγνώριζα.
—Δεν γινόταν αλλιώς, είπε σιγανά ακουμπώντας το χέρι
της στον ώμο μου.
—Γιατί;
Δίστασε για μια στιγμή.
—Γιατί ήταν πολύ καλά, είπε μετά. Ήταν τόσο καλά που
τρόμαξα. Ήταν όπως ακριβώς το ονειρευόμουν.
Την κοίταξα παραζαλισμένος.
—Φεύγεις γιατί ήταν... ιδανικά; ψιθύρισα.
Χαμήλωσε τα μάτια.
—Αν έμενα, όλα αυτά για τα οποία πάλεψα τόσα χρόνια
θα καταστρέφονταν, είπε. Δεν είχα το δικαίωμα να το κάνω.
Την κοίταξα σαν χαμένος. Τι μου 'λεγε;
—Μίλησα στον Τάσο, είπε. Το είχε καταλάβει έτσι κι αλ-
λιώς... Του είπα για τη σχέση μας -χωρίς ονόματα και λεπτο-
μέρειες... Με ρώτησε μόνο αν μ' αγάπησες. Και είπα 'όσο
μπορεί ν' αγαπήσει ένας άνθρωπος -και πιο πολύ». Με ρώτη-
σε αν δεν ήθελα να το ζήσω αυτό. Του απάντησα «όχι, θέλω
να προσπαθήσουμε να διασώσουμε αυτό που έχουμε».
Έκανε μια παύση.
—Καταλαβαίνεις, έτσι δεν είναι; ρώτησε.

Καταλάβαινα; Τι να καταλάβω;

—Καταλαβαίνω τη λογική σ' όλα αυτά, είπα μαζεύοντας με κόπο τη σκέψη μου. Αλλά τι σχέση έχει η λογική με τον έρωτα;

Με κοίταξε μ' έναν τρόπο απροσδιόριστο. Τα μάτια της είχαν βουρκώσει... ή ήταν τα δικά μου;

—Στο είχα πει από την αρχή, είπε σιγανά. Στο είχα πει ότι μια μέρα θα τελείωνε.

Κι αυτή εδώ ήταν η μέρα. Τουλάχιστον η μέρα που βάλαμε λόγια σε ότι είχε συμβεί ήδη εδώ και καιρό.

Κατάφερα να σηκωθώ και να σταθώ στα πόδια μου. Έκανε το ίδιο.

—Μπορούμε να είμαστε φίλοι, είπε. Να βλέπόμεστε καμιά φορά... να πίνουμε καφέ...

Την κοίταξα παραζαλισμένος.

—Φανή...

—Ναι;

—Δεν καταλαβαίνεις ότι αυτό που μου λες τη στιγμή αυτή είναι ύβρις για ότι είχαμε; είπα.

Έμεινε για λίγο σιωπηλή. Μετά με κοίταξε κατάματα.

—Δεν θα επιστρέψω ποτέ σ' αυτό που είχαμε, είπε.

—Το ξέρω, απάντησα.

Μου έδωσε ένα φιλή στο μάγουλο.

—Γεια,..

Λίγο πριν στρίψει στη γωνία στράφηκε να με κοιτάξει. Ότι είχε απομείνει από μένα.

Βρήκα τη συμμορία στο καφενείο έτοιμη για δρόμο. Δεν με ρώτησε κανείς τους τίποτα. Δεν χρειαζόταν, ήταν όλα ζωγραφισμένα στο πρόσωπό μου.

Αποχαιρετώντας μας ο Νέμπουλας μας φώναξε...

—Τ'ν άλλ'η φουρά να μ' ειδουποιήσιτι, να σας έχου κατσίκ'ι στου φούρνου.

Την άλλη φορά;... Ποια άλλη φορά;

Γυρίζαμε στα βουνά δυο μέρες, άσκοπα και χωρίς πλάνο. Ο Διακοφτός κι ο Κεράτσας τα είχαν πάρει όλα πάνω τους βλέποντας ότι δεν είχα ούτε το μυαλό, ούτε τη θέληση ν' ανταπεξέλθω στα καθήκοντά μου. Δυο μέρες δεν έβγαλα μιλιάρια, δεν έφαγα, μόνο νερό έπινα –και κάπνιζα, ασταμάτητα.

Ξημερώματα της τρίτης μέρας ήρθε ο Διακοφτός να με ρωτήσει πότε θα επιστρέψαμε στο τάγμα.

—Ξηρά τροφή τέλος, είπε. Και τα παιδιά είναι ξεμπερδεμένα καλοκαιριάτικα στο λιοπύρι.

—Πού βρισκόμαστε; τον ρώτησα.

Μου έδειξε στον χάρτη.

—Γυρίζουμε τώρα, του λέω.

—Να πω να στείλουν Ρέο στη δημοσιά;

—Ναι... κανόνισε.

Φτάσαμε στη δημοσιά κατά τις δέκα. Το Ρέο πουθενά. Περιμέναμε... Στις έντεκα ο Κασέλος επικοινωνήσε με το τάγμα.

—Δόξα από Δόξα-1... Δόξα από Δόξα-1... με λαμβάνεις;

—Ρε Κασέλο! ήρθε η φωνή του διαβιβαστή. Πού 'σαστε, ρε ψυχή και σας ψάχνουμε;

—Περιμένουμε το Ρέο, ρε μαλάκα... Τι γίνηκε;

—Τώωωρα το Ρέο! Το 'στειλε στα Γιάννενα ο ανθύπας για τον Εφοδιασμό.

—Κι εμείς;

—Με το τραμ-δύο, ρε σειρά. Ποδαράτα. Τι λοκατζήδες εισάστενε;

Κι έτσι ξεκινήσαμε με τα πόδια μέσα στον ντάβανο, με τον ιδρώτα να τρέχει ποτάμι, στον χωματόδρομο που οδηγούσε στην Κοντινίτσα και στο τάγμα.

Ήταν από τις πιο κοπιαστικές, πιο ψυχοφθόρες πορείες που θυμάμαι από τότε που βρέθηκα στο κάτεργο του στρα-

τού. Όταν κάποτε αντικρίσαμε από μακριά την Κοντινίτσα μας φάνηκε καλύτερη κι από Παρίσι. Ήμασταν εντελώς ξεμπερδεμένοι κι αφυδατωμένοι.

Ξαφνικά από το βάθος του δρόμου ξεπρόβαλε μια από κείνες τις αλλοπρόσαλλες οπτασίες που θα περίμενε να δει κανείς μόνο σε όνειρο ή σε κάτι σουρεαλιστικά φιλμ της *avant garde*. Μια μαύρη λιμουζίνα με κίτρινες σημαιούλες που είχαν πάνω τον δικέφαλο βυζαντινό αετό ερχόταν ολοταχώς προς το μέρος μας σηκώνοντας σύννεφα σκόνης που μας σκέπασαν εντελώς όταν πέρασε από δίπλα μας. Ο Σεβασμιότατος Δεσπότης της περιοχής επισκεπτόταν φαίνεται το ποιμνιο του στην ύπαιθρο.

Η λιμουζίνα μας προσπέρασε και ξαφνικά σταμάτησε μ' ένα στρίγκλισμα των φρένων της σηκώνοντας δεύτερο σύννεφο σκόνης ν' αποτελειώσει το έργο του πρώτου.

—Τι γίνηκε, ρε; απορεί ο Κεράτσας.

—Μήπως μας πάρει ωτοστόπ..., είχε το κουράγιο να χωρατέψει ο Διακοφτός.

Έκθαμβοι, γκριζοί από τη σκόνη που είχε κολλήσει πάνω μας, βλέπουμε ν' ανοίγει μια πόρτα, να κατεβαίνει ένας νεαρός διάκος και να έρχεται τρέχοντας σαν πάπια προς το μέρος μας, έχοντας ανασηκώσει με χάρη το ράσο του, μην το πατήσει κι έρθει τούμπα.

Φτάνει κοντά μας λαχανιασμένο το παπαδάκι...

—Ποιος είναι επικεφαλής; ρωτάει αυστηρά.

—Λέγε, του κάνω.

—Εσύ; απορεί ο άνθρωπος του θεού, κόβοντάς με πατόκορφα στο χάλι που βρισκόμουν.

—Εγώ.

Ξεροκατάπιε ο έτσι.

—Γιατί δεν χαιρετήσατε τον Σεβασμιότατο; μου λέει αυστηρά.

Κοιταχτήκαμε κατάπληκτοι οι ταλαίπωροι συμμορίτες.

—Να χαιρετήσουμε τον... Σεβασμιότατο; του κάνει ο Διακοφτός.

—Βεβαίως...

Ο Διακοφτός, δεν ήθελε πολύ... πήρε ανάποδες.

—Να πας να πεις το τράγου ότι...

Και του αράδιασε εκεί ένα μήνυμα που αν το επαναλάβι-
βανα εδώ επί λέξει ενδέχεται να είχα κάποιες δυσάρεστες εκ-
πλήξεις από τα προοδευτικά μυαλά αυτής της χώρας (και της
ντόπιας διανόησης).

Το παπαδάκι άλλαξε σαράντα χρώματα.

—Δεν ενδρέπεσθε..., ξεκινάει να λέει με τον γνωστό ψαλ-
μουδιαστό τρόπο των ανθρώπων της συντεχνίας του.

Αλλά ο Διακοφτός ήταν πολύ κουρασμένος, πολύ μπαϊλ-
ντισμένος για να ανοίξει κουβέντα.

—Ίσα μωρή Λούλα, του λέει. Ίσα μην σου κατεβάσω το
καλυμμαύχι στ' αυτιά...

Και φαίνεται πως υπήρχε κάτι στον τόνο της φωνής του
λοχία που έπεισε τον ιερό σφουγγοκωλάριο να κόψει τα
πόδια στον ώμο και να επιστρέψει δρομαίος στη λιμουζίνα
που ξεκίνησε αμέσως με φούρια ενώ οι συμμορίτες, σκα-
σμένοι στα γέλια έριχναν μια τιμητική μπαλωθιά στον αέρα
με τα FAL.

Κάναμε πάνω από ώρα να φτάσουμε στο τάγμα.

Στην Πύλη μας υποδέχτηκε ο αρχιφύλακας Τσιλιμπής με
όλο τον θίασο και με κατεβασιμένα μούτρα.

—Ρε σειρά, μου λέει όταν πλησιάσαμε. Γιατί με στενοχω-
ρεύεις; Αφού ξέρεις όπου σου 'χω αδυναμία...

—Τι πάλι; απορώ εγώ.

—Έχω εντολή να σας πάω όλους συνοδεία στο Διοικητή.

—Τι έπαθε πάλι ο χλεμπόνας;

—Α, εσείς εχετε χάσει συνέχεια, λέει γελώντας ο Τσιλι-
μπής. Τώρα ο χλεμπόνας;!... Να ζήσουμε να τον θυμόμα-
στε. Πήρε φύσημα.

—Η ΕΔΕ;

—Ναι γειάσου. Τον βρήκαν λέει ελλιπή και τον έστειλαν να μαζώνει μαρουλόφυλλα στο χωριό του. Αναγκαστική απόταξη λέει. Εδώ και δυο μέρες μας ήρθε καινούργιο φρούτο. Τσιφ από τα γραφεία του Πεντάγωνου, όπως μάθαμε. Να κάνει λέει εδώ το αγροτικό του. Καμπέρος Ευστάθιος ονόματι.

—Και τι μας θέλει;

—Τον πήρε τηλέφωνο ο δέσποτας από την Πουρναριά, μου λέει με δυστυχισμένο ύφος ο Τσιλιμπής.

—Α, τον πούστη! αναφώνησε ο Διακοφτός. Πότε πρόκανε;

—Έχω εντολή να σας πάω τσουβαλάτους, εξήγησε ο Τσιλιμπής. Τώρα τι θα κάνουμε, θ' αγκαλιαστούμε πάλι;

—Εντάξει, πάμε, του λέω. Να ρίξουμε όμως πρώτα λίγο νερό στα μούτρα μας που είμαστε σαν φαντάσματα.

—Αμέσως είπε ο αποπάνω, μου λέει μισοκακόμοιρα ο Τσιλιμπής.

—Και να πάμε έτσι; του λέω. Θα τρομάξει ο άνθρωπος.

—Έτσι μου είπε, ρε σειρά... «Πάραυτα»... Γιατί με στεναχωρεύεις δηλαδή;

—Εντάξει, άμα είναι να στεναχωρεύεσαι πάμε έτσι.

Και πήγαμε.

Ο καινούργιος Διοικητής έκανε μπαμ από μακριά ότι δεν είχε διοικήσει ποτέ ούτε διμοιρία. Παχουλός, μουστακαλής, καραφλός και με στολή σιδερωμένη στην πένα, έμεινε με το στόμα ανοιχτό αντικρίζοντας μας.

—Τι είναι τούτοι; ρωτάει τον Τσιλιμπή που χαιρετούσε κλαρίνο.

—Το περίπουλο, κύριε Διοικητά.

—Το περίπουλο! εξανέστη ο καινούργιος. Δεν λέμε «περίπουλο», λοχία. Η περίπολος λέμε. Είσαι και βαθμοφόρος!... Ποιος είναι επικεφαλής;

Χαιρέτησα και παρουσιάστηκα.

—ΔΕΑ Καταδρομών Φούντας Σταμάτιος. Διατάξτε, κύριε Διοικητά.

Ο γραφιάς άνοιξε κάτι μάτια πελώρια.
—Εσύ είσαι ΔΕΑ; μου κάνει. Είσαι σίγουρος;
—Σιγουρότατος, κύριε Διοικητά.
—Και τι χάλια είναι αυτά;
—Ήμασταν περίπουλο μέρες, κύριε Διοικητά. Δεν προλάβαμε να σιδερωθούμε.
—Περίπουλο! Κι εσύ αγράμματος!... πώς σε είπαμε;... Μα τι γίνεται εδώ τέλος πάντων; Στρατιωτική μονάς είναι αυτή ή χαμαιτυπείον;
—Τελούσαμε εν περιπολία, κύριε Διοικητά, διορθώνω εγώ πρόθυμα.
—Και είναι αυτή δικαιολογία, δόκιμε; Ο στρατιώτης οφείλει να είναι παντού και πάντα άψογος. Εις όλας τας συνθήκας, ακόμη και τας αντιξόους τοιαύτας.
—Μάλιστα, κύριε Διοικητά. Θα το λάβω υπόψη μου.
Ο Καμπέρος μηδίασε σαρκαστικά.
—Μπα, μάλλον δεν θα σου χρειαστεί, μου κάνει. Καθόσον σε βλέπω να περνάς το υπόλοιπον της θητείας σου στο Γεντί-Κουλέ, παρέα μ' αυτούς εδώ τους λέτσους.
—Μπορώ να ρωτήσω τον λόγο, κύριε Διοικητά;
—Μπορείς και μετά χαράς να σου εξηγήσω. Μια κουβέντα θα σου πω: Δεσπότης. Σου λέει αυτό κάτι;
Ο Διακοφτός έκανε ένα βήμα μπροστά και στήθηκε κλαρίνο.
—Μπορώ να έχω τον λόγο, κύριε Διοικητά; λέει.
Ο γραφιάς τον ατένισε με περιέργεια.
—Εσύ πάλι τι μέρος του λόγου είσαι; τον ρωτάει. ΔΕΑ κι εσύ;
—Λοχίας, κύριε Διοικητά.
—Πάλι καλά. Για λέγε να δούμε...
—Ο κύριος δόκιμος δεν είχε ανάμιξη στο επεισόδιο, λέει

ο Διακοφτός. Εγώ είπα του παπαδάκου... Να σας πω τι του είπα;...

—Δεν μου χρειάζεται... ξέρω ήδη. Και δεν με νοιάζει ποιος είπε και ποιος δεν είπε. Όλοι σας, όπως είσατε περνάτε από στρατοδικείο.

Σειρά μου να επέμβω.

—Μπορώ να σας μιλήσω ιδιαίτερος, κύριε Διοικητά; του λέω.

Ο τύπος εκ Πενταγώνου ξαφνιάστηκε.

—Τι ιδιαίτερος; λέει. Δεν υπάρχει ιδιαίτερος εδώ... Δεν παίζουμε τις κουμπάρες...

—Ξέρω, φυλάμε Θερμοπύλες... Όμως πρόκειται για ευαίσθητο υπηρεσιακό θέμα, επιμένω εγώ.

Ο γραφιάς το σκέφτηκε.

—Καλά, λέει στο τέλος. Εσείς οι άλλοι τσακιστείτε να πάτε να σουλουπωθείτε... Δεν είναι όψη στρατιωτών αυτή.

Όταν μείναμε οι δυο μας με κοίταξε αφ' υψηλού. Δηλαδή μάλλον από κάτω προς τα πάνω, γιατί τον πέρναγα ένα κεφάλι, αλλά τέλος πάντων.

—Λέγε, μου κάνει με το ύφος ανθρώπου που βρίσκεται σε υπεύθυνη θέση, αλλά δεν ξέρει πού παν τα τέσσερα.

—Με όλο το θάρρος θα σας συμβούλευα να αποφύγετε την περίπτωση του στρατοδικείου, του λέω.

—Και γιατί παρακαλώ;

—Είστε επιτελικός αξιωματικός με λαμπρές προοπτικές εξέλιξης, του εξηγώ. Βρίσκεστε εδώ προκειμένου να κάνετε το διοικητικό σας έτος, ως οφείλετε, δια τα περαιτέρω. Πώς θα εκληφθεί τώρα από τους ανωτέρους σας στα Συμβούλια Κρίσεως αν στείλετε ολόκληρη την περίπολο του ΕΤΑΣ στο στρατοδικείο για απείθεια, ανυπακοή και δεν συμμαζεύεται;

—Θα πουν ότι κάνω σωστά τη δουλειά μου, μου λέει ξερά.

—Ναι, αλλά ίσως βρεθούν και μερικοί κακοπροαίρετοι να

ιοχυριστούν ότι σας ξέφυγε η κατάσταση από τα χέρια. Και μάλιστα από τις πρώτες μέρες.

Με κοίταξε αποσβολωμένος.

—Αυτό δεν το σκέφτηκα, μουρμούρισε.

—Υπάρχουν πάντα οι επίβουλοι και οι ζηλόφθονες, του λέω διδακτικά. Ακόμα και στις τάξεις του στρατεύματος.

—Αμ δεν το ξέρω;!...

—Οπότε;...

Μου έριξε ένα σκοτεινό βλέμμα.

—Θα πέσει όμως φυλακή, μου κάνει.

—Φοβάται ο βρεγμένος τη βροχή, κύριε Διοικητά;

—Και στον δέσποτα τι θα πω;

—Ότι μας τιμωρήσατε αυστηρά.

—Που θα είναι και η καθαρή αλήθεια.

—Βεβαίως.

—Τριάντα μέρες στον επικεφαλής κι από είκοσι στους οπλίτες;

—Να το κάνουμε δεκαπέντε και πέντε καλύτερα;

—Είκοσι και δέκα.

—Αφού επιμένετε...

—Επιμένω. Χάσου από τα μάτια μου, δόκιμε.

* * *

Το ίδιο βράδυ, αφού πλυθήκαμε, σουλουπωθήκαμε και φάγαμε, πιάσαμε να καθαρίσουμε τα όπλα, όπως κάναμε κάθε φορά που επιστρέφαμε από περιπολία. Εκεί διαπίστωσα ότι από τις δικές μου γεμιστήρες του L1A1 και του πιστολιού έλειπαν οι σφαίρες.

Φώναξα τον Διακοφτό και του τις έδειξα.

—Ξέρεις εσύ τίποτα περί αυτού; τον ρωτάω.

Χαμογέλασε, πήρε το σακίδιο του και το αναποδογύρισε στην κουκέτα μου.

—Σιγά να μην στις άφηνα στα όπλα, είπε. Τις σούφρωσα ενώ κοιμόσουν –για παν ενδεχόμενο.

—Ρε Φώτη!...

—Άσε, σειρά... Ξέρω πώς είναι, δεν είπαμε; Θολώνει το μυαλό του ανθρώπου.

—Ναι.

Κούνησε το κεφάλι κι έπιασε να καθαρίσει το όπλο του.

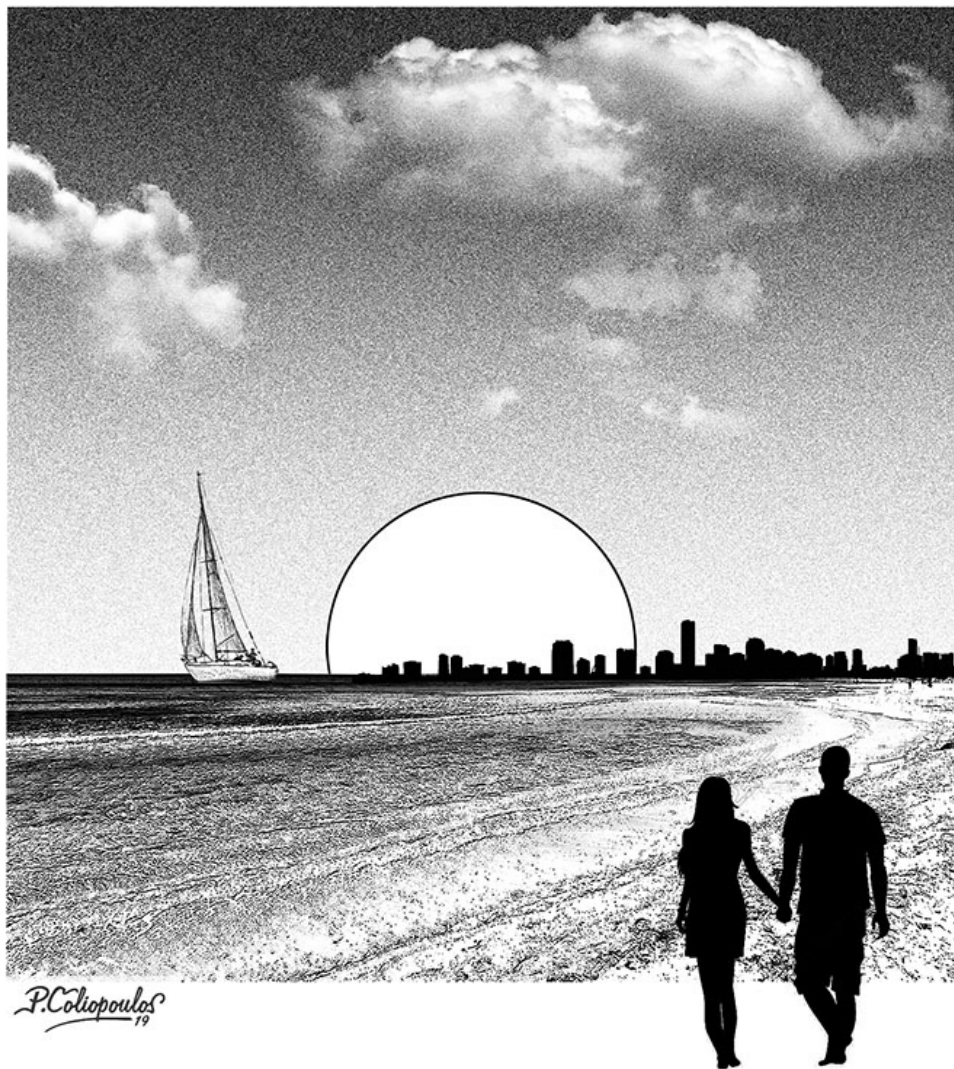
* * *

Το στρατοδικείο το γλυτώσαμε, δεν γλυτώσαμε όμως κάτι άλλα που μας περίμεναν –και δεν μιλάω για τη φυλακή.

Η αναφορά που είχε κάνει ο Κουρκουβίνος για τη διάλυση της συμμορίας έγινε δεκτή. Θα μας αντικαθιστούσαν λέει φαντάροι του τάγματος. Ε, ρε γλέντια!

Οι συμμορίτες έλαβαν τις μεταθέσεις τους και σκόρπισαν στα τέσσερα σημεία του ανέμου. Απομείναμε οι τρεις μας πάλι, μαγκούφηδες, ο Διακοφτός, ο Κεράτσας κι εγώ.

Ο “Έξω Κόσμος”

Όπου ο δόκιμος του πάλαι ποτέ «περίπουλου» αποφασίζει να πάρει άδεια, λαμβάνει γνώση της κατάστασης στον «έξω κόσμο» και έχει μια αναπάντεχη συνάντηση.

Ζητήσαμε και λάβαμε, οι τρεις μας, ότι μας απόμνε από την κανονική άδεια. Η νέα διοίκηση ήταν πανευτυχής να μας ξεφορτωθεί, ώσπου να φτάσουν οι μεταθέσεις μας, να πάμε μια και καλή στον αγύριστο.

Ήταν η πρώτη φορά μέσα σ' ένα χρόνο που κατέβαινα στην Αθήνα. Δεν τη βρήκα αλλαγμένη, η διάθεσή μου ήταν που είχε μεταβληθεί εντελώς.

—Αδυνάτισες, ήταν οι πρώτες κουβέντες της μάνας μου. Μα δεν σας ταΐζουν τίποτα σ' αυτόν τον στρατό;

Ξεφορτώθηκα τη στολή και ντυμένος τώρα σαν άνθρωπος βγήκα μια βόλτα στην πόλη.

Βρήκα κάτι φίλους, κάθισα μαζί τους για καφέ, αλλά ένας χρόνος είναι πολύς καιρός για περιστασιακές φιλίες. Ειδικά όταν οι άλλοι γυρίζουν ελεύθεροι κι εσύ βρίσκεσαι πίσω από μάντρες και συρματοπλέγματα. Δεν είχα τίποτα να τους πω και δεν είχαν τίποτα να μου πουν. Δεν έκανα άλλη απόπειρα.

Χάζεψα με τις ώρες στου «Ελευθερουδάκη», στου «Κάουφμαν» και στην «Εστία», αγόρασα βιβλία, πήγα σινεμά, στο θέατρο, με τη μάνα μου, που ήθελε να δει οπωσδήποτε ένα «βουλεβάρτο» που ανέβαζε ο ανεκδιήγητος Μυράτ... «Αγαπη-

τή Ορτάνς, μπορώ να ελπίζω σε ένα rendez-vous μαζί σας;»... «Ω, Εντιμόντ, θα σας μαλώσω... γίνεσθε πολύ τολμηρός...». Τέτοια. Αλλά δεν με πείραζε. Μετά την απύθμενη βαρβαρότητα της Κοντινίτσας όλα εδώ μου φαίνονταν θαυμαστά.

Ο Αλέκος ήταν ο καλύτερός μου φίλος, από το σχολείο ακόμη. Ο πατέρας του, συνταξιούχος караβανάς καριέρας κι ένθερμος οπαδός της «εθνοσωτηρίου» ήθελε να τον βάλει στη Σχολή Δοκίμων. Ο ίδιος πάτησε πόδι. Σπούδαζε μουσική στη Βιέννη –διεύθυνση ορχήστρας– και βρισκόταν εδώ για τις καλοκαιρινές διακοπές.

Ανέβηκα στη Φιλοθέη να τον δω.

—Αγνώριστος έγινες, μου είπε επιθεωρώντας με ερευνητικά.

—Μην μου πεις κι εσύ, σαν τη μάνα μου, ότι δεν με ταΐζουν, γρύλισα.

—Όχι, δεν είναι αυτό... Αδυνάτισες, αλλά δεν αναφέρομαι στην εξωτερική εμφάνιση. Κάτι άλλο είναι, που δυσκολεύομαι να το προσδιορίσω... Δεν ξέρω... Σαν να τα έχεις παρατήσει. Συνέβη κάτι;

Κούνησα το κεφάλι μου.

—Συνέβη, είπα, αλλά θα τα πούμε αργότερα. Πες εσύ, τι γίνεσαι;

Μου μίλησε για τις σπουδές του, για μια υποτροφία που κυνηγούσε για την Αμερική και η οποία σκάλωνε στον βραχνά της θητείας...

—Έχω ήδη δυο αναβολές, είπε σκυθρωπά. Αποκλείεται να μου δώσουν άλλη.

—Ο πατέρας σου, με τις γνωριμίες του;

—Ούτε να τ' ακούσει. Ελπίζει ακόμα να «λογικευθώ» να να δώσω στη Σχολή Δοκίμων. «Πού θα λέω ότι έχω γιο μουζικάντη και δεν θα με φτύνουν!», λέει.

—Εμ κι εσύ! Μουζικάντης βρήκες να γίνεις; είπα γελώντας.

Γέλασε.

—Θα δούμε, είπε. Κάπως θα τα βολέψω κι εγώ... Έμαθες για την Άννα, ε;

—Ναι, παντρεύτηκε. Μου έστειλε ένα γράμμα «Dear John».

Ο Αλέκος κούνησε το κεφάλι του.

—Χώρισε, μου λέει. Τρεις μήνες κράτησε ο έγγαμος βίος. Έφυγε για το Λονδίνο, να σπουδάσει λέει ναυτιλιακά ή κάτι τέτοιο.

—Ναυτιλιακά! Η Άννα!

Χαμογέλασε.

—Κάτι θα έχει στο νου της φαίνεται, είπε. Για πες τώρα... Τι έγινε;

—Βρήκα τον μεγάλο έρωτα, είπα. Τον μοναδικό.

—Αυτό είναι υπέροχο! ενθουσιάστηκε ο Αλέκος. Μη μου πεις μόνο ότι υπάρχει πρόβλημα.

—Ένα μικρό, είπα μελαγχολικά. Μια λεπτομέρεια... Εγώ δεν ήμουν το ίδιο για κείνη.

—Ωχ!

—Είχε ήδη βρει τον δικό της μεγάλο έρωτα βλέπεις...

Με κοίταξε αμήχανος.

—Έφυγε; ρώτησε.

Του διηγήθηκα την ιστορία.

—Δεν σημαίνει ότι δεν σ' αγάπησε, μου είπε όταν τελείωσα. Έπρεπε να διαλέξει. Και πήγε με τη λογική...

—Δεν την κατηγορώ γι' αυτό, είπα. Αλλά... λογική στον έρωτα, ρε Αλέκο;

Ξαφνικά βρεθήκαμε φάτσα με φάτσα με δυο τύπους που φώναζαν από μακριά «ασφαλίτες».

—Ταυτότητες, λέει ξερά αυτός με το μουστάκι.

—Γιατί; ρωτάει ο Αλέκος.

—Ασφάλεια, του λέει ο μουστακαλής, λες κι αυτό τα εξηγούσε όλα.

—Και πού το ξέρω εγώ;
Οι τύποι κοιτάχτηκαν.
—Θες να σας κουβαλήσουμε στο Τμήμα για εξακρίβωση μήπως; λέει ο άλλος, ο πιο ευγενικός.
—*Θέλετε*, διόρθωσε ο Αλέκος.
Οι τύποι τον κοίταξαν χωρίς να καταλαβαίνουν.
—Τι «θέλετε»; απόρησε ο ευγενικός.
—Πληθυντικός αριθμός, εξήγησε υπομονετικά ο Αλέκος. Όταν απευθυνόμαστε σε κάποιον που δεν γνωρίζουμε του μιλάμε στον πληθυντικό.
Ο μουστακαλής έσκασε ένα κακό χαμόγελο του τύπου «δεν ξέρετε πού μπλέξατε».
—Μου δίνετε τις ταυτότητες σας παρακαλώ; λέει.
—Τώρα μάλιστα, λέει ο Αλέκος και του δίνει την ταυτότητά του ενώ έδινε τη δική του στον άλλο.
—Αυτή είναι στρατιωτική, μου λέει.
—Είναι.
—Και γιατί άνευ στολή;
—Γιατί σε άδεια.
—Και τι θα πει αυτό; Οι φαντάροι υποχρεούνται να φοράνε στολή και εν άδεια τελούντες.
—Δεν είμαι φαντάρος, του λέω.
—Και τι είσαι;
—*Είσαστε*, διορθώνει ο Αλέκος.
—Είσαστε, επαναλαμβάνει ο ευγενικός στραβοκοιτάζοντας τον.
—Αξιωματικός.
—Ε, και;
—Εκ του κανονισμού οι αξιωματικοί, εκτός υπηρεσίας, μπορούν να κυκλοφορούν με πολιτική περιβολή, τον πληροφορώ.

—Έτσι λέει ο κανονισμός;

—Έτσι ακριβώς.

—Και πού το ξέρω εγώ;

—Πού το ξέρουμε εμείς; σιγοντάρησε ο μουστάκιας. Μπορεί να είσαι λιποτάκτης.

—Αν ήμουν λιποτάκτης στη Φιλοθέη θα βολτάριζα; επιχειρηματολόγησα.

—Και γιατί περικαλώ βολτάρουμε στη Φιλοθέη; ρώτησε ο δαιμόνιος.

—Ήρθα να δω τον φίλο μου, απάντησα.

—Του οποίου ο πατέρας τυγχάνει ταξίαρχος, συμπλήρωσε ο Αλέκος. Δεν πάμε καλύτερα στο Τμήμα για κείνη την εξακρίβωση που λέγαμε;

Οι τύποι κώλωσαν. Αλληλοκοιτάχτηκαν... Ώρες ήταν να βρουν κάνα διάολο στα καλά καθούμενα!...

Ο ευγενικός μας επέστρεψε τις ταυτότητες.

—Το καθήκον..., μουρμούρισε άβολα. Τόσα γίνονται...

Κι εξαφανίστηκαν. Το ίδιο αστραπιαία όπως είχαν εμφανιστεί.

Ο Αλέκος έφτυσε κάτω με αηδία.

—Να γιατί θέλω να ρίξω πέτρα πίσω μου και να μην ξαναπατήσω ποτέ πια σ' αυτή την κωλοχώρα, είπε.

—Δεν φταίει η χώρα, είπα. Η τρέχουσα κατάσταση είναι που την κάνει αφόρητη.

—Και η οποία έχει κασοικωθεί στο σβέρκο μας, μουρμούρισε ο Αλέκος. Κι όπως δεν υπάρχει αντίδραση, παρά μόνο στα λόγια, δεν βλέπω φως, τουλάχιστον για τώρα κοντά, σ' αυτόν τον αιώνα.

—Δεν θα το 'λεγες αν έβλεπες σε τι κατάσταση βρίσκεται το εργαλείο πάνω στο οποίο στηρίζονται, είπα γελώντας.

—Μιλάς για τον στρατό;

—Ναι. Μια στραβή να γίνει καταρρέει ολόκληρο το οικοδόμημα.

Με κοίταξε σκεπτικός.

—Εσένα πάλι πώς και σε ρίζαν στα ΛΟΚ και μάλιστα αξιωματικό; αναρωτήθηκε. Με τους μπαρμπάδες σου στο βουνό με τον ΕΛΑΣ στην Κατοχή και το πέρασμα σπουδών το δικό σου από Ρουμανία δεν θα έλεγε κανείς ότι θα σε είχαν ψηλά στη βαθμολογία της εθnikοφροσύνης.

—Ίσως γιατί κάτι σαν εμένα θεωρούνται αναλώσιμοι, είπα. Ίσως γιατί εκεί που στέλνουν εμάς να μην μπορούν να στείλουν τα παιδιά των «εθνικώς υγιώς σκεπτομένων».

Κούνησε το κεφάλι του.

—Μπλέξιμο του κερατά! είπε. Θυμάσαι τη συμμαθήτριά μας τη Χρυσή;

—Ένα ήσυχο, ευγενικό πλάσμα. Νομίζω σπούδαξε στην Πάντειο.

—Την πιάσαν με προκηρύξεις, είπε ο Αλέκος συννεφιασμένος. Την πήγαν στη Μπουμπουλίνας και την έσπασαν στο ξύλο. Τώρα βρίσκεται σ' ένα από τα ξερονήσια. Η αδερφή της μου είπε ότι της έχει σαλέψει. Δεν μιλάει σε κανέναν, τρώει με το ζόρι... έχει γίνει αγνώριστη. Και πόσοι άλλοι που δεν ξέρουμε...

—Εντωμεταξύ οι φιλήσυχοι νοικοκυραίοι βολεύονται μια χαρά.

—Και οι άλλοι κάνουν αντίσταση στη... Σουηδία και στον Καναδά... Άσε με!

—Τους είδα στο Παρίσι, έννοια σου. Από καφέ σε μπιστρό και τούμπαλιν... Κι όλοι τους, μ' έναν μυστήριο τρόπο, έχουν βολευτεί μια χαρά.

—Τι σκέφτεσαι για όταν τελειώσεις; Θα ξαναφύγεις;

Σήκωσα τους ώμους.

—Τι άλλο; Τι έχω που να με κρατάει εδώ;

—Το κορίτσι.

—Αυτό τελείωσε. Πήρε την απόφασή του. Και με πέταξε έξω από τη ζωή του. Για κείνη δεν ήμουν παρά ένα λάθος. Ένας περαστικός που για μια στιγμή της έδωσε αυτό που ο

επιλεγμένος σύντροφος δεν μπορούσε ή δεν ήθελε. Το συναισθημα. Για κείνη απλά δεν υπάρχω πια.

—Αν ήσουν κάτι σημαντικό για κείνη κάποια στιγμή θα σ' αναζητήσει.

—Αυτά γίνονται μόνο στα μυθιστορήματα και στις αισιόδοξες αισθηματικές ταινίες, Αλέκο, είπα. Δεν μπορώ να κοροϊδεύω τον εαυτό μου άλλο. Πρέπει να μάθω να ζω μ' αυτό.

Όπως μαθαίνει κανείς να ζει όταν χάνεται από τη ζωή ένα αγαπημένο πρόσωπο.

* * *

Κι εκεί που αναρωτιόμουν σε τι ακριβώς με ωφελούσε αυτή η άδεια έγινε το αναπάντεχο.

Έκτη μέρα στον ελεύθερο κόσμο και κατέβαινα τη Νίκης, μην ξέροντας πού πηγαίνω, χαμένος σε σκέψεις και εικόνες, που δεν ήταν καλές, όταν άκουσα τη γνώριμη φωνή.

—Κύριε δόκιμε;...

Η Εύη ήταν ο τελευταίος άνθρωπος που θα περίμενα να συναντήσω σ' αυτή την πόλη.

Στεκόταν στη σκιά μιας νερανζιάς φορώντας ένα λουλουδάτο φόρεμα που την έκανε να φαίνεται ακόμα πιο νέα κι όμορφη απ' ότι ήταν.

Αγκαλιαστήκαμε και φιληθήκαμε με απροσποίητη χαρά, που η μοίρα τα 'φερε έτσι ώστε να βρεθούμε και πάλι τόσο απροσδόκητα μετά από πολύ καιρό.

—Δεν θα μ' έβλεπες αν δεν σου φώναζα, είπε. Χαμένος στον κόσμο σου!... Χάλια έχεις...

—Εσύ πάλι είσαι πανέμορφη, απάντησα γελώντας.

—Είναι η επανεμβάπτιση στον πολιτισμό, είπε. Έστω και για λίγο κάνει τη διαφορά. Είχα πάνω από χρόνο να έρθω στην Αθήνα.

—Κι εγώ το ίδιο... Πώς όμως τα κατάφερες;

—Υπήρχαν κάποιες δουλειές να γίνουν που όλο τις

ανέβαλα, εξήγησε. Ε, δεν έπαιρναν άλλη αναβολή. Οπότε αιτήθηκα αδείας από τον κύριο Διοικητή και να 'μαι.

Μου είπε ότι έμενε με τους γονείς της, στη Νέα Σμύρνη, κι ότι θα παρέμενε στην Αθήνα για μια βδομάδα ακόμη.

—Που θα πει ότι μπορούμε να βρεθούμε, είπα.

—Αν δεν έχεις τίποτα καλύτερο να κάνεις...

—Καλύτερο από τη συντροφιά σου;... Μια φορά το νόμι-
σα και...

Με κοίταξε σκεφτική.

—Δεν λες να το ξεπεράσεις, ε;

—Δεν νομίζω ότι είναι απ' αυτά που ξεπερνιούνται, μур-
μούρισα.

Με πήρε από το μπράτσο, όπως συνήθιζε.

—Πάμε για καφέ; πρότεινε. Έχουμε τόσα να πούμε.

Για καφέ δεν με ήθελε και η Φανή; Φίλο του καφέ!...

—Πάμε καλύτερα για φαγητό; αντιπρότεινα. Εκτός κι αν πρέπει να επιστρέψεις σπίτι σου.

—Μπα, μπορώ να τηλεφωνήσω να μη με περιμένουν, απάντησε. Τώρα που σε βρήκα δεν σ' αφήνω. Άσε που πεινάω κιόλας και δεν το είχα καταλάβει.

Την πήγα στον «Γεροφοίνικα», όπου έτρωγα συχνά όταν τύχαινε να βρεθώ στο κέντρο. Ο Μαιτρ με υποδέχτηκε μ' ένα επαγγελματικό «Ω, τον κύριο Φούντα!», ενώ τα γκαρσόνια, που θυμόντουσαν κάτι ενδιαφέροντα φιλοδωρήματα, σκοτώθηκαν να μας τακτοποιήσουν.

—Έτσι ζεις στην κανονική ζωή; μου είπε γελώντας η Εύη. Και δεν σου φαινόταν.

—Πες μου τα νέα σου, είπα όταν παραγγείλαμε και μας σερβίρισαν το κρασί. Πώς είναι ο κύριος Διοικητής;

Κούνησε το κεφάλι της.

—Όχι καλά, είπε. Πεσμένος πολύ. Αυτό το τελευταίο τον διέλυσε. Πίστευε πως μετά την Κοντινίτσα θα του προσφερόταν επιτελική θέση και προαγωγή. Στα έγγραφα αυτά...

—Αυτό το καθήκι ο στρατηγός, μουρμούρισα. Αυτός την έκανε τη ζημιά. Κι εγώ, εδώ που τα λέμε, δεν βοήθησα...

Άπλωσε το χέρι της και τ' ακούμπησε στο δικό μου πάνω στο τραπέζι.

—Μην κατηγορείς άδικα τον εαυτό σου, είπε μαλακά. Έκανες ότι μπορούσες, αλλά δεν υπήρχε περίπτωση να έρθουν τα πράγματα αλλιώς. Ο Πάσχος καλός και χρυσός, αλλά δεν είχε ποτέ τις διασυνδέσεις που χρειάζονται. Και... μεταξύ μας... δεν έκανε γι' αυτή τη δουλειά.

—Είναι ο καλύτερος άνθρωπος που συνάντησα στο στρατό, είπα. Κανείς άλλος δεν νοιάζεται για τους φαντάρους όπως εκείνος.

Κατένευσε χαμογελώντας.

—Το ήξερες ότι είχε φιλενάδα; πέταξε ξαφνικά.

Και μ' άφησε άναυδο.

—Τι;!!!

—Αυτό που άκουσες. Ο Πάσχος είχε φιλενάδα στα Γιάννενα. Εξ' ου και τα συχνά ταξίδια «για υποθέσεις του τάγματος». Το ήξερα βέβαια, αλλά δεν του είπα ποτέ τίποτα. Θα πέθαινε από ντροπή αν καταλάβαινε πως ήμουν ενήμερη.

—Δυσκολεύομαι να το πιστέψω, είπα.

—Γιατί; Επειδή είναι μεγάλος σε ηλικία; Ε, και; Η καρδιά δεν έχει λογική.

Αμ δεν το 'ξερα;

—Δεν είναι αυτό, είπα. Αλλά να έχει μια γυναίκα σαν εσένα δίπλα του και... Δεν το χωράει το μυαλό μου.

—Εικοσιπέντε χρόνια γάμου δεν αμβλύνουν μόνο τις αισθήσεις αλλά και τα αισθήματα, είπε.

—Αν σε είχα εγώ ο χρόνος δεν θα 'παιζε κανέναν ρόλο, είπα πριν προλάβω να συγκρατηθώ.

Με κοίταξε για λίγο και υπήρχε κάτι σαν μελαγχολία στο βλέμμα της. Χαμογέλασε.

—Με είχες, είπε χαμηλώνοντας τη φωνή της. Με είχες, αλλά... πήγες κι ερωτεύτηκες την άλλη.

—Εύη...

Με σταμάτησε με μια κίνηση του χεριού της.

—Ότι και να πεις θα τα κάνεις χειρότερα, προειδοποίησε. Άστο έτσι. Πόση άδεια σου μένει;

—Μια βδομάδα σχεδόν...

—Ωραία. Τότε θα με βγάλεις. Και θα πάμε παντού. Στο θέατρο, στον κινηματογράφο, για μπάνιο, για χορό, για ψώνια... Σαν να ήσουν δικός μου. Μου το χρωστάς.

—Ένα χρέος που με κάνει ευτυχισμένο, είπα.

Χαμογέλασε.

—Θα δούμε, είπε. Θα δούμε.

Εκείνο το βράδυ κοιμήθηκα λίγο κι άσχημα. Η αποκάλυψη για την παρεκτροπή του Καρδαρίτσα με είχε ταρακουνήσει. Η Εύη το δικαιολογούσε με την πολυετή συμβίωση. Πώς γίνεται όμως ο χρόνος να αμβλύνει τα αισθήματα, να τα μεταλλάσσει φορές; Γιατί αυτό να μην συμβαίνει στους λύκους και στα δελφίνια; Πώς περιμένουν οι άνθρωποι να βρουν αλλού αυτό που δεν βρίσκουν στη σχέση τους; Και τότε γιατί εξακολουθούν να υπάρχουν σ' αυτή τη σχέση; Τι αναζητούσε ο Πάσχος στην άγνωστη φιλενάδα; Και τι αναζητούσε η Φανή σε μένα;

Γιατί όλα... μα όλα... επέστρεφαν τελικά στη Φανή.

Και ήταν αυτός ο λόγος που η προοπτική της επιστροφής στην Κοντινίτσα μου πάγωνε το αίμα. Γιατί εκεί είχε έρθει να με βρει. Στο παγκάκι του πάρκου φιληθήκαμε...

«Με είχες, αλλά πήγες κι ερωτεύτηκες μια άλλη».

Τι ήταν αυτό; Τι μου 'λεγε η Εύη;

Γιατί να μην είναι εκείνη, αντί για τη Φανή;

Τίποτα δεν θα ήταν εύκολο, όμως κάτι μέσα μου έλεγε πως η κατάληξή μας θα ήταν διαφορετική. Δεν θ' άκουγα από τα δικά της χείλη εκείνο το φρικιαστικό «έχω φύγει» που με στοίχειωνε. Γιατί να πάει η καρδιά μου αλλού;

* * *

Οι μέρες που ακολούθησαν ήταν ονειρεμένες.

Πήγαμε να κολυμπήσουμε στη Γλυφάδα κι εκεί διαπίστωσα πόσο καλοδιατηρημένο ήταν το κορμί αυτής της γυναίκας, παρά την τάση που έδειχνε για περιττό βάρος.

—Είσαι όμορφη, της είπα αυθόρμητα.

—Για την ηλικία μου, απάντησε γελώντας.

—Δεν έχεις ηλικία. Είσαι ακριβώς αυτό που νιώθεις.

—Είναι η συντροφιά σου που με κάνει να νιώθω έτσι, είπε. Το παθαίνουν αυτό όλες οι μεγάλες γυναίκες. Γι' αυτό γίνονται τόσο εύκολα ρεζίλι.

Πήγαμε στο θέατρο, σε μια κωμωδία με τον Ηλιόπουλο και σ' ένα βαρύγδουπο με τον Διαμαντόπουλο. Μετά για φαγητό στο «Je Reviens», που γνώριζε πιένες τότε.

Για χορό στην «Αθηναία» και μετά στις μπουάτ της Πλάκας.

Δυο μέρες πριν φύγει με κάλεσε για φαγητό το μεσημέρι στο σπίτι των γονιών της.

—Να γνωρίσεις και τα κορίτσια, είπε.

Αυτή ήταν η τελευταία ευκαιρία που θα είχαμε να είμαστε μαζί. Και διάλεξε να μου παρουσιάσει την εικόνα όπως ήταν στην πραγματικότητα κι όχι όπως ενδεχομένως την έφτιαχνα εγώ στο μυαλό μου. Να μου δείξει ποια ήταν η θέση της –και η δική μου.

Οι γονείς της ήταν ζεστοί άνθρωποι, σαν εκείνη, και μ' έκαναν να νιώσω αμέσως καλοδεχούμενος. Και τα κορίτσια της υπέροχα. Στην ηλικία μου σχεδόν κι ευτυχώς είχαν πάρει και τα δυο από κείνη κι όχι από τον πατέρα τους.

Κάποια στιγμή βρεθήκαμε για λίγο μόνοι.

—Εντάξει, κατάλαβα, της είπα.

Χαμογέλασε, άπλωσε το χέρι της και με χάρειψε με τρυφερότητα στο μάγουλο.

—Όλα έρχονται ανάποδα κάποια στιγμή, καλέ μου, είπε.

Κι εμείς πρέπει να παίξουμε έναν ρόλο που δεν διαλέξαμε.
Αυτή είναι η ζωή.

—Είναι λάθος όμως, είπα με δύναμη. Είναι τερατώδες!

—Το άλλο είναι πολύ δύσκολο, είπε. Χρειάζονται κότσια.
Εσύ τα έχεις, εγώ όχι. Χρειάζεται και σιγουριά γι' αυτό που
νιώθει κανείς. Την έχεις εσύ αυτή τη σιγουριά;

Χαμήλωσα τα μάτια. Η Φανή δεν με άφηνε...

—Όχι, ψιθύρισα.

—Βλέπεις λοιπόν;...

Έβλεπα. Βρισκόμουν σ' έναν σταθμό όπου όλα τα τραίνα
πήγαιναν παντού, εκτός από εκεί που εγώ ήθελα να πάω.

* * *

Στην Κοντινίτσα βρήκαμε τα φύλλα πορείας να μας περι-
μένουν. Κι από μια παραξενιά της τύχης (ή από άγνωστο
δάχτυλο) μας έστειλαν και τους τρεις στην ίδια μονάδα.

Απ' την Αρχή

Όπου, από μια παράξενη ιδιοτροπία της μοίρας, το τέλος της παράστασης μοιάζει με την αρχή.

Nύχτωνε όταν φτάσαμε στη Λασπουδερή, τρία χιλιόμετρα από τα σύνορα. Το αρχαίο λεωφορείο, αποσυρμένο εδώ και μια δεκαετία και ξαναδρομολογημένο στις «άγονες γραμμές» της Δράμας σταμάτησε μ' ένα σπαρταχτικό τελευταίο αγκομαχητό μπροστά σ' ένα καφενείο, σαν μπακάλικο, σαν καρβουνιάρικο, και το εισπρακτοράκι ανακοίνωσε με χιούμορ ΚΤΕΛ: «Τέρμα τα δίφραγκα».

Κοιτάζαμε γύρω και δεν πιστεύαμε στα μάτια μας!

Μερικά χαμόσπιτα αραδιασμένα όπως-όπως δεξιά κι αριστερά στον μοναδικό δρόμο, τον άψογα λασπωμένο και με νερολακκούβες θεόρατες, ένα τερατούργημα πιο πέρα που θα 'πρεπε να ήταν σχολείο, δυο εκκλησίες, η μια με καμπαναριό, ένα τοιμεντένιο παράπηγμα με ταμπέλα «Ελληνική Βασιλική Χωροφυλακή» και το δήθεν καφενείο που είπαμε πριν. Παραπέρα υπήρχαν κι άλλα χτίσματα, σπίτια μάλλον, δυσδιάκριτα την ώρα αυτή, γιατί οι μοναδικές τρεις λάμπες φωτισμού στις μοναδικές τρεις κολώνες της ΔΕΗ ήταν για τον δρόμο, τη «δημοσιά» μόνο.

—Όνομα και πράμα! Μουρμούρισε ο Κεράτσας δείχνοντάς μας τις σανίδες που είχαν βάλει, όπως-όπως, για να μην τσαλαβουτάνε οι άνθρωποι στις λάσπες.

—Όπως σε κάτι καμπούστικα με χρυσοθήρες, παρατήρησε πολύ σωστά ο Διακοφτός.

—Σε σύγκριση η Κοντινίτσα ήταν Νέα Υόρκη, ψιθύρισα κι εγώ με δέος.

Ο εισπράκτορας ξεφόρτωσε τους σάκους μας και μας τους έδωσε γελώντας.

—Τι κάνατε, ρε μάγκες, και σας έριξαν εδώ; είπε.

—Έλα ντε! Κι εγώ αυτό αναρωτιέμαι, απάντησε ο Κεράτσας.

—Το τάγμα; ρώτησα κοιτάζοντας γύρω μου σασιτισμένος, γιατί αντίθετα από την Κοντινίτσα, που ήταν όλο λόφοι, εδώ είχε σιάδι ως εκεί που έφτανε το μάτι σου. Μόνο στο βάθος μπορούσε να διακρίνει κανείς τα χιονισμένα ήδη βουνά της Βουλγαρίας.

—Εύκολο, με καθησύχασε ο εισπράκτορας. Πάτε καρσί, όπως ειμάστενε, και στα τρακόσα μέτρα θα βρείτε το γήπεδο...

—Έχει και γήπεδο; απόρησε ο Διακοφτός.

—Αμέ!... «Αετός Λασπουδεράς», τρίτη κατηγορία περιφερειακού...

—Μεγαλεία!

—Το λοιπό... Μετά το γήπεδο, στα διακόσα μέτρα είναι κάτι δέντρα... Κάντε δεξιά... δεξιά, ε, όχι αριστερά... χαχαχα... Το 'πιακες;... Και στα εκατό βήματα θα πέσετε πάνω στην Πύλη. Φωνάχτε μόνο, μην και είναι κάνας νευρικός ψάρακλας σκοπιά και σας τη μπουμπουνίσει.

Έβγαλε ένα πακέτο «Ξάνθη» άφιλτρα και μας κέρασε τσιγάρο.

—Λοκατζήδες, ε; μας λέει όπως μας τα άναβε. Έχω ένα ξαδερφάκι... στο πεζικό υπερτεεί δηλαδή, αλλά κάνει λέει εκπαίδευση μαζί με λοκατζήδες. Φοβερά πράματα! Να σου ασκώνεται η τρίχα! Κουβάτσος ονόματι.

Κοιταχτήκαμε κατάπληκτοι. Μικρός που είναι ο κόσμος!

—Από Κοντινίτσα μεριά;

—Ναι... εκεί υπερτεεί. Μη μου πεις!... Τον ξέρετε;

—Αδερφός!

Ρίξαμε τους σάκους στον ώμο και κινήσαμε για το 693 τ.π.

Το «γήπεδο» ήταν ένα χωράφι με γκολπόστ από μαδέρια οικοδομής, χωρίς δίχτυα βέβαια, τίγκα στις νερολακκούβες και τη λάσπη —όπως όλα εδώ.

—Αναρωτιέμαι..., λέει σε μια στιγμή ο Διακοφτός. Αναρωτιέμαι..., μα το θεό... με ποια λογική μας έστειλαν εμάς εδώ;

Τον λοξοκοίταξα.

—Δεν την αφήνουμε τη λογική κατά μέρος; του κάνω. Από λογική είμαστε και οι τρεις καμμένοι.

—Αυτό να μου πεις...

—Πάντως αυτός ο «Αετός Λασπουδερός» πρέπει να 'ναι και γαμώ τις ομάδες! σχολίασε σκεφτικός ο Κεράτσας.

—Από πού το συμπεραίνουμε;

—Αστειεύεσαι; Να κλωτσάς βρεγμένο τόπι μέσα στη λάσπη; Ούτε ο «Άγιαξ» δεν σου κουνιέται μετά.

—Τώρα εσύ κελαηδός γιατί σε φέραν κοντά στο σπίτι σου, λαμόγιο, του πετάει ο Διακοφτός. Για ρώτα κι εμάς!

—'Ντάξ', ρε σειρά. Έτσι κι αλλιώς η Σαμαρίνα πάντα ήταν εξωτερικό.

Φτάσαμε στα δέντρα πάνω που έπιανε η ψιχάλα.

Στο βάθος μια λάμπα θυέλλης ίσως σηματοδοτούσε την τοποθεσία του ενδόξου 693 τ. π. Η «Εθνοσωτήριος» προφανώς έκανε οικονομίες στο χρήμα που κατέθεταν οι φιλήσυχοι νοικοκυραίοι εν είδει φόρων προκειμένου να απολαμβάνουν «Ησυχία, Τάξη και Ασφάλεια».

Ο κρανοφορεμένος σκοπός βλέποντάς μας να ζυγώνουμε πάτησε μια αγριοφωνάρα.

—Αλτ! Τις ει;

Χωρίς να κάνει τον κόπο να ξεκρεμάσει το όπλο από τον ώμο του.

—Περίπουλο, του λέει ο Διακοφτός.

—Τι περίπουλο; απορεί ο φαντάρος. Εσείς κουβαλάτε μπόγους.

—Για να το κάνουμε πιο δύσκολο, ρε σειρά, του λέει ο Κεράτσας.

Ο σκοπός μας έκοψε με βλέμμα υποψιασμένο.

—Δεν σας ξέρω, λέει.

—Είναι μήπως επειδή τώρα μόλις φτάσαμε; τον βοηθάω.

—Α, εγώ δεν ξέρω τίποτις. Στάκα να φωνάξω τον αρχιφύλακα.

Ο αρχιφύλακας Αλφαμίτης μας παρατήρησε με μεγάλη περιέργεια.

—Τι 'σαστε σεις πάλι; γρύλισε.

Του έδωσα τα φύλλα πορείας. Ούτε που τα κοίταξε. Σάματι θα ήξερε και να διαβάζει;

—Ψάρακλες θα πήξετε, δήλωσε γελώντας. Θα πείτε τον Δεσπότη Παναγιώτη εδώ που μπλέξατε.

—Και... για δεν χαιρετάς; τον άρπαξε από τα μούτρα κατά την προσφιλή του συνήθεια ο Διακοφτός.

Ο Αλφαμίτης παρεξηγήθηκε.

—Ποιον, εσένα; του κάνει.

—Όχι, αυτόν, λέει ο Διακοφτός δείχνοντάς με.

Στο σκοτάδι κι έτσι όπως ήμασταν μπαμπουλωμένοι στα ομοιόμορφα τζάκετ δεν είχε δει ο άνθρωπος διακριτικά βαθμού. Μπερέ φοράγαμε και οι τρεις, άρα φαντάροι.

—Και τι 'ναι αυτούνος; λέει —κάπως αβέβαιος, γιατί, ως γνωστόν, ο διάλογος έχει πολλά ποδάρια και στο στρατό ακόμα περισσότερα.

—Θα σου 'λεγα τώρα, αλλά σέβομαι τη βλακεία σου, λέει ο Διακοφτός.

Του πήρε τα χαρτιά από τα χέρια και τα τσέπωσε. Μπήκαμε στο καινούργιο μας σπίτι χωρίς άλλες διαδικασίες.

Και βέβαια έπρεπε να παρουσιαστούμε στον αξιωματικό υπηρεσίας, που έτυχε να είναι ένας κοντός υπολοχαγός καρβανάς, ο οποίος δεν χάρηκε καθόλου που μας είδε.

—Τι 'σαστε σεις πάλι; γκρίνιαξε.

—Το περίπουλο, λέει ο Διακοφτός.

—Ποιο περίπουλο;

Του εξήγησα.

Με στραβοκοίταξε.

—Συ πάλι τι είσαι; ρώτησε σκουντούφλικά.

Του είπα.

—Μπα; Και τρεις νοματαίοι θα βγαίνετε περίπουλο, να κοροϊδεύετε τον κόσμο και θα σας ταΐζουμε κι από πάνω;

—Θα μας στείλουν κι άλλους, εξήγησα.

—Σαν ελόου σας;

—Απαράλλαχτους.

Ο κοντός μ' έκοψε από πάνω μέχρι κάτω.

—Εμείς οι δυο δεν θα τα πάμε καλά, προφήτεψε. Γιατί αν νομίζετε ότι μ' έναν μπερέ εφειζήδικο, με μια πουλάδα και με φρου-φρου κι αρώματα θα μας κάνετε τον μάγκα είσαστε πολύ μακριά νυχτωμένοι. Φυλάμε Θερμοπύλες εμείς εδώ!

Οι τρεις μας κοιταχτήκαμε.

Άντε πάλι από την αρχή!

Τ Ε Λ Ο Σ

Το έπος «Περίπουλο Συνόρων» άρχισε να γράφεται στην Κέρκυρα τον Νοέμβριο του 2018 και τελείωσε στην Ύδρα στις 26 Ιανουαρίου του 2019.